

Slovinci zopet brez imena?

BOJAN BREZIGAR

S podpisom programskih smernic ob koncu dolgega nočnega zasedanja nove deželne večine je bil narejen prvi korak k izvolitvi nove deželne vlade.

Nas je seveda zanimalo, v kolikšni meri je včeraj v podpisanih programskih smernicah govor o slovenski manjšini in kako močne bodo obveze nastajajoče deželne vlade do nas. In tu smo ugotovili, da v programu Travanutove vlade Slovenci z besedo sploh nismo omenjeni. Govor je le splošno o manjšinah v stavku, ki govori o prizadevanjih za »zagotovitev pristojnosti na področju zaščite in vrednotenja manjšin, elementa, ki označuje posebnost dežele«. To pa naj bi bilo tudi vse.

Tako vsaj naši viri, kajti mandat Travanut ni hotel objaviti svojega programa.

Seveda je vprašanje deželne vlade nekaj zelo kompleksnega in ga tudi ni mogoče ocenjevati, ne da bi ga poznali v celoti in podrobno preučili. Sama Dežela ima mnogo pristojnosti - na področju urbanistike, zaščite okolja, kmetijstva in drugih gospodarskih dejavnosti, skrbstva, kulture, šolstva itd. - ki zadevajo slovensko manjšino kot skupnost in Slovence kot posameznike.

Vse od nastanka naše Dežele pa je bila ena od diskriminant prav izključitev naziva »slovenska manjšina« iz temeljnih deželnih dokumentov. Tega naziva ni v posebnem statutu in dolga leta smo bili v deželnem zakonodaji samo »nosilci posebnih interesov«. Pri programskih smernicah so bili mnogi predsedniki vlad popustljivejši in tako so v zgodovini programov deželnih vlad številne formulacije, ki vsebujejo obvezo za poseganje pri vladi za zaščito, k čemur so nekateri predsedniki pridajali svoj »distinguo«, čes da manjšina ne sme prevladati nad večino in da mora biti zaščita »pravična«. Te omejitve je Fontanini presegel in od zadnjih volitev do danes jih nismo več slišali.

Tudi zato nas skopa formulacija, ki ne vsebuje stvarnih obvez deželne vlade do Slovencev na osnovi sedanjih pristojnosti Dežele, ne more zadovoljiti.

Se zlasti pa nas moti dejstvo, da v včeraj sprejetih programskih smernicah ponovno nimamo pravice do svojega polnega imena. Upamo torej, da te diskriminante v dokončnem besedilu programa ne bo.

SISDE / KLJUB VPLETENOSTI V PREISKAVO

Parisi ostaja na čelu policije

Obdolžil ga je bivši direktor Sisdeja Malpica

RIM - Šef policije Vincenzo Parisi je res na seznamu oseb, o katerih je rimsko državno pravdnistvo odprlo preiskavo, vendar mu vlada zaupa, zato ostaja na svojem mestu. Parisi je o tem novem »težkem trenutku«, ki ga preživlja, govoril v intervjuju za agencijo Ansa, v katerem je med drugim izrazil pripravljenost na čimprejše zaslišanje, da sodnikom pojasni svoj položaj. Rimski pravdnik Vittorio Mele je včeraj potrdil, da Parisija bremeni sum o zlorabljanju službenega položaja in nudenju kritja, vendar je se enkrat odločno zavrnil casopisne vesti, po katerih naj bi sefa policije obdolžil priprti bivši upravni direktor Sisdeja Maurizio Broccoletti. Parisi z Broccolettijevimi izjavami nima nobenega opravka - je izjavil Mele - saj se je preiskava začela veliko prej, in sicer na osnovi pričevanja bivšega direktorja Sisdeja Riccarda Malpice in njegovih sodelavcev.

Več na 2. strani

BOSNA / DANES KONČNO POGAJANJA V BONNU

Srbske granate preprečile srečanje

Francoski socialist Rocard je od ZN zahteval, naj sprtim stranem zagrozijo z zračnim napadom

BONN, SARAJEVO - Nemski gostitelji so včeraj zaman pričakovali začetek srečanja med hrvaskimi in bosanskimi diplomati, na katerem naj bi se hrvaski predsednik Franjo Tuđman in bosanski voditelj Alija Izetbegović s predsednikoma svojih vlad pogovorila o se odprtih vprašanjih glede ozemeljske delitve Bosne, posebej o Mostarju in o muslimanskih zahtevah za dostop do morja.

Bonnsko srečanje, kate-rega se bo Izetbegović danes le lahko udeležil, saj

bodo sarajevsko letališče za krajši čas odprli, je po nekatere ocenah ključnega pomena za uspešno nadaljevanje zenevskih pogajanj med vojskujocimi se stranmi v Bosni, ki bodo potekala 18. januarja v Zenevi.

Predsedniku Izetbegoviću je pot v Bonn preprečilo silovito srbsko obstreljevanje Sarajeva, ki ne poneha kljub številnim pozivom zahodnih diplomatov srbskim voditeljem. Britanski in ameriški predstavniki so pozvali srbskega predsednika Miloseviča, naj bosanske

Srbe pozove k prekinitvi bombardiranja, k prekinitvi sovražnosti pa je pozval tudi Varnostni svet ZN. Vodja francoskih socialistov Rocard pa je od ZN zahteval, naj vsem sprtim stranem v BiH zagrozijo z zračnim napadom, če se bodo spopadi še nadaljevali. Včerajšnje obstreljevanje Sarajeva - spet je bilo najhujše v četrti Grbavica - je terjalo nove žrtve. Po zadnjih vesteh je bilo ubitih šest oseb, več kot trideset pa je bilo ranjenih.

(Agencije)

Več na 11. strani

AVSTRALIJA / V NAJHUJŠEM POŽARU ZADNJIH 200 LET

Plameni obdajajo tudi Sydney

SYDNEY - Po treh dneh se je tudi Sydney znašel v ognjenem obroču. Plameni najhujšega požara v avstralski zgodovini so se spremenili v pepel na desetine hiš v elitnih predmestnih rezidenčnih četrtih. Stevilo žrtev se ni znano, v Sydneyju je do sedaj življenje izgubilo šest oseb. Zadnja žrtev je neka ženska, ki se je pred plameni zamenjala v svoj bazen. Najbolj sta prizadeti južni četrti West Coma, kjer je v zadnjih urah zgorelo 87 hiš, in sosednja četrt Jannali, kjer je bilo največ žrtev. Gorijo pa tudi severne četrti, tako da je mesto pravzaprav odrezano od sveta. Plameni so zajeli tudi gosfordski turistični center v nekem

zalivu severno od Sydneyja, kamor je večina ljudi zbežala s čolni in jahtami, saj so plameni onemogočili vsak kopenski umik.

Skoraj tisoč kilometrov je že dolga ognjena fronta, ki je od Zaliva Batemans na jugu do dosega Queensland na severu. Gasilec in prostovoljec ne uspe omejiti požarov, ki se zaradi visoke temperature nad 40 stopinj in močnega vetra (50 kilometrov na uro) bliskovito širijo. Vremenske napovedi niso najboljše. Temperatura se bo v prihodnjih dneh še zvišala, prav tako se bo okreplil veter, ki bo lahko dosegel tudi 70 kilometrov na uro, tako da se bo položaj v prihodnjih dneh še poslabšal.

V Kranjski gori najhitrejši Nyberg Danes še slalom

KRANJSKA GORA - Na včerajšnjem veleslalomu za svetovni pokal je bil v deželnem vremenu najboljši Sved Fredrik Nyberg, ki je bil po prvi voznji še šesti,

drugi pa je bil Italijan Matteo Belfrond. Od slovenskih smučarjev je bil najboljši Mitja Kunc (na sliki), ki je bil 5. Danes bo v Kranjski gori slalom. Več na 31. strani

AFGANISTAN / PREMIRJE

Diplomati bežijo v sosednji Pakistan

Sprti strani sta skoraj povsem spoštovali 24-urno prekinitev ognja

KABUL - 24-urno prekinitev ognja, ki so ga sprejeli vojaki pod vodstvom predsednika Rabanija in generala Dostuma, so številni prebivalci in diplomati po tednu dni krvavih bojov v Afganistanu izkoristili in zapustili gorečo afganistansko prestolnico. Premirje med sprtima stranema je začelo veljati včeraj ob zori, obe strani pa sta jo skoraj povsem spoštovali. Le nekaj eksplozij granat je zjutraj prestreslo Kabul, vendar pa je streljanje kmalu potihnilo. Večina ljudi je pred spopadi, ki so v zadnjih dneh zahtevali več

sto življenj, več kot tri tisoč ljudi pa je bilo ranjenih, zbežala v Pakistan.

Pakistanski zunanji minister Assef Ahmad Ali, ki je obiskal uzbekistansko glavno mesto Tashkent, je sporočil, da si bo njegova država ob sodelovanju uzbekistanskih diplomatov prizadevala, da bi sprte strani v Afganistanu ponovno sedle za pogajalsko mizo. Pri tem pa naj bi Pakistanu in Uzbekistanu pomagal tudi Turkmenistan, kamor bo danes pakistanski minister Ali odpotoval na obisk. (Reuter)

Več na 11. strani

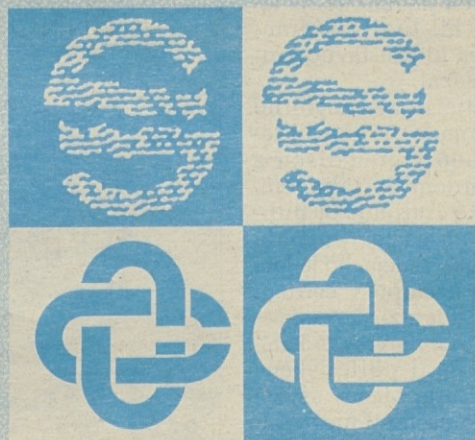
VREME

Str. 29

Sneg in poplave v Italiji in Evropi

Ival slabega vremena ne pojenja. Ves Alpski lok je zasnežen, zaradi sorazmeroma visokih temperatur v nižinah pa je nevarnost plazov zelo velika. V Franciji, Nemčiji in sosednjih državah pa še vedno trajajo hude poplave.

Da bi Vam boljše postregli...

...sma se odločili, da se Vam približamo

NOVICE

Martinazzolijevi nasprotniki uradno zahtevali sklicanje vsedržavnega sveta

RIM - Nasprotniki tajnika Mina Martinazzolija so stopili na plan: kar 41 članov vsedržavnega sveta Krščanske demokracije je podpisalo dokument z zahtevo po sklicanju tega organizma, ki naj odloča o morebitni razpustitvi stranke in ustanovitvi nove Ljudske stranke. Med podpisniki najdemo imena »neocentristov«, kot so Mastella, Casini, Fumagalli Carulli, bivšega predsednika poslanske komisije za pravosodje Garganija, bivšega namestnika tajnika KD Lega ter bivšega ministra Lattanzia.

»Zaščitnike stare KD« je zavrnil Leopoldo Elia na skupščini, na kateri so v Rimu predstavili novo Ljudsko stranko. Po njegovem mnenju nima smisla oživljati organizme, ki so dejansko že mrtvi, pač pa je treba spoštovati sklepe julijske skupščine, ki je pooblastila Martinazzolija, da razpusti KD in ustanovi novo politično formacijo. Elia je tudi potrdil, da so »neocentristi« s svojim početjem dejansko že zapustili stranko.

Na možnost kompromisa pa se vedno misli filozof Rocco Buttiglione, po katerem razlike med obema dusama KD le niso tako globoke, da bi moralo nujno priti do razkola.

Odslej tudi ponedeljkova številka Repubblica

RIM - Od jutri bo dnevnik La Repubblica izhajal tudi ob ponedeljkih, kar se je doslej dogajalo samo ob izrednih priložnostih, kakor denimo ob zadnjih volitvah. Scalfarijev casnik, ki slavi ravno zdaj 18-letnico obstoja, bo ohranil nespremenjeno število strani, toda ob ponedeljkih bo imel kar 16 sportnih strani in šest strani obsegajočo prilogo »Società«, ki bo posvečena socialni problematiki, problemom potrošništva in potovanjem. Jutrišnja izdaja bo sovpadla z novo pobudo: bralci bodo prejeli brezplačno tudi dodatek s tecaem francosčine.

Trideset kilometrov dolga vrsta avtomobilov

BOCEN - Včeraj popoldne se je vračalo iz južnotirolskih planin na stotine družin, ki so si tamkaj privoščile nekaj dni veselega smučanja. Toda vmitev ni bila pretirano vesela: na območju med Brixnom in Chienesom je kolona avtomobilov dosegla dolžino kar 30 kilometrov! Le malo manj gost je bil promet na brennerski avtocesti.

Od jutri v Vidmu izmenične tablice

VIDEM - Z jutrišnjim dnevom bodo v Vidmu spet uvedli prometno omejitev, ker je stopnja onesnaženosti zraka z ogljikovim monoksidom in dušikovim bioksidom prekosila varnostno mejo, pa tudi zaradi tega, ker vremenske napovedi za prihodnje dni niso spodbudne. Omejitev velja seveda samo za voznike avtomobilov, ki so registrirani v videmski pokrajini, časovno pa od 16. do 19. ure. Jutri bodo lahko krožili samo avtomobili z neparno (liho) številko evidenčne tablice, pojutrišnjem bo obratno in tako naprej.

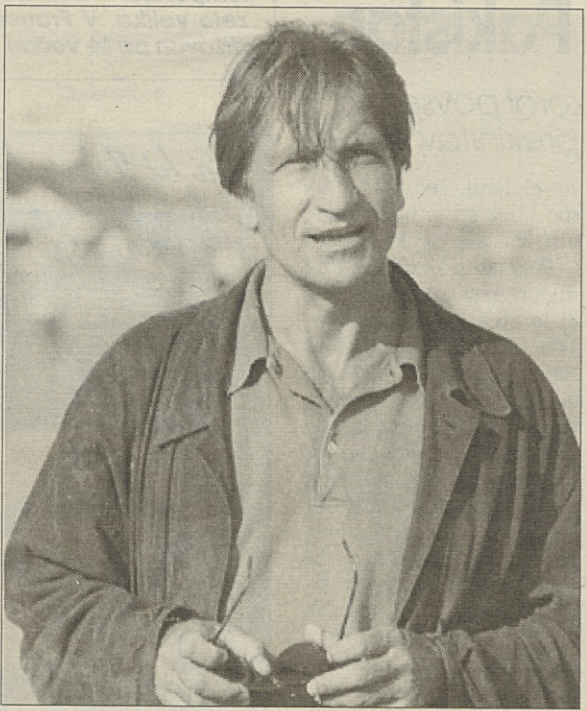
RIM / PRI STAROSTI 52 LET

Umrli znani igralec Vittorio Mezzogiorno

Zaslovel je s TV uspešnico »La piovra«

RIM - Zaradi srčne kapi je v starosti komaj 52 let umrl filmski in gledališki igralec Vittorio Mezzogiorno (na sliki AP). Ze pred časom so mu zdravniki ugotovili raka na pljučih, julija lani je bil tudi operiran, kar pa ni zaustavilo krute bolezni.

Vittorio Mezzogiorno je svojo kariero začel leta 1966 v gledališču z Eduardom De Filippom, široka italijanska publika pa ga je spoznala mnogo kasneje, ko je leta 1990 nastopil v četrtem delu televizijske uspešnice »La piovra«, v kateri je igral policijskega komisarja Licato. Istega leta je nastopil tudi v filmih Obsodba Marca Bellocchia in Kamniti krik Wernerja Hercoga.

PREISKAVA SISDE / ŠEF POLICIJE HOČE ČIMPREJ PRED SODNIKE

Parisi vpleten v preiskavo a ostaja na svojem mestu

Po potrditvi rimskega pravdnštva mu Mancino še vedno zaupa

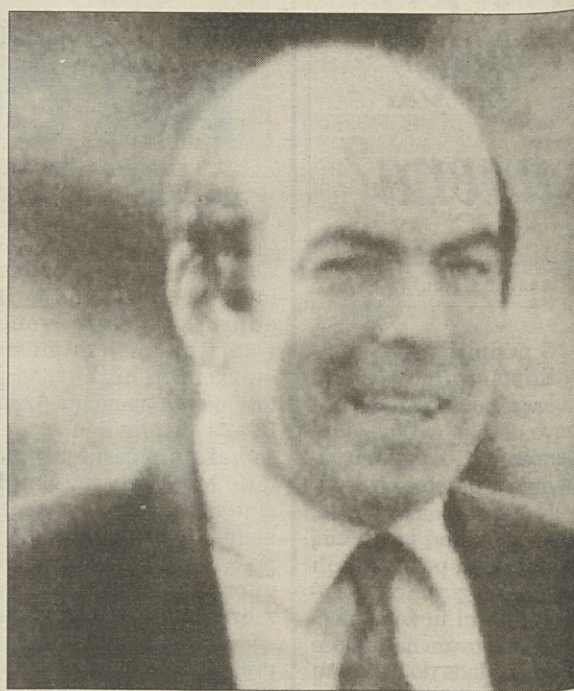
RIM - Vincenzo Parisi, šef policije in generalni direktor oddelka za javno varnost, ostaja na svojem položaju, kljub temu da je sodstvo že pred dvema mesecema odprlo dosje na njegovo ime. Zaupanje, ki mu ga je izkazala vlada, si sam razlaga - kot je izjavil v intervjuju za agencijo Ansa - kot ponoven dokaz o priznanju za opravljeno službo. Za Parisija, ki je na Viminalu preživel 42 let, od tega zadnjih 10 na vrhovnih položajih, primer Sisde ni prvi težki trenutek. Nasprotno, v intervjuju govori o drugih, se težjih trenutkih, ki so jih vedno povzročali destabilizacijski poskusi, nemalokrat pa tudi čisto obrekovanje. Toda tokratno fazo po besedah sefa policije spremlja tudi radikalno spreminjanje družbe, do katerega sicer prihaja v splošnem razvoju demokratičnih pravil, vendar se najdejo tudi taki, ki to preobrazbo na vse načine zavirajo. Od tod torej obrekovni napadi, ki ne prizanašajo niti predsedniku republike, katerega varnost je sicer pod budno kontrolo policije. Parisi pa je kljub vsemu optimist, prepričan kot je, da se bo preobrazba izšla brez skode, čeprav ne izključuje, da so na delu »prefinjeni mozgani«, ki jih zanimajo drugačni cilji.

Parisijsko ime pa nikakor ni edino na seznamu sodnikov, ki preiskujejo afero Sisde. Nahaja se v družbi številnih drugih imen oseb, ki jih je bivši direktor tajne službe Riccardo Malpica

s svojimi sodelavci obdolžil dolge vrste prekrškov. Rimski državni pravdnik Vittorio Mele je včeraj potrdil, da je šef policije osumljen zlorabe službenega položaja in nudenja kritja, vendar je vztrajal pri neosnovanosti časopisnih vesti o Broccolettijevih izjavah. »Primer Parisi nima nicesar opraviti z izjavami Broccolettija,« je dejal Mele, »ampak je vezan na izjave Malpice. Na seznamu preiskovanih je še veliko drugih oseb, vendar imen iz razumljivih razlogov ne morem razkriti.« Rimski pravdnik je glede suma o zlorabi službenega položaja dodal, da je bil Parisi o tem že zaslišan, glede nudenja kritja pa je potrdil, da gre za sporazume,

ki so bili sklenjeni zato, da bi pred sodnikom upravičili razdelitev skrivnih skladov, ki so jih nato preiskovalci našli na bančnih računih funkcionarjev tajnih služb.

Bivši upravni direktor Sisdeja Maurizio Broccoletti, ki je včeraj zaprosil za izpustitev iz zapor, bo od jutri v središču intenzivnega preiskovalnega dela, v torek pa bo moral pred ministrsko razsodišče, ki ga želi zaslišati v zvezi s preiskavo o bivših notranjih ministrih Scottiju in Gavi. Nato ga čaka se civilno sodišče, na katero se je obrnil Sisde z zahtevo, naj mu Broccoletti vrne premoženje, ki so ga bile tajne službe svojčas zapisale na njegovo ime.

Bivši upravni direktor Sisdeja Maurizio Broccoletti (AP)

AFERA ENIMONT / PRVO ZASLIŠANJE BIVŠEGA NOVINARJA

Bisignani ključ za razplet?

MILAN - V kaznilnici Opera so milanski sodniki, ki preiskujejo podkupniško afero Enimont, včeraj popoldne zaslišali bivšega novinarja Luigija Bisignanija. Kot smo poročali včeraj, se je Bisignani, za katerim je bilo milansko sodstvo razpisalo pregon, v petek predal javnemu tožilcu Antoniu Di Pietru. Sodnik je moral prekiniti svoje sodelovanje na audienici procesa Cusani, da ga je lahko sel iskat na letališče Malpensa, kamor je Bisignani priletel iz svojega skrivališča v Združenih

državah Amerike.

Zaslišanje v zaporu Opera sta vodila preiskovalni sodnik Italo Ghitti in namestnik državnega pravdnika Gherardo Colombo, kasneje pa se jima je pridružil še Antonio Di Pietro, ki pa je spraševanje samo poslušal. Sodniki so kaznilnico zapustili ob 19.30 in se izognili vprašanju novinarjem, tako da o vsebini zaslišanja krožijo samo neuradne vesti. Po teh naj bi Bisignani, ki je pri grupi Ferruzzi skrbel za stike s tiskom in politiki, rekonstruiral vnovčenje

državnih obveznic CCT, vednih več kot 100 milijard lir, pri katerem mu je bila pomagala vatičanska banka Ior. Bisignani naj bi sodnikom razkril nove podrobnosti o tej operaciji in morda nastel tudi osebe, ki so jim bile milijarde namenjene.

Kot receno, je Di Pietro zaslišanje samo poslušal, saj očitno namestila vprašanja postavljati v sodni dvorani. Bisignani se gotovo ni vrnil iz Chicaga, kamor se je pred italijansko pravico zatekel se oktobra lani, da bi molčal. Ponuja se torej sklep, da je prip-

ravljen govoriti in ker je prav on tisti, ki je praktično vodil vse skrivne podkupniške posle Gardinijevega imperija, je povsem upravičeno pričakovati, da bo njegova vrnitev najbrž močno pospešila, če že ne razvzhlapljal poteka procesa Cusani oziroma preiskave o velepodkupnini Enimonta.

Milanski sodniki bodo Bisignanija spet zaslišali jutri, ko naj bi od njega izvedeli v prvi vrsti imena vseh tistih, ki so bili na kakršen koli način udeleženi v podkupovalnem sistemu Enimonta.

VREME / NAJHUJE V PLANINAH

Ujma še pesti severne kraje

Mnogi kraji odrezani od sveta zaradi preobilnega sneženja

RIM - Severno Italijo se zmeraj pesti ujma: mnogi kraji so zaradi preobilice snega izolirani od sveta, v planinah preti nevarnost plazov, v nizinah močno dežuje, promet pa povsod poteka s težavami. Najbolj prizadete so pokrajine Aosta, Vercelli (Piemont), Bergamo in Sondrio (Lombardija) in Belluno (Veneto), da ne govorimo o Južni Tirolski.

Blizu Coma sta zaradi zemeljskega usada iztirila dva vagona potniškega vlaka, k sreči pa se je lažje ranil samo strojevodja. Zemeljski usad jo je zagodel tudi v predmestju Sondria, kjer so evakuirali

33 ljudi in jih namestili po hotelih. V Madesimu pri Sondriu je predebela snežna odeja blokirala zajetno skupino turistov, med katerimi je bila tudi 32-letna Linda Leo v devetem mesecu nosečnosti; rodila je ravno v snežnem meteu.

Snežna obloga je paralizirala veliko večino gorskih cest in prelazov od Aoste do Bocna in Trenta, kjer vabijo smučarje k previdnosti.

Vse to je narekovalo izredno sejo glavnega staba civilne zaštite na notranjem ministrstvu, da pomnožijo reševalne ekipe, predvsem v hribovitih in goratih območjih in jih opremijo s helikopterji.

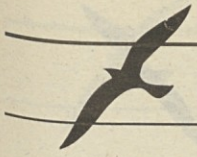
BENETKE / 144 ARETACIJ

Skupina vrtljakarjev naj bi bila odgovorna za 19 ugrabitev

Preiskavo vodi preiskovalni sodnik iz Benetk Francesco Saverio Pavone

RIM - Včeraj zjutraj je v vsej Italiji stekla akcija rimskih karabinjerjev, ki preiskujejo delovanje organizacije vrtljakarjev, ki naj bi bila odgovorna za kakih dvajset ugrabitev od leta 1975 do 1986. V operaciji sodeluje 300 karabinjerjev, ki morajo aretirati 44 oseb na osnovi sodnih nalogov, ki jih je izdalo benesko sodstvo. V Benetkah so se namreč pred dvema letoma začele preiskave o tej organizaciji. Po mnenju karabinjerjev naj bi bila le-ta odgovorna za 19 ugrabitev raznih podjetnikov v Trivenetu in v srednji Italiji. Podrobnosti operacije bo poveljstvo karabinjerjev orisalo na današnji tiskovni konferenci v Benetkah. Večina vrtljakarjev, o katerih se vo-

dijo preiskave, je že v zaporu zaradi drugih obtožb. Karabinjerji se isčejo pet oseb. Preiskavo vodi preiskovalni sodnik Carlo Mastelloni, ki je pred kratkim prevzel mesto Francesca Saveria Pavoneja (pred kratkim je bil namreč imenovan za javnega tožilca). V prejšnjih letih je Pavone "zaslovel" po dveh podobnih akcijah, v okviru katerih so aretirali okrog 40 oseb. Do vseh teh aretacij je prislo na osnovi izjav petih sencev, ki so tudi povedali, da so ugrabitelji s svojimi "posli" zaslužili okrog sedem milijard in pol lir. Ta umazani denar naj bi oprali v casinojih v Portorozu, Umagu, Poreču in Benetkah, poleg tega pa naj bi ga tudi investirali v nepremičnine.

DEŽELA / PO ODSTAVITVI FONTANINIJEVEGA DEŽELNEGA ODBORA

Težavno rojevanje vlade Furlanije-Julijske krajine

Travanut (DSL) za zdaj dosegel le dokajšnje soglasje o programu

VIDEM - Jutri se bo stal deželni svet Furlanije-Julijske krajine, vendar zaman. Na dnevnem redu ima izvolitev nove vlade, potem ko je 29. decembra z večino glasov odstavil Fontaninijevo, toda protisevernoligaska alternativa ni se oblikovana. Predstavniki strank, ki so glasovale za odstavev, so se sestali v petek zvečer v deželni palači v Vidmu, a jim kljub maratonsko dolgi razpravi ni uspelo izdelati predloga, ki bi ga lahko predstavili deželnemu svetu.

Sestanek je bil res dolg, saj se je pričel v petek ob 18. uri, zaključil pa se je včeraj ob 6.15. Prvi del zasedanja je bil posvečen programu. Mandatar Renzo Travanut (DSL) je predstavil programsko izhodišča, ki bi morala voditi novo upravo. Gre za precej obsiren dokument, ki govori o potrebi po okrepitevi avtonomije deželne uprave, tudi kar zadeva novo deželno volilno zakonodajo, o ugotovitvi njene mednarodne vloge, o potrebi po večji prozornosti in učinkovitosti ter po moralizaciji javnih uprav, o novi gospodarski in zaposlitveni politiki, o novih ukrepih na področju sociale, o zaščiti okolja, o problemu priseljencev in izseljencev ter o kulturi. Med drugim se dokument zavzema za ustanovitev posebnega socialnega sklada, ki bi ga prek občinskih in pokrajinskih uprav uporabljali za izredno zaposlovanje mladih v naravovarstvenih javnih delih.

Travanutovi programski predlogi so pozeli nacelno odobravanje vseh skupin, razen SKP, se pravi KD, DSL, PSI, zelenih, Furlanske lige in mesane skupine, pa ceprav so si rezervirale, da bodo dale dokončni pristanek po odobritvi svojih deželnih vodstev. Stvari pa so se zataknille pri vprašanju sestave nove deželne vlade. KD je dala razumeti, da bi nikakor ne mogla podpisati vlade, v kateri bi bila tudi SKP, vsekakor pa se je izrazila tudi proti možnosti, da bi sama stopila v vlado. Krščanski demokrati bi bili naklonjeni neki prehodni resitvi v pričakovanju razjasnitve političnega položaja v državi, pa tudi v lastnih vrstah. Proti

temu pa so med drugim odločno nastopili zeleni, po mnenju katerih je treba sestaviti trdno deželno večino.

Skratka, noč je minila, ne da bi obrodila dokodne resitve. In tako bodo predstavniki snujoče se večine jutri predlagali v deželnem svetu odložitve obravnave, že v večernih urah pa se bodo spet sestali. Mandatar Travanut nam je dejal, da ne namerava zadeve vleči v nedogled. Ni izključil možnosti, da bi celo vrnil mandat, ko bi se v ponedeljek zvečer zadeva ne razjasnila. Mogoče bo kaj k temu pripomoglo tudi stališče, ki ga je včeraj po sestanku zavzela SKP in o katerem poročamo na drugem mestu.

Renzo Travanut (foto KROMA)

DEŽELA / NEZADOSTNA OCENA O PROGRAMU

SKP ne bo v večini

VIDEM - Travanutovi programski predlogi niso zadovoljivi. Tako je ocenila deželna koordinacija SKP, ko se je sestala včeraj dopoldne v Vidmu takoj po maratonskem zasedanju snujoče se protisevernoligaske deželne večine.

»Osnutek programa, ki ga je pripravil Travanut, resda vsebuje elemente novosti v primerjavi s prejšnjimi deželnimi vladami Severne lige oziroma KD-PSI, a je odločno nezadosten«, je zapisalo deželno vodstvo SKP v tiskovnem poročilu. »Zato je deželna koordinacija SKP sklenila, da na tej osnovi deželni svetovalci SKP ne bodo vstopili v deželno vlado, kakor tudi ne bodo vstopili v večino, ki bi se osnovala okrog takšnega programskega dokumenta. Upoštevajoc dejstvo, da je pogajanje med političnimi silami se odprto, pa je deželna koordinacija naročila deželnim svetovalcem

SKP, naj se zavzamejo za nadaljnje izboljšave programskega dokumenta, tako da bi se lahko vsaj tehnično vzdržali ob glasovanju za novo deželno vlado in njen program.« je še receno v noti SKP.

Kolikor nam je uspelo ugotoviti, Travanutov programski dokument ne zadovoljuje SKP iz več razlogov, med drugim pa tudi zato, ker se ne zavzema z zadostno jasnostjo za odpravo baze NATO v Avianu, ker potrjuje staro družinsko politiko in ker se zavzema za financiranje zasebnih sol. V teh točkah se posebno oddaljuje od stališč KD. Kot receno, pa se SKP kljub temu nagiba k tehničnemu vzdržanju na morebitnem glasovanju v deželnem svetu. »S tem bi želeli odgovorno prispevati, da ne bi deželno vodstvo spet prevzela desnica.« nam je pojasnil deželni svetovalac SKP Fausto Monfalcon.

Deželni tajnik SSK Jevnikar za sestanek s Travanutom

TRST - Deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar je v pismu Renzu Travanutu poudaril, da slovenska stranka z veliko pozornostjo gleda na poskuse, da bi sestavili novo deželno vlado. V tem okviru izraza Jevnikar željo po sestanku, da bi neposredno od Travanuta zvedel za tiste dele programa, ki se ticejo problemov slovenske manjšine, deželno in krajevno volilno reformo ter vprašanja zajamčenega zastopstva slovenske manjšine, kot tudi vprašanja financiranja kulturnih dejavnosti manjšine ter mednarodne vloge dežele.

NOVICE

Slovenski in italijanski naravovarstveniki za zaščito Krasa in rjavega medveda

Zaščita Krasa in rjavega medveda sta bili v ospredju preliminarne srečanja med Skladom za naravo Slovenije in italijanskim skladom WWF, ki je bilo v Ljubljani in ki je dalo uradni pečat sicer že več let trajajočemu sodelovanju med organizacijama. Sogovorniki so se odločili za tesno integracijo svojih dejavnosti na številnih področjih skupnega interesa in sklenili v ta namen ustanoviti mešano delovno skupino, ki bo izdelala skupne predloge za ustanovitev in upravljanje kraskega parka. Za zaščito rjavega medveda (v Sloveniji živi okrog 300 primerkov te živali, ki vse pogosteje vdirajo tudi v Italijo) pa sta se delegaciji dogovorili za zastavitev mednarodnega projekta, v katerega naj bi vključili tudi avstrijski WWF. V tem okviru je med drugim predvidena široka informacijska in vzgojna akcija med obmejnim prebivalstvom.

Še jutri čas za poravnavo socialnih dajatev za gospodinjke pomočnice

Delodajalci, ki se poslužujejo storitev gospodinj-skih pomočnic imajo se jutri čas, da v zakonitem roku poravnajo socialne dajatve za četrto trimesecje 1993. Za plačilo dolgovanih zavarovalnih prispevkov so na razpolago posebne položnice z že natisnjenimi anagrafskimi podatki, ki jih je izstavil INPS.

Pri izračunavanju višine dajatev morajo zav-zanci upoštevati nekatere bistvene novosti, ki jih je vnesel zakon št. 243/93. Mesečni placi treba pristeti dvanajstino božicne nagrade (neke vrste 13. mesečina) in v kolikor to predvideva dogovor, se forfeetno nadomestilo za prehrano in bivanje. Ta globalni prejemek je treba deliti s številom opravljenih ur v posameznem mesecu in tako dobimo dejanski prejemek na uro. Nadomestno odškodnino za prehrano in bivanje predvideva kolektivna pogodba od 1. oktobra 1993 dalje in znaša 2.020 lir za kosilo, prav toliko tudi za večerjo in 1.270 lir za prenočitev. Dnevno povracilo je torej zajeto v znesku 5.310 lir.

Ko delodajalec izračuna dejanski prejemek na uro, mora na osnovi opravljenih ur dela ugotoviti, v katerega izmed starih placilnih razredov uokviriti zavarovanko. Za delovno razmerje do 24 ur na teden pridejo v postev prvi trije razredi: prvi razred zaobjema plačo do 9.000 lir na uro, drugi do 11.000 lir, za višje prejemke pa se aplicirajo zavarovalni prispevki tretjega razreda. Novost je uvedba četrtega pasu, ki predvideva ugodnejše pogoje za delovna razmerja nad 24 tedenskimi urami. Za to kategorijo gospodinj-skih pomočnic vsina place sploh ne vpliva na zavarovalni strošek, saj je prispevek fiksen in znatno nižji (2.013 lir na uro) za 60 ur tedenskega delovnega razmerja, medtem ko morebitne delovne ure nad 60 niso podvržene zavarovanju. Če je v obdobju med 1. oktobrom in 31. decembrom 1993 pomočnica v nekaterih tednih opravila več, v drugih pa manj kot 24 ur, mora delodajalec plačati socialne dajatve z dvema ločenima položnicama. (B)

PISMO UREDNIŠTVU

Vzhodni Kras: zakaj ni prišlo do dogovora

Spostovano uredništvo,

v nasprotju s tem, kar ste objavili 7. januarja, v vzhodnokraskem rajonskem svetu ni prišlo do "širokega programskega dogovora", kot v prejšnjem mandatu. Tedaj so program sestavile DSL, SKP, PSI, SSK in KD. Z zadnjimi volitvami so se stvari nekoliko spremenile, zato sva s predstavnikom SSK predlagala nekaj novih točk in popravkov k programu. Kot primer naj navedem postavitev dvojezičnih tabel in pravico občanov, da se do organov krajevne uprave obračajo v slovenscini. Zlastno je, da so te stvari za nas povsem normalne, za druge pa ne. Predvsem KD in ZT namrec menita, da gre za izzivanje, predstavniki KD pa so nas svarili s tem, da jim je tudi Severna liga ponudila zavezništvo.

Teh točk niso sprejeli.

Srkbi me zadržanje stranke relativne večine DSL, ki se za vključitev teh točk ni bogve kaj zavzela. Se več, DSL bi lahko zahtevala zase predsednika rajonskega sveta in imela sem občutek, da so si demokristjani to pričakovali. Vendar tega ni storila. To je storila SKP. Menila sem namrec, da bi izkušnost Anamarije Kalc, ki sem jo osebno predlagala na mesto predsednika, zagotovila resno in trdno sodelovanje med tuzivcem in narodoma.

Iz vseh teh razlogov in občutka, da je DSL preveč odvisna od krščanske demokracije, ne bomo podpisali programa, pri glasovanju o predsednici pa se bom vzdržala.

Tatjana Malalan
Rajonska svetovalka SKP

PS: Pravkar sem prejela vabilo na sejo rajonskega sveta, napisano samo v italijanscini. V prejšnjem mandatu smo prejeli vabila napisana v obeh jezikih!

TRST / PREHODI S SLOVENIJO

Čez mejo vse več potnikov

V tržaški pokrajini lani 7,7 milijona več prehodov kot leta 1992

TRST - Čez mejne prehode s Slovenijo je lani leto samo v tržaški pokrajini potovalo okrog 7,7 milijona več oseb kot v letu 1992. Skupno število prehodov je namrec doseglo 36,1 milijona, medtem ko je predlani italijansko-slovensko mejo prestopilo 28,4 milijona oseb.

Glavni delež v takem povečanju prometa na trzaskih mejnih prehodih so imeli množični prihodi vzhodnoevropskih državljanov v Trst oziroma v Italijo, se zlasti Madžarov in Čehov, zivahnejše pa je bilo tudi gibanje slovenskih in hrvaških državljanov, ki prihajajo v Italijo zlasti za nakup oblačil, obutve, gospodinj-skih pripo-

mockov oziroma opreme in igrač. V Trstu se že mesece dogaja, da je parkirišče ob dvorani Tripovich, se posebno ob sobotah, prenatrpano z avtobusi iz vzhodnoevropskih držav.

Vendar je tudi lanskih 36 milijonov prehodov čez italijansko-slovensko mejo se precej nižja vsota od tiste, ki je bila zabeležena leta 1990, torej pred razpadom bivše Jugoslavije, ko je mejo v obe smeri preslo 43,6 milijona potnikov. Z izbruhom konfliktov najprej v Sloveniji in nato na Hrvaškem so se prehodi bistveno zmanjšali, sedaj pa njihovo število spet narašča, vendar, kot receno, v glavnem po zaslugi kupcev iz Madžarske in Češke.

DANES POPOLDNE PO KOPRSKI TV

Nov ciklus »naših stezic« se bo začel z oddajo o ljubiteljski kulturi

TRST - Pohajkovanje po zamejskih stezicah bo steklo tudi v novem letu, zaenkrat se v ustaljeni obliki, pozneje pa tudi z nekaterimi spremembami. Oddaja slovenskega programa TV Koper, ki je na ekranih vidna ob nedeljah popoldne od 18. do 19. ure, bo zaradi vse večjega zanimanja na obeh straneh meje in tudi širše, v novem letu tedenska. Na sporedu bo namrec vsako nedeljo in s ponovitvami ob petkih. S tem skušajo na koprski televiziji se bolj vzpostaviti vezi med manjšino in matiko, a tudi v manjšini sami. Kot znano poteka oddaja »Kam vodijo naše stezice...« v živo iz koprskoga studia, gledalci pa imajo možnost neposrednega sodelovanja s telefonskimi pozivi in neposrednim oglasanjem v oddajo samo. To naj bi vodilo k strpnemu in sproščenemu pogovoru o najrazličnejših temah, padle naj bi pregrade nezaupanja, saj so dobrodošli prispevki vseh, ne glede na idejno ali ideološko izhodišča. Prva oddaja v novem letu bo po-

svetila pozornost ljubiteljski kulturi, tudi glede na spremembe, ki jih nov cas in organiziranost zahtevata. Zato, predvsem pa zaradi zelo pogostih srečanj na naših stezicah, so oddaje oblikovane navidezno ozje, vendar uredniki zagotavljajo, da bodo do besede prišli vsi, ki kakorkoli javno delujejo.

Cas pred letom 2 tisoč je v mnogočem protisloven in zagoneten, vsaka skupnost in narod pa kljub vsemu se vedno crpa energijo iz kulturnih korenin. Ob vsem tehnološkem in vsakršnem nepredku je zato predvsem ljubiteljska kultura tista, ki se vedno identificira določeno narodno skupnost. Ali je res taka in kateri so izzivi, ki jih daje kultura dansanemu času? Kje so težave? Ali je potreba po kulturi resnična? In kaj pomeni kultura v zamejstvu? O tem se bodo v nedeljo od 18. do 19. ure pogovarjali z voditeljem Marijem Cukom Boris Pangerc, Rudi Pavsic in Ignacij Ota.

NOVICE

V Repnu ponovno zaživela delavnica za krojenje ljudske noše

Po prazničnem premoru bo jutri v domu Albina Bubnica v Repnu ponovno zaživela delavnica za krojenje ljudske noše. Kot znano v organizaciji KD Krsaki dom potekata dva vzporedna tečaja (izmenično vsak ponedeljek), ki sta namenjena pripravi avtentične moske in otroške oz. ženske noše. Na vsakega izmed dveh tečajev, ki jih strokovno vodi mentorica Marta Kosuta, se je prijavilo po 15 kandidat in tako sta se oblikovali številčno idealni delovni skupini. Ker so si domačinke že pred leti na dveh podobnih tečajih sesile ljudsko nošo in karpon, prihaja večina oblikovalk ženske noše iz bližnje okolice. Za krojenje moske noše pa se je prijavilo kvalificirano zastopstvo iz repentabske občine in jutri zvečer bodo pridne šivilje preverjale opravljeno delo po prvem mesecu. Najprej je na vrsti izdelava moske srajce in čim bodo iz tovarne dostavili naročeno blago se bodo tečajnice lotile krojenja hlač in suknje.

V teku meseca dni KD Krsaki dom načrtuje uredništev dveh pobud: v goste bo prišla dramska skupina iz Ospa, primerno pa bodo obeležili tudi dan slovenske kulture. (B)

V muzeju Revoltella spet srečanja »Ura z ...«

Z nastopom nemškega baronista Hansa Joachina Ketelsena, ki ga bo na klavir spremljala Natascia Kersevan, bodo jutri obnovili srečanja »Ura z ...«. Gre za krajše nastope pevcev, ki jih redno organizira operno gledališče Verdi. Ketelsen bo nastopil v operi Carostrelec, ki bo na sporedu v dvorani Tripcovich od 20. januarja dalje. Na nastopu, ki se bo začel jutri ob 18. uri, pa bo odpel vrsto liederjev Beethovna, Schumanna in Richarda Straussa in arije iz Verdijevih, Wagnerjevih in Offenbachovih oper. Pred Ketelsenovim nastopom pa se bodo spomnili avstrijske sopranistke Lucie Popp, ki je umrla pred nekaj tedni. Sopranistka je nastopila leta '92 v Trstu v okviru Verdijeve sezone.

Mario Segni išče zaslombo tudi v Trstu

Nastajajoče gibanje Maria Segnija »Patto di rinascita per l'Italia« ima svoje pristase tudi v Trstu, vodi pa jih znani veletrgovec in predsednik konzorcija za turizem in storitve CTS Adalberto Donaggio. »V Italiji je treba doseči sobivanje tržnih zakonitosti in politike socialne solidarnosti,« je dejal Donaggio ob napovedi, da se bo začelo danes v mestu, podobno kot v drugih krajih Italije, zbiranje podpisov oziroma včlanjevanje, ki bo trajalo ves teden.

Danes kongres krožka SKP za Rocol in Kjadin

Danes zjutraj ob 9. uri bo v Ul. Tarabochia st. 3 (I. nadstropje) kongres krožka Stranke komunistične prenovne za Rocol in Kjadin. Sklepno bo spregovoril član pokrajinske federacije SKP Dennis Visioli.

ZDRAVSTVO / INTERVJU Z DR. RENATOM ŠTOKLJEM

Neustrezna pravila o prodaji zdravil

Marsikatero novo določilo zbuja pomisleke, predvsem pa težave porabnikom

Novi vladni odlok, ki je odpravil dosednji uradni seznam zdravil, uvedel novega, razdeljenega na tri skupine, in skoraj povsem prepovedal prodajo zdravil brez zdravniškega recepta, je imel v javnosti tako velik odmev, pa tudi tako negativen vpliv, da je mnogim pokvaril novoletne praznike. Mrzlina in gneča v lekarnah, kamor so se ljudje s svojimi stiskami zatekali, je zdaj sicer nekoliko ponehala, ni pa ponehalo naraščanje števila pacientov v zdravniških ambulantah, ni se zmanjšala skrb nas vseh, kako bo z zdravstvom za naprej.

»Poglejte, odlok je uradno stopil v veljavo s prvim januarjem, jaz pa še do danes (7. januarja - op.ur.) nisem dobil nobene sporočila glede seznamov zdravil, ki naj jih, po določenih kategorijah, predpisujemo,« nam je povedal dr. Renato Stokelj, ki smo ga morali kar precej časa čakati, da je odpravil svoje paciente.

»Cetrtega januarja smo dobili sporočilo KZE, v katerem je bila predložena fotokopija uradnega lista od 28. decembra 1993, s katero nas obveščajo o novih ukrepih vlade glede razdeljevanja zdravil. Ob pomanjkanju tega uradnega seznama si pomagamo - in verjetno delajo tako tudi drugi moji kolegi - s tem, kar je bilo objavljeno v časopisu, kar pa ni, po mojem, prava pot za resnično uveljavljanje novih norm.«

Dr. Stokelj ima glede novega odloka dva pomisleka. »Zdi se mi absurd, da so z novim odlokom

razdelili zainteresirane po starosti; otroci do deset let in osebe nad 60. letom so namreč oproščene plačevanja velikega števila zdravil, kot tudi plačevanja drugih uslug, kot so pregledi, izvidi, terapije, itd., medtem ko je veljalo do sedaj pravilo, da so tega oproščene osebe z nizkimi dohodki. Ze res, da davčna služba v naši državi ni tako brezhibna, da bi se lahko na njene podatke povsem zanesli. Ni pa prav, da sedaj zdravil ne bodo plačale osebe nad 60 let starosti tudi, če so premožne.

Drugi pomislek velja velikemu številu zdravil, ki so vključena v A kategorijo in so brezplačna. To bo, po mojem, stroške za zdravstvo samo povečalo, ne pa jih zmanjšalo.«

Potem so se birokratske obremenitve in omejitve. Tu ne stoji le zdravnik pred težko dilemo, kaj pacientu predpisati in iz kakšne kategorije bo to zdravilo, temveč stoji pred dilemami lekarnarji, ki morajo vsak recept preveriti in seveda se pacienti, ki so morda leta in leta jemali določeno zdravilo, ki jim je tudi pomagalo, sedaj pa je le-to vključeno v seznam zdravil, ki naj ne bi bila tako uspešna, niti tako potrebna.

»Zaupanje pacientov v zdravnika in v zdravila, ki jim jih predpiše, je glavni pogoj za uspešen začetek zdravljenja. Kako naj sedaj vse te novice pojasnimo bolniku, ne da bi v njem zbudili sum, da morda do sedaj ni prejemal pravih zdravil?«

Ce bi bili odgovorni se za nekaj časa počakali na uvedbo novih pravil in

vso zadevo ponovno pretehtali in premislili, bi bilo po mnenju dr. Stoklja morda veliko koristnejše.

»Tako pa vsi neke tava-mo v temi, ker nam se ni jasno, kako bi pravično dajali zdravila. Za zgled naj bi nam bile druge evropske države, kjer so vsi ti ukrepi že v veljavi. Bo že držalo, da je tam vsa zadeva se utečena; toda bogve, če so nove norme uveljavili kar tako cez noc, kot tu pri nas.«

Največ težav imajo se lekarnarji, medtem ko so mnogi pacienti presenečeni, ker spadajo sedaj v kategorijo, kjer zdravil ne bodo plačevali, drugi pa ogorčeni, ker so jim vzeli zdravila, ki so jim bila potrebna in le-te vtaknili v kategorijo C, v kateri so zdravila, ki jih morajo bolniki v celoti plačati.

»Moralizacija zdravstvenih uslug v naši državi je bila več kot potrebna; tudi vzgibe, ki so vodili odgovorne komisije pri sestavljanju spiskov zdravil in določanju posebnih kategorij, lahko razumem in sprejemem. Nisem pa prepričan, da so odgovorni ubrali najbolj pravo pot in da bo sedaj steklo vse boljše, kot doslej. Morda bomo samo pognali nekatere napake skozi vrata, pa se nam bodo zopet vrnili skozi okno.«

Na srečo se ni v našem mestu večje epidemije influence. In tudi, če jo je kdo dobil, so zdravila za prvo pomoč na razpolago v lekarnah tudi brez receptov, če gre seveda za bolezen brez drugih komplikacij. Če pa te nastopijo, potem se seveda vsa zadeva povsem spremeni.

Neva Lukeš

SLOVENSKI OKTET

Na koncertu se je zbralo veliko ljudi

Tradicionalni Novoletni koncert v ponudbi slovenskih denarnih zavodov v Italiji, je tudi letos privabil v tržaski Kulturni dom izredno veliko število poslušalcev. Med drugimi so bili prisotni tržaski podprefekt Camerlengo, predsednik Trgovinske zbornice Tombesi, predsednik Letovišarske ustanove Tafaro, direktor zavoda Banca d'Italia Leonbruno, generalni direktor Splosne banke Koper Vojko Cok, vicekonzul Slovenije v Trstu Tomaz Pavsic, skofov vikar Franc Voncina in drugi. Iz Slovenije pa je prišel tudi sekretar za Slovence po svetu dr. Vencelj s sodelavcem Merljakom. Vsem je namenil uvodni pozdrav predsednik bančne sekcije pri SDGZ Pavel Milic, ki je tudi poudaril solidarnostni značaj koncerta z Glasbeno matico v zanj izredno kritičnih trenutkih finančne negotovitosti. Na to je z delitvijo dvojezičnih lističev pred vhomom v Kulturni dom opozoril tudi sindikalni odbor stavkajočega osebja GM.

Toda preidimo k nastopu Slovenskega okteta iz Ljubljane, ki je v 42 letih svojega obstoja ponese slovensko pesem na vse celine našega planeta. Petkov spored je bil uglasen na priložnostni namen ustvariti prijetno božično-novoletno razpoloženje. Tako smo v prvem delu ob renesančnih Readingovi Adeste fidelis in Gallusovi O magnum misterium, ob Cvekovi Raduj človek v Tomčevi priredbi, Čajkovskega Otče našu, Ce-

snovoka S nami Bog ter Hristova Vo carstvi tvorjem iz pravoslavne liturgije, pa poleg Schubertove Ave Marija v svojstveni priredbi D. Božica in Berlinovi božični White cristmans, slisali se ljubzensko razpoloženijski Mirkovi Na trgu in prelovčev Dekle, daj mi roz rucejih.

Drugi del sporeda so izpolnile najprej slovenske ljudske Devova Je upihnila luc, Gerbiceva Pastirček, Tomčeva Zagorski zvonovi, Srebotnjakova Rezijanska in koroska Svikarsiceva Nantau cez izaro, zaključile pa ruski narodni Žarova Adnazvucna gremjih kolokolcik in Ej uhnjem, škotska narodna O Wally, Wally ter črnski duhovni Joshua vit the battle of Jerico in Go down Moses. Za dodatek se je Slovenski oktet oddolžil aplavzom se s Kernjakovo Mojcej in ljudsko Pa se slis.

Petje okteta sloni na veliki izkusenosti in pomembni pevski tehniki vsakega posameznega peva, kar pa se v uvodnih izvajanjih ni vedno ustrezno odrazilo v zlitosti in harmoniji glasov. Boljša upetost je pršla pomembneje do veljave v drugem delu sporeda. Lepo so prisli do izraza tudi solisti, zlasti drugi tenorist Marjan Trček s svežino in mehko svoja glasu, prvi tenorist Danilo Cadež s svojo pevsko kulturo in basist Peter Care.

Koncertu je v fojerju parterja sledila se voščilna napitnica za uspešno novo leto.

j.k.

RAJONI / ŽE TRETJE LETO ZAPORED

Včeraj žrebanje šentjakobske loterije

Dobitnik prve nagrade je prejel avtomobil, drugi pa si je zagotovil lepo potovanje

Včeraj so na trgu pri Sv. Jakobu izzrebali zmagovalne listke nagrad na tretji "Veliki nagradni loteriji", ki jo prireja združenje "Amici di San Giacomo". Kljub ne najbolj ugodnemu vremenu je bilo vzdusje na trgu pred cerkvijo in na ulici pred njim dokaj praznično in veselo. Prisotne je pred in po žrebanju zabavala godba na pihala, ljudje pa so nestrpnost pričakovali na zreb, ki pa je, kot običajno, osrečil le malokatero.

Prvo nagrado, avtomobil znamke Suzuki maruti, je prejel posestnik loterijskega listka s št. 1612082; prva rezervna številka, ki je veljavna do 22. t.m., je 1154657, druga (veljavna do 29. t.m.) pa 1009723.

Drugo nagrado (potovanje s turistično agencijo UTAT) bo prejel posestnik listka (veljal bo do 15. tm.) št 1347490; prva rezervna številka je 1079438 (veljavna je do

22. t.m.), druga rezervna pa 805605 (veljavna do 29. t.m.).

Tretjo nagrad (sivalni stroj) bo prejel posestnik loterijskega listka št. 1661704, prva rezervna številka je 1687147 (velja do 22. t. m.), druga pa 1324020 (velja do 29. t. m.).

Cetrto nagrado (gorsko kolo) bo prejel posestnik loterijskega listka s št. 828550 (velja do 15. t.m.), rezervni izzrebani številki pa sta 1301819 (velja do 22. t. m.) in 1402900 (velja do 29. t.m.).

Manifestacija je vsekakor dozivelala lep uspeh; Ssentjakobčani so z njo zelo zadovoljni in podpirajo delovanje združenja "Amici di San Giacomo", ki se zavzema tudi za reševanje drugih problemov tega mestnega predela.

Na sliki (foto Krizmancic/KROMA) včerajšnje žrebanje na trgu pri Sv. Jakobu.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRAE d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakciji: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958

Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax 040-768697

Italija: podružnice SPI

Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana
tel. 061-1253244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT;
financi in legalni 120.00 LIT, ob prazniških povisih 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.300 LIT - 50 SIT

Prednaročnina za Italijo: 300.000 LIT velja do 31. 1. 1994

Postni tr. PRAE DZP st. 11943347

za Slovenijo: mesečna 1.500 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sežana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

OBVESTILO ZA VOZNIKE

Bencinski boni: stari veljajo še prihodnji teden

V torek, 18. t.m., bodo začeli deliti prvo tranšo letošnjih

Kdor ima se na zalogi nekaj bencinskih bonov z datumom 93, jih lahko porabi do 15. januarja, nekaj dni kasneje pa bodo začeli razdeljevati prvo tranšo letosnjih bonov za nakup bencina po znižani ceni. Trgovinska zbornica pa še posebej opozarja vse lastnike vozil, ki morajo sele vložiti prošnjo v zvezi z bencinskimi boni za leto '94, da morajo pohiteti.

Kot že rečeno bodo »stari« bencinski boni veljali še do srede meseca: konec prejšnjega leta namreč ni bilo dobiti bencina »na bone«, zato je Trgovinska zbornica podaljšala rok. V petek, 14. januarja pa nepreklicno poteče rok za vložitev prošnje, ki npr. zadevajo nova vozila. Bencinske bone se pac deli na avtomobile, zato je prošnja vezana na posamezno vozilo. Ustrezne obrazce je mogoče dobiti na občinskih izpostavah ali na sedežu ustanove Azienda Speciale Trieste Benzina Agevolata, izpolnjene pa je treba oddati - najkasneje do 14. januarja - v uradih v Ul. Valdirivo 2/b. Zato da bi vsi zainteresirani lahko v času oddali prošnje, bo urad v Ul. Valdirivo od ponedeljka do petka odprt od 8.30 do 12.30. Zato da ne bi kdo hodil zastoj v Ul. Valdirivo in se nakačal v vrsti, priporočajo, da bi imel vsakdo s seboj prometno

dovoljenje ali enakovredni dokument, ki se seveda nanasa na avtomobil, za katerega bi želeli dobiti bencinske bone.

Bencinske bone za letosnje leto bodo začeli deliti v torek, 18. januarja, zainteresirani pa jih bodo lahko dvignili do petka, 25. februarja. Kot vsa leta doslej se bodo lahko tržaski občani lastniki osebnih avtomobilov zglasili na posameznih občinskih izpostavah, o urnikih pa se se dogovarjajo. Manjše težave bodo imeli vsi zainteresirani, ki so »pripadali« pred kratkim ukinjeni izpostavi v Ul. Battisti: vsekakor bo Trgovinska zbornica pravočasno sporočila, kam se bodo lahko tokrat obrnili prebivalci tistega okoliša.

Prebivalci okoliskih občin se bodo morali - kot doslej - zglasiti v občinskih uradih posameznih občin, Miljčani pa v tehničnem uradu občine. Predstavnikom podjetij in ustanov bodo delili bone v uradih v Ul. Valdirivo 2/b. Tudi za dvig bonov mora imeti zainteresirani seboj prometno dovoljenje ali enakovreden dokument in osebni dokument. Bone lahko dvigne tudi nekdo drugi, vendar mora imeti pooblastilo lastnika avtomobila, prometno dovoljenje, osebni dokument lastnika in lastni osebni dokument.

PROBLEM / TISKOVNA KONFERENCA CGIL, CISL IN UIL

Sindikati predlagajo prilagoditev urnikov

Trgovine in uradi poslujejo v neustreznem času

DRAGO GASPERLIN

Mesto ni samo prostor, ampak tudi čas. Pomislimo samo, koliko ur zapravi vsak dan povprečen občan zaradi dolgega čakanja v vrsti pred okenci te ali one javne ustanove in koliko zaradi čakanja na avtobus! In zenska, ki ima poleg gospodinjskih del se službo? Letati mora vseprek in izkoristiti sleherno minuto, da utegne, denimo v trgovino, predno jo zaprejo. In se bi lahko natevali nevsečnosti, ki jih povzročajo okolščine, da so trgovine, delavnice in uradi odprti ravno takrat, ko ljudje delajo - ne prej in ne pozneje. To je sicer že star problem, vendar se ga doslej še nobena občinska uprava ni temeljito lotila. Morda se ga bo nova, Illyjeva, ki je že pokazala, da misli resno; od tod tudi zmeren optimizem sindikatov Cgil, Cisl in Uil, ki so po decembrskem snidenju z zupanom že izročili mestnim upraviteljem lasten nacrt o uskladitvi urnikov javnih ustanov in trgovin s potrebami prebivalstva in bodo v prihodnjih dneh zaprosili se za sestanek z navedenimi svetovalskih skupin, da bi stvar vendarle cimprej stekla. Če je namreč res, da bi se morala takšna in podobna vprašanja po občinskem statutu naglo reševati, pa kot pribito drži, da se birokratski mehanizmi kaj radi zapletajo; prav zaradi tega bi bili sindikalisti še bolj zado-

Z včerajšnje tiskovne konference sindikatov Cgil, Cisl in Uil o urnikih (Foto Ferrari)

voljni, če bi Illyjev odbor zadevo rešil kar z odobritvijo ustreznega sklepa.

Sindikat se s svojimi predlogi, pod katere se je podpisalo 1.200 občanov, sklicuje tako na desetletje občinskega statuta, ki nalaga Občini dolžnost, da se o javnih peticijah izreče najkasneje v tridesetih dneh, kakor na zakon št. 142 iz leta 1990 o reformi krajevnih avtonomij, ki določa pristojnosti zupana, pa še na deželni zakon št. 25, ki zagotavlja enake možnosti za vse, moške in ženske, v vsakdanjem pogledu in v vsakdanjiku nasploh, in nenazadnje na ustrezne predpise Evropske skupnosti, ki so jih kot prvi v Italiji osvojili upravitelji v Modeni. Da ne bo kakega nesporazuma: sindikat se nikakor ne

zavzema za korenito spremembo delovnega časa kogarkoli, pač pa zgolj za kar najbolj smotno uskladitev urnikov tako, da bodo (skoraj) vsi zadovoljni. Kje je na primer rečeno, da morajo biti en dan v tednu zaprte prav vse prodajalne ene in iste vrste blaga? Zakaj deluje služba za pomoč ostarelim in invalidom na domu samo do dveh popoldne v soboto? Čemu ne bi bile gotove trgovine - na primer tiste, v katere zahajajo predvsem kupci iz meje - odprte tudi ob nedeljah in praznikih (ali vsaj pol dneva)? In zakaj so jasli in otroški vrtci odprti v takih in ne drugačnih urah?

Odgovor na ta in še mnoga druga vprašanja bi dobili z racionalno koordinacijo med urbanističnim nacrtom, na-

črtom za urejanje mestnega prometa in tako dalje, to pa bi tudi zredilo avtomobilsko gneto in potlacilo navzdol stopnjo onesnaženosti zraka. Skratka, prišlo bi do prave verižne reakcije, ki bi blagodejno vplivala na slehernega člana krajevnega skupnosti.

Zamisli sindikatov se kajpak ne bo dalo urediti kar tako čez noč, ampak postopoma: zupan naj bi ustanovil »observatorij mestnih urnikov«, ki bi najprej preveril obstoječi položaj in nato stvarne potrebe prebivalstva, nato na bi sestavil osnutek alternativnega nacra in ga dal v presojo družbenim silam, nazadnje pa sprožil poskusno obdobje vsakdanjega mestnega utripa z novimi urniki.

Danes skupščina v Arzenalu

Danes ob 10. uri bo v Trzaskem arzenalu sv. Marka delavska skupščina, za njo pa se tiskovna konferenca o težkem položaju v Fincantieri.

Ob prerani izgubi dragega očeta izrekava tebi Pavel in tvoji družini najino globoko sozalne

Mitja in Jasna

ZAHVALA

Ganjeni in presenečeni nad izrazi sočustvovanja ob izgubi našega dragega

Eligia Tulla

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam bili ob strani.

Posebna zahvala naj gre kolegom in oblastem občin Dolina in Milje ter Društvu slovenskih lovcev FJK Doberdob.

SVOJCI

Milje, 9. januarja 1994

ZAHVALA Družina

Romana Nacinovija

se zahvaljuje vsem tovarišem, prijateljem in znancem, ki so na katerikoli način počastili njegov spomin.

Trst, 9. januarja 1994

ZAHVALA SVOJCI

Rudija Gona

se zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili njegov spomin. Posebna zahvala g. zupniku Breclju.

Nabrezina, Trst, 9. januarja 1994

ZAHVALA SVOJCI

Pepija Regenta

se iz srca zahvaljuje vsem, ki so na katerikoli način počastili njegov spomin.

Kontovel, 9. januarja 1994

9. 1. 1993 9. 1. 1994
Ob prvi obletnici smrti dragega

Romana Kavalica

se ga z ljubeznijo spominjajo

zena Dragica, sin Stefan in drugi sorodniki

Repentabor, 9. januarja 1994

Predlogi društva Edinost za TV oddaje v slovenščini

Da bi se premaknilo z mesta vprašanje televizijskih oddaj v slovenskem jeziku, ki jih predvideva točka c) 19. člena zakona št. 103 z dne 14.4.1975 in več kot dve leti po podpisu konvencije, ki jo predvideva 20. člen istega zakona, društvo Edinost predlaga Slovenkam in Slovencem, ki so mnenja, da velja pogovor »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal«, nekaj pobud, med katerimi lahko vsak sam izbere po svoji izbiri oziroma zmogljivosti:

1. Prijavo sodni oblasti, ki jo lahko napravi vsak polnoleten državljan.
2. Odločitev plačila naročnine za televizijo na tretji mesec po začetku televizijskih oddaj v slovenskem jeziku, kar lahko napravi vsak televizijski naročnik.
3. Poskus plačila naročnine za televizijo s slovensko izpolnjeno poloznico in prijavo v primeru odklonitve vplačila.

Vsa potrebna besedila bodo na razpolago osebam, ki jih mika sodelovati pri prizadevanjih za rešitev tega vprašanja, jutri od 11.30 do 12.30 v Trstu na trgu Zedinjenja Italije, kjer bo v isti namen manifestacija društva Edinost.

Casa del Bambino Otroška Konfekcija

Alma Gustin Merlino

obvešča cenjene odjemalce, da začne velika razprodaja od 10. januarja dalje

OPČINE - Narodna Ul. 134 - Tel. 040/212114

MESTNO SREDIŠČE

Onesnaženost upadla - promet brez omejitev

Danes se bomo lahko spet vozili z avtomobilom po mestnem centru, čeprav je včerajšnje kislo vreme po vsej verjetnosti spet dvignilo onesnaženost zraka preko dovoljenih mer. Toda v petek, ko je sijalo sicer ne-

koliko blede sonce, so merilne naprave na Trgu Goldoni izmerile nizko onesnaženost (4,7 mg ogljikovega dioksida na kubični meter), od tod odprava običajnih prometnih omejitev.

Prav zaradi včerajšnjega vremena pa je dokaj verjetno, da bodo omejitve spet obveljale v ponedeljek, kajpak po starih pravilih z novostjo, da bodo po prepovedanem območju lahko vozili avtomobili z najmanj tremi potniki, kot določa najnovejši občinski odlok. Medtem so se vedno na delu strokovnjaki, ki pripravljajo nove ukrepe proti onesnaženosti, saj so dosednji povsem očitno neustrezni. Toda ni pričakovati, da bo mesto v kratkem dobilo novo ureditev prometa.

MED RAZNAŠANJEM PD

Mlad raznašalec dnevnika hudo ranjen v prometni nesreči

Pridržana prognoza za Diega Cherina, ki so ga sprejeli na oddelek za oživljanje

Kot vsako jutro je tudi včeraj Diego Cherin z vespo raznasal nas dnevnika, ko se mu je okoli 4.45 pripetila huda prometna nesreča. Na križišču med ulicama Donadoni in Matteotti je namreč z vespo trčil v osebni avtomobil: v nesreči je bil Diego Cherin hudo ranjen, nemudoma so ga prepeljali v Katinarsko bolnišnico, kjer so ga podrgli kirurškemu posegu. Sprejeli so ga nato na oddelek za oživljanje, včeraj zvečer je bilo njegovo stanje hudo, vendar ne brezupno, vsekakor pa so si zdravniki pridržali prognozo.

Diego Cherin, se je rodil leta '70 v Rovinju, kjer tudi živi njegova družina. Pred nekaj leti se je preselil v Trst, kjer

se je naselil v Drevoredu XX. septembra, zato da bi studiral na tržaski univerzi. Tako je vsako jutro kot član zadruge raznasalcev z vespo prepeleval po mestu in okolici Primorski dnevnik, čez dan pa je hodil na lekcijske in se pripravljale na izpite.

Včeraj so o hudi nesreči, ki se je zgodila njegovemu sinu, obvestili tudi starše Diega Chersina, ki so takoj prisli v Trst. Njih so seveda zdravniki prepustili k ponesrečenemu. V bolnišnico so seveda prihiteli tudi člani zadruge raznasalcev, da bi zvedeli, kako je z njihovim kolegom. Obcutene želje, da bi okreval, Diegu Chersinu izreka tudi Primorski dnevnik.

IMMOBILIARE
PuntoCasa
TRST
Ul. Machiavelli 22
Tel. Fax: 662111

Nujno iščemo stavbe in stanovanja za naše kliente

brezplačne cenitve, nasveti za nepremičnine, kupoprodajna in najeminska posredovanja

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA,
9. januarja 1994
JULIJAN
Sonce vzide ob 7.45 in
zatone ob 16.40 - Dolžina
dneva 8.55 - Luna vzide ob
5.14 in zatone ob 14.24.

Jutri, PONEDELJEK,
10. januarja 1994
VILJEM

VREME VCERAJ: tempe-
ratura zraka 15,4 stopinje,
zračni tlak 1013,2 mb na-
rašča, veter vzhodnik 6 km
na uro, vlaga 76-odstotna,
nebo oblačno, morje skoraj
mirno, temperatura morja
10,6 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Federico
Freschi, Luca Sauro, Anto-
nella Cristina Rapisarda,
Sara Guarino.

UMRLI SO: 91-letna Ma-
ria Pregara, 83-letna Maria
Luxa, 89-letni Antonio
Bavdaz, 82-letna Italia Leo-
ni, 70-letni Michele Sorz,
84-letna Ersilde Cmelic,
88-letna Antonia Turco,
78-letna Emma Seraj, 61-
letni Lucio Martini.

LEKARNE

Nedelja, 9. januarja 1994
Lekarne odprte od 8.30
do 13.00
Ul. dell'Orologio 6, Ul.

KAM PO BENCIN

Danes bodo na Trzaskem

obratovale naslednje cr-

palke:

AGIP
Largo Piave
Drevored Campi Elisi 59
Largo Sonnino 10
Trg Sansovino 6

MONTESHELL
Rotonda del Boschetto
Ul. Baiamonti 4
Riva N. Sauro 6/1
Miramarski drev. 233/1
Istrska ulica 212

ESSO
Largo Roiano 3/5
Opcine (cesta 202 -
kržišče)
Ul. Giulia 2

IP
Riva O. Avgusta 2
Trg Libertà 3
Ul. F. Severo 2/7

ERG PETROLI
Ul. Piccardi 46

API
Ul. Baiamonti 48

TAMOIL
Ul. F. Severo 2/3

NOCNE CRPALKE
(self service)
TAMOIL - Ul. F. Severo 2/3
ESSO - Trg Valmaura 4
AGIP - Istrska ulica
AGIP - Miramarski drev. 49

NA AVTOCESTAH
(odprte 24 ur)
AGIP
Devin (sever)
Devin (jug)

Pasteur 4/1, Drevored XX.
septembra 6, Milje - Mazzi-
njev drevored 1, Prosek.

Lekarne odprte od 13.00
do 16.00

Ul. dell'Orologio 6 (tel.
300605), Ul. Pasteur 4/1
(tel. 911667), Milje - Maz-
zinjev drevored 1 (tel.
271124).

PROSEK (tel. 225141) -
samo po telefonu za naj-
nужnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00
do 20.30

Ul. dell'Orologio 6, Ul.
Pasteur 4/1, Drevored XX.
septembra 6, Milje - Mazzi-
njev drevored 1.
PROSEK (tel. 225141) -
samo po telefonu za naj-
nужnejše primere.

NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od

20.30 do 8.30
Drevored XX. septembra
6 (tel. 371377).

Od ponedeljka, 9., do
nedelje, 16. januarja 1994
Normalen urnik lekarn
od 8.30 do 13.00 ter od
16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00
do 16.00

Trg Goldoni 8 (tel.
634144), Ul. Revoltella 41
(tel. 947797), Zavljje - Ul.
Flavia 89 (tel. 232253).

ZGONIK (tel. 229373) -
samo po telefonu za naj-
nужnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30
do 20.30

Trg Goldoni 8, Ul. Re-
voltella 41, Ul. Tor S. Piero
2, Zavljje - Ul. Flavia 89.

ZGONIK (tel. 229373) -
samo po telefonu za naj-
nужnejše primere.

NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od

20.30 do 8.30
Ul. Tor S. Piero 2 (tel.
421040).

Za dostavljanje zdravil
na dom tel. 350505 - TELE-
VITA

Urad za informacije
KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE
deluje od ponedeljka do
petka od 8. do 13. ure. - tel.
573012.

Zdravstvena dežurna
služba

Nočna služba od 20. do
8. ure, tel. 118, predpraz-
nična od 14. do 20. ure in
praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.
Telefonska centrala
KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 14.45,
17.15, 19.45, 22.15 »Un
mondo perfetto«, r. - i.
Clint Eastwood, i. Kevin
Costner, Laura Dern.

EXCELSIOR - 15.15,
17.00, 18.45, 20.30, 22.15
»Il figlio della Pantera ro-
sa«, r. Blake Edwards, i.
Roberto Benigni, Claudia
Cardinale.

EXCELSIOR AZZURRA
- 16.00, 18.00, 20.00, 22.00
»Il banchetto di nozze«, r.
Ang Lee.

NAZIONALE 1 - 15.00,
17.20, 19.40, 22.00 »Picco-
lo Buddha«, r. Bernardo
Bertolucci, i. Keanu Ree-
ves, Bridget Fonda.

NAZIONALE 2 - 16.30,
19.00, 21.45 »La casa degli
spiriti«, i. Meryl Streep,

Glenn Close, Jeremy Irons.
NAZIONALE 3 - 15.30,
17.45, 20.00, 22.15 »The
Innocent«, i. Anthony
Hopkins, Isabella Rosselli-
ni.

NAZIONALE 4 - 15.15,
17.00, 18.45, 20.30, 22.15
»Fantomzi in paradiso«, i.
Paolo Villaggio.

GRATTACIELO - 16.30,
18.15, 20.10, 22.00 »Alad-
din« risani film, prod. Walt
Disney.

MIGNON - 16.30, 19.00,
21.45 »Così lontano, così
vicino«, r. Wim Wenders,
i. Peter Falk, Nastassia Kin-
ski, Willem Dafoe.

EDEN - 15.30 - 22.00
»Le avventure erotiche di
Capuccetto Rosso« porn.,
prepovedan mladini pod
18. letom.

CAPITOL - 16.00, 18.00,
20.00 22.10»Anni novanta
- Parte II«, i. Massimo Bol-
di, Christian De Sica, An-
drea Roncato.

ALCIONE - 16.00, 18.00,
20.00, 22.00 »Misterioso
omicidio a Manhattan«, r-i.
Woody Allen, i. Diane Kea-
ton.

LUMIERE - 16.30, 18.20,
20.10, 22.15 »Dave, presi-
dente per un giorno«, i. Ke-
vin Kline, Sigourney
Weaver.

RADIO - 15.30 - 21.30
»Voglia di penetrazione«,
porn., prepovedan mladini
pod 18. letom.

PRIREDTV

ZZB NOV STORJE pri
Sezani in sekcija VZPI-AN-
PI Prosek-Kontovel prireja-
ta ZALNO PROSLAVO ob
50. obletnici obešanja mla-
dega partizana Marjana
Stoke danes, 9. januarja, ob
10.30 v Storjah pri Sezani.
Sodelovali bodo Godbeno
društvo Prosek, MPZ Vasi-
lij Mirk in mladinci iz Sto-
rij. Slavnostna govornika
bosta predstavnika ZZB
Sezana in VZPI-ANPI iz
Trsta.

SD PRIMORJE in ZA-
DRUGA KULTURNI DOM
P. K. vabita v soboto, 15. t.
m., ob 20.30 v Kulturni
dom - Prosek na GLASBE-
NI ZABAVNI VECER. So-
delujejo: Mix orkester -
Trzaski narodni ansambel,
sopranistke Edith Kocjan,
Marta Fabris, Cristina Be-
sednjak, tenorist Mario Si-
mič, klepet Vanke in Ton-
ce.

TRADICIONALNA
RAZSTAVA številnih
božičnih motivov in jaslic
v župnijski dvorani v Na-
brežini se nadaljuje do 16.
januarja vsak dan od 15.00
do 18.30. Izdelki so delo
mladine in priznanih izve-
denec.

V GREGORCICEVI
DVORANI v Ul. sv.
Franciska 20, II. nadstr., je
na ogled do 31. januarja fo-
tografska razstava TRST V
PREDPRAZNIČNI ODEJL.

OBVESTILA

SEKCIJA VZPI-ANPI
BORŠT - ZABREZEC prire-
di jutri, 10. januarja, ob 20.
uri v Srenjski hiši v Borstu
SPOMINSKO SVECANO-
ST ob 49-letnici nemškega

DRUSTVO SLOVENSКИH IZOBRAZENECV TRST

Dr. Edi Kovac:
Trubadurski
svetniki

Ulica Donizetti, 3
(Peterlinova dvorana)

Ponedeljek, 10. januarja 1994
začetek ob 20.30

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV vabi na

BOŽIČNI KONCERT

ki bo danes, 9. januarja,
ob 16. uri v Stolnici sv.
Justa v Trstu.

Pel bo:
Združeni trzaski
moški zbor
pod vodstvom Aleksan-
dre Pertot.

Obutve ALENKA

Prosek 111
nudi
izredne popuste
na vseh zimskih
artiklih.

MAGDA PERTOT

se iskreno zahvaljuje
vsem, ki so v spomin
na ljubljenega
moža in očeta
BOGDANA
darovali raznim usta-
novam, društvom in
otrokoma.

napada na bunker 10. ja-
nuarja 1945. Sodelujejo
otroci osnovne sole, pevski
zbor Slovenec-Slavec in
Stane Rastresen z recita-
cijami. Vljudno vabljeni.

ZVEZA CERKVENIH
PEVSKIH ZBOROV vabi
na BOŽIČNI KONCERT, ki
bo danes, 9. t. m., ob 16.
uri v Stolnici sv. Justa v Tr-
stu. Pel bo Združeni trzaski
moški zbor pod vodstvom
Aleksandre Pertot.

DRUSTVO SLOVEN-
SKIH IZOBRAZENECV v
Trstu bo imelo svoj prvi le-
tošnji večer jutri, 10. t. m.,
ob 20.30 v Peterlinovi dvo-
rani. Govoril bo dr. Edi Ko-
vac na temo »Trubadurski
svetniki«, ki jo je obravna-
val na zadnjem teološkem
tečaju v Ljubljani.

OBCINSKA UPRAVA V
DOLINI prireja v nedeljo,
16. januarja, ob 17. uri v
občinskem gledališču »F.
Prešeren« v Boljuncu
srečanje starejših občanov
ob priliki začetka novega
leta. Na programu je kul-
turno-zabavni del ter
družabno srečanje. Prisr-
čno vabljeni prav vsi starejši
občani.

SEMINAR ZA RETO-
RIKO za vse, ki javno na-
stopajo in se želijo naučiti
gladkega in jasnega iz-
razanja, osvojiti tehniko
sproščene in učinkovite-
ga sporočanja bo v dneh
20., 21. in 22. ter 28. in 29.

Za nove naročnike Mladike!

Za leto 1994 ponuja MLADIKA
novim naročnikom posebno darilo.

Vsem tistim, ki se bodo v januarju
prvič naročili na revijo in uplačali
naročnino, bodo poslali v dar
knjigo Rafka Dolharja »Stezice«
ali po izbiri kako drugo izdajo
založbe Mladika

Pohitite! Čas je do 31. januarja.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUSTVO TRST
vabi clane in prijatelje
na predavanje

KOREJA: RIŽEVA POLJA, BUDISTIČNI TEMPLJI
IN GOSTOLUBJE

Svoja doživetja bo v sliki in besedi posredovala
Katja Kjuder

Predavanje bo v četrtek, 13. januarja, v Gregorčičevi
dvorani v Ul. sv. Franciska 20 z začetkom ob 20.30.

FAX & COPY SERVICE

Sonja Blasina

Oddaja in prejem faxov
Fotokopije
Tajniški posli
Strojepisje

Ul. Martiri della Libertà 6/A/B
34134 - TRST - Tel. Fax (040) 364932

SLOVENSKO STALNO GLEDALISCE

vabi k vpisu za

MODERNI PLES

(Show dance: jazz balet, step, musical)
Vodi Mojca Horvat

Začetek vaj v petek, 14. t. m., v Kulturnem domu.
Ob 17.00 informativna ura in predstavitev progra-
ma za najmlajše, ob 18.30 vaja za odrasle.

V soboto, 15. t. m., se bo v kinodvorani v
Bazovici z začetkom ob 15.30 nadaljeval

TRŽAŠKI POKRAJINSKI KONGRES SLOVENSKE SKUPNOSTI

Na dnevnem redu bo nadaljevanje splošne
razprave, obnovitev strankinih pokrajinskih organov
in izvolitev delegatov za deželni kongres.

januarja 1994 v Gregorčiče-
vi dvorani (Ul. sv.
Franciska 20, II. nad-
stropje). Prijave sprejema-
mo v uradu ZSKD od 10.
do 14. januarja 1994 (tudi
telefonsko: 040 / 635626).

ANPI-VZPI priredi
DRUZABNO KOSILO v so-
boto, 15. januarja, ob 13.
uri v restavraciji Desco
(bivši Dispral) v Ul. Mor-
purgio 9 pri Domju. Naroči-
la sprejemajo sekcije in na
pokrajinskem sedežu v Ul.
Crispi 3, tel. 661088, do 13.
januarja.

OBCINA ZGONIK obve-
šča, da sta razpisana dva
javna natečaja na podlagi
naslovov in izpitov za
kritje sledenih mest: - me-
sto tehničnega uradnika VI.
funkcijske stopnje OPR
333/90 na tehničnem in
tehnično-vzdrževalnem po-
dročju; - mesto upravnega
sodelavca s funkcijami
občinskega sla V. funkcij-
ske stopnje OPR 333/90 na
upravnem področju. Kan-
didati morajo izpolnjevati
splošne pogoje, ki so pred-
videni za sprejem v službo
pri javnih upravah in mo-
rajo razpolagati s sledečim

studijskim naslovom:

-za tehničnega uradnika:
diploma geometra ali grad-
benega izvedenca;
-za upravnega sodelav-
ca: diploma srednje sole
druge stopnje.

Kandidati morajo na-
dalje poznati slovenski je-
zik v pisni in ustni obliki.
Prosnje za sprejem na raz-
pisana natečaja morajo do-
speti na Občino Zgonik do
12. ure dne 12. februarja
1994. Podrobnejša pojasni-
la nudi občinsko tajništvo
tel. 040/229101.

*Te dni je praznoval
visok zivljenjski jubilej
dolgoletni pevovodja in
kulturni delavec*

Drago Petaros

*Se veliko zdravih in
srečnih let mu zelija*

PD Slovenec in
MePZ Slovenec-
Slavec

ČESTITKE

Danes praznuje 18. roj-
stni dan nas bratranec DA-
VID iz Prečnika. Naj bi se
mu izpolnile vse skrite
želje, mu iz srca zelijo Vi-
da, Nevenka, Rudi,
Damjan, Irena in Dejan.
Čestitkam se pridružujejo
se Nikos, Irena in mala
Helena.

DAVID! Lepo je imeti 18
let. Vse dobro ti zelijo noni
Marija in Zora, stric Rado-
van in teti Danila in Dani-
ca.

MALI OGLASI

OSMICO ima v Borstu
Danilo Glavina.

OSMICO ima odprto
Zbogar v Samatorci st. 47.

OSMICO je odprl Rado-
van Semec v Prečniku.

V **ZGONIKU** na st. 71 je
odprl osmico Mario Milic.

OSMICO sta odprla
Cvetka in Mirko Brščak v
Brščah pri Krizu.

PRIVATNIK prodaja novo
se nedokoncno hiso med
zelenjem s parkom v Dol-
ni. Tel. 578158 od 8.30 do
12.30 - Bruno.

PRODAM 2-sobno stan-
ovanje, 56 kv. m v Lu-
ciji/Portorožu, II. nad-
stropje, pogled na morje,
telefon, kabelska TV. Infor-
macije telefon 0038661
261629 zvečer.

V **OBMEJNEM PASU** Li-
pica prodam hiso 196 kv.
m stanovanjske površine,
dvorišče in vrt 1.547 kv. m.
Cena 135.000 DEM. Te-
lefon: 0038667 67084.

PRODAM novo
opremljeno hiso v Barbari-
gi (52 kv. m stanovanjske
površine, 18 kv. m kleti in
velik vrt). Tel. 0038661
446414 po 19. uri.

PRODAM fiat 500 po
ugodni ceni. Tel. v večer-
nih urah na st. 212387.

19-LETNA, diplomirana
na Znanstvenem liceju
France Prešeren, išče kate-
rokoli stalno ali začasno
zaposlitev v Trstu ali okoli-
ci. Tel. na st. 214440 -
Katja.

DIPLOMIRANA nudim
lekcije ali konverzациjo iz
angleščine. Tel. od 19. do
21. ure na st. 761684.

PODJETJE išče urad-
nika/co z dobrim znanjem
knjigovodstva na računal-
niku; možno tudi part-ti-
me. Tel. na st. 040 367273
od 14. do 16. ure.

RACUNOVODJA,
izkušen in sposoben, dobi
zaposlitev v trgovinskem
podjetju. Pismene ponudbe
poslati na Publisti, Ul.
Montecchi 6, 34137 Trst,
pod sifro »Izkusen«.

VAM JE MEDICINA obr-
nila hrbet? Oglasite se na
telefon števil. 0038666
76711.

IMAS PROBLEME s
tezo, kolesterolom, srčnim
pritiskom ali celulitisom?
Hoces se počutiti dobro?
Pokliči me! Tel. (0481)
882172. Zajamčen uspeh!

KOZJEREJA Zbogar nu-
di kozji in konjski gnoj,
primeren za vrtnarstvo.
Možnost dobave na dom.
Tel. na st. 229191.

RAZNOVRSTNE rablje-
ne mizarske stroje prodam.
Tel. na st. 575145 v večer-
nih urah.

RIBOGONJICA
AGROTTICA GLNSCICA
iz Boljunca nudi kanadske
losose vsak petek in soboto
od 8.30 do 12.30. Tel. st.
228297.

Loterija

8. januarja 1994

BARI	43	75	60	22	55
CAGLIARI	85	51	6	59	79
FIRENCE	89	19	52	63	78
GENOVA	12	43	25	77	22
MILANO	37	1	79	74	49
NEAPELJ	43	29	24	17	59
PALERMO	60	20	12	43	66
RIM	5	71	19	67	16
TURIN	4	16	24	1	90
BENETKE	47	62	44	31	59

POLITIKA / PRVO SREČANJE JE BILO V PETEK

Zametek novega sredinskega pola

Bo zraven tudi Severna Liga? Misovcev niso vabili so pa zraven predstavniki LN

Tranzverzalci, ki so v okviru priprav na predčasne upravne volitve aktivni že nekaj mesecev, bodo v kratkem dobili glavnega tekmeča, čeprav so njegovi obrisi se precej nedorečeni. To naj bi bil sredinski, bolj ali manj desno usmerjeni blok. Vprašanje je le, če bo v njem tudi Severna Liga ali se bo ta predstavila sama. V petek so se predstavniki kakih desetih strank in gibanj ter združenj odzvali vabilu na prvo srečanje za ustanovitev široke sredinske koalicije, ki naj bi se na volitvah zoperstavila progressivnemu bloku, ki gresistnemu bloku, ki ga že nekaj mesecev oblikujejo tranzverzalci. V kolikor smo izvedeli, na srečanje niso povabili predstavniki skrajne desnice (stranke MSI). Bili so prisotni predstavniki Severne Lige, nove ljudske stranke, Segnijevi pristasi, nekdanji, zagovorniki Berlusconijevega gibanja, nekdanji občinski odborniki Ziberna, predstavniki malih industrijcev, in za nameček se predstavnika združenja ANVGD in Lege nazionale. Pobuda je menda prišla s strani skupine bivših demokratizacij, ki jih vodi Maurizio Tripani.

Ce smo prav razumeli smisel krajšega tiskovnega poročila o omenjenem sestanku, je slo za pobudo skupine oseb in ne strank, ki se sklicujejo na liberalistična načela. Svojo strategijo nameravajo graditi, kakor izrecno piše v tiskovnem sporočilu, na jasnejših programskih izbirah in ne na zaostrovanju odnosov med predstavniki različnih skupnosti. Prav glede tega aspekta nam je Maurizio Tripani dejal, da se

nastajajoči sredinski blok distancira od stališč nekdanjega občinskega odbornika Ziberna, ki so vse prej kakor sredinska ali umerjena. Zlasti kar zadeva vprašanja sožitja. Mimogrede, Ziberno in njegovo pobudo Forza Gorizia je te dni odločno podprl nekdanji goriski zupan Scarano.

Pobudniki se bodo spet srečali prihodnji teden in začeli sestavljati program, medtem ko naj bi vprašanje kandidatur, predvsem pa nosilca tega programa (kar je pravzaprav eno od najtežjih vprašanj) začeli razreševati v drugi fazi.

Prav gotovo je zanimiva ugotovitev, da so se srečanja udeležili tudi predstavniki Severne Lige. Ni znano, če so za

oblikovanje sredinskega bloka zares zainteresirani ali pa gre bolj za sondiranje terena. Se pred kratkim so namreč zagovarjali stališče, da bodo na volitvah nastopili sami. Domnevati je mogoče tudi, da so se iz izkušenj na zadnjih volitvah kaj naučili. Kako nameravajo se bo pokazalo v prihodnjih tednih. Misovci formalno ostajajo zunaj in vse bolj razmišljajo o samostojnem nastopanju v sklopu vseh državnega zavezništva Alleanza nazionale.

V prihodnjih tednih naj bi se opredelili v vrstah SKP in zelenih golobice. Gre za stranki, ki imata precejšnjo volilno bazo in ki bi utegnili biti odločilni na volitvah z večinskimi sistemom.

GLEDALIŠČE / FEYDEAU

V šandrežu pripravljajo premiero

Dramski odsek prosvetnega društva "Šandrež" prireja v soboto, 15. januarja premiero komedije znanega francoskega komediografa Georgesa Feydeuja. Šandreški ljubiteljski igralci, ki nas vsako leto razveselijo z vsaj dvema igrama, so tokrat v režiji in pod umetniškim vodstvom Emila Aberska nastudirali Feydeaujevo komedijo Odlikovanje. Delo bo tokrat prvič uprizorjeno v slovenskem jeziku. Za prevod je poskrbel gledališnik Emil Abersek, ki je veliko časa sodeluje z dramsko skupino iz Šandreža. Dramska skupina iz Šandreža je prav pod njegovim vodstvom dosegla zavidljivo umetniško raven. Premiera bo v z-

pnijski dvorani v Šandrežu. V nedeljo, 16. januarja, pa bodo igro ponovili ob 17. uri. V igri nastopajo Božidar Tabaj, Marko Brajnik, Jordan Mucic, Marjan Brescak, Dimitrij Brajnik in Marko Tabaj. Zenske vloge je režiser zaupal Majdi Paulin, Aniti Lutman, Danieli Puia ter Vanji Bastjancic. Feydeaujeva komedija Odlikovanje pripoveduje lahkotno zgodbo o hišnem gospodarju, ki se poteguje za visoko odlikovanje, ze misli, da ga je dobil, a se končno zave, da je odlikovanje namenjeno njegovi ženi. Komedija je polna čisto tipičnih feydeaujevskih zapletov, katerim se bo občinstvo gotovo od srca nasmejal.

NOVICE

Podturmci so se udeležili slovesnosti v Rimu

Skupina članov župnijske skupnosti iz Podturna se je v četrtek, v Rimu, udeležila slovesnega obreda v baziliki sv. Petra, ob skofovskem posvečenju Giuliana Mawule Kouta, ki bo vodil škofijo Aktakpame v Togu. Člane župnijske skupnosti je vodil župnik Don Ruggero Dipiazza. Novega škofa vežejo na gorisko Cerkev dolgoletni stiki. Svojo prvo maso je namreč imel prav v cerkvi v Podturnu.

Sporazum med ASCOM in goriškim avtomobilskim klubom

Združenje ASCOM in ACI sta pred kratkim podpisala sporazum, ki predvideva precejšnje ugodnosti pri plačevanju članarine. Tako imajo člani združenja trgovcev 15 tisoč lir popusta na izkaznico "Italia", 10 tisoč lir popusta na izkaznico "Italia" za družinske člane, 30 tisoč lir popusta na izkaznico "Europa". Sporazum bo v veljavi do konca leta 1994 in ga bo mogoče obnoviti.

Izlet Primorskega dnevnika: največ zanimanja za križarjenje

Največ naših naročnikov in bralcev se je odločilo za križarjenje z ladjo po Jadranu. Precej zanimanja je bilo za Daljni Vzhod, precej tudi za izlet v Sirijo. Tako izhaja iz podatkov o prijavah za tradicionalne izlete Primorskega dnevnika. V petek zjutraj smo doživeli pravcati "naval" na naslo redakcije.

O ZSKD na televiziji Koper

Televizija Koper bo danes od 18. do 19. ure predvajala oddajo o Zvezi slovenskih kulturnih društev. Oddaja se nanasa tako na delo te organizacije na Trzaskem, kakor na Goriškem. Gledalci bodo lahko posegli v oddajo, v živo.

VČERAJ-DANES

Iz matičnega urada goriške občine smo prejeli naslednje podatke za teden od 31.12. 1993 do 8.1.1994:

RODILI SO SE: Simone Fontana, Chiara Brumat, Thomas Mocchiutti, Fabio Secolin, Sarah Longo, Massimo Dugaro, Samantha Bressan in Tommaso Gallo.

UMRLI SO: 94-letna upokojenka Ludmilla Markocic vdova Marassi, 57-letni kmet Pietro Brani, 83-letna gospodinja Valeria Zbogor vdova Poiani, 93-letna upokojenka Emilia Zorzon, 86-letna gospodinja Cristina Filli vdova Bon, 79-letni upokojenec Giovanni Blasi, 66-letni upokojenec Luigi Delfino, 3-letni otrok Michael Giacomelli, 82-letna upokojenka Orsolina Staffuzza, 91- upokojenka Emilia Cernigoj, 73-letni upokojenec Corrado Seculin,

93-letna upokojenka Maria Sgorbissa vdova Cozzi, 85-letna upokojenka Alma Iacumin, 75-letna gospodinja Sofia Hvalic vdova Piani, 64-letni upokojenec Giovanni Perillo, 92-letna invalidka Maria Rakuscek, 75-letna upokojenka Rosa Pessina vdova Fischander, 78-letna gospodinja Cristina Cerv vdova Oblak, 38-letna Lucije Kotorri poročena Kotorri, 73-letna Anna Ziz, 48-letni mizar Tullio Spessot, 63-letni upokojenec Alfredo Zortea, 79-letna Antonietta Mastroianni poročena Laman-da, 87-letna upokojenka Romana Gioconda Soranzio vdova Tollar, 81-letna upokojenka Giovanna Nanut vdova Rubin, 97-letna upokojenka Maria Zotti, 74-letni upokojenec Severino Borghi, 90-letna upokojenka Marija Bevcic vdova Primožič ter 69-letni upokojenec Stanislav Kristancic.

OKLICI: orožnik Antonello Canu in gospodinja Maristella Tedde.

FOLKLORA / OGENJ, KI NAPOVEDUJE PRIHODNOST

Ob svetih treh kraljih so prižgali kresove povsod pa je praznik pomenil priložnost za družabnost

Tudi v mestu se ohranjajo stari običaji, ki so nekdanj sodili v sklop življenja podeželskih ljudi. Tako so na dan Svetih treh kraljev v goriški okolici zagoreli številni kresovi. Največji je bil prav gotovo kres pred cerkvijo pri Sv. Ani, vendar tudi v Strazicah so se posteno potrudili. Po starih običajih je bilo iz smeri dima mogoče razbrati, kakšna usoda nas čaka v tem letu: pri Sv. Ani menijo, da bo začetek teža-ve, konec leta pa se bodo stvari uredile. Optimistične napovedi so razbrali v Strazicah. Povsod pa je bil kres priložnost za družabnost (Kres pri Sv. Ani - foto S.R.).

SOLIDARNOST / OBRAČUN ZA LETO 1993

Goriška Caritas je lani posredovala že za preko pol milijarde pomoči

Nadškofijska humanitarna ustanova Caritas je pred kratkim objavilo poročilo o dejavnosti v lanskem letu ter kako so zbrano pomoč, v glavnem v denarju, porazdelili med po naravnih ujmah in vojni prizadetemu prebivalstvu, pa tudi revnim ljudem v naših krajih. Goriška Caritas je namreč prisotna tudi v mestu, kjer je tudi veliko potrebnih ljudi, pomagajo kolikor more.

Največ pomoči pa je ustanova lani usmerila prav na območje nekdanje Jugoslavije, kjer se vedno divja vojna in je zato tam veliko vojnih sirot in vsega potrebnih ljudi. Z isto zavzetostjo so pomagali tudi revnim v Romuniji in Albaniji, zadnje case pa postajata spet pomoči potrebni tudi Indija in Somalija. Lani so zbrali 42 milijonov

lir za akcijo "posvojitev na daljino" in porabili ves denar za otroke v bivši Jugoslaviji, 36 milijonov lir so prejeli kot pomoč za po potu prizadete prebivalce v Indiji in oddali naprej 29 milijonov, zbrali so 120 milijonov lir za begunce v bivši Jugoslaviji in jih do sedaj porabili 105, za pobrateno mesto Osijek so zbrali skupno 105 milijonov lir, dali pa so jih vsega skupaj 187, od tega za prekritje cerkve sv. Družine 36 in za pomoč beguncem v tej župniji 65 milijonov lir, za otroški vrtec v Osijeku pa 86. Za dobrodelne namene v našem mestu so zbrali 55 milijonov lir in jih porabili 35, za Somalijo so dobili 63 milijonov in jih vse poslali v to državo, za Romunijo so prejeli 16 milijonov lir in jih dali naprej 35,

v Albanijo pa so poslali za 5 milijonov pomoči. Skupno je torej letos goriška Caritas zbrala 437 milijonov lir, pomagala pa je s 501. milijonom lir. Zbiranje pomoči v denarju, oziroma blagu se nadaljuje, saj potrebe iz dneva v dan narastajo. Blago (obleke, obutev, odeje) lahko oddate v centru Caritas na trg sv. Franciska 1. Polijonov lir, dali pa so jih vseh skupaj 187, od tega za prekritje cerkve sv. Družine 36 in za pomoč beguncem v tej župniji 65 milijonov lir, za otroški vrtec v Osijeku pa 86. Za dobrodelne namene v našem mestu so zbrali 55 milijonov lir in jih porabili 35, za Somalijo so dobili 63 milijonov in jih vse poslali v to državo, za Romunijo so prejeli 16 milijonov lir in jih dali naprej 35,

Pri Caritasu opozarjajo nadalje, naj občani, ki želijo pomagati, prinasajo v zbirne centre le uporabna oblačila in obutev.

GORICA / KRITIKE SL

Zakaj ne hranilnica?

Zamenjava bančnega partnerja Občini

Severna Liga je hudo zaskrbljena nad dejstvom, da je blagajniška služba za Občino Gorica bila poverjena kreditnemu zavodu Ambro - Veneto in ne Goriški hranilnici, ki je to nalogo opravljala pravzaprav neprekinjeno vsa leta. Menda je kreditni zavod, ki je pravzaprav malo časa prisoten v mestu, ponudil najboljše pogoje za tisk, pokrajinski koordinator lige Milan Koglot izraža upanje, da vesti, tako kakor so bile objavljene v tisku, ne odražajo resnice. Koglot obenem izraža začudenje, da so bili prekinjeni odnosi z domaćo banko, ki je v vseh letih veliko vlagala, v raznih oblikah, v podporo kulturne in športne dejavnosti. Nekaj kritik leti tudi na komisarja, ki

ima začasno upravo občine in ki bi moral tako odločitev seveda dobro premisliti. V kratkem bo občina dobila novo upravo in morda bo prav zamenjava banke, ki opravlja blagajniško službo v mnogočem otežila delovanje nove uprave. So bile zares izčrpane vse možnosti, da bi z dosedanjim partnerjem spet sklenili pogodbo? Dobro je poznati razloge, ki so bili v osnovi take odločitve, ugotavlja tiskovno poročilo Lige.

Sicer pa zaradi izgube blagajniške službe za goriško občino, pri Goriški hranilnici ne bodo ostali brez dela. Se naprej bodo namreč opravljali blagajniško službo za goriško KZE, Deželo, Pokrajino in številne druge ustanove.

PROSVETNO DRUŠTVO
"STANDREŽ"
Dramski odsek

Georges Feydeau

ODLIKOVANJE

Komedija v treh delih
Prvič v slovenscini
Režija: Emil Abersek

PREMIERA v soboto, 15. januarja 1994, ob 20.30 v župnijski dvorani "A. Gregorcic" v Šandrežu. Ponovitev bo v nedeljo, 16. t. m., ob 17. uri.

PRIREDITVE

Kulturno društvo Sovodnje prireja danes gostovanje mladinske odrske skupine SKD Primož iz Trebe s spevoigro Sneguljčica. Z njo bo društvo voscilo vsem članom in krajanom ob začetku novega leta. Prireditve bo danes ob 18. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah. Vabljeni otroci in odrasli.

KINO

GORICA
VITTORIA 15.00-16.45-18.30-20.15-22.00»Aladdin«. Prod. Walt Disney, risani film za otroke in odrasle. Ozvočenje Dolby stereo.
CORSO 14.45-17.00-19.30-22.00»Il Piccolo Buddha«.
TRZIC
COMUNALE 15.00-17.30-20.00-22.30»Il Piccolo Buddha«.

Ravnatelj, učno, neučno osebje in dijaki Državnega trgovskega tehničnega zavoda, oddelek za zunanjo trgovino, v Gorici, izrekajo dijaku Alexu Busonu in družini iskreno sožalje.

KNJIGA / AVTOR JE NEMEC CHRISTOPH ULMER

Med lepimi dvorci v Furlaniji tudi znane stavbe na Goriškem

Omenjajo se grad v Rubijah, dvorec Attemsov Podgori, Lanthierijev dvorec v Vipavi, Coroninijev dvorev v Gorici in nekateri drugi objekti

Majhna je ta nasa Evropa. Greš v nekdanje kulturno središče Furlanije, v San Daniele, na predstavitev knjige o domacijah furlanskih plemičev in bogatašev, se po predstavitvi pogovarjaš z avtorjem knjige, mladim Nemcem Christophom Ulmerjem, pa izveš, da je njegov profesor na univerzi v Heidelbergu bil tudi tvoj nekdanji sosesec, profesor Jost Zabkar, ki tam predava romanistiko. Ulmerju je prof. Jost Zabkar govoril o Danteju. Zabkar pa je Goricanom dobro znan, prav tako je znan tudi v širši slovenski kulturni javnosti.

Christoph Ulmer je mlad znanstvenik. Lani je na univerzi v Heidelbergu branil doktorsko disertacijo. Kot temo si je izbral razkošne domacije v Furlaniji. Več časa je porabil, da je zbral potrebno gradivo. Do določene mere mu je bilo delo olajšano, ker ima v Furlaniji sorodnike. Sedaj smo dobili zajetno knjigo z več kot 300 stranmi velikega formata. Zanj je poskrbela založba Magnus iz Vidma, znana v Italiji in drugod po svetu po monografskih izdajah, ki so razkošno fotografsko opremljene. Sedanja knjiga ima naslov "Ville friulane - Storia e civiltà". Izdajo knjige je finančno podprla Videmska hranilnica Crup. Kot

avtorja sta navedena Christoph Ulmer in Gianni D'Affara. Slednji je domač fotograf, ki je knjigo opremil z zares lepimi barvnimi fotografijami vil in gradov. Knjigo omenjamo tudi in predvsem, ker za avtorja niso bile merodajne sedanje državne ali deželne meje. Pogledal je tudi k nam na Goriško, tudi v kraje, ki se ne pristevajo v Furlanijo, in tudi čez današnjo italijansko-slovensko državno mejo. V knjigi sicer poudarja da med osrednjo Furlanijo, ki je bila več stoletij pod vladavino beneške republike, in takojimenovano Vzhodno Furlanijo, ki je bila pod oblastjo Habsburzov, je meja zelo vidna tudi v zunanosti stavb, v zvonikih cerkv, v arhitekturi palač, v navadnih hišah, kjer imamo kamnite okvirje oken, itd. K temu bi dodali še nekaj. Avtor sicer omenja tudi nekatera plemiška bivališca, ki so danes v Sloveniji. V posvet prihajajo Coroninijev grad v Kromberku, kjer danes domuje Goriški muzej, grad Thurnov v Vipolzah, Colloredov grad na Dobrovem, Bosiziov grad na Vogrskem, Lanthierijev grad - palača v Vipavi kot tudi dvorec na Zemonu. Pri poved o teh stavbah je opremljena z barvnimi slikami, v nekaterih primerih tudi s tlorisi stavb.

Ne gre sicer samo za stavbe na drugi strani meje. Govora je tudi o Attemsovi palači v Podgori (žal tu ni barvnih slik, jih je pa precej crnobelih, ki nam kažejo takó zunanost kot notranost nekdanje stavbe, porušene med 1. svetovno vojno), o Coroninijevem gradu v Rubijah (tudi tu je tekst opremljen z eno staro našim ljudem znano fotografijo) ter o palači Strassoldo v goriškem Grafenbergu. To je sodobnikom bolj poznana vila Coroniji na Drevoredu 20. septembra, ki je, takrat, ko je bila zgrajena, bila izven mesta, v kraju, ki so mu takrat pravili Grafenberg. Tudi porušeni grad v Rubijah je našim ljudem bolj znan kot Bianchijev grad, po imenu zadnje plemiške družine, ki je v njem živel.

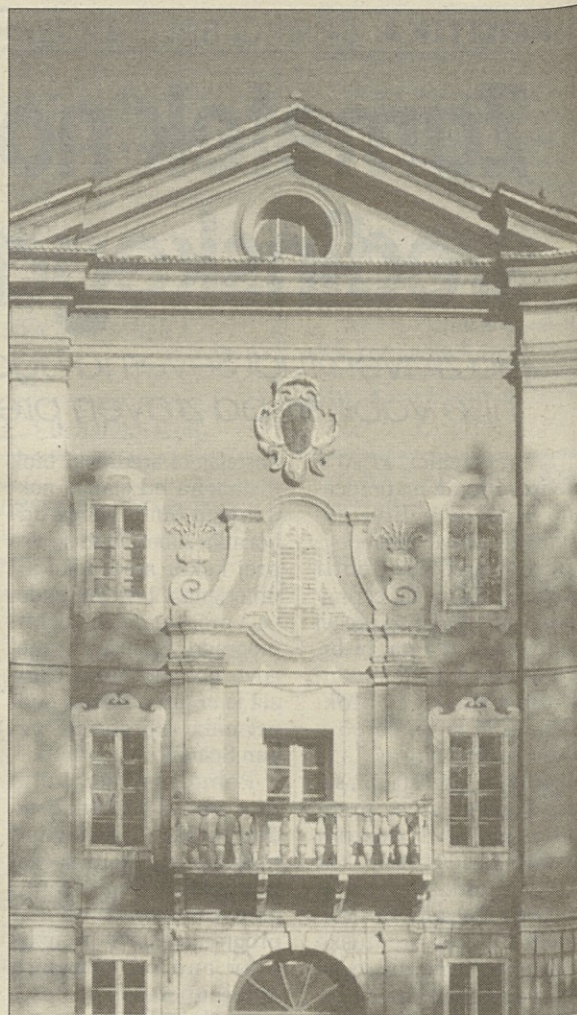
Seveda je v knjigi veliko več prostora posvečenega tistim bivaliscem - vilam v Furlaniji, ki so vsem bolj znane. V ospredje seveda prihaja znamenita vila Manin v Passarianu, polletna rezidenca zadnjega beneškega doža. Opisanih je več v beneškem stilu zgrajenih plemiških hiš v vsej furlanski nizini. Opisana pa so tudi skromnejša bivališca nekdanjih grascakov in drugih bogatašev, ki krajijo furlansko zemljo. V velikih primerih so to osrednja poslopja večjih gospodarskih komplek-

sov. Prikazani so tudi nekateri gradovi.

Zakaj ta enačitev gradov s stanovanjsko vilo? Avtor je v svojo knjigo uvrstil le nekaj teh gradov. To so tisti, katerih lastniki so opustili prvotno vlogo trdnjav in iz njih naredili čisto navadne, pa čeprav zelo razkošne rezidence. Ko listas po knjigi vidiš marsikatero stavbo, ki se v furlanski ravnini skriva za visokim obzidjem Dandanes je zunanja podoba teh stavb marsikdaj zanemarjena. Notranost pa je, kot ugotoviš na fotografiji, ohranila nekdanjo bogato podobo. Zdi se ti kot da gledaš notranost kakega muzeja.

Knjiga je zares več kot zanimiva. Da se je avtor pobliže pozanimal za stvarnost prej omenjenih stavb na slovenskem ozemlju dokazuje dejstvo, da so v bibliografiji omenjena dela priznanih slovenskih avtorjev kot so Peter Krečič, Nace Sumi, I. Stupar, pa se mladi N. Bojan, ki je napisal diplomsko nalogo o dvorcu Zemonu. Edino kar pri vsem tem moti je, da je Vogrsko omenjeno z nekdanjim nemškim imenom Ungersbach, Zemono s prav tako nemškim imenom Semenhof, Vipolze ter Vipava z italijanskima imenoma Vipulzano in Vipacco. Dobrovo pa je pravilno označeno s slovenskim nazivom. Pri

vsem tem je težava tudi v tem, da potnik, ki bi hotel videti od blizu te vile in gradove ne bo vedel kam, saj v tej knjigi navedenih krejevnih nemških ali italijanskih imen ne bo našel na sodobnih zemljevidih ali na cestnih tablah pred omenjenimi kraji. Resnici na ljubo tudi v Gorici malokdo ve za kraj Grafenberg. Za Attemsovo vilo v Podgori najdemo v naslovu ime "Podgora", potreben pa bi bil tudi današnji italijanski naziv "Piedimonte". Oba naziva "Piedimonte - Podgora" namreč dandanes beremo na cestnih tablah ob vhodu v to vas. (M.W)

Dvorenc Lanthieri na osrednjem trgu v Vipavi - dolgo j je bil v njem dom Jugoslovanske ljudske armade

Coroninijev dvorec v Gorici, ki ga je zadnji lastnik zapustil mestu

BANKE / SLOVENSKI DENARNI ZAVODI BOGATEJŠI ŠE ZA ENO OKENCE

Sovodenjska posojilnica bo odprla svojo prvo podružnico v Štandrežu

Tudi sovoedenjska posojilnica odpira svojo podružnico. Za razliko od openske, ki je podružnico odprla v domaci, t.j. tržaški sicer zelo veliki občini, ter nabrežinske, ki je podružnico odprla v Sesišanu, torej v domaci občini, Sovodenjci, podobno kot pred kratkim Doberdobi, gredo preko občinskih sedaj. Sovodenjci sedaj prihajajo v sosedno gorisko občino, točneje v njim sosedni Štandrež. Prihajajo v tja do srede dvajsetih let stoletja samostojno in docela slovensko občino, ki je danes predmestje Gorice, pa čeprav ohranja svojo specifičnost. Štandrež sicer ni več le slovenska vas, saj so tu, sredi starih kmečkih hiš, bile zgrajene druge, v katere so se vselili ljudje druge narodnosti. Dober del Štandreza pa je bil dejansko nekdanji vaski skupnosti odvzet in sedaj upravno

niti ne sodi več v območje štandreskega rajona, saj so se v tem oziru označene kot Male Rojce, nekoč od naših označene kot Male Rojce, upravno osamosvojile. Tu je bilo zgrajenih zelo veliko velikih hiš in prebivalcev je na tem področju ze skoro toliko kot v Štandrežu. Oba rajona sodita v gorisko občino.

Prav nekje na stičišču teh dveh rajonov, pa čeprav na področju, ki sodi pod Štandrež, prav na koncu Kraske ulice, tam kjer se ta spaja z Mihaelovo ulico, bodo prihodnje nedeljo, 16. januarja, odprli podružnico sovoedenjske Kmečke delavske hranilnice in posojilnice. Za svoje potrebe so popolnoma preuredili stavbo pred katero bodo klienti imeli tudi nekaj parkirnih prostorov. Pred vhodom bodo klienti imeli na razpolago bankomat ter stalno blagajno, v bankah

danes nujna aparata, ki omogočata poslovanje tudi v nočnih urah in ob praznikih. Vhodna vrata v posojilnico so zavarovana tako kot določajo zavarovalni predpisi. Poskrbljeno je tudi za vstop prizadetih oseb. V sodobno urejeni in opremljeni podružnici, kjer razpolagajo s 140 kv.m. bodo, vsaj na začetku, zaposlene 3 osebe. Povedati je treba, da je sedaj vseh zaposlenih v posojilnici sedem.

Predsednik upravnega sveta sovoedenjske posojilnice Mirko Hmeljak je prepričan, da bo podvig uspel. Zanj so se odločili, ker so ze od nekdanj v goriski občini, v Štandrežu se posebej, imeli kar precej klientov. Pred leti, upostevajoc pravila, ki veljajo za kmečko - obrtno posojilnice, niso smeli poslovati v sosednji goriski občini, ker je tu doma podobna posojilnica v Loč-

niku. Za vsako posojilo klientu iz Gorice so morali dobiti posebno dovoljenje Banca d'Italia. Pred tremi leti so bile prejšnje omejitve odstranjene, tudi upostevajoc dejstva, da je italijansko bankništvo slo v liberalizacijo.

Na začetku leta 1993, potem ko so imeli pred

seboj rezultate poslovanja leta 1992, imeli ze nad poltretjo milijardo lir premoženja in bili na tem, da tekem 1993 dosežejo tri milijarde lir, so se odločili, da zaprosijo dovoljenje za odprtje podružnice v Štandrežu. Funkcionarji Banca d'Italia so analitično pregledali njihovo po-

slovanje ter ugotovili, da ni ovir za izdajo tega dovoljenja. Ze pred koncem pomladi je dovoljenje prislo. Sovodenjci so se takrat dokončno odločili, da gredo v ta podvig. Dela za peureditev stavbe na Kraski ulici so bila zahtevna, tudi zaradi tega, ker so pri takem delu za-

poslena številna specializirana podjetja. Tudi zaradi tega ker je podružnica s terminali povezana s centralo v Sovodnjah.

Zakaj Štandrež, smo vprašali Mirka Hmeljaka. Ze prej smo imeli v tem kraju precej klientov, nam je ponovil predsednik. Poleg tega pa so sovoedenjski posojilnicarji prepričani, da bodo v tem kraju, kjer ni drugih bancnih okenc, pridobili veliko klientov, saj je tudi precej obrtnikov in trgovcev, torej poslovnih ljudi, večinoma so to Slovenci. Posojilnica bo seveda odprta vsem za vsa bancna opravila, saj ima vsakdo od nas danes opravka z banko. Klienti bodo seveda tako slovenske kot italijanske narodnosti. Te imajo ze sedaj v sovoedenjskem uradu, tudi zaradi tega ker lahko poslujejo tudi s sosedno zagrajsko občino.

Marko Waltritsch

EVROPA / NOV VAL SLABEGA VREMENA

Zaradi odjuge plazovi in katastrofalne poplave

Samo v Franciji je v zadnjih urah življenje izgubilo enajst oseb

PARIZ - Nad dobrsnim delom Evrope se traja val slabega vremena, ki je v zadnjih urah samo v Franciji terjal devet življenj. V Salle-en-Beaumontu, malem gorskem kraju južno od Grenobla, je ponoči zemeljski plaz ubil stiri vasčane med spanjem, druge stiri pa pogresajo. Gmota zemlje, ilovice in kamenja je uničila osem his in zasula strugo nekega potoka, tako da je nastalo umetno jezero, ki bi lahko povzročilo novo razdejanje, ko bo popustil ta naravni jez. Kritičen je položaj tudi na območju Camargueja, kjer je Rodan odnesel 15 metrov nasipa in preplaval ogromno območje. Zaradi poplav so zaprli avtocesto med Arlesom in Nimesom.

Dva tedna po najhujših poplavah v tem stoletju sta Ren in Mosela ponovno prestopila bregove, poplavila Koblenz, Zell in Cochem. Zaradi dežja in izredne odjuge po obilnih snežnih padavinah naraščajo skoraj vse evropske reke. Največ skrbi pa povzroča odjuga v gorskih krajih, saj se je v zadnjih urah sprožilo že več plazov, tako da so iz previdnosti zaprli številne gorske prelaze. Meja sneženja je nad 1200 metri nadmorske višine, novozapadli sneg se v visjih legah ni oprijel podlage, tako da se iz ure v uro veča nevarnost plazov.

S poljskih Beskidov pa poročajo, da so se zaradi spomladanskih temperatur iz zimskega spanja prebudili medvedi, kar ne pomni niti najstarejši prebivalci.

Snežni metez na cesti iz Macona v Ženevo, kjer svetlobni napis opozarja na previdnost (AP)

Po dveh tednih je nemški Zell ponovno preplavila Mosela (Telefoto AP)

V francoskem Bedaridesu so ljudi reševali s helikopterji (AP)

MOŠKA MODA ZA JESEN-ZIMO '94 - '95

Sodba italijanskih mojstrov mode: »Siva leta narekujejo strogost sivine«

Jutri se bodo začeli v Milanu tridnevni prikazi italijanske moške mode

RIM - Na splošno časi res niso najbolj veseli in v prihodnji jesensko-zimski sezoni bodo moškim prepovedane vse nekoliko živahnije barve. Tako so namreč sklenili najbolj uveljavljeni italijanski modni ustvarjalci, ki so moške spet oblekli strogo v sivo. V teh »sivih« letih, ki nas ločijo od leta 2000, naj se elegantni moški nosisijo športno, udobno in toplo. Za velike italijanske mojstre, ki bodo moške modele za jesensko-zimsko sezono '94-'95 predstavili v kratkem v Milanu, so to najpomembnejše značilnosti. Prikazi visoke moške mode se bodo pričeli jutri in bodo predvidoma trajali do srede, »javni« nastopov naj bi bilo 32, približno deset proizvajalcev pa bo prikazalo svoje najnovejše modele na izrecno željo interesentov. Na milanskem razstavišču bo moška moda za prihodnjo jesen in zimo zazivala samo en dan, vsi ostali prika-

zi bodo namreč na sedežih posameznih mojstrov, nekateri bodo priredili celo več defilejev.

Slovita imena - kot so Armani, Valentino in Versace - bodo predstavila več kolekcij, poleg tako imenovane prve, se pravi najbolj ekskluzivne, tudi kolekcije za mlade. Tudi dvojica Dolce-Gabbana bo nastopila z dvema kolekcijama, Romeo Gigli pa bo prikazal tudi modele G Gigli. Prvic pa bo v Milanu predstavil moške modele newyorskij mojster Oscar de La Renta, ki sodeluje tudi s parisko maison Balmain.

Stil nove moške mode sega v 40. leta, ko zaradi finančnih in drugih težav niso metali proč starih oblačil, temveč so jih ustrezno popravljali. Iz tistega obdobja so modni ustvarjalci ozivil plašče, ki so »krojeni po meri« oziroma so lahko celo po životu. Armaniju so vseč lepo krojeni plašči, sestre Fendi ponujajo modele iz lažjega

blaga, Versace pa se je tokrat navdusil nad klasičnimi lodni, plašči iz kamelje volne, tweeda in drugega debelega športnega blaga. Pri vseh pa je veliko modelov v sivem, gre za barvo, ki je znanilka novega stila, kot dopolnilo pa se pojavlja bela srajka, ki je v zadnjih kolekcijah ni bilo videti.

Z ozirom na nerazveseljivo obdobje, v katerem živimo, bo moški spet »vlagal v oblačila in ne bo več razsiral«, je npr. rekel Versace, ki je sicer zagovornik zelo vesele, celo kriceče in razkošne mode. Po mnenju Giorgia Armanija, ki je znan predvsem zaradi zmernosti in »cistosti« modelov, pa se bo moški odel v »intelektualni luksus«. V hiši Fendi pravijo, da bodo prišle do izraza predvsem osebne izbire, Ferrè pa je mnenja, da bo moški odkril modne usmeritve iz začetka tega stoletja. In kot se v casih, ki naj bi bili v znamenju varčnosti, spodobi,

bi, je velik poudarek na pleteninah in modeli so pretežno težki ter seveda topli, spominjajo pa na stare ponosne puloverje.

»Staro« je videti tudi blago, ki ga uporablja večina mojstrov. Gre za vrsto športnega, nemehkega volnega blaga, zelo priljubljen pa je tudi zamet. K športnemu videzu bo seveda pripomogel tudi kraj. Suknjici bodo kratki in široki, kot so npr. usnje, ni, hlace pa bodo spominjale na trenirke. Telovnik bo večkrat zamenjal »pravi« suknjic, ki se bo lahko zapenjal tako visoko, da ne bo videti srajce. Med dodatki gre omeniti »tirolske« naramnice in široke volnene kravate. Moški naj bi se prihodnjo zimo odpovedali klasičnim obuvalom in se odločili za nekaksne gojzarje, najdržnejši pa si bodo z gojzarji lahko obuli pisane volnene dokolenke in si nadeli kilt, v katero vzorcu seveda.

NOVICE

Brandtova vdova grozi socialistom

BERLIN - Brigitte Seebacher-Brandt, vdova nekdanjega berlinskega zupana in kanclerja Willyja Brandta, je zagrozila socialistični stranki (SPD), da jo bo prijavila sodišču, če se ne bo odpovedala Brandtovi zapustini. Po njenem mnenju bi morali 400 metrov polic, polnih dokumentov, pisem in slik prepustiti kaki državni ustanovi, ker je njihova zgodovinska vrednost prevelika, da bi z njimi razpolagala stranka. Med drugim je 79-letni Willy Brandt v svoji oporoki popolnoma pozabil na stranko in vse prepustil svoji 47-letni ženi. Trenutno se Brandtova zapustina nahaja v trezorih sklada SPD Friedrich Ebert.

Zbrali obtožno gradivo proti trem nacistom

LONDON - Po šestih letih je Scotland Yard zbral dokazno gradivo, tako da bodo lahko prijavili sodišču zaradi vojnih zločinov tri nekdanje naciste, ki živijo v Veliki Britaniji. Preiskavo so sprožili, potem ko je losangeleski Wiesenthalov center leta 1987 britanski vladi izročil seznam 86 poljskih, ukrajinskih in pribaltskih vojnih zločincev, ki so po vojni dobili britansko državljanstvo. Trenutno jih je živih le 23, do sedaj pa so le proti trem zbrali dovolj dokaznega gradiva. O morebitnem procesu pa bo morala odločiti britanska vlada.

V Riu roj afriških čebel do smrti opikal priletno beračico

RIO DE JANEIRO - Roj kakih 50 tisoč afriških čebel je napadel neko postajo podzemne železnice v Rio de Janeiru. Piki so bili usodni za neko priletno beračico, kakih šestdeset oseb pa se je moralo zateci po zdravniško pomoč.

SLOVAŠKA / ZBOROVANJE

Madžari hočejo neodvisnost od Bratislave

LUCA TRON

KOMARNO - »Madžarski in slovaški narod morata postati sestavna naroda slovaške države.« To nemajhno zahtevo je včeraj v Komarnu postavil Miklos Duray, poslanec v bratslavskem parlamentu in lider stranke Sožitje, največje politične formacije madžarske manjšine na Slovaškem. Toda slovaški premier Vladimir Meciar česa takega niti približno ne namerava vzeti v postev.

Nepopustljivost bratslavske vlade pa včeraj sploh ni zmotila velikega zborovanja slovaških Madžarov. Sklicali so ga v Komarnu, mestu simbole, ki leži kakih 60 kilometrov vzhodno od glavnega mesta. Na eni strani Donave, na slovaškem ozemlju nosi to ime, komaj pa prekoraciš most, se znajdeš v Komarnu, na Madžarskem. Na Slovaškem živi danes okrog 600 tisoč Madžarov, kar znaša 11 odstotkov prebivalstva. V Komarno jih je prišlo na tisoce, da bi izpricali svojo narodno identiteto in od Bratislave zahtevali samostojnost. Tamkajšnje športno središče, turobna zgradba, kakršne je znal postavljati samo realni socializem, je bilo napolnjeno čez vsako mero. Tri tisoč mest na tribunah je bilo popolnoma zasedenih, na stotine zborovalcev se je stoje stlačilo na igralni parket, drugih tisoč pa jih je prek zvočnikov poslušala

lo zunaj, v nenavadno milem januarskem popoldnevu. Prireditelji so pričakovali kakih petdeset novinarjev, a jih je prislo več kot dvesto, tako da so jih morali strpati v improviziran tiskovni urad, ki so ga pripravili v prostorih na hitro izpraznjene trgovine s pohištvo v pritličju športnega centra.

Zupani uprav z madžarsko večino in madžarski poslanci v bratslavskem parlamentu so zborovalcem predložili dokument, ki so ga ti po nekaj urah razprave seveda odobrili. V grobih obrisih je to predlog za finančno neodvisnost od Bratislave, ki jo spremlja možnost, da županstva posegajo na področje izobraževanja. Zraven zahtevajo Madžari popolno dvojezičnost in porazdelitev delovnih mest in javni upravi na osnovi etničnega razmerja.

»V mislih imamo neke vrste samovlado,« je dejal Duray, »ki bi bila združljiva s samovlado po vsej državi. To bi bilo pozitivno tako za Madžare kot za Slovake. Vendar v splošnih načelih, ki so jih izdelali v Bratislavi, regije z madžarsko večino niso obravnavane tako kot ostale, kjer je večina slovaška. To je nova vrsta demokratičnega zatiranja. Madžari so narod, ki mora imeti enake pravice kot slovaški, ne more pa biti potisnjen v drugo kategorijo.«

SEVERNOATLANTSKA ZVEZA / PRED VRHUNSKIM SREČANJEM V BRUSLJU

Nato razpet med svojimi željami in zahtevami Vzhoda

Ni jasno, koliko se bodo vrata za vzhodnoevropske države res odprla

Zahodne države imajo slabo vest

Najbolj preprosta ameriška definicija je opisovala Severnoatlantsko vojaško zvezo s krajevnimi prislovi »in, out in down«. Prvi prislov velja za ZDA, ki naj bi tudi po koncu druge svetovne vojne ostale v Evropi, drugi prislov je nekdanji Sovjetski zvezi preprečeval vstop v zahodni del stare celine, tretji pa je Nemčijo stiri desetletja prisiljeval na položaju, ki si ga je zaslužila z nacizmom - z upognjeno glavo. Za današnji Nato velja smo se »out« in to v vseh pomenih.

Američani bodo v Evropi pustili del svoje nekoč mogočne vojske samo zato, ker noben mojster realpolitike Machiavellijeve veličine v svojih delih niti ne omenja presenetljive možnosti, da bi se zmagovita država sama želela umakniti z zasedenega ozemlja. Nemčiji je prejšnja ameriška administracija, ki je bila v zunanje-politični sahovski igri bolj izkušena od sedanje, pravčasno dovolila združitve z vzhodnimi pokrajinami. Nemske mednarodne samozavezi, ki je postajala že preveč nevarna za evropske sosedes, pa tudi za Ameriko in Japonsko, ne bi moglo nič uspešneje zaustaviti od najbolj zoprne dediščine komunizma. Vsi, ki se bojijo nešne gospodarske moči, so lahko mirni se nekaj let. Nemčija ima na glavi finančno zahtevne - in nevhvaležne! - vzhodne bratrance, ki ji bodo skupaj z ljubosumnimi Francozi in Britanci uspešno preprečevali prelevitev v eno od svetovnih supersil.

Evropejci so se v desetletjih ameriškega pokroviteljstva med hladno vojno odvadili definirati svoja varnostna vprašanja. Zato tudi vojaška zveza, ki konec koncev opredeljuje predvsem evropsko varnost, se ni razpadla samo zato, ker je tudi v vojskih zadevah stara navada obličena v železno srajco. »Bruseljski vrh ne bo posvečen Bosni, ampak Natu!« je pred nedavnim uslo ameriskemu državnemu sekretarju. Warren Christopher ni povedal, kaj bi lahko bolj tragичno govorilo o zmedenosti vojske zveze, ki naj bi zagotavljala evropsko varnost, kot Bosna sama - krvavi spopad sredi stare celine in z možnostjo posnemanja povsod, kjer tlijo nacionalni konflikti. V vsej Evropi, torej.

Nastop ruskega prijatelja Strobea Talbotta v ameriskem zunanjem ministrstvu kaže, da Američani razumejo Nato predvsem kot sredstvo komunikacije z Moskvo. Tudi najbolj paradnim vzhodnoevropskim državam so jasno povedali, da sodijo v drugorazredni varnostni predal z nalepko »Ne jezite Rusov!«. Slovenija sodi v se bolj zaprašen del, ki se ga zaradi bližine balkanskih vojn zahodnjaki se posebej previdno izogibajo.

Najbolj pametne države vzhodne in srednje Evrope bodo zato skušale varnostno kľofuto, ki jo bodo dobile na bruseljskem vrhu Nata, zaračunati s finančnimi, političnimi in se kaksnimi nadomestili. Kajti Zahod ima slabo vest.

Barbara Kramzar

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Washington zaradi nakopičenih bremen pospešeno zmanjšuje svoje obveznosti

KNOXVILLE - Ronald Reagan, najbolj priljubljeni ameriški predsednik v zadnjih desetletjih, je znal tako ocarljivo govoriti o sovjetskem carstvu zla, da bi mu Američani sledili tudi v jedrski spopad s komunisti, če bi bilo treba.

Danes pa najbrž ne bi drugače razmišljali o cedalje bolj dvomljivem poslanstvu zahodne vojske zveze, kot o Natu razmišlja demokratski predsednik Bill Clinton. Ameriški nacionalni interesi - ki jih tuji zaradi kratkega spomina, ki ne seže v case pred drugo svetovno vojno, pogosto enačijo z imperializmom - namreč na koncu pripeljejo skupaj ameriške predsednike vseh političnih barv.

Tako kot Clinton bi moral vsakdo na njegovem mestu spoznati, da Amerika ne zmore več hladnovojnih obveznosti, če hoče tekmovati za najmočnejšo državo prihodnosti. ZDA so morale se pred štirimi leti zaradi meddržavnih in me-

dnarodnih sporazumov skrbeti za varnost štiridesetih držav, manj obvezujoče obrambne dogovore pa so sklenili se s šestdesetimi državami iz vsega sveta. Leta 1990 so jih samo obveznosti v Evropi stale več kot 150 milijard dolarjev.

Seveda so imeli Američani kot najmočnejša država zahodne poloble - in vsega sveta, kot se je izkazalo šele po padcu berlinskega zidu - tudi velike koristi. Samo v letu 1989 so prodali za več kot deset milijard dolarjev najrazličnejšega orožja, Washington pa je poleg tega dolocal tudi trgovinsko politiko polovice sveta. Toda konec 80. let so zacele obveznosti prese-gati koristi. Enako kolicino orožja ali pa se več so Američani podarili revnim državam, ki so bile strateško pomembne za ameriško politiko v različnih delih sveta, z Izraelom in Egiptom na prvih mestih. Tudi najbogatejša država planeta ne zmore več tolikšne-

ga bremena, zato vlada ZDA v zadnjih letih pospešeno zmanjšuje svoje obveznosti v svetu. Predvsem v Evropi, kjer bodo ameriško vojaško prisotnost zmanjšali na sto tisoč vojakov. Azija je kot najhitreje razvijajoče se območje sveta preveč pomembna, da bi Američani tako glasno umikali svoj varnostni dežnik kot v Evropi, pa čeprav tudi tam zapirajo svoja vojaška oporišča.

Nekateri vojaški strokovnjaki in politiki opozarjajo, da se Amerika kljub gospodarskim zahtevam prehitro umika. ZN zaradi svojega ustroja in bankrotu podobnega finančnega položaja niso sposobni nadomestiti velesil v zagotavljanju mednarodnega ravnotežja. Posamezne evropske države pa niso sposobne zagotoviti podobno uspešne vojske zveze Nato, kot so jo ZDA oblikovale v desetletjih soočanja tržnih demokracij s komunizmom. (B. K.)

RUSIJA / NAPETO PRIČAKOVANJE

Uradna Moskva se kljub pomirjujočemu »partnerstvu za mir« boji, da bo ostala sama

MOSKVA - Rusija bo spremljala srečanje na vrhu Severnoatlantske zveze, prepričana, da ji je uspelo prepreciti povečanje števila njenih članov, čeprav se se vedno boji, da bi jo pustili ob strani in uresnili nacrte o tesnejši povezavi med nekdanjimi zavezniki v Evropi in njihovimi sovražniki iz obdobja hladne vojne.

Kremelj je zdaj nekoliko bolj pomirjen zaradi ameriškega predloga o »partnerstvu za mir«, ki naj bi ga sprejeli na vrhunskem

zasedanju, in ki naj bi pomenil začetek razširitve članstva te organizacije. Moskva se ta hip sooča z narasčajocimi domaćimi neoimperialističnimi težnjami, ki so jo prisilile, da sprejme nekoliko ostrejša stališča do Severnoatlantske zveze.

ZDA in druge članice Nata, ki so hotele zmanjšati bojazni Moskve, hkrati pa ne povsem zapreti vrat novim vzhodnoevropskim demokracijam, so skušale Kremelj prepričati, da ne bo nihče izločen iz procesa spletnja trdnjsih vezi z Natom. Razprava o razširitvi pa naj se ne bi ukvarjala z vprašanjem, »ali« bo do nje prišlo, ampak predvsem s tem, »kdaj« naj bi se ta proces začel. Ta dvojni pristop je v Moskvi sprožil nova ugibanja, ob katerih je Boris Jelcin prejšnjo sredo odločno poudaril, »da od Bruslja pričakuje povsem nedvoumno stališče«.

Za Moskvo je ključno vprašanje, kako bo spreminjanje Nata vplivalo na potek ruskih reform. V sredo je Kremelj sicer ponovno priznal suvereno pravico sleherne države, skupaj s tistimi, ki so bile nekdanji del Sovjetske zveze in članice nekdanjega Varšavskega pakta, da same odločajo o svoji obrambi in o tem, ali se bodo pridružile tej koaliciji. Ven-

dar pa je to načelno soglasje pospremil z ostrim opozorilom, naj Nato tem državam ne daje nikakršnih preuranjenih obljub.

Bojazen Moskve, da bi se nenadoma znašla sama sredi sovražne Evrope, izhaja tako iz političnih sprememb zadnjih let, kakor tudi iz bolečih zgodovinskih izkušenj države, ki je v enem samem stoletju preživela dve vojni, da bi obranila svojo državo pred nemskim ekspanzionizmom, in pri tem placala hudo ceno: deset milijonov mrtvih.

Občutljivost glede tega vprašanja se je v Rusiji se povečala sprico osupljive decembrske volilne zmage Vladimirja Zirinovskega in njegove skrajno desne Liberalnodemokratske stranke. Vzpon Zirinovskega je za marsikoga le odraz ponizanja Rusije, ki je z razpadom Sovjetske zveze izgubila status superile, kar so najprej občutili njeni vojaki, kmalu zatem pa tudi navadni državljani. Dan potem, ko je Litva zaprosila za članstvo v Natu, je Kremelj poudaril, da bi takšna razširitev Severnoatlantske zveze izzvala »negativno« reakcijo javnega mnjenja ter ponovno oživila »nezaželene zamisli« v ruskih vojskih in civilnih krogih.

Christopher Boian / AFP

Vzhod se ni pripravljen na vstop v Nato

LONDON - Britanski obrambni minister Malcolm Rifkind je v petek izjavil, da vzhodnoevropske države »se niso pripravljene«, da bi postale polnopravne članice Nata. Rifkind namreč meni, da »članstvo v Natu pomeni tudi članstvo v integrirani vojaški organizaciji z visoko razviti načeli sodelovanja pri vseh vojaških vprašanjih«.

»Dvomim, da se je katera koli od teh držav sposobna vključiti v tako visoko raven integriranosti,« je dejal. »Trebja je vedeti, da so se njihove vojske v zadnjih petdesetih letih izoblikovale na povsem nedemokracičnem, drugačnem temelju od tistega, ki so ga ureničevale članice Nata.«

Ključni dogodki v zgodovini Nata

BRUSELJ - Zveza Nato, ki so jo ustanovili pred skoraj petdesetimi leti, da bi zaščitili Zahod pred komunizmom, se od konca hladne vojne neprestano sooča z vprašanjem svoje nadaljnje vloge. Jedro zveze je Washingtonski sporazum iz leta 1949, katerega ključno določilo pravi, da je napad na katero koli članico Nata napad na zvezo. Medtem ko zavezanost k skupni obrambi ostaja, pa organizaciji ne preti več nobena resna vojaška nevarnost. Nato se zato vključuje v operacije mirovnih sil ZN.

1989

December: na zasedanju Nata v Bruslju pozdravijo spremembe na Vzhodu in razpravljajo o možnosti ponovne nemske združitve, sovjetski zunanji minister Sevardnadze pa kot prvi predstavnik Varšavskega pakta obišče sedež Nata

1990

Maj: ZDA se odpovejo načrtovani posodobitvi jedrskega orožja kratkega doseg v Evropi

Junij: zunanji ministri Nata se sestanejo na Skotskem kjer razglasijo začetek novega obdobja sodelovanja in prijateljstva z nekdanjimi nasprotniki

Julij: na srečanju v Londonu se članice Nata zavzamejo za okrepitev sodelovanja z Varšavsko zvezo na političnem, diplomatskem in vojskem področju, generalni sekretar Woerner prvič obišče Moskvo, SZ pa končno privoli v polnopravno članstvo združene Nemčije v Natu

Oktober: Nemčija je združena in nekdanja NDR postane del Nata

November: članice Nata in Varšavskega pakta v Parizu podpisajo sporazum o zmanjševanju konvencionalnih sil v Evropi

1991

Januar: Nato kopiči letalstvo v Turčiji zaradi nevarnosti iranskega napada

Julij: Varšavski sporazum razpustijo, velesili podpiseta dogovor o zmanjšanju strateske jedrske oborožitve

September: ZDA sporotijo, da bodo unicile vse jedrsko orožje kratkega doseg, Moskva se odloči za enak korak

Oktober: Natovi obrambni ministri se sestanejo na Siciliji in sklenejo, da bodo za 80 odstotkov zmanjšali evropske zaloge jedrskega orožja

November: na zasedanju v Rimu sprejmejo in objavijo novo strategijo Nata za obdobje po hladni vojni

December: Skupnost neodvisnih držav zamenja SZ, Gorbacov odstopi, v Bruslju pa se prvič sestane Nacc, svet Nata za sodelovanje z nekdanjimi članicami Varšavskega pakta

1992

Junij: zunanji ministri Nata se v Oslu dogovorijo o novem poslanstvu zveze v času novega svetovnega reda - njihove enote bodo odslej sodelovale v mirovnih operacijah

1993

April: Natova letala začnejo pod pokroviteljstvom ZN nadzorovati nebo nad Bosno - to je prva bojna naloga v zgodovini zveze in obenem prva operacija zunaj njenih meja - Nato nadzira tudi pomorsko blokado Srbije in Črne gore na Jadranu

Junij: zunanji ministri Nata v Atenah sprejmejo odločitev o varovanju modrih celad v Bosni iz zraka

Avgust: Nato zagrozi z letalskimi napadi na srbske enote okoli Sarajeva, če se obleganje mesta ne bo nehalo

(Reuter)

BIH / OBSTRELJEVANJE SARAJEVA

Pogajanja bodo danes

Karadžić spet grozi Muslimanom

SARAJEVO, BONN - Kljub številnim pozivom zahodnih diplomatov, naj srbska vojska prekine z obstreljevanjem Sarajeva, so pozivi naleteli samo na gluha ušesa. Srbske granate, ki so zahtevale stiri živiljenja prebivalcev Sarajeva, blizu trideset pa je bilo ranjenih, so prepredile bosanskemu predsedniku Izetbegoviću, da bi odpotoval na muslimansko-hrvasko srečanje v Bonn, od katerega so si mnogi, pred srečanjem sprtih strani v Zenevi 18. januarja, veliko obetali.

Voditelj Hrvške in Bosne Franjo Tuđman in Alija Izetbegović se bosta sedla danes, mednarodna posrednika lord David Owen in Thorvald Stoltenberg pa naj bi se loče-

no pogovarjala tudi s hrvaskim predsednikom Tuđmanom. Lord Owen se naprej upa, da se bosta muslimanska in hrvaska stran le sporazumeli o še odprtih vprašanjih, kot je muslimanska zahteva do dostopa do morja. »Se vedno upamo, vendar pa ne moremo biti preveč optimistični,« je dejal.

Neusmiljeno obstreljevanje Sarajeva - letališče naj bi po nekaterih vesteh v nedeljo za Izetbegovića odhod le odprli - je v petek pozno zvečer obso-dil tudi Varnostni svet Združenih narodov. Ob tem je zagotovil, da je pripravljen razmisliti o novih ukrepih, s katerimi »naj bi bile vse sprte strani prisiljene popolnoma spoštovati resolucijo VS«. Britanski in ameriški di-

Eden od ranjenih, ki so bili žrtve včerajšnjega obstreljevanja Sarajeva (Telefoto: AP)

plomati pa so v Beogradu pozvali srbskega predsednika Slobodana Miloševića, naj zastavi svoj vpliv na srbsko vojsko za zaustavitev napadov na bosansko prestolnico in predstavnike bosanskih Srbov pripravi na nadaljevanje pogajanj. Milošević je tudi tokrat obljubil, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, vendar pa hkrati tudi poudaril, da ima njegov vpliv nad bosanskimi Srbi svoje meje.

Vodja bosanskih Srbov Radovan Karadžić pa je včeraj ponovil svojo grozno, da bo v primeru, če

Muslimani ne pristanejo na ponujene ozemeljske koncesije, srbska vojska na to odgovorila z vsemi vojaskimi sredstvi.

»Izpolnili smo vse muslimanske zahteve in o nadaljnjem srbskem popušcanju ne more biti več govora.« (Agencije)

PARIZ - Generalni sekretar Združenih narodov Butros Gali je dopotoval na obisk v Francijo, kjer se je včeraj s predsednikom Francoisom Mitterrandom med drugim pogovarjal tudi o razmerah v Bosni in Hercegovini. Gali je ob napovedih nekaterih evropskih držav, da bodo umaknile svoje cete, ki delujejo v sklopu mirovnihi sil ZN na območju nekdanje Jugoslavije, dejal, da si želi, da bodo Združeni narodi lahko se naprej opravljali svojo nalogo pri ohranjanju miru na različnih kriznih območjih sveta. Zaradi napadov na vojaške Združenih narodov v Bosni in Hercegovini je med drugim tudi Kanada že napovedala, da bo razmislila o »nadaljnji vlogi svojih vojakov v BiH«. (Agencije)

BRUSELJ / PRIPRAVE NA CLINTONOV OBISK

Vzhod in Zahod vsak s svojimi upi pričakujeta ameriškega predsednika

vim demokracijam brez formalnega članstva v tej vojaški zvezi.

Ameriški podpredsednik Al Gore zatrjuje, da bo Clintonov obisk v Evropi pripomogel k ponovni utrditvi zveze Nato in okrepitevi demokratskih procesov v Vzhodni Evropi. Clinton se bo med svojo desetdnevno turnejo sestal tudi z voditelji Poljske, Češke, Madžarske in Slovaske, v Moskvi pa ga bo sprejel ruski predsednik Boris Jelcin. Tudi Zahodna Evropa upa, da pomeni Clintonov obisk resnično ameriško priznanje in zavzetost za težave na stari celi-

ni. Clinton se bo v Bruslju sestal tudi s predsednikom evropske komisije Jacquesom Delorsom in grškim premierom Andreasom Papandreujem, kot predstavnikom predsedujoče države v Evropski uniji. Grški minister za evropske zadeve Theodore Pangalos je pred dnevi v imenu Unije izjavil, da je Clintonov »obisk prvi znak, da sta se predsednik in njegova administracija začela zanimati za evropske težave, saj je znano, da dialog med Evropo in Združenimi državami zadnje leto ni bil ravno pristen«.

Posebna odposlanca

ameriškega predsednika Billa Clintona Madeleine Albright, sicer veleposlanica Združenih držav Amerike pri Organizaciji združenih narodov, in poveljnik ameriške vojske general John Shalikashvili pa sta v soboto prispela v Budimpešto, kjer se bosta sestala s madžarskim predsednikom in premierom in številnimi ministri. Albrightova in Shalikashvili bosta v madžarski prestolnici tudi pripravila vse potrebno za srečanje predsednika Clintona z voditelji držav Visegradske skupine, ki je predvideno za prihodnji teden. (Agencije)

Shalikashvili in veleposlanica ZDA Albrightova (Telefoto: AP)

WASHINGTON, BRUSELJ, BUDIMPEŠTA - Ameriški predsednik Bill Clinton bo danes dopotoval na svoj prvi uradni obisk v Evropo.

Osrednji namen Clintonovega obiska je predvsem

udeležba na zasedanju držav članic Severnoatlantske zveze v Bruslju, kjer bo skušal pri zahodnoevropskih državah pridobiti podporo za svoj predlog »partnerstvo za mir«, ki bo omogočil sodelovanje v paktu Nato no-

Urednik Ferala nadaljuje vojaško usposabljanje »v skladu s predpisi«

SPLIT - Oddelek za informiranje pri politični upravi hrvatskega obrambnega ministrstva je v petek popoldne končno izdal sporočilo za javnost v zvezi s prisilno mobilizacijo Viktorja Ivancića, ki je doma in tudi v tujini vzdignila precej prahu. Medtem pa glavni in odgovorni urednik neodvisnega tednika Feral Tribune nadaljuje »usposabljanje« v splitski vojašnici Dračevac, kamor ga je 5. januarja privedla policija, saj se na poziv, ki ga je dobil pred novoletnimi prazniki ni sam odzval.

Uradno sporočilo v petih točkah pojasnjuje, da je bil Viktor Ivancić v vojsko vpoklican v skladu s predpisi, da ima kot hrvatski državljan enake pravice in dolžnosti kot ostali. V sporočilu so zatrdili, da njegova mobilizacija v nikakršni povezavi s kra-jem rojstva (Sarajevom) - Feralovci namreč trdijo, da mobilizirajo Hrvate rojene v Bosni in jih pošiljajo na bojišča v Bosno - in da časopis Feral Tribune od pristojnih teles ni pravčasno zahteval, naj se za glavnega in odgovornega urednika Viktorja Ivancića odredi vojni razpored v tem podjetju. Tak zahtevek so vojaški organi menda prejeli šele po vpoklicu, o njem pa naj bi, kot so sporočili, odločili v skladu z zakonom.

V Feralu, tej najbolj izpostavljeni točki neodvisnega hrvatskega novinarstva, ki neusmiljeno krca civilne in vojaške oblasti, pravijo, da so v svojem zadnjem sporočilu javnosti že odgovorili na vseh pet omenjenih točk. Dodajajo, da očitno nekaj močno skripa v koordinaciji med Feralom in politično upravo HV.

Izjava vojaških organov se sicer končuje s posebnim poudarjanjem dejstva, da je »gospod Ivancić vedno dosledno izvrševal svoje obveznosti do JLA in ni pri tem nikoli protestiral. Se več, v njegovi

kartoteki je navedeno, da je v Batajnici kot vojak delal s prisluskovalno napravo in dosegal odlične uspehe.«

Glede na te poudarke vojaške politične uprave pa uredništvo Feral Tribune zahteva:

Prvič, naj se objavijo tudi kartoteke nekaterih drugih jugoslovanskih vojaških obveznikov, od generalov Tuđmana, Bobetka in admirala Letice do ostalih visokih častnikov Jugoslovanske ljudske armade, da se bo lahko javnost prepričala, kako so oni izvrševali svoje obveznosti.

Drugič, naj se javno pove, kdo je v Batajnici izpolnjeval omenjeno kartoteko urednika Feral Tribune Viktorja Ivancića. Je bil to morda tovaris Imra Agotić iz Kosa?

Tretjič, naj se javnosti končno pojasni, kdo je kartoteko podpisal. Je bil to morda tovaris general Anton Tus, poveljnik vojnega letalstva in protizračne obrambe, in ce je bil, ali je to napravil lastnorocno ali s pečatom?

Cetrtrič, javnost naj izve, kdo iz hrvatske SDV je več let odlagal Ivancićevo odhod v JLA zaradi preiskav in zasliševanj, posledic člankov v Feralu, ki je odkrito napadal samoupravno, socialistično ureditev Socialistične federativne republike Jugoslavije, JLA ter bratstvo in enotnost vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti.

In petič, polg vojaške kartoteke naj se objavi tudi evidenčni list gospoda Viktorja Ivancića iz arhiva varnostne službe kot dokaz, da je proti državi deloval že pred sedmimi ali osmimi leti.

Casopis Feral Tribune se bo »zaradi in kljub« (priljubljena fraza Feralovcev) mobilizacije(i) glavnega in odgovornega urednika v ponedeljek pojavil v kioskih. **Goran Vezic**

Jicak Rabin o možnosti umika z Golana

JERUZALEM

Izraelski premier Jicak Rabin v sobotni izjavi za vojaški radio ni izključil možnosti za popoln umik izraelske vojske z Golan-ske planote v zameno za popolni mir s Sirijo. Na vprašanje, kakšno stališče bo zavzel, ce bi Sirija predlagala kaj taksnega, je Rabin odvrnil, da je zmeraj govoril o umiku z Golana, kar se ne pomeni umika z vse Golan-ske planote, »seveda pa bi se morali o tem se prej pogovoriti«. Rabin je tudi dejal, da bi izraelska vlada parlamentu zdaj že lahko predložila »zakon o umiku z Golana«, ni pa pojasnil, kako obširen naj bi bil ta umik.

V ponedeljek se bodo v egiptovski Tabi nadaljevali palestinsko-izraelski pogovori o prevzemu avtonomije v Gazi in Jerihu. (Agencije)

AFGANISTAN / PREKINITEV OGNJA

Miren dan v Kabulu

KABUL - Dogovor o enodnevnem prekinitvi ognja, h kateremu sta pozvala Pakistan in Organizacija združenih narodov, je obrodil sadove takoj po včerajšnji zori v Kabulu in omogočil tujim diplomatom, da po sedmih dneh krvavega obračunavanja med frakcijami zapustijo gorečo afganistansko prestolnico.

Dva ducata tujcev sta, vključno z osebjem ZN, odpotovala v sosednji Pakistan. Potem ko je ob šestih začela veljati ustavitev sovražnosti, so pričeli vojaki predsednika Rabanija in njihovi smrtni sovražniki pod vodstvom generala Dostuma pohajkovati vzdolž prve bojne črte v samem središču mesta. Priložnost je izkoristila tudi množica beguncev in brz odhitela proti varnejšim območjem.

Predstavniki proislamske stranke premiera He-kmatjarja je zjutraj sporočil, da je Rabanijevo letalstvo prekršilo dogovor in napadlo sedež stranke, 25 kilometrov južno od Kabula. Zagrozil je s povračilnimi ukrepi, ce se bombardiranje ne preneha.

Nekaj eksplozij je proti jutru pretreslo tudi prestolnico, vendar je bobnenje le potihnilo in mesto je doživelo prve ure miru, odkar so Dostumove sile na novega leta dan pričele s silovitim napadom, v katerem je umrlo več sto ljudi. V borbi za oblast v Afganistanu je od aprila 92, ko je Dostum prestopil k islamskim skrajnežem in pomagal zrušiti komunistično vlado, izgubilo življenje že 10.000 ljudi.

»V prejšnjem režimu sem šest let preživel v zaporu zaradi podpore mudzahidom,« razočarano pripoveduje neki Kabulčan, »sedaj pa bi najraje videl, da bi se vrnili Rusi.«

Za ureditev razmer v Afganistanu se je včeraj zavzel pakistanski zunanji minister Asef Ahmad Ali, ki je bil na obisku v Taskentu. Ali je dejal, da bo Pakistan skušal skupaj z Uzbekistanom in Turkmenistanom afganistanske sprte strani ponovno zbrati za pogajalsko mizo. **William Reeve / Reuter**

Izredne razmere v Togu

LOME - Na ulicah toške prestolnice Lome je bilo v soboto videti številne pripadnike posebnih vojaških enot in policije. Vladne sile so v popolni pripravljenosti že od srede tega tedna, ko so, kot zatrjuje toška vlada, »neznani« uporniki ob podpori sosednje Gane poskusili izvesti državni udar. Tuji predstavniki in novinarji iz Toga poročajo, da je v prestolnici mirno, slišati je le občasno streljanje. Državni radio pa je poročal, da sta se v soboto tajno sestala toški predsednik Eyadema in premier Koku Koffigoh. V petek je policija v bližini Lomeja odkrila se 16 trupel, žrtev »neznanih« prevratnikov. Po uradnih podatkih je v poskusu državnega udara v Togu življenje izgubilo najmanj 58 ljudi, med njimi veliko civilistov in toških vojakov. (Reuter)

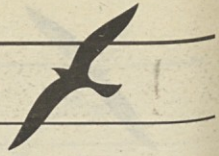
Boji v Gorskem Karabahu

MOSKVA - Med azerbajdzanskimi silami in armenski-mi uporniki v Gorskem Karabahu so se v soboto vneli srđiti boji za stratesko pomembno mesto Agdam, ki leži na skrajnem vzhodu pokrajine in ki so ga pred pol leta zavzeli separatistični Armenci, poroča Interfax. Sodeč po izjavi azerbajdzanskega obrambnega ministra, so veliko ofenzivo proti vasem v okolici Agdama zaceli armenski separatisti, iz njega naj bi tudi vodili vse vojne akcije na območju Karabaha. Boji so se vneli tudi na območju Fizulija na jugu pokrajine. Azerbajdrzanski viri trdijo, da je njihov vojski uspelo v protiofenzivi zavzeti pomembno železnisko križišče Goradiz. V bojih naj bi bilo ubitih okoli 250 Armencev, vojska pa naj bi zajela ali uničila tudi veliko število težkega orožja. (Reuter)

Židje se hočejo izseliti iz Rusije

MOSKVA - Po uspehu skrajnega nacionalista na decembrskih parlamentarnih volitvah v Rusiji Vladimirja Zirinovskega cedalje več Zidov prosi za dovoljenje za izselitev v Izrael, so v soboto sporočile židovske organizacije avtonomne židovske republike Birobidzan, ki leži na skrajnem ruskem vzhodu, poroča Itar-Tass. »Visoko število glasov za ruske nacionaliste vzbuja med člani židovske skupnosti strah in spodbuja željo po izselitvi, o tem namreč priča naraščajoče število prosenj za izraelski vizum,« zatrjuje Židovski svet omenjene republike. »Mnogi so globoko zaskrbljeni in v uspehu Zirinovskega vidijo možnost vrnitve v totalitarno preteklost in v propagandiranje fašizma,« dodaja svet. (STA, AFP)

ZGODOVINAR DIEGO DE CASTRO, AVTOR ŠTEVILNIH DEL O »TRŽAŠKEM VPRAŠANJU«, SE JE ŽE PRED

Sovraštvo in maščevanje

Slovenci imajo dolžnost, da branijo svoj jezik in svojo kulturo

Zgodovinar Diego de Castro je bil med prvimi podpisniki aprilskega dokumenta, s katerim so tržaski intelektualci dejansko postavili temelje sedanji občinski upravi z Illyjem na čelu. Odkrito se je zavzel, da bi mesto vodila osebnost, ki ne bi bila izraz strankarskih kompromisov, temveč bi se postavila nad strankarske interese, neodvisno izbirala svoje sodelavce v krogu priznanih izvedencev, in to samo v korist mesta in njegovega prebivalstva. Se pred zadnjim krogom občinskih volitev, pred balotazo med obema županskima kandidatoma, je De Castro z zadovoljstvom ugotovil, da je padla na plodna tla zamisel o ustanovitvi »transverzalne liste«, ki bi združevala sposobne ljudi, ki bi zavrgli strankarski ponos in stare ideologije, za katere se je bilo treba boriti. »Se zlasti transverzalna je skupina - gre za edinstven primer v zgodovini tržaskih volitev - ki združuje industrijce in delavce, Itlijane in Slovence, sindikate in organizacije delodajalcev, dedice stranke skrajne levice in dedice velike sredinske stranke,« je tedaj zapisal.

Kljub svojim 86 letom in hudim težavam z zdravjem ima De Castro se toliko volje, da se ukvarja s tržaskimi težavami in tržasko majhnostjo, kar prica o izjemni ljubezni do tega mesta, na katero ga

veže ničkoliko spominov. Tokrat mu je s svojo dalekovidnostjo tudi veliko pomagal. De Castro izhaja iz stare piranske družine. Več kot pol stoletja je poučeval statistiko na univerzah v Messini, Neaplju, Turinu in Rimu, pisal je za dnevnik »La Stampa«, bil je diplomatski predstavnik Italije pri zavezniki vojaški upravi, prijatelj Vidalija, Santina, Vilfana (»po vojni, v tistih 40 dneh, je Joža Vilfan v Trstu resil veliko Italijanov,« je povedal o njem), objavil je vrsto del o »tržaskem vprašanju«. Prodoren, bistri, dovzeten za novosti, z izredno sposobnostjo za analize, pri čemer si pomaga z bogatimi izkušnjami, ki si jih je nabral na raznih področjih. V izjemno oporo mu je tudi nenavadno dober spomin, saj je glava brez spomina kot trdnjava brez vojakov, kot je dejal nekdo. Ko se človek pogovarja z njim, ima občutek, kot da se pred njim vrti živ filmski trak njegovega življenja, ki ga obrača po mili volji: zdaj se ustavi v rani mladosti v Piranu, ko se je družil s slovenskimi otroki, nato gleda dogodke današnjih dni, zatem se znova povrne v leta po drugi svetovni vojni, poseže v avstro-ogrsko zgodovino, že je pri razpadu Jugoslavije in v sedanji tragediji. Vsak spomin, vsaka misel sestavlja celoto, ki jo dopolnjuje s celo vrsto zanimivih podrobnosti.

Na zadnjih občinskih volitvah v Trstu se je uresničilo to, za kar ste se zavzemali, namreč uveljavitev »transverzalne liste, ki bi slonela na sposobnih ljudeh, a za to bi se bilo treba znebiti srankarskega ponosa in stare ideologije...« Kakšno je danes Vaše mnenje in kakšna Vaša vizija, da bi se nadaljevalo po tej poti?

»Mislim, da je uspeh transverzalne liste teoretično pozitiven. Pocakati pa bo treba, kaj bomo dosegli v praksi. Nemogoče pa je kakršnokoli razmišljanje glede raztegnitve te metode na prihodnje politične volitve, saj v Italiji formiranje strank in njihovo združevanje trenutno se poteka. Ko bo položaj v vsej državi jasn, bo možno delati hipoteze o njegovih vplivih na našo deželo in o možnih političnih formacijah v njej.«

Onemogočiti vsakršno obliko ekstremizma

Kaj menite o zadržanju, ki so ga Slovenci oziroma velika večina Slovencev zavzele v tem okviru?

»Menim, da so Slovenci dojemali, za kaj gre, a tudi Italijani, ki so volili za transverzalno listo. Treba je onemogočiti vsakršno obliko ekstremizma tako na desni kot na levi, kot se je reklo nekoč. Slovenci bi se bili lahko vzdržali, vendar so razumeli, da bi naredili napako. Pametno pa je bilo, da je bil iz politike izločen tisti, ki nehoti napeljuje vodo na mlin najbolj zagrete italijan-

ske strani in tako škoduje sami manjšini. Glede županove zahvale pa tole: ne vem, če mu je znano, da je ponovil besede, s katerimi je leta 1921 kraljica Helena ogovorila dekletce na Krasu, ki ji je ponudilo sop roz. Nihče od nas, sinov ultrairredentističnih družin, se zaradi tega ni ob to niti najmanj spotikal.«

Kaj bi povedali o tistih, ki so mesto vodili v zadnjih desetletjih, ki govorijo o »slovenski nevarnosti«, ki zavračajo sožitje, ki slavijo italijanstvo in so na mah na nogah, cim zaslisijo Radetzky mars? Zakaj so v teh povojnih letih mogli imeti tako močan glas?

»Ko so na TV predvajali

»Gli specchi di Trieste«, sem bil z družino pred televizorjem. Predvidel sem, da se bo oddaja končala s tisto glasbo, z Radetzky maršem. Tržaski Italijani ne poznajo zgodovine. Mars je bil napisan leta 1848, z njim so slavili zmago v Novari proti Carlu Albertu. Zgodovine niso poznali niti tedaj, ko so uprizorili Maksimilijana, ki je plesal z ženo v uniformi častnika avstrijske vojske iz prve svetovne vojne, ne pa v uniformi admirala iz prejšnjega stoletja. Kot niso vedeli, da so njegovo tragedijo imeli za najbolj presunljiv dogodek devetnajstega stoletja. Ni jim bilo znano, da je Carlotta, ki ji je žalost omracila um, slavo do papeža in ga prosila, naj ji reši moza. V vsej zgodovini Cerkve je bila edina zenska, ki je med obedom sedela za papeževo mizo, kajti zasmilila se mu je in jo je povabil, da z njim deli obed. Kaksen balet neki, in to v Miramaru!

Tisti, ki so mesto vodili zadnja leta, niso zelo veliki politiki, vendar imajo tudi to olajševalno okolščino, da so se znašli v kasi zaradi vetov in nasprotnih vetov, ki so jih dajale stranke, vpletene v podkupninske afere. Zakaj so ostali na oblasti? Prav zato, ker je vladal podkupninski sistem.

»Slovenska nevarnost« bolj ogroža Slovenijo kot Italijo

Pred tedni sem v dnevniku »Il Piccolo« zapisal, da »slovenska nevarnost« ne obstaja več po razpadu Jugoslavije, se zlasti pa ne po razpadu Sovjetske zveze. Danes lahko ponovim, da ne obstaja »slovenska nevarnost«. Sedaj pa se mi poraja nekaj dvomov,

da se ne bi morebiti mogla spet pojaviti ona prva, po volilnih uspehih tistega gospoda, ki obljublja atomsko bombo na Bonn (in jo ima); prijateljsko se sprehaja z najhujšimi avstrijskimi in nemškimi neonacisti; hoče zamenjati bolgarskega premiera, ki mu ni pogodu, in Rusijo ter Nemčijo spet spraviti v meje iz leta 1939, ki jih je potrdil sporazum med Hitlerjem in Stalinom. Zanimivo pa je, da slovanska nevarnost bolj ogroža Slovenijo kot Italijo, ker je laze absorbirati narod, ki ima le nekaj več kot dva milijona prebivalcev, kot tistega, ki jih šteje kar sedeminpetdeset. Ruska politika je vse od Petra Velikega dalje vedno težila k izhodu na toplo morje in je zato skrbela za interese balkanskih pravoslavcev, zlasti Srbov. Vi Slovenci niste balkanci, razlika med vami in nami, Italijani iz Trsta ali Istre, je manjša kot med vami in Crnogorci. Imeli smo isto vzgojo in imamo zelo sorodno formo mentis, ker smo oboji bili dolgo pod avstro-ogrsko nadvlado. Pred prvo svetovno vojno je bila Slovenija med evropskimi deželami tista, v kateri so pro capite nakupili največ knjig in največji odstotek med njimi je bil verske vsebine. Dodajam se (ceravno je manj pomembno), da z antropološkega vidika predstavljate vejo baltske rase, ostali so dinarskega izvora.

Ali bo sedanji politični razred, ki vodi mesto, znal v relativno kratkem času spet pridobiti Trstu tisto mednarodno vlogo, ki jo je že imel, in kako se bo moglo mesto danes spet vključiti v spremenjeni politični položaj in se povezati s svojim nasledjem? Je torej za nami obdobje umetnega ločevanja

med Slovenci in Italijani?

»Pred tedni sem zapisal, da zupan ne more biti ne demur ne travmaturg, kar velja tudi za njegovo upravo, se zlasti v obdobju krajevne, vsedrjavne, evropske in svetovne krize. Vsekakor se je do leta 1989 promet na trgovinskem in kulturnem področju odvijal po poldnevnikih; danes bi se moral poroditi drugi, ki bi sledil vzporednikom, torej od zahoda na vzhod in nasprotno. Trst je prav v njihovem sticiscu. A doslej tržasko podjetništvo ni bilo videti takšno, kot je bilo v preteklosti. Upajmo, da bo postalo živahnejše s privatizacijami, ki jih Italija uvaja.

Ločevanja med Slovenci in Italijani so umetna

Ločevanja med Slovenci in Italijani so dejansko umetna in izhajajo iz nekaterih stereotipov, ki so bili v preteklosti vsaj delno veljavni, čeprav je tedaj zanje obstajal več kot kaksen razlog. Danes so se ohranili med delom prebivalstva obeh narodnosti, ker ste se vi opekli z dvema desetletjema fasizma, mi s fojbami, deportacijami in eksodusom. Tako se jih veliko boji tudi hladne vode. Stereotipi so: Italijan je fasist; Slovan je komunist; Slovenci se vedno hočejo Trst kot leta 1945, ko so ga najprej priključili in ga zatem predlagali za sedmo zvezno republiko; večina se mora braniti; Italijani zanicujejo Slovence; Slovenci sovražijo Italijane itd. itd. Potrebna bi bila kapilarna propaganda, da bi prepričali ljudi, da vse to ni res. Vendar imam vtis, da ni ravno malo Italijanov in Slovencev v Trstu, ki širijo prav nasprotno ideje, škodljive tudi zato, ker ne spodbujajo dobrih odnosov na gospodarskem področju. Dobri odnosi koristijo ne samo Trstu, temveč tudi Sloveniji, sicer bo postala privesek Nemčije na gospodarskem področju.«

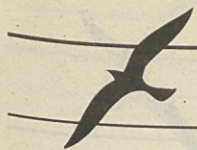
Kako do pravične zaščite slovenske manjšine

Kako bi lahko zagotovili pravično priznanje zahtev slovenske manjšine, njene zaščite, če pri tem izhajamo iz predpostavke, da ne moremo misliti na njeno prestevanje, potem ko so jo desetletja raznarodovali in niso spoštovali njenih pravic?

»Mislim, da smo se do tod vsi strinjali. Nismo pa istega mnenja pri tem vprašanju. Predpostavim, da je Biagio Marin zapisal, da so Slovenci imeli pravico braniti svoj jezik in svojo kulturo. Dodajam, da je to njihova dolžnost. In sedaj nadaljujem po parabolah kot v evangelijih.

Z Jožo Vilfanom (klical sem ga Joža) sem obiskoval univerzo, bil sem njegov prijatelj. Po letu 1954 je za kak dan prihajal k nam v goste, v Turin ali Nervi.

ČASOM ZAVZEL, DA BI TRST VODILA OSEBNOST, KI NE BI BILA IZRAZ STRANKARSKIH KOMPROMISOV

ne prinašata nič dobrega

Slovensko-hrvaška jezikovna meja teče južneje od Dragonje

Nekega popoldneva, ko sem se vrnil v salon, kjer se je pogovarjal z mojo ubogo ženo, sem slisal te besede: "Gospa, Diega ne bom nikoli pozabil. On, Italijan iz Trsta, je mene - Slovenca imel za sebi enakovrednega." Odvrnil sem, da ga nisem imel za sebi enakovrednega, temveč za več od sebe, saj je bil sin bivšega poslanca v italijanskem parlamentu, ki je bil v zadnjem obdobju dvajsetih let, ko smo bili v Rimu, predsednik Komisije za manjšine pri Društvu narodov. Pristavil sem, da so Slovenci imeli v odnosu do nas kompleks manjvrednosti, čeprav ta manjvrednost ni obstajala in so se zaradi tega razburjali, da ne bi bili asimilirani, protestirali so, nikoli niso bili zadovoljni. Tako so razdrazili večino in jo privedli do tega, da se je obrnila proti njim samim. Joza je več sekund ostal tiho; nato je zamišljeno dejal: "Morda imaš prav. Nikoli nisem na kaj takega pomislil."

Z upiranjem preštevanju škodujete sami sebi

Druga parabola. Na mojo pobudo se je Giacomo Devoto, največji italijanski jezikoslovec tega stoletja, leta 1969 skupaj z mano obrnil na Osrednji institut za statistiko in prosil, da bi za ljudsko štetje leta 1971 vključili tudi vprašanje o jezikih in narečjih, ki jih govorijo v Italiji. Ker sem 51 let poučeval statistiko (in dve kot asistent), sem prevzel nalogo, da sestavim vprašanja, ki bi lahko privedla do natančnega odgo-

vora. Po dolgem preučevanju ljudskih štetij v številnih državah sem spoznal, da je potrebno zastaviti kar stiri vprašanja, vsa stiri naenkrat, če hočemo dobiti zanesljiv odgovor. Z instituta so birokratsko odgovorili, da je ljudsko štetje itak vsebovalo preveč vprašanj in ni mogoče vključiti drugih. Z vso gotovostjo zagotavljam, da niti meni niti profesorju Devotu ni sinilo na misel, da bi zalila manjšine v Italiji. V Trstu in njegovi pokrajini vas je 24.706, torej 8,2% prebivalstva; v Gorici 10.533 (7,4%); v Vidmu 3,3%, torej 16.935. Mimo dejstva, da se v tako imenovani Beneski Sloveniji (ki jo odlično poznam in o kateri sem zbiral material, da bi napisal knjigo) ne govori slovensko, temveč paleoslovensko in v nizjem delu Nadiske doline tudi paleohrvasko. Odstotki in podatki so tisti, ki so navedeni v poroči-

lu k znanemu zakonu Maccanico. Torej, ko se upirate preštevanju, napeljujete vodo na mlin tistih, ki sirijo strah pred vašimi domnevnimi težnjami. Pravijo, da nočete preštevanja, ker se hočete prikazati številnejši, kot ste v resnici. Ker imate kar 109 raznih združenj (gotovo je, da sem jih sam nastel nekaj deset, ko so porazdelili deželne prispevke), se pomnožujete, ker se iste osebe večkrat pojavljajo v različnih ustanovah. Se zavedate, da bi večina, če bi se vedla podobno kot vi, imela več kot 1.000 združenj, če je seveda resnična številka 109?

Ce naj to vprašanje vsebuje moj odgovor glede popolne dvojezičnosti, vas prosim, da preberete članek Elia Gizzija v reviji "Trieste e oltre" (st. 1., marec 1993, stran 16-29). Najbolj zagreti Italijani imajo odgovorne pri tej reviji za "filoslovske" intelektualce,

zato ne moremo dvomiti, da prispevek predstavlja resen doprinos.

Večjezičnost bi dajala blesk kozmopolitičnosti Trsta

Osebo bi v Trstu rad videl večjezičnost, ker bi - ob tržaski nesporni in neomajni italijanskosti - dajala blesk kozmopolitičnosti našim krajem: tukaj so tudi Hrvatje, Srbi, Nemci, Grki, Armenci, Albanci, Francozi, Turki, Arabci itd. Tezava je v tem, da bi samo za dvojezičnost potrosili več kot deset milijard lir letno. V Gornjem Poadizju si jo Nemci, ki predstavljajo tri četrtine prebivalstva, lahko plačajo preko prispevkov, ki jih dajejo z dajatvami in taksami. Moramo se sporazumeti na podlagi Statuta za manjšine, priloženega Londonskemu memorandumu iz leta 1954, ki ga je ukinil Osimski sporazum, ter vnesti primerne popravke.

Ni treba, da se preveč bojite, da vas nenavadna moč, ki jo je Trst imel v preteklosti, asimilira. Zgodovinske razmere so se spremenile. O naših krajih sem prebral na desetisoce strani, a nikjer nisem zasledil vprašanja - ki ga je kdo gotovo postavil - o vzrokih te moči. Po mojem skromnem mnenju jo moramo pripisati hitrosti in večernosti demografskega porasta. V začetku 17. stoletja je Trst stel 5.000 prebivalcev. Leta 1914 je imel več prebivalstva kot danes. Ljudje so govorili kakih deset jezikov in edini način, da so se razumeli, je bil ta, da najdejo skupen jezik, ki so ga nekateri verjetno vsaj površno že poznali: bilo je benesko narečje, uradni jezik "Serenissime", ki so ga govorili ali vsaj razumeli ob Jadranu in na Bližnjem vzhodu. Bil je tedaj "trgovski jezik", kot je bila grščina v začetku našega štetja in se nekoliko prej. To obenem pojasnjuje, zakaj je stara trzascina - narečje podobno furlanskemu - izginila ob koncu 17. stoletja, medtem ko se je v Miljah, manjšem in manj "prometnem" mestu, delno ohranila do konca prejšnjega stoletja. Dominantni jezik italijanskega tipa se je imponiral ostalim in tudi njegova tisočletna kultura je bila privlačna. «

Ob začetku jugoslovanske krize ste trdili, da bi bilo primerno počakati s priznanjem Slovenije (predsednik Cossiga pa se je tedaj že podal v Slovenijo), medtem ko so nekateri menili, da je do tega priznanja prišlo celo prepozno. Ste ostali istega mnenja?

»Vprašanje priznanja nima velikega pomena. Tako Italija kot Slovenija (to pravijo sami Slovenci) žal nimata dovolj dobro izdelane medsebojne zunanje politike. Tako Slovenijo kot Hrvaško bodo morali priključiti Evropski Uniji, vendar bosta morali svojo notranjo zakonodajo prej poenotiti s tisto, ki velja v državah članicah, v prvi vrsti glede zasebnih nepremicnin tujih državljanov v obeh državah. «

Ste pomislili, da se bosta Slovenija in Hrvaška tako oddaljili druga od druge? Ob neki priložnosti ste na primer omenili, da so Savudrijo darovali piranski občini, medtem ko Tudižmanov režim danes želi, da bi meja med državama tekla celo sredi Piranskega zaliva...

Cigava je bila Savudrija in kje teče jezikovna meja

»Nekako tretjino ali polovico Savudrije je Antonio Caccia pustil kot zapuščino piranski Obceni. V zahvalo stojita dve plosči, ena v Piranu, druga v Savudriji. Obstajajo seveda tudi dokumenti. Ko so mejo slovesno potegnili v Sečovljah, sem zapisal, da bo meja ostala, dokler divja vojna v bivši Jugoslaviji, saj med Slovenci in Hrvatimi v preteklosti ni bilo nikoli atavичnega sovraštva kot med narodi, ki živijo bolj na jugu. Vojna se ni končala, danes sem manj optimist kot tedaj, vendar ne povsem pesimist. Povedal bom zakaj.

Trenutno se uresničuje zgodovinska konstanta, ki velja že od Napoleona I. dalje. Po padcu neke diktature se pojavi nacionalizem, glavno orožje, s katerim lahko novi ali stari voditelji, ki se niso preveč kompromitirali s preteklostjo, privablajo množice. To se dogaja v bivši Jugoslaviji in se je prav tako ponovilo na nedavnih ruskih volitvah. Zatem se razmere začno polagoma

spreminjajo in se začne počasi porajati naraven in spostovanja vreden občutek nacionalnosti. Preneha nacionalizem in nastopi demokracija. Upajmo, da bo tako tudi med Slovenijo in Hrvaško. Vsekakor bi glede Savudrije se dejal, da tako imenovana "zgodovinska" meja teče po Dragonji, jezikovna pa v Slovenijo vključuje tudi Kastel, zavije do Kaldanije in morda se južneje, zlasti na severnem delu rtica.

Kakšna prihodnost se obeta področju od Istre do Trsta? Ali so sedanja umetno ustvarjena trenja v hrvaški Istri samo posledica težkih razmer, v katerih se je znašel Zagreb, ali gre za dolgoročno strategijo?

»Tudi bodocnost hrvaske Istre (in zato posredno tudi slovenske) je težko predvideti zaradi izredno spremenljivega položaja na balkanskem območju, ki je tik za hrbtom. Če bi HDZ postala dejanska edina ali skoraj edina stranka, bi sedanja trenja dobila strateški pomen. Vendar nisem pesimist, saj je matrica zgodovinskega razvoja običajno vedno ista.

Kljub številnim napakam Cerkve krščanstvo obstaja že dvatisoč let

Ta pogovor se je spremenil v nastevanje nekaterih idej, ki sem si jih ustvaril kot clovek v času svojega predolgega življenja, ko je ugasnila "spes ultima dea" in z njo premočne strasti. Hotel bi samo, da bi najbolj zagreti Italijani in Slovenci v Trstu razumeli, da krščanstvo obstaja že skoraj dva tisoč let kljub tolikim napakam Cerkve v teku stoletij, zato ker so judovskega Boga mascevanja zamenjali s krščanskim Bogom ljubezni. Sovraštvo in mascevanje ne prinašata nič dobrega.

Razgovor zapisal Danilo Bizjak

Fotografije: pod naslovom Diego De Castro (arhivski posnetek), spodaj trg Zedinjenja Italije v Trstu (foto Ferrari), na prejšnji strani demarkacijska črta medobema conama Svobodnega tržskega ozemlja (iz knjige M. Magajne Trst v črno-belem)

V novo leto smo zakorakali skoraj brez večjih pretresov

Slovenska vlada je potrdila govorice o skorajšnji zamenjavi Andreja Lovšina

Prevroča kranjska klobasa za prvega vojaškega obveščevalca: Andrej Lovšin (Foto: Srđan Živulović)

Ce se v prvem tednu novega leta ne bi zgodil Vomo in odhod njegovega prvega cloveka Andreja Lovšina, bi lahko zapisali, da smo brez večjih pretresov zakorakali v leto, ki bo v znamenju vsaj treh dogodkov: lokalnih volitev in s tem pričakovanih za jasnejše zarisano politično podobo države, nastajanju jasnejših lastninskih razmerij in upanjem, da bo katera od afer, ki so zaznamovale dogajanje prejšnjega leta, dobila svoj epilog.

Ze sesti dan novega leta se je torej zgodilo nekaj, za kar za zdaj se ne vemo, kaksne bodo posledice. Ali taksne, kot se je zgodilo v primeru Visa oziroma sedanje Sove, ko je prišlo skoraj do popolne demontaže te obveščevalne službe?

Slovenska vlada oziroma obrambno ministrstvo sta na četrtkovi seji samo potrdila govorice, ki so krožile že nekaj časa, in sicer, da bo moral z mesta direktorja varnostnega organa ministrstva za obrambo oditi triinšestdesletni Andrej Lovšin, po poklicu vojak s končano vojaško akademijo. Po uradnem sporočilu je odšel na osebno željo, saj se namerava preizkusiti se na enem področju - pri prodaji telekomunikacijske opreme, kjer se je sicer kot kupec že pojavljalo tudi obrambno ministrstvo. Po Lovšinovi razrešitvi se seveda zastavlja vprašanje, zakaj odhaja, saj noben obveščevalec ne odide kar tako, posebej če gre za cloveka, kot je Andrej Lovšin, ki naj bi svojo prihodnost videl le v varnostni

službi. Po eni razlagi Lovšin odhaja - za nagrado so ga iz podpolkovnika povisali v brigadirja - ker je postal moteč za obrambnega ministra Janeza Janso, ki naj bi izsledke Voma uporabljal tudi za dosedaj političnih in strankarskih interesov, čemur se je Lovšin uprl, saj je vztrajal pri strokovnem delu službe. Obrambni minister naj bi ga zato odstavil in na njegovo mesto postavil zanesljivega poveljnika specialne enote Moris Toneta Krkovića ali Gorazda Vidriha, direktorja regijske uprave na Primorskem. Po drugi razlagi pa naj bi slo le za spretno vodeno politično igro, katere glavna akterja sta prav tako Jansa in Lovšin. Na vladnih mizah naj bi se namreč pred kratkim znaslo poročilo s podatki o

bančnih računih naših državljanov v tujini, na katere naj bi se stekal denar od prekupevanja z orožjem. Poročilo naj bi bilo zelo obremenjujoče za nekatere ljudi iz Voma, zato je bilo treba zabrisati sledi in preusmeriti pozornost drugam. In se en argument v prid trditvi, da je med Lovšinom in Janso vse v najlepšem redu: obrambno ministrstvo naj bi bilo eden izmed ustanoviteljev podjetja, v katerem naj bi po novem delal Lovšin.

Ne glede na razplet zadeve Vomo lahko za zdaj zapišemo, da bo seveda najslabše, če se bo zgodilo to, kar se je zgodilo Sovi: če bo vse v kratkem razgaljeno pred javnostjo, bo Vomo ostal brez dobrih obveščevalcev, država pa brez varnosti...

Majda Vukelić

Nearhivirani podatki

Najbolj iritantna izjava tedna

»Vladimirja Žirinovskega smo na svoj kongres stranke povabili samo zaradi večjega medijskega učinka in se ne nameravamo pritoževati, če bo oblast morebiti prepričala njegove obiske v Sloveniji.«

Matjaz Gerlanc, predsednik Nacionalsocialne zveze Slovenije v sredo, 5. januarja

Kaj so med tednom počeli politiki

Predsednik države Milan Kučan je sprejel delegacijo prekomorskih brigad, ki jo je vodil predsednik Miro Kocjan, sicer pa se je pri predsedniku republike oglašal tudi nemški veleposlanik Guenter Seibert. Minister za ekonomske odnose in razvoj Davorin Kračun je novinarjem priredil novinarsko konferenco, ki je bila se najbolj podobna predavanjem na univerzi. Novinarji so se zabavali. Minister je govoril o gospodarskih rezultatih v lanskem letu in o nacrtih ministrstva za letosnje leto. Minister za okolje in prostor Miha Jazbinsek si je dajal opravka s predstavljanjem ugotovitev in priporočil treh mednarodnih ekspertnih skupin o varnosti jedrske elektrarne Krško, minister Janez Jansa pa se je s tezkim srcem poslavljajal od šefa Voma Andreja Lovšina. Zunanji minister Lojze Peterle je ta teden prezivel kar v Sloveniji.

Za glasen smeh po redakcijah medijev pa je poskrbel tajnik socialdemokratov Branko Grims. V petek je namreč novinarjem faksiral sporočilo, v katerem jim je zabical, da v nobenem od svojih člankov ne smejo objaviti nobene njegove izjave, če mu članka prej ne posljejo v avtorizacijo. Zdaj novinarji razmišljajo, ali ne bi bilo bolje, da sploh ne bi nikoli več objavili nič iz življenja in dela Branka Grimsa.

Neprezrta statistika

Ministrica za delo Jožica Puhar je v petek povedala, da se na področju zaposlovanja brezposelnost sicer ni zmanjšala, so pa jo omejili. Ministrica se je tudi pohvalila, da so v Sloveniji v prvih devetih mesecih lanskega leta zagotovili več kot 79.000 novih delovnih mest. Če od te številke odštejemo delovna mesta za določen čas, delovna mesta, ki so se sprostila zaradi upokojevanja in drugo, pridemo do bolj realne številke: 30.000 novih delovnih mest v prvih devetih mesecih lanskega leta.

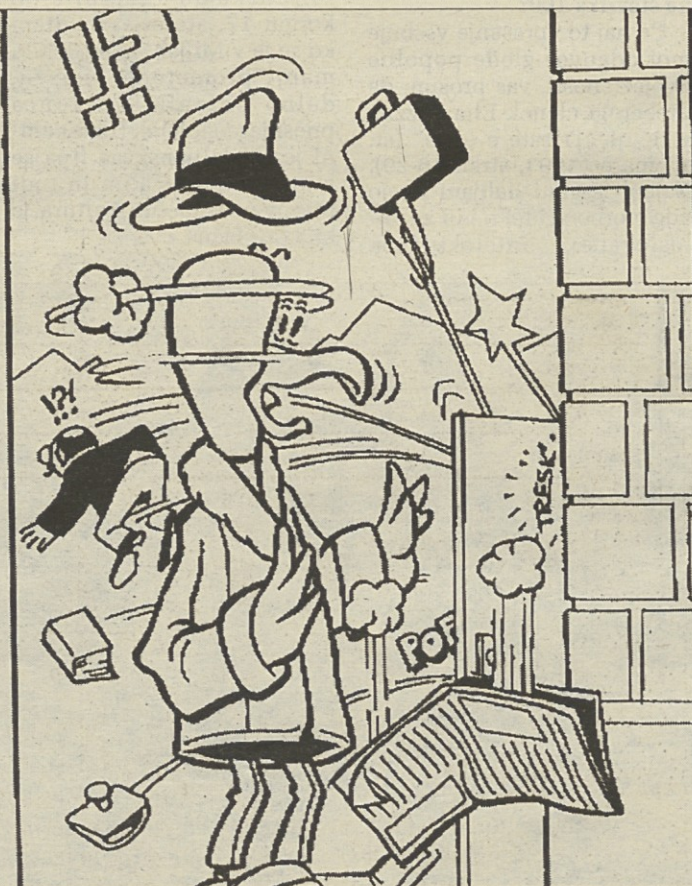
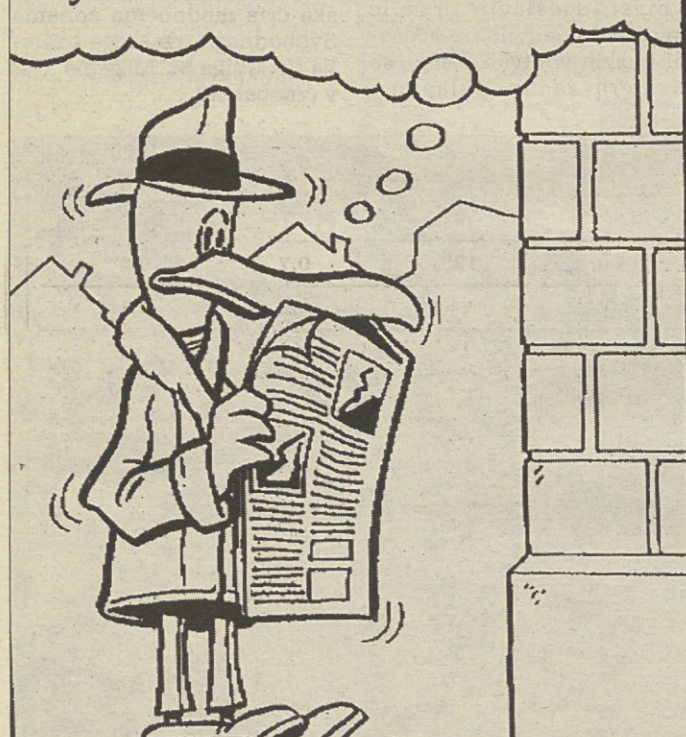
Služba družbenega knjigovodstva v Novem mestu je v četrtek sporočila, da je dolgoročna plačilna nesposobnost lani ogrozila skoraj 10 odstotkov vseh podjetij v gospodarstvu. Kljub moratoriju na stečaje so v podružnici zaradi dolgoročne nesolventnosti prijavili za začetek stečajnega postopka 37 pravnih oseb.

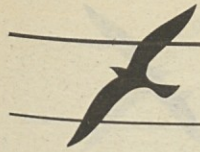
Natancnih podatkov o tem, koliko ljudi je letos zbolelo za prehladnimi obolenji se ni, na republiškem inštitutu za varovanje zdravja pa so v torek sporočili, da so samo lani po vsej Sloveniji razdelili 55 tisoč doz cepiva proti gripi, kar je dvakrat več kot leta 1992. Gripa najbolj razsaja med starejšimi občani na mariborskem, celjskem in ljubljanskem območju.

S prvim januarjem so se cigarete podražile za 30 odstotkov po zavojčku.

PTIČI

Hm?! Najprej Brejc, potem Sirše in Jakin, zdaj pa mislijo zamenjati še Lovšina...

Svetovni strategji se ne utegnejo pogovarjati o mrtvih Indijancih

Indijanski upor v južni Mehiki

UPORNIKI:

Skupina, ki je 1. januarja organizirala krvavi upor, je bila pred tem dogodkom skoraj neznana. Indijanci, pripadniki Zapatiščne vojske za narodno osvoboditev pravijo, da z uporom opozarjajo na krivice, storjene v preteklosti.

Uporniki poudarjajo, da je v njihovih enotah več tisoč mož, vlada pa trdi, da jih le nekaj sto. Kakor koli že - jasno je, da so uporniki dobro organizirani, tisti, ki so bili priča njihovim napadom, pa pravijo, da so dobro izurjeni in oboroženi.

Voditelji upora so zanikali govorice, da so jim na pomoč priskočili gverilci iz Srednje Amerike in od drugod.

San Cristobal de las Casas

Najpomembnejše izmed mest, ki so jih zasedli uporniki

LJUDJE, KI ŽIVIJO NA TEM OZEMLJU:

Večina prebivalcev države Chiapas je vsaj po enem od svojih prednikov indijanskega porekla. Čeprav ima Chiapas veliko naravnega bogastva, je najrevnejša mehiška zvezna država. Je precej nerazvita, prebivalci se ukvarjajo z živinorejo in pridelavo kave, kakava in kavčuka.

Ocosingo

Tu so se vneli najhujši boji, Uporniki so streljali na helikoptere.

Območje, kjer so bili uporniki najbolj aktivni

KRIVICE:

Lacandonci in drugi Indijanci, ki živijo v državi Chiapas, se pritožujejo, da drvarji in lastniki rančev izkoriščajo njihovo deželo in tropski gozd. Vlada je naredila bolj malo, da bi pomagala prvotnim naseljencem - Indijancem.

Svet bogatih se ne meni za svet revežev. Lacnih in bosih se razen na visokodonecih mednarodnih konferencah spomni samo tedaj, kadar postanejo preveč neprijetni in kadar njihovo nezadovoljstvo ogrozi udobje in samozadovoljnost v velike posle in globalno politiko zatopljenih ljudi v svetovnih prestolnicah. Kdo pa bi pomislil na sestradane in bolne Indijance v Chiapasu, ko pa je za svetovno trgovino veliko pomembnejši vstop Mehike v severnoameriški skupni trg in s tem, trenutno vsaj na videz, dolgoročno pa zares, premik brezna med Severno in Latinsko Ameriko z legendarne reke Rio Bravo (tiste iz kavbojskih filmov) v Chiapas, na nepregledno pragozdno mejo med Mehiko in Gvatemalo.

Prav v trenutku, ko je stotilijonska Mehika z najbolj naseljeno in najbolj onesnaženo prestolnico na svetu vstopila v Nafto, kot s kratico pravijo ameriško-kanadsko-mehiškega prostemu trgovinskemu območju, so Indijanci na komaj začrtani novi meji med sveto-

voma revežev in bogatinov zasedli šest mest. Med njimi tudi San Cristobal de las Casas, cudovito pribežališče stotisocev evropskih in severnoameriških turistov, ki se jim zdijo ponizni potomci nekoč ponosnih Majev tako zelo ljubki, ko jim ponujajo morda kje v Hongkongu narejene »pristine« prazgodovinske spominke. Prav mogoče je, da so njihovo dejanje spodbodli prisleki, gverilci iz Gvatemale, Salvadorja, celo Nikaragve, za katere doma ni več pravnega dela, iz tujine pa ne prave podpore, marsikje neprehodne gore Lacandonskega pragozda pa so si izbrali za prijazno pribežališče. Ugibanje o spodbudah in orožju iz tujine ne more izbrisati resnice, da so Indijanci v Chiapasu kljub vsemu bogastvu in perspektivnosti Mehike skrajno revni in stoletja pozabljeni, hkrati pa tudi ne more odgnati strahu pred množičnim nezadovoljstvom drugih potomcev indijanskih ljudstev v drugih krajih skoraj dva milijona kvadratnih kilometrov velike Mehike.

Nevarnosti negotove in ne-

mirne sosesčine se najbrž se najbolj zavedajo v Združenih državah Amerike, ki utegnejo novim južnim zaveznikom javno ali pa vsaj na skrivaj v prihodnje tudi priskočiti na pomoč, če mehiška vojska ne bo sposobna sama do konca obracunati z uporniki, vendar ta trenutek nimajo časa razmišljati o Mehiki in Indijancih.

Veliko pomembnejše od indijanske revščine in težav mehiške vlade je vrhunsko srečanje Severnoatlantske zveze, ki se bo jutri začelo v Bruslju. Washington mora razmišljati o novem ravnotežju z zmeraj neprijetno in nevarno Rusijo in temu prilagajati tudi svoja stališča, ko gre za stare evropske zaveznike. Zrtve taktiziranja velikih, ki jih majhni ponavadi tako težko dojamemo, ali pa jih celo sploh ne razumemo, niso samo Bosanci in Hercegovci z Balkana ali pa Indijanci iz Chiapasa. V Bruslju utegnejo kakšno bolečo resnico slišati tudi tisti Evropejci, ki so si dolgo tako zeleli objema bogatega sveta.

Tone Hocevar

S pohodom za mir so Tržačani opozorili na tragedijo v Bosni

V minulem tednu je bil v Trstu osrednji dogodek pohod za mir, ki ga je na praznik svetih treh kraljev ze sedmo leto zapored priredila vrsta krajevnih družbenopolitičnih organizacij in ustanov.

Pohod je potekal pod geslom Mir iz Sarajeva. Prireditelji so želeli z njim posebej opozoriti na tragedijo, ki se dogaja v neposredni bližini Trsta, zlasti v Bosni in Hercegovini, in hkrati poudariti, da morajo biti resnični protagonisti mirovnih prizadevanj prav tisti, ki so danes žrtve vojne.

Zato je bilo se posebej pomembno sodelovanje Vrapčičev, mladih bosanskih pevcev, ki so pred bicem vojne nasli zatočišče v zbirnem centru v Postojni. Pred pohodom so nastopili v dvorani na tržaški pomorski postaji, potem pa so hodili na celu sprevo-

da po mestnih ulicah. Na zaključnem shodu sta udeležence med drugimi nagovorila bosanski Srb in bosanski Musliman, potem pa so tudi uspešno zbirali pomoč za begunce.

Slovenci iz videmske pokrajine pa so se v četrtke srečali na tradicionalnem Dnevu emigranta v Cedadu. Letos se ga je udeležil tudi predsednik deželne vlade v odstopu Piero Fontanini, ki je z zelo »odprtim« govorom in slovenskim pozdravom presenetil udeležence.

Predsednik deželne vlade Fontanini zdaj odhaja, potekajo pa pogajanja za sestavo nove vlade, ki naj bi jo vodil predstavnik Demokratične stranke levice Travanut. Bo njegov poskus uspešen ali ne? To bo najverjetneje jasno že prihodnji teden. (V. T.)

Burna razprava o vstopu Avstrije v EU

CELOVEC, DUNAJ - Burna razprava o avstrijskem »voznem redu« v Evropsko unijo, nadaljevanje spora med socialdemokrati in ljudsko stranko o civilnem sluzenju vojske ter začetek volilnega boja za deželnozborske volitve 13. marca na Koroskem in za državnozbornske volitve jeseni letos so zaznamovali notranjepolitico zivljenje Avstrije v prvem tednu leta 1994.

Razpravo o morebitni enoletni zamudi pri vstopu v EU je sprožil predsednik ljudske stranke in vicekancler Erhard Busek. Z izjavo, da potekajo bruseljska pogajanja prepočasi in da s tem obstaja nevarnost, da bo referendum o pristopu lahko izveden sele leta 1995, je močno razjezil koalicijskega partnerja. Kancler Vranitzky je odločno zavrnil Buskov pesimizem, državna sekretarka za vprašanje EU Edererjeva pa je zatrdila, da bodo pogajanja pravočasno zaključena.

Glede podaljšanja civilne službe sta v blokirano pogajanja med ministröma Fasslabendom in Löschnakom posegla voditelja koalicijskih strank Vranitzky in Busek. Obrambni minister Fasslabend vztraja pri podaljšanju civilnega sluzenja na 12 mesecev, socialdemokrati pa ponujajo kompromisno rešitev 11 mesecev. Zato je ponovno stopila v veljavo komisija za preverjanje upravičenosti ugovora vesti, mladinske organizacije pa so že napovedale, da v komisiji ne bodo sodelovale.

Ljudska stranka je že začela z volilnim bojem. Glavne teme ÖVP so gospodarstvo, domovina in varnost.

V avstrijski javnosti je odmevala tudi predstavitev poročil treh mednarodnih komisij o varnosti JE v Krškem. Tako mediji kot tudi politiki, predvsem pa zeleni in socialdemokrati na Koroskem, so rezultate komisij ocenili kritično, predstavnik zelenih Anschöber pa je Vranitzkega pozval, naj skliče »avstrijsko-slovenski politični vrh«. Zahteval je zagotovilo kanclerja, da ob morebitnem neupštevanju ukrepov, ki so jih komisije priporočile za sanacijo nuklearke, za Avstrijo nadaljnje obratovanje JE v Krškem ne pride v postev.

Ivan Lukan

Kje se živi najbolje?

	Rast BND (povprečje od 1983 do 1992)	Stopnja brezposelnosti 1992	Onesnaženost s CO ₂ na prebivalca v tonah 1989	Državni uslužbenci na 100 zaposlenih	Odstotek žensk v parlamentu 1991	Umorov na 100.000 prebivalcev 1990	Restavracij McDonalds na milijon prebivalcev 1993
Država							
1. Svica	2,0%	2,5%	5,9	11,0	14%	1,4	4,6
2. Nemčija	2,7%	7,7%	10,5	15,1	20%	1,0	5,7
3. Spanija	3,2%	18,4%	5,2	14,1	15%	1,2	1,4
4. Svedska	1,7%	5,3%	7,0	31,7	38%	1,7	7,4
5. Italija	2,4%	10,7%	6,8	15,5	13%	0,7	0,3
6. Japonska	4,1%	2,2%	8,5	6,0	2%	3,6	8,1
7. Avstralija	3,0%	10,8%	15,5	22,8	7%	2,7	21,0
8. ZDA	2,7%	7,4%	19,7	14,4	6%	13,3	36,0
9. Velika Britanija	2,2%	10,1%	9,9	19,2	6%	1,0	7,7
10. Hongkong	6,3%	2,0%	7,0	6,8		1,7	11,6
11. Francija	2,2%	10,2%	6,4	22,6	6%	1,3	4,5

Po mnenju britanskega gospodarskega tednika The Economist je kakovost življenja na najvišji ravni v Svi in Nemčiji. To vsaj kažejo statistični podatki, pri čemer so Britanci izoblikovali kar trideset različnih

meril, ki segajo od brezposelnosti, povprečne dolžine življenja in onesnaženosti zraka prek kriminala in vremenskih razmer do števila restavracij, ki ponujajo hitro hrano. Medtem ko je Nemčija v zadnjih dese-

tih letih ubranila svoj položaj na drugem mestu, pa je Francija v istem času nazadovala s prvega na enajsto mesto. Najboljši pa so Spanci: ti so se v desetih letih z enajstega pebili na tretje mesto.

Kolaboracionizem je bil tragična zmota in je bil zato vnaprej obsojen na poraz

Rupnik: Kot majhen narod si ne moremo privoščiti razkošja strankarske demokracije

V času vladavine Demosa in pred sprejetjem nove ustave, decembra 1991 so spodletela prizadevanja opozicijskih strank Združene liste, Socialistične stranke in Liberalno-demokratske stranke, da bi v uvodnih členih ustave opozorili na zgodovinski razvoj in mejnike boja slovenskega naroda za samobitnost in samostojnost. S tem je bila zamujena priložnost, da bi v skladu z zgodovinskimi dejstvi ter brez zalitev in obdolžitev z najvišjim zakonskim aktom ovrednotili tako naso bliznjo preteklost (junjsko vojno) kot tudi bolj oddaljeno - od Primoža Trubarja preko Prešerna, Levstika, Cankarja in drugih, ki so ustvarili in utrjevali naso kulturno in narodno identiteto, vse do Maistrovih borcev za severno mejo in NOB, ki je z osvoboditvijo Slovenskega Primorja in Istre začrtala sedanje meje Slovenije in njen izhod na morje. Desničarji v takratni skupščini niso bili pripravljeni ustanovno-pravno priznati NOB slovenskega naroda od leta 1941 do 1945, to pa predvsem zato, ker bi s tem priznali vso zavrnjenost kolaboracije z okupatorji. Nekdanji kolaboracionisti in njihovi današnji idejni, laični in cerkveni somišljeniki doma in v emigraciji se sedaj opravčujejo kolaboracijo kot »protirevolucijo« in »samoobrambo«, čes da so tedaj predstavljali »komunisti« večjo nevarnost za slovenski narod kot okupatorji.

Popravljanje zgodovine

H kaksnim polresnicam in nezagodovinskim konstruktom se pri tem zatekajo, v kaksnem časovnem, duhovnem in civilizacijskem vakumu razmišljajo o preteklosti, je izpricala tudi nedavna začetna oddaja toliko reklamirane »kulturnodokumentarne serije« o domobranski emigraciji v Argentini. Neposrednejši in bolj odkrit kot govorci v tej oddaji je bil domobranski duhovnik, ki je ob vrnitvi v domovino lani na cerkvenem shodu v Sticni izjavil, da bi »takrat sprejeli orožje za boj proti partizanom tudi od hudica«.

Televizijskim gledalcem je zato težko verjeti domobrancem v civilu in mašniških oblačilih, ki skušajo leta 1994 iz tujine in v besednjaku iz let 1942 - 1945 brez sleherne zgodovinske distance ali samorefleksije opravičevati svojo kolaboracijo z navajanjem partizanskih hudodelstev. Prevsem so s svojim nastopom izpricali, komu so v resnici ostali zvesti. Se bolj kot njim pa so številni začuden gledalci zastavljali vprašanje, kaj je pravzaprav namen takšnih »dokumentarcev«. Ali je, na primer, moralno pod firmo kulturno-umetniškega programa prodajati cenene ideološko-politično-propagandne izdelke? Ali je posteno zamolcati, da je bil konferansje v oddaji dr. Stanko Kociper hkrati Rupnikov tajnik in zet? Ali uredniki, ki so tendencno prikazovali protikomunistično zborovanje na Kongresnem trgu, menijo, da so ljubljancani pozabili, kako so jih tja nagnali s silo iz podjetij, uradov in sol? Spominjajo pa se tudi tega, da so se za to prisilili organizatorjem maščevali z napisi »OF« in »NOB« na letakih, s katerimi so postlali ves Kongresni trg.

Ce je bil namen oddaje le po-

pularizacija domobrancev kot borcev za »slovensko domovino, narod in Boga«, se jim tudi ta račun ni čisto izšel. Marsikaj tega, kar so povedali, in tega, kar so pokazali, je namrec daleč od resničnih ciljev in programa domobranstva ter njegovih organizatorjev med drugo svetovno vojno. Te je sporočil javnosti ter domobrancem general Rupnik v »velikem programskem govoru« 16. aprila 1944 v ljubljanski Unionski dvorani (torej nekaj dni pred razvpito domobranksko prisego).

Rupnikov »programski govor«

Zato bi želel opozoriti na nekaj poudarkov iz tega govora, ki je bil v celoti objavljen v Slovenscu dne 17. aprila 1944. V omenjeni TV oddaji je bil Rupnikov govor prirejen na aktualno temo o Slovencih v Evropi.

Da, Rupnik je zares govoril o našem narodu v Evropi, vendar je govoril o Evropi Velike Nemčije pod Hitlerjevimi vodstvom. Temu se je zahvaljeval, da je »mali slovenski narod rešil pred boljševiki«, katerim so ga izročili »zidovsko-masonski politiki« s svojimi »liberalno-demokracijnimi in parlamentarističnimi strankarskimi razprtijami in sleparijami.« Zatem je dodal: »Ob tem spoznanju mora vsak Slovenec hvaliti Boga za pomoč, ki nam jo je nudi vodja velikonemškega Reicha, ko nas je s svojo vojsko zavaroval pred komunističnim revolucionarnim besnenjem, ki je že bilo na pohodu na vse slovensko ozemlje, in s tem slovenski narod potegnili iznad prepada.« Rupnik je poudaril, da smo 1300 let živeli pod okriljem nemskega naroda, ki se mu moramo zahvaliti tudi za svoj obstoj. Vendar si ne smemo domisljati, da bomo v prihodnji protiboljševski Evropi pod vodstvom Velike Nemčije enakopraven narod. Glede tega moramo biti realisti in »brezobzirno potlaciti vse custvene sanjarije in računati samo v mejah nasih resničnih možnosti...«, kajti »brezvestno varanje z enakopravnostjo in samoodločitvijo, kar so si izmislili v sebične, propagandne namene, je moral spoznati že vsak največji omejenec in lahkovernež.« V to po Rupnikovem mnenju verjame le se nekaj »anglofilov«, ki po-

slusajo londonski radio...

Kje je bila torej - po Rupniku - rešitev Slovencev?

Rekel je, da je ne moremo pričakovati »od angloameriških zidovskih plutokratov in sovjetov«, temveč »samo v Evropi pod vodstvom Velike Nemčije, v kateri lahko najdemo nasi velikosti in pomembnosti ustrezno mesto. Če se torej hočemo ohraniti in budocim slovenskim rodovom zavarovati boljše življenje, moramo iz tega razloga tudi hoteti zmago protiboljševske Evrope pod vodstvom Nemčije in v njo verovati. Moramo pa za to Evropo tudi nastopiti in z njo sodelovati in se tudi po svojih močeh zanjo boriti...« Hkrati je Rupnik opozoril, da ima osebna in politična svoboda posameznika svoje meje, kajti: »Strankarsko politično razcepljenost in stanovske spore mora sedaj in za vselej narod sam

doseže tudi v dobi zidovskega zarotniškega besnenja, zidovske lokavščine in prevare, kar je tudi edino uspešno sredstvo proti zidovsko boljševski svetovni nadvladi. Jeza in besnenje svetovnega zidovstva je najboljši dokaz za pravilnost in tvorno silo nemske narodno-socialistične revolucije. Samo ta revolucija je preprečila zavratni pokol nežidovskega clovestva in ga prisilila, da je poslalo v ogenj narode, ki so po boljševizmu in plutokraciji že zasuznjeni zidovstvu... Tudi mi Slovenci se moramo držati smeri, ki so jo sprejeli že mnogi vecji narodi...«

Rupnik je nato povzel za nekatere se danes aktualno programsko usmeritev: »Z novimi ljudmi, novimi Slovenci hočemo ustvariti novo slovensko bodočnost! To je dnevna zapoved nasega domobranstva. To je moj

svetal veliki cilj!« In kako to doseči? »Nasa prva in najnujnejša naloga, ki jo na tej poti moramo opraviti, je ocistiti mesto in deželo vseh vrst komunističnih zločincev... Ramo ob rami z nemskim vojakom je nase domobranstvo že na tem, da bo to nalogo dobro opravilo... Komunistična kuga mora biti z vsemi sredstvi iztrebljena, ker nam vsem grozi s smrtjo in suženjstvom, ki sledi razbitemu narodu tik za petami...«

Za Hitlerjev »novi red«

Vodilo domobranstva je bila torej fasistična ideologija po nacističnem vzoru, ne pa demokracija. Niso se »borili za normalno kulturno in politično življenje Slovencev v okviru omikanih evropskih narodov, torej za svet, ki zdaj vanj gremo...« (Tine Velikonja, Teharje, 1990), niti »za politični pluralizem, pravno državo, človekove pravice in svobodno gospodarstvo...« (Izjava Nove slovenske zaveze, Delo, 25. 9. 1993). V nasprotju s tem, kar bi danes radi dokazali nekdanji kolaboracionisti in njihovi somišljeniki, so se borili za Hitlerjev »novi red« in Evropo pod njegovim vodstvom, v kateri Slovenci ne glede na svoj prispevek k temu »redu« ne bi imeli nobenih pravic, ampak bi nas kot narod iztrebili. Domobranci in njihovi organizatorji se v »specifičnih« razmerah ita-

lijanske in nemske okupacije skupaj z okupatorji torej niso bojevali samo proti komunizmu, kot danes trdijo, temveč, kot je razvidno iz Rupnikovega govora, proti sleherni obliki demokracije, liberalizma itd. Njihova Slovenija je bila omejena samo na »Ljubljansko pokrajino«, v primeru zmage pa bi - po napovedih Rupnika - temeljito pocistili ne samo s komunisti, temveč z vsemi drugače mislečimi, kakor so to počeli že med vojno. Zato ni jasno, v čem bi bila njihova in okupatorska vladavina »manjše zlo«, kot naj bi bila komunistična, s čimer se danes opravičujejo kolaboracije?! Isto velja tudi za propagandno tezo o državljanski vojni, revoluciji in protirevoluciji. Komunisti med okupacijo niso mogli sprožiti državljanske vojne in revolucije, ker slovenske države in oblasti (nikoli) ni bilo,

predvojno jugoslovansko državo in oblast pa so zrušili in unicili okupatorji in ne komunisti oziroma partizani. Narodnoosvobodilna vojna bi bila zato lahko »državljanska vojna« samo, če bi bila okupacija in nasilna priključitev slovenskega ozemlja k Nemčiji, Italiji in Madzarski zakonita in legitimna, domobranci oziroma kolaboracionisti pa (skupno z okupatorji) branilci te zakonitosti in legitimnosti oziroma »matičnih držav«, proti katerim so se partizani bojevali. Po drugi strani pa bi bila NOV tudi »revolucija«, ce bi bil protifasistični boj zaveznikov med drugo svetovno vojno »revolucija«. Ker pa ne gre ne za eno ne za drugo, so domobranci in drugi kolaboracionisti to vojno morali izgubiti - ne zato, ker je zmagala revolucija, temveč zato, ker jo je izgubila nacistična Nemčija s svojimi zavezniki. Porazena sta bila nacizem in fasizem, za zmago katerih so se domobranci dejansko bojevali, ne glede na »miselne zadržke« nekaterih.

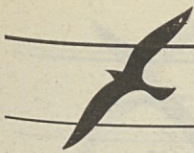
Tragična zmota

Kolaboracionizem je bil torej tragična zmota dela Slovencev in je bil že vnaprej obsojen na poraz, skupno z okupatorji. Dogodki pred aprilsko vojno leta 1941 in med njo (množične demonstracije proti sporazumu s Hitlerjem in v podporo kralju Petru oziroma generalu Simovi-

ču, množičen odziv prostovoljcev v sedemdnevni vojni) ter po njej v prvem obdobju okupacije dokazujejo, da je bil slovenski narod že spomladi 1941 pripravljen na odpor proti okupatorjem, ne pa na kapitulacijo in verolomnost. In prav v tem so se usodno zmotili takratni posvetni in cerkveni veljaki v Ljubljani in tako imenovani »Ljubljanski pokrajinci« pod zasedbo Italijanov. Se 27. in 28. marca 1941 so skupaj z ljudstvom prisegali zvestobo in vdanost Jugoslaviji in njenemu kralju, komaj pol meseca kasneje, po sedemdnevni vojni in kapitulaciji te Jugoslavije, pa so se z vso ihto in silo vrgli v objem »katoliški« Italiji ter prisegali vdanost in zvestobo njenemu kralju in cesarju, posebno pa se Duceju. To ni bila nobena »funkcionalna kolaboracija«, ki naj bi bila potrebna za zaščito osnovnih življenjskih interesov naroda, temveč navadno kleceplazenje, kar je jasno razvidno tudi iz casniske kronike tistega obdobja (Slovenec, jutro, Slovenski narod od 23. marca do 30. junija 1941). Ko pa sta se kasneje pričeli organizirati OF in NOB, ki ju je upornisko razpoloženo ljudstvo množično sprejelo kot edini izhod, so bili presenečeni. Toda namesto da bi podprli OF ali pa sami organizirali osvobodilni boj (ce ze niso mogli sprejeti nikakršne oblike sodelovanja s takratno KPS in OF), so pod geslom boja proti komunizmu začeli se intenzivneje sodelovati z okupatorji. Skupno z njimi so organizirali in vodili brezkompromisen boj proti OF in narodnoosvobodilnemu gibanju. Pri tem so zal dajali vzgled vodilni katoliški krogi, mnogi duhovniki ter katoliški mladinski organizaciji »Mladci« in »Strazarji« pod vodstvom dr. Lamberta Erliha. Organizatorjem kolaboracije je s silovito in brezobzirno »protikomunistično« propagando, z grožnjami in nasiljem uspelo pritegniti tudi mnoge zavedne Slovence v boj proti partizanom in pristašem OF. Zato so prav ti odgovorni za povečano število žrtv med vojno ter soodgovorni za povojne poboje domobrancev, ki bi jih sicer ne bilo. Poleg tega so s tem povzročili tisto usodno in tragično razklanost v slovenskem narodu, ki je komunistom sploh omogočila vzpon in prevzem vodstva v narodnoosvobodilnem gibanju, po vojni pa tudi oblast in izvedbo revolucije. Komunisti so bili pred tem sicer dobro organizirana, vendar politično nepomembna (bilo jih je le okoli 500 v vsej Dravski banovini) in malo upoštevana manjšina. Takratni posvetni in cerkveni veljaki so v tistih hudih casih očitno pozabili, da so tik pred prihodom okupatorjev v Ljubljani sami razglasili, da je denunciantstvo nezdružljivo s človeškim dostojanstvom in tako težak greh, da ga narod ne more nikoli odpustiti (Slovenec, 12. 4. 1941 - proglas bana dr. Natlačena in Narodnega sveta).

O vseh teh zgodovinskih dejstvih in okoliščinah zagovorniki kolaboracije seveda ne govorijo. Zamolčala jih je tudi nedavna prva oddaja iz tako imenovane dokumentarno-umetniške televizijske nadaljevanke o domobrankski zvestobi.

Vinko Sušnik

Veter, ki ne mara klobukov, preklanih kril in dolgih plaščev

Burja na Vipavskem je tako močna, da je življenje prisilila, da se ji prilagodi

LJUDJE IN VREME

»Gospodična, držite vrata, to je burja!« je zavpil crpalkar v Ajdovščini dekletu, ko je sunek vetra skorajda odnesel njo in avtomobilska vrata. Burja, severovzhodni veter, ki se silovito zaganja z gorskih vrhov v doline, je na Vipavskem, na Obali in Krasu nepogrešljiva spremljevalka vsakdanjega življenja. Zato je življenje ukrojeno po njenih zahtevah in navade so se ji prilagodile.

Taksne prilagoditve segajo daleč nazaj. Značilna arhitektura kaže gručasto, stisnjeno pozidavo z ozkimi »gasami«. Poleg zascite pred močnim soncem pozidava te vrste štiti tudi pred vetrom, torej burjo. Naselja so praviloma zrasla v zavetnejših legah. Procelja hiš so obrnjena proti jugu, zaradi večnega pihanja pa so tja upognjena tudi drevesa. Veter na Vipavskem preprečuje prebivalcem, da bi se pred dežjem branili z dežnikom, ker ga burja obrne ali zlomi. Zato se raje zascitijo s kapo, zenske pa z ruto. Klobuki na Vipavskem nimajo kaj iskati, saj ga je sila nerodno obdržati na glavi, ne da bi človek krilil z rokami kot pingvin.

Tudi visoko preklana kri-la bi bila bolj v zadovoljstvo moškim kot ženskam. Konec šestdesetih let moderni plasci do tal so se preveč zapletali med noge, zato niso bili zelo priljubljeni. Radijske in televizijske antene so čvrsto pritrjene, da vzdržijo ostro pihanje in občasne močnejše sunke. Lončki za rože na oknih in balkonih so zasciteni, da ne pristanejo komu na glavi. Kar koli že ljudje počnejo, je narejeno tako, da drži.

Betonski drogovi za električne vode, ki jih izdeluje ajdovsko Primorje predvsem za vetru izpostavljena območja, so primerni za hude obremenitve zaradi burje. Nekdanja značilna polkna, ki so včasih scitila pred mrazom in vetrom, vse bolj zamenjujejo aluminijasta okna in vrata z dobrim tesnjenjem. V času Ilirskih provinc in prodora Francozov v te kraje so se ti čudili kamenju, s katerim so se vedno obteženi strešniki (»korci«), da jih ne odnese. Oprezni Francozi so pričakovali napad s kamenjem s streh in so na veselje domačinov celo lovili razbojnika z imenom Burja...

Napada iz zraka pa preteklo zimo ni pričakovala policijska postaja v Ajdovščini, ki ji je odneslo streho. Vsako zimo je magistralna cesta med Ajdovščino in Podnanosom zaradi burje po nekaj dni zaprta. Pogum se soferjem težkih tovornjakov ponavlja mascuje tako, da jih burja prevrne. Domačini so se privadili vožnji z avtomobilom v burji, medtem ko Ljubljancane zaradi prevelike hitrosti zračni sunek pogosto dvigne in jim pokaže divjost narave. Če jih prestavi le na drugo stran ceste, se temu pravi sreča - če jim ne pripelje kdo nasproti.

S pojavom burje so se ukvarjali že nekdanj. Razlago

njenega nastanka smo poskali v Zborniku Rudija Rustje iz Vipavskega Kriza. Rustja je letos ponatisnil Opis Sv. Kriza nadučitelja Petra Medvesčka iz leta 1904. Gre za opis kraja, ki je učiteljem po navodilu sol-skih oblasti iz Gorice služil pri pouku zemljepisa in zgodovine. Cisto resnico je zapisal, ko je dejal, da burja dela na Vipavskem lepo in slabo vreme. Pozimi kraljuje po cele tedne in prinaša sneg od severovzhoda ali dez od jugovzhoda; slednji pravijo tudi hrvascek in je skorajda neprijetnejša kot prava burja. Ko burja poneha, se rado pooblaci »in se vrže na dez ali meglo«. Takrat ni prijetno hoditi po nizinah, kajti iz razmočenega laporja nastane obilno blato in Vipavec si spet zeli burje. Medvesček je citiral primorskega zgodovinarja Simona Rutarja o nastanku burje. »Dolgo časa so ugibali, odkodi da dobiva burja tako silno moč. Da visinske razlike k temu pripomorejo, to so učenjaki že davno vedeli. Sedaj so znani tudi fizikalni vzroki, ki ustvarjajo burjo. Dokazano je, da vlada v obče, zlasti pa po zimi, nad izredno toplo Adrijo nizek zračni tlak ali pritisk, nad vzhodnimi Alpami pa visok (od Atlantskega morja sem segajoč) tlak izredno hladnega zraka. Iz tega vzroka se zgodi v zraku isto, kar bi se zgodilo, če se v odprti posodi iz katerega koli vzroka nagne površje vode.

Takoj odteče voda od najvisjega kraja proti najnižjemu. Čim bližje si stojita ta dva kraja pri isti visinski razliki, tem strmeje je površje, tem hitreje odteče voda z visjega mesta na nižje in ravnovrsje se zopet ustanovi. Nikjer pa si ne stojita v tako mali daljavi nasproti tu jako visok, tam jako nizek zračni tlak, kakor nad Karavankami in nad Trzaskim zalivom. Za Krasom in za Karavankami se nabira teški zrak, kakor za kakim jezo. Ko se on spusti cezenj, navstane silen padec in zatorej odteče teški kontinentalni zrak s silno hitrostjo preko imenovanih gorovij k morju. To je burja.« In ugotavlja, da »ako bi ne bilo burje, Vipavska dolina bi ne bila tako zdrava, kajti ona jo suši in ji čisti zrak«.

Burja piha s povprečno hitrostjo okoli 80 kilometrov na uro, sunki pogosto presegajo 180 kilometrov, neredko pa dosegajo 200 in več kilometrov na uro. Zgodí se, da burja neprestano piha mesec ali več z različno močjo. Po starih pricevanjih, ki jih potrjujejo tudi zgodovinarji, naj bi neposredno soustvarjala svetovno zgodovino v zadnjem poldrugem tisočletju. 5. in 6. septembra 394 pri Castrumu (med Vipavo in Zemonom oziroma v bližini Ajdovščine) je posegla v znano bitko med velikima vojskama rimskega cesarja Teodozija in proticesarja oziroma uzurpatorja Evgenija. Teodozijevo vojskaki, ki so se prvega dne spuščali s Hruš-

ce v Vipavsko dolino, so imeli ogromne izgube. Naslednjega dne pa je začela pihati divja burja, ki je dajala nezadržno prebojno moč puscicam in kopjem Teodozijevo vojakov, medtem ko

je nasprotnikom trgala scite iz rok in obracala puscice v lastne vrste.

Bitka velja za neposredni povod za dokončni razpad rimskega cesarstva na dva dela in pomeni uvod v zač-

tek preseljevanja narodov. Morda se manjša znamenitost: območja, kjer piha veter s sunki več kot dvesto kilometrov na uro, so navedno nenaseljena z živimi bitji, da ne govorimo o ljudeh.

Torej so Vipavska dolina in nekatera območja Primorske edini kraji na svetu, kjer so si ljudje organizirali življenje, in to celo v naseljih.

Tekst in fotografije:
Artur Lipovž

PRED PROSLAVO OB OBLETNICI NACISTIČNEGA NAPADA NA BORŠT

Mladi gledajo na partizansko preteklost neprizadeto, neobremenjeno a spoštljivo

V Borštu se bodo 10. januarja tako kot vsako leto tudi letos spomnili starih junakov, ki so padli v spopadu z nacisti in fašisti leta 1945. Tragični dogodek, do katerega je prišlo na pragu svobode, je bil posledica enega najhujših sovražnikovih vdorov v vas. Tistega dne so Nemci zgodaj zjutraj obkolili Boršt in Zatrezec, zloglasni Collotti pa je s svojo bando prečesal domala vsako hišo. Ze dva dni prej so collottijevci spraševali po nekem ranjenem partizanu, ker niso dobili ustreznih odgovorov, pa so odpeljali tri vascane. 10. januarja so se vrnili in v vasi pripravili množično mučenje. Mučenje pa je bilo le pretveza, saj so bili fašisti že točno obveščeni, da je v enem od vaskih bunkerjev partizanska postojanka. V hiši sredi vasi so se namreč v bunkerju skrivali Dusan Munih, Ivan Grzetic,

Stanko Gruden in domacin Danilo Petaros. Ko so uvideli, da je sovražnik odkril njihovo skrivališče, so jurisali iz bunkerja naravnost pod sovražnikove rafale. Danila Petarosa so ranjene odpeljali v Trst in nato v Rizzano, kjer je umrl v krematorijski peči. Na žrtev četverice spominja obeležje, ki so ga domačini postavili leta 1970. Komemoracija bo kot rečeno v ponedeljek ob 20. uri v srenjski hiši v Borštu, na njej pa bodo sodelovali osnovnošolski otroci, recitatorji in pevski zbor.

Spominska prireditev je sicer skromna, vendar se globoko občutena zlasti pri starejših Borštanih in predvsem pri tistih, ki so na lastni koži občutili fašistično nasilje. Pri mlajši generaciji pa gre ta dogodek nekako mimo. Iz priložnostne ankete, ki smo si jo na ta račun omislili, je razvidno, da najstniki

neprizadeto a iskreno povedo svoje mnenje o tovrstnih komemoracijah. Večina se imen starih padlih sploh ne spomni, nekaterim se datum 10. januar prikra di v spomin sele ko slišijo tudi besedo bunker. Na splošno pa povezujejo proslavo s casom, ko so se obiskovali osnovno soloi n so se morali za to priložnost naučiti se kaksno partizansko pesmico, zgodbo o pogumnem kurirčku ali o deklici, ki je šivala zastavo »rudečo kot kri«.

Kaksen pomen ima torej proslava v spomin padlih junakov, sem vprašala.

Ne vem, je bila večina odgovorov. Morda se kaj pomeni nasi noni ali dedku, ki je bil v prekomorski brigadi in se svojih partizanskih let spominja vedno z istimi občutki in besedami.

Bi torej take proslave lahko ukinili?

Ukinili ravno ne, saj

so na vse zadnje del nase zgodovine, morda pa bi jih lahko spremeni li.

Kako?

Ne vem. Morda bi jih lahko proslavljali recimo vsakih pet let, prireditve bi tako pridobila na kakovosti in ne bi bi-

la le nekaj rutinskega.

Datumi, obeležja, spomeniki so le znamenja, ki pričajo o nečem davnem. So zgodovina, ki je ne smemo ne pozabiti ne sublimirati. Sicer pa, ali ni to protislovje, da obujamo spomine na vojno in se hkrati

zgražamo nad tem, kar se dogaja v Bosni?

Ce bi strnili odgovore v eno samo jedro, bi lahko rekli, da najstniki gledajo na partizansko preteklost neprizadeto, neobremenjeno, a spoštljivo. Spoštljivi so predvsem do tistih, ki

so vojno in njene grozote doživljali in preživeli. Bolj kot preteklost pa jih vznemirja sedanjost s svojimi nestetimi nezankami. Bolj kot otožni zvoki zalostinke jih ogrejejo gesla s pohodov za mir.

(mi)

Hiša v Borštu na kraju, kjer so se med drugo svetovno vojno v bunkerju skrivali partizani (foto Krizmančič/KROMA)

JADRANSKI KOLEDAR 1994 s knjižno zbirko

JADRANSKI KOLEDAR ZBORNIK 1994

Kdo smo? Kam gremo Slovenci v Italiji? Odgovore poiščite v zborniku, ki že skoraj pol stoletja nepretrgoma spremlja življenje, probleme in uspehe slovenskih ljudi ob Jadramu, raziskuje njihovo preteklost in spodbuja njihovo ustvarjalnost. Str. 192

Ivan Sivec

PESEM NJENIH ZVONOV

Jerica je pridno, lepo in zaljubljeno kmečko dekle, ki ga oče Vrban po dolgem kolebanju le objubi v zakon izvoljenemu Boštjanu. Mladi par je tik pred tem, da bi kronal s poroko ljubezenske sanje, toda... Berljava in tekoča slovenska kmečka povest. Izdaja Založbe Mihelač. Str. 146

NAMIZNI

JADRANSKI KOLEDAR 1994

Elegantno oblikovan in praktičen vsebuje: italijanske in slovenske državne ter verske praznike, imena svetnikov, lunine mene, dolžine sončnih dni, beležke, setveni koledar, vremenske reke ter koristne naslove in telefonske številke slovenskih ustanov v Italiji. Nepogrešljiv na vaši mizi! Str. 68

Vitjan Sancin

SADJE IZ NAŠEGA VRTA

Vedno aktualen in koristen priročnik o sajenju, gojenju in negi sadnega drevja obravnava 22 sadnih vrst, ki najbolj uspevajo v naših krajih. 140 barvnih fotografij, skice o obrezovanju, škropilni koledarji. Str. 376

CENA
ZBIRKE
SAMO
55.000
LIR

VSE IZDAJE V LETOŠNJEM
PAKETU
JADRANSKEGA KOLEDARJA
IMAJO V PROSTI PRODAJI
VREDNOST 130.000 LIR

Stanko Flego - Lidija Rupel PRAZGODOVINSKA GRADIŠČA TRŽAŠKE POKRAJINE

Po 90 letih od zadnje tovrstne italijanske knjige prvi sistematični strokovni opis utrjenih prazgodovinskih naselbin v Trstu in okolici. Lega, zgodovina, značilnost, arheološke posebnosti kraških in tržaških gradišč. Bogato slikovno in kartografsko gradivo. Barvna priloga z zračnimi posnetki. Priložen zemljovid. Tudi italijanska izdaja. Str. 240

NAROČITE GA LAHKO:

- v TRSTU — na sedežu ZTT, Ul. Montecchi 6
- v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Franciška 20, tel. 635969
- v GORICI — na uredništvu Primorskega dnevnika, Ul. 24. maja 1, tel. 53382
- v Katoliški knjigarni, Trg Vittoria 25, tel. 531407
- v ČEDADU — na uredništvu Novega Matajurja, Ul. Ristori 28, tel. 731190
- v SPETRU — v knjigarni Cernetig Francesca, Condominio al Centro ali po telefonu na št. 727536

- po telefonu od 12. do 14. ure in od 18. do 20. ure tel. 040/7796401
- preko raznašalcev Primorskega dnevnika

ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA

FILM / PISATELJI MED ZALOŽNIKI IN PRODUCENTI - AMERIŠKA ZGODBA

Knjige, ki jih vidimo prej, preden jih lahko preberemo

Scott Smith je novo ime, ki ga je iz založniških rok iztrgal Hollywood - Tudi slaba literarna dela so lahko osnova za uspešen film - Pisateljem, ki pišejo scenarije, je sojeno več bogatstva

Ce bi pogledali 28-letnega Scotta Smitha, verjetno ne bi rekli, da je postal novopeceni bogatas. Na sebi ima nekakšno pisateljsko uniformo, ki jo je uvedel v svoji mladosti Phillip Roth - bombazno majico, sivozelene hlace, rjave cevlje. Je takšen kot povprečen računalniško usmerjen srednjesolec. Sam sebe podcenjuje in je malce nervozen. »Vse je tako abstraktno,« pravi. »Ko sem pisal knjigo, sem zivel pri starših v New Jerseyju. Zivel sem tako rekoc na podstrešju.«

Pot k slavi

Smith ni več neznani pisatelj. Zdaj, ko so ga odkrili založniki, se bo njegov obraz kmalu pojavil v knjižnih revijah, saj bodo reklamirale njegov roman z naslovom Preprosti načrt. Kmalu bo natisnjen v najmanj petnajstih tujih jezikih, tudi v spanscini in japonscini. Psiholosko obarvani thriller o bratih, ki sta v majhnem mestu v državi Ohio nasla 4, 4 milijona ukradenih dolarjev, naj bi pisatelju ze prinesel 500 tisoč dolarjev, ceprav ni bil prodan niti en sam izvod. Vznemirljivo vprašanje, ki ga nacenja v romanu - kaj storiti, ce najdes stiri ukradene milijone - je zacelo pronicati v clovesko domisljijo na podoben nacin kot zgodba v filmu Nespodobno povabilo. Med nedavnim srečanjem založnikov v Miami Beachu sta se neki založnik in njegov brat tako rekoc spotaknila ob dva kilograma kokaina. Ko sta ga ze odnesla na policijo, je založnik povedal, da je pred tem v hotelski sobi prebral roman Preprosti načrt. Pravi, da je zgodba se kako svarilna.

Smith ni postal slaven po obicajni poti. Nekoc je bil član literarnega drustva v East Coastu, v kraju, ki je 3 tisoč milj od Hollywooda. Skupini pomembnih producentov in programskih vodij je Smithov rokopis poslal njegov zastopnik za film. Jeseni 1992 je producente naložila zamisel, da bi po Smithovi knjigi posneli film. O tem so zaceli govoriti v revijah, tujim založnikom, knjigo so omenjali na ovojnicah drugih knjig. Nekateri so bili le bežno seznanjeni s tem, kaj naj bi pripovedovala zgodba v Preprostem načrtu: »Brata odkrijeta ukraden denar in zaradi pohlepa se povsem spremenita.« je omenil neki filmski delavec.

Glodalska morala

Rokopis so takoj fotokopirali in ga iz Los Angelesa poslali v New York in v London. Kopije so prebirali na plažah, pri kosilu so si jih sposojali kot nekakšno darilo. Kmalu je veliko tistih, ki karkoli vplivajo na bralce, ze vedelo za Smithov rokopis. Založnica Gail Hochman meni: »Zgodi se, da neko knjigo omenis le trem ljudem, nenadoma pa te pokliche se šestdeset drugih. V Hollywoodu obstaja nekakšna »glodalska morala«.

Lani je telefon kar naprej zvonil. Hollywood se je poglaval v lov za nekim visokim solcem Austinom Wrightom, za katerega se nihce ni slisal:

hoteli so njegov cetrti roman z naslovom Tony in Susan, potem ko je New York Times o delu pisal s pravim navdušenjem. New Yorker je pisal o zelo redkem virusu, predvsem potem, ko je neka agencija za kreativne ustvarjalce (-CAA) predstavila Richarda Prestona. Roman Odkritje (Disclosure) je bil lani najbolj popularno delo; je pravo nasprotje pravljice Jurski park in Vzhajajoče sonce pisatelja Michaela Crichtona. Le-ta je trenutno najvplivnejši hollywoodski pisatelj. Tudi delo Ahrahama Rodrigueza mlajšega z naslovom Mesto pajkov je nenadoma postalo »vroče«, ko se je zanj zacela zanimati Columbia Pictures, ki je uspela s filmom Boy's 'N the 'Hood.

Producenti prehitevajo založnike

Hollywood ima v New Yorku posebno ekipo, ki isce besedila, primerna za snemanje. Knjige, katerih vsebina bi lahko postala filmska uspešnica, so redke. Obicajno se niso v prodaji, ko se zanje ze zanimajo producenti.

Leta 1936 je producent David O'Selznik med krizarjenjem prebral roman V vrtincu in takoj ugotovil, da je zgodba kot nalašč za filmsko platno: je jasna in v njej nastopata

močni osebnosti. Vendar pa mnogi priznavajo, da so lahko nekatera slaba literarna dela osnova za uspešen film, medtem ko je potrebno dobre zgodbe pogosto povsem predelati. Obstaja samo peščica pisateljev, katerih del sploh ni potrebno brati: da bo film uspešnica, jamci ze avtorjevo ime. Tom Clancy je eden od takšnih pisateljev. Hollywood zahteva se vec; najbolje je, ce gledalec v zgodbi odkrije, da se je nekaj podobnega zgodilo tudi njemu samemu.

Zgodi se tudi, da sta literarno delo in film enako uspešna. V zadnjem casu je to uspelo pisateljici Josephine Hart in režiserju Louisu Mallu - film Damage smo pred kratkim videli tudi pri nas.

Pisatelji proti Hollywoodu

Nekateri pisatelji nocejo niti pomisliti na to, da bi svoja dela prodali filmski industriji - med njimi sta tudi J.D. Salinger in Sue Grafton.

V Hollywoodu kar precej energije porabijo zato, da bi nasli odgovor na vprašanje, zakaj nekatera dobra literarna dela niso zagotovilo za to, da

bo film, ki naj bi ga posneli po njih, tudi uspešnica? Za iskanje dobickonosne literature so sestavili celo ekipo, ki prebira različna dela. Nekdo, ki to pocenja ze kar lep cas, pravi, da je v desetih letih prebral ze vec kot sto knjig in scenarijev in le nekaj jih je ocenil za »primerne«. Prizna, da je negativno ocenil tudi zadnji hit - Jurski park, ker je menil, da so dinozavri nezanimivi.

Ko odkrijejo primerno knjigo, se filmski delavci takoj lotijo iskanja igralcev, ki bi bili primerni za vloge. Tudi igralci se sami veckrat ponudijo za vloge v filmih, ki naj bi bili posneti po literarni predlogi. Emma Thompson je bila navdušena nad vlogo v filmu, posnetem po romanu Jane Austen Sense and Sensibility (Razsodnost in rahločutnost).

Preprosti načrt

Pa se vrnimo k Smithovi knjigi Preprosti načrt - zakaj se filmski producenti tako navdušujejo nad njeno zgodbo? Preprosto zato, ker je tipični akcijski film, veliko je dogodkov, ki so jasni in privlačni za filmsko upodobitev. Producenti tudi menijo, da ima knjiga tudi neko globlje sporočilo: nihce ni varen pred zlom. Film, posnet po Smithovi knjigi, bo postal uspešnica, seveda, ce ga bo režiral pravi režiser; Martin Scorsese, na primer.

Ceprav so mnogi najvidnejši hollywoodski producenti knjigo prebrali, se niso takoj odločili, da jo posnamejo na filmski trak. Zakaj? Konec se jim je zdel prevec depresiven. Smith pravi, da zgodba ne more imeti drugečnega razpleta - brata lahko denar preprosto porabita, lahko ju ujame policija in seveda zapre.

Nad romanom se je navdušil tudi režiser Mike Nichols; delo je poimenoval »prava metafora za obdobje po Nixonu, ko smo bili z moralo na dnu«. Nekateri grede celo tako dalec, da godljo, v kateri se znajdetta brata, primerjajo z afero Watergate.

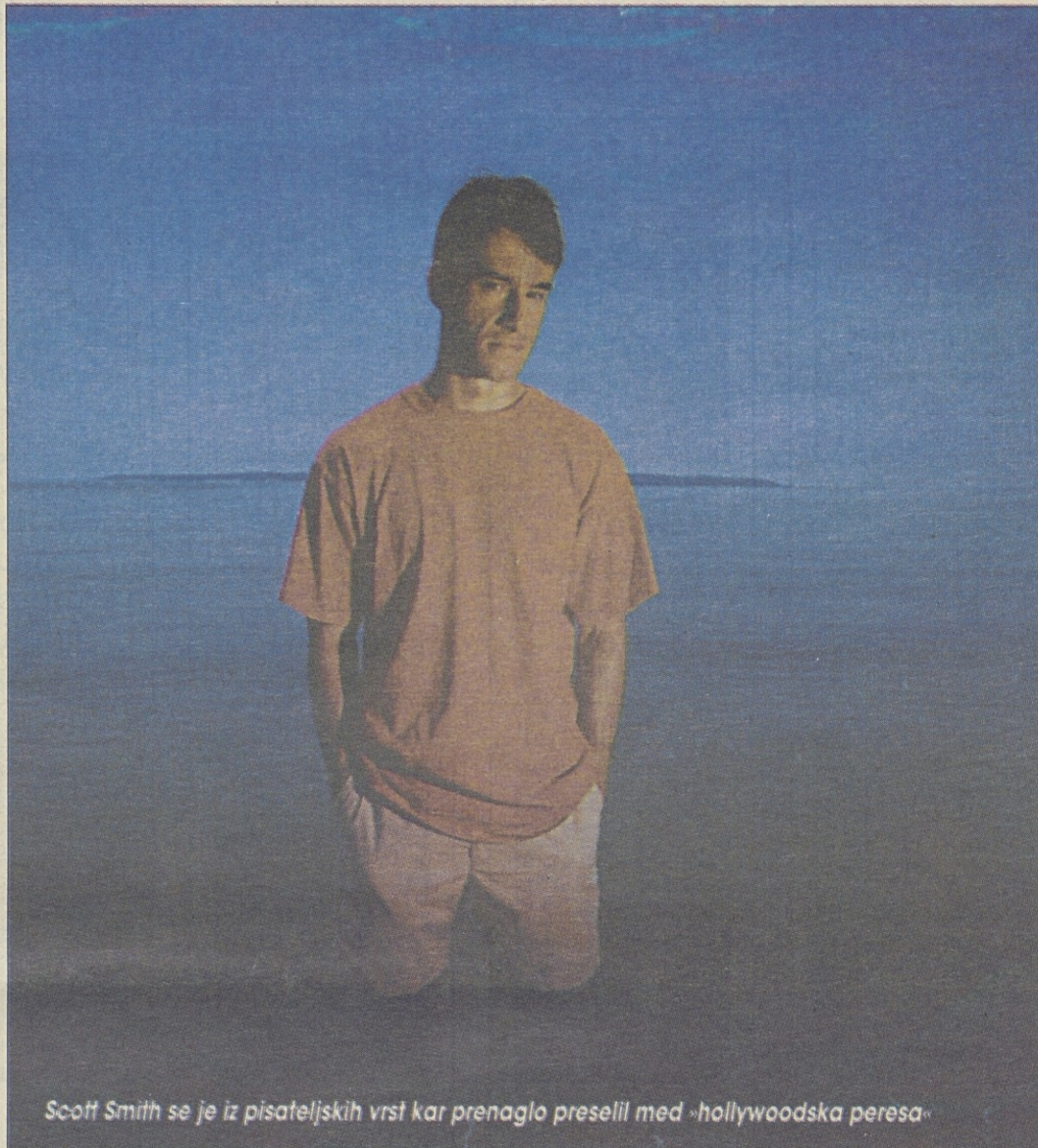
Hollywood golta pisatelje, ki pišejo zanj zanimive knjige. Dorothy Parker priznava: »Svoj talent sem zapravila za pisanje scenarijev. Bila sem pesnica.«

Kljub temu pa se Smith ne obotavlja: »Dovolj imam literarne neodvisnosti. Ne zdi se mi, da me bo Hollywood pokvaril. Zgodbo bo pač interpretiral na svoj nacin.«

Režiser Mike Nichols je bil tudi gledalski režiser in s Smithom sta knjigo kar lep cas premlevala. Roman je temeljito prebral, nobenih sprememb ni zahteval, srečnega konca ni predlagal. Dobro se zaveda, da je malo pisateljev, ki znajo napisati dobro zgodbo.

Smith je zadovoljen s kupcijo: »Naj se zgodi karkoli, nikoli ne bom svoje usode objokoval s kozarcem v roki. Pravzaprav mi je vseeno, kakšne spremembe bodo filmski ustvarjalci vnesli v mojo zgodbo - konec koncev se zavedam, da knjige ne more nihce spremeniti.«

Po angleski izdaji revije Elle priredila in prevedla Janja Korošec

Scott Smith se je iz pisateljskih vrst kar preneglo preselil med »hollywoodska peresa«

Izza kamer

Islam neprijazna kinematografija

TEHERAN - V mestu Semnan, ki lezi jugovzhodno od Teherana, so iranske oblasti odkrile kraj, kjer so snemali pornografske filme. Policija je sporočila, da so zaprli vse, ki so snemali prepovedane filme. Novico je v ponedeljek zapisal dnevnik Kayhan. Revolucionarno sodisce v Semnanu je priprte spoznalo za »zemeljske pohušljivce«. Casopis ne navaja stevila priprtih ljudi, prav tako pa tudi ne dne, ko so jih aretirali. Po islamskem pravu, ki je v Iranu v veljavi od leta 1979, lahko ljudi, ki so spoznani kot »zemeljski pohušljivci«, sodijo po najstrožjih zakonih. Člani nezakonite skupine so snemali filme o »prepovedanih seksualnih odnosih« med zensko in moskim. Casopis tudi poroca, da so vse posnete video kasete prodajali mladini.

V Iranu je kar precej video kaset, posnetih v Evropi in Ameriki, ki krožijo predvsem v bolj premoznih krogih v vseh večjih iranskih mestih. Iranski casniki vedno poročajo o odkritjih pornografskih video kaset. Ajatola Mohammad Yazdi, ki ima v Iranu največjo izvršilno moč, je lani odredil najhujšo možno kazen - smrtno - za vse, »ki prepeljujejo sirjenje islamskih vrednot in delujejo proti islamu« - sem spadajo tudi tisti, ki se ukvarjajo z nelegalnim sirjenjem pornografskih video kaset. (AFP)

Prevlada ameriškega filma

LOS ANGELES - Ameriški filmi so v preteklem letu potokli vse dosedanje rekorde - prevladovali so v vseh svetovnih kinodvoranah, »zasluženi« za ameriško nadvlado pa je predvsem Spielbergov Jurski park. Analitiki pravijo, da je presežen tudi rekord iz leta 1989, ko so ameriški filmi prinesli v blagajno kar 5, 03 milijarde dolarjev. Ceprav dokončne številke se niso znane, ker jih bo Ameriško filmsko združenje (The Motion Picture Association) objavilo šele marca, napoved vsekakor drži. V letu 1993 naj bi po ocenah Arta Murphyja, analitika Hollywood Reporterja, letošnja filmska bera prinesla 5, 2 milijarde dolarjev. »Vsi se strinjajo, da je letošnje leto rekordno,« je v ponedeljek zapisal dnevnik Los

Angeles Times. Najnovejši rezultati spodbijajo napovedi iz leta 1990, po katerih naj bi filmska industrija zacela upadati.

Dinozavri iz Spielbergovega Jurskega parka so prinesli 870, 4 milijona dolarjev, od tega so v Združenih državah Amerike in v Kanadi zabeležili prihodek v vrednosti 339 milijonov dolarjev.

Lani je kar sedem filmov zabeležilo več kot 100 milijonov dolarjev prihodka: Jurski park, V prvi bojni črti, Begunec, Firma, Nespodobno povabilo, Nespečnost v Seattlu in Mrs. Doubtfire. Leta 1992 je bilo v tej kategoriji osem filmov. Razveseljiv je tudi podatek, da je komedija Mrs. Doubtfire, v kateri igra Robin Williams, na čelu blagajniških uspešnic v zadnjem tednu leta 1993, saj so distributerji zabeležili izkupicek v višini 17 milijonov dolarjev. Film The Pelican Brief režiserja Alana Pakule (v njem igrata Julia Roberts in Denzel Washington) pa je prinesel v istem casovnem obdobju 12, 5 milijona dolarjev dobička. (AFP)

Še vedno vojna v Vietnamu

BANGKOK - Uradnik ameriške ambasade na Tajskem je v ponedeljek povedal, da bodo se enkrat obravnavali prošnje za izdajo turistnega vizuma materi in sestrama Vietnamca Le Ly Hayslipa, zdaj naturaliziranega Americana, ki je napisal spomine na vietnamsko vojno. Znani režiser Oliver Stone je po Hayslipovih spominih posnel film »V nebesih in na zemlji«. Prošnjo za potovanje Hayslipovih oziroma sorodnikov v Ameriko so na ameriški ambasadi v Bangkoku zavrnili z utemeljitvijo, da bi utegnili ostati v ZDA za vedno. Hayslipova mati je ena osrednjih osebnosti v filmu, ki bo premierno prikazan ta četrtek, pa naj bi film predvajali širom po Ameriki. Hayslipov pravni zastopnik je poudaril, da se mati pisatelja premiere ne bo mogla udeležiti, četudi bi ameriška ambasada spremenila svojo odločitev: »Taksna odločitev poudarja absurdnost ameriške politike do Vietnama, istocasno pa kaže, da bi bilo potrebno ze enkrat koncati to vojno,« je izjavil pisatelj pravni zastopnik. (Reuter)

Knjižno darilo naročnikom Primorskega dnevnika

Seznam, iz katerega si naročniki Primorskega dnevnika lahko izberejo knjigo, ki jo bodo brezplačno prejeli vsi ki bodo poravnali naročnino za leto 1994

1.
Marko Kravos
Tri pravljice

2.
Milko Matičetov
Tri lesičice gotrice

3.
Mjuta Povasnica
Zimska pravljica

4.
Roman Firmani
Andren, zadnji skrat

5.
Fran Levstik
Martin Krpan
v italijansčini

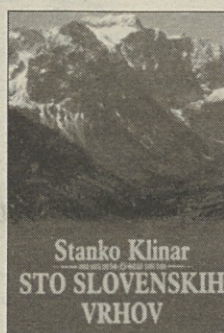
6.
Marjuča Offizia
Iz morja v ponev

7.
Vitjan Sancin
Velika knjiga o oljki

8.
Zvonimir Simčič
Vino

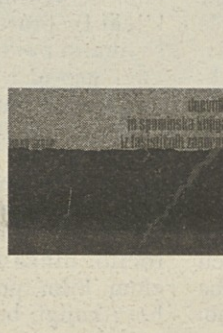
9.
Stanko Klinar
Sto slovenskih vrhov

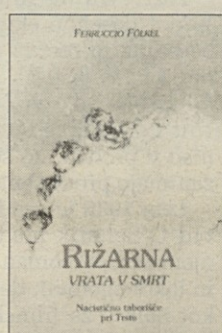
10.
Tone Wraber
Sto znamenitih rastlin

11.
Razni avtorji
Slovenski in italijanski socialisti na Primorskem

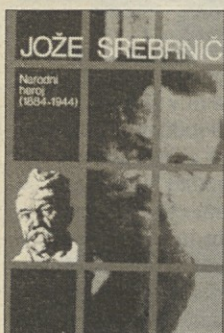
12.
Milko Skrap
Dnevnik in spominska knjiga iz fasističnih časov

13.
Ferruccio Foelkel
Rizarna - Vrata v smrt

14.
Rastko Bradaskja
Revolucionar Miro Ukmar

15.
Branko Marušič
J. Srebrnič - Narodni heroj

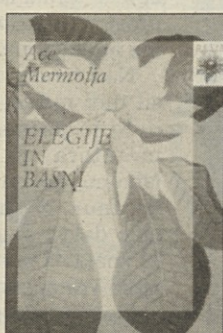
16.
Boris Pahor
Mesto v zalivu

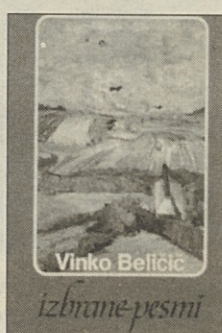
17.
Scipio Slataper
Moj Kras

18.
Miroslav Košuta
Riba kanica

19.
Ace Mermolja
Elegije in basni

20.
Vinko Beličič
Izbrane pesmi

21.
Karel Siskovič
Znanstveno razmerje do vprašanja narodnosti

22.
Ivan Verč
Ednina, dvojina, večina

23.
Lovrenc Bellomi
Meje in mostovi

24.
Aldo Rupel
Pogledi

25.
Stojan Spetič
Rimski mlini

26.
P. Kozler
Zemljovid slovenske dežele in pokrajin iz leta 1853

27.
Plošča
Tržaski oktet

28.
Plošča
Zemlja in narodi - TPPZ

**!! Prihodnji teden se bova poročila.
Že včeraj sva se naročila! !!**

**VSEM NOVOPOROČENCEM
BREZPLAČNA NAROČNINA**

Tudi letos bo prednaročnina na Primorski dnevnik ostala nespremenjena - **300.000 lir**, kljub podražitvi časopisov. S prednaročnino boste torej prihranili **150.000 lir** in imeli možnost, da objavljate še naprej vaše čestitke in male oglase brezplačno. Naročnike čaka letos še dodatno presenečenje: lepa slovenska knjiga. Za vse novoporočence v letu '94 bo naročnina brezplačna.

Cena naročnine **300.000** bo veljala, le če se naročite do **31. januarja 1994**. Naročnino lahko vplačate na upravi Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici, pri vseh raznašalcih ter v vseh slovenskih bančnih zavodih.

 Primorski dnevnik
Moj dnevnik.

ONA IN ON / KONEC LJUBEZNI

Ostati še naprej prijatelj ali ne?

Zadeva je bolj zapletena, kot je videti

Ljubezenske zveze je konec. Oba sta že nekaj casa cutila, da nekaj ni v redu. On se je brez pojasnila izogiba tri dni, ona pospravi njegove stvari in mu jih pošlje. Cez teden dni pa se srečata na prijateljevi zabavi, na katero on pripelje novo izvoljenko. In ko se ona dokončno odloči, da ga noče več niti videti oziroma je prepričana, da je zveze definitivno in za vselej konec, se ji on nasmehne in reče: »Ostaniva prijatelja...«

Izvedenci pravijo, da je večina moskih težko naveže tesne in pristne stike, kar pomeni, da jih tudi težko razdrejo. Zato je večina tistih, ki prejšnji ljubezni predlagajo prijateljsko zvezo, moskih. Zenske naj bi menda ve-

dele tudi tole: če sta bila dolgo skupaj, pa si on se ni nasel druge, lahko dejstvo, da ga je ona zapustila, v njegovem življenju zapusti velikansko vrzel - ki bi jo lahko zapolnilo ravno prijateljstvo v imenu starih časov. Seveda včasih pričakujejo kaj takega tudi takrat, ko je to resnično nemogoče. K temu pripomore tudi njegovo nerazmišljanje o tem, kaj si zenska pod prijateljstvom sploh predstavlja.

Drugi zopet s predlogom za prijateljstvo skušajo premostiti lasten poraz. Ponudbi za »nadaljevanje« neredko botruje tudi občutek krivde, saj na primer on ne more pozabiti, kako je ona jokala, ko ji je povedal, da je vsega konec. Včasih pa se

vendarle zgodi, da iz stare ljubezni zraste pravo prijateljstvo. Na primer: zgodi se tudi to, da si z nekom prijatelj(ica) in se le po dolgem času se obema zazdi, da bi lahko skupaj skočila tudi med rjuhe. In ko oba vidita, da to ni »tisto«, se na vse skupaj samo se smejita in ostaneta naprej prijatelja. Tako prijateljstvo, v katerem ni obremenjenosti z ljubosumnostjo ali nagajanja, obema daje poseben občutek varnosti, se zlasti, če sta se naprej oba brez nove prikloice in se čez konec tedna nimata kam dati. Predpogoj za to pa je, da sta oba popolnoma razcistila s svojimi čustvi. Temu vprašanju je bila namenjena tudi neka studija, ki je dokazala, da imajo mnogi, ki so »super

Bivši ljubimci so lahko težki...

prijatelji« s prejšnjo ljubeznijo (hodijo skupaj jest, se obiskujejo, celo na počitnice gredo včasih skupaj), nemajhne težave pri vzpostavljanju nove ljubezenske zveze. Če vas bivši se lahko prizadene ali vpliva na vaše odloci-

tve, to, v lastno dobro, raje razcistite.

Bivši ljubimci, naj so prijatelji ali ne, so v stvarnem svetu torej dejstvo, s katerim se je treba »spopasti«. Ni jih le v pravljicah, kjer žensko lahko osreči samo en princ. (KaN)

Otroci imajo prednost

Pod naslovom Otroci imajo prednost je pravkar izšla drobna knjižica, ki je hkrati prva publikacija, ki jo Slovenija dobiva od Unicefa. V njej so zbrani trije pomembni dokumenti v slovenskem prevodu, in sicer Svetovna deklaracija o obstanku, zaščiti in razvoju otrok, Načrt ukrepov za njeno izvajanje v devetdesetih letih in Konvencija o otrokovih pravicah. Prva dva dokumenta sta bila sprejeta septembra 1990 v Združenih narodih na doslej največjem srečanju državnih voditeljev iz vsega sveta, ki so se udeležili svetovnega sestanka na vrhu, posvečenega otrokom, konvencija (ki jo je Slovenija ratificirala pred dvema letoma in pol) pa leto poprej. Skupaj tvorijo obsežen, a izvedljiv projekt za blagor otrok, ki naj bi bil realiziran do leta 2000.

Tudi pri nas doslej nismo stali krizem rok, saj se tako ustava kot posamezni zakoni ujemajo s konvencijo. Poleg tega so na Institutu za kriminologijo pri ljubljanski pravni fakulteti opravili prvo analizo o pravnem položaju otrok pri nas, lansko jesen pa je bil ustanovljen nacionalni odbor Unicefa za Slovenijo. Predstavnik Unicefa za Slovenijo in Hrvaško pravi, da v državah, kot je naša, vlad ni treba posebej opozarjati na potrebe otrok in na reševanje osnovnih nalog, kar pa ne pomeni, da je delo že opravljeno.

Ce lahko velja ugotovitev, da pri nas ni sistematičnega in grobega kršenja otrokovih pravic, pa to se ne pomeni, da se take stvari sploh ne dogajajo. Na različne oblike nasilja in zlorab so opozorili na lanski posebni okrogli mizi.

Kako pomemben je položaj slehernega otroka in kako so v naši neposredni blizini kršene njegove pravice, so pokazali tudi sarajevski avtorji video filma, ki ga bo Unicef predvajal po svetu, z naslovom Stiri sezone - zima, zima, zima, pri nas pa smo ga ob predstavitvi publikacije videli prvič. (KaN)

STISKE, SANJE, SREČANJA

Duša

Pogled in videnje usod s ptičje perspektive

Ali je res potrebno, da naše življenje spremljajo nesreče in trpljenje ali pa smo le pristali na nesmiseln predsodek, da smo le nemočne žrtve in nevidnem kolesju? Ko nas zapusti naš ljubljani človek, je to res nesreča? Ali ni to prej dragocen trenutek, ko se zavemo, kaj vse smo opustili, koliko možnosti prezrli, da bi vsrkali vsak trenutek njegove blizine? Prav v takih trenutkih se naučimo budno dojeti vsak hip, ki nepreklicno izgine in rodi novega. In ali ni življenje tako neizmerno presenetljivo, da je v resnici usodno zamuditi katerikoli trenutek? Ples senc in nesreč pred našimi očmi je le igra s svetlobo, ki nam zastira oči, da bi jo močnejše zaznali. Ko jo zares zaznamo, napolni tudi naše sanje v predajanju trenutkom noči. Ni sreče in nesreče, igra srčnega utripa je, ki se ji lahko prepustimo kot budni otroci, ki ne dajejo pomena meji med sanjami in resničnostjo in se jim sanje zmeraj lahko uresničijo. - Če se vam sanje še niso uresničile, pišite Duši, pogledala bo za vas naprej. Izrežite kuponcek, pripišite "za Dušo", za daljši odgovor pa polni naslov.

Stara sem 30 let in že nekaj casa v krizi, ker ne morem nehati pogrešati fanta, ki me je zapustil. Zdaj diham le še na pol. Se vedno cutim, kaj se mu dogaja, le da v zalosti ne razlikujem med intuicijo in željami. Ob njem sem začela pisati, zdaj ne morem več. Bolezen me je opozorila, da se moram soočiti z neodvisnostjo in samoto. Kam z ljubeznijo, ki se nabira v meni? Ne veselita me več ne studij ne služba. Kako naj nadaljujem?

Večje naloge ko so nam dane, hujše preizkušnje moramo prestopiti. Če boste znali dojeti, da vam je odvzet le človek, ne pa ljubezen, ki jo boste klicali skozi pisanje se za druge, boste razvili svoj izvrsten pisateljski talent in priklicali k sebi izjemno subtilno dušo, ki bo trajno delila srečo z vami. Tudi bolezen ni kaznen, ampak dar za hitrejšo spoznavno zorenje. Končali boste podiplomski studij, zamenjali službo, leto dni preživeli v Londonu in ob morju spoznali svojega svetolasega, kodrastega, modrookega Angela, s katerim bosta poletela v vročo nežnost, pa tudi za nekaj tednov v Južno Ameri-

ko na poročno potovanje. Cez tri leta boste zibali in natisnili svoje prve novele.

Ne vem sicer, kaj lahko 60-letni begunec iz Bosne pričakuje od prihodnosti, ki je ni, vseeno pa bi rad slisal od vas, kaj me čaka. Imam sina in hčer, ki sta moja velika skrb. Kakšna bo njuna prihodnost? Ker sva z ženo precej nacetega zdravlja, me zanima najino zdravje za naprej. Verjamem v vas pogled.

Desperados Za zaupanje ni nikoli prepozno, za obup pa zmeraj prezgodaj. Neki prijatelj ali sorodnik iz Svice vam bo poslal nenavaden aparat, ki vam bo dal idejo za neko delo v obrti, s katerim boste v 19 mesecih na zeleni veji. K delu boste pritegnili tudi sina. Hči bo odlična delavka v zdravstvu. Oba bosta imela svoje stanovanje in stiri otroke. Sin bo tudi zmagovalec v nekem sportu. Z ženo vama bo neki ljudski zdravilec blizu meje z Avstrijo s polaganjem rok povrnil zdravje in veselje do življenja. Vasa žena ima smisel za zdravilna želišča; naj ga izkoristi, ker bo znala zdraviti sladkorno bolezen.

Moz dela v tujini leto in

pol. Letos je odšla k njemu studirati mlajša hči. Kmalu zatem se je k njemu preselila druga zenska. Ali se bom locila? Ali bo mož to zensko pustil? Ali bo hčerka uspešno končala solanje? Kaj me čaka? Kaj bo z mojim zdravjem? Ali se bo mož vrnil k meni? Ana

Kljub velikemu trpljenju morate ohraniti svoje dostojanstvo zaradi sebe in zaradi mlade hčerke, ki naj tega stanja ne doživlja kot nekaj nepopravljivo tragičnega, kar bi ji lahko pokvarilo vstop v odraslost. Ne dajte ji misliti, da je oče brezobzirna pošast, saj navsezadnje nekoga ljubi. Zakon ni lastnina, ampak radost, da s podvojeno silo spoznavamo sebe in življenje. Zenska, ki je zdaj z vašim možem, bo odsla sama. Mož se bo vrnil k vam: sprejmite ga s pripadnostjo, kakršno cutite zdaj, ko se bojite, da ga zgubljate. Vse skupaj je le resno opozorilo, da ni nič na svetu samoumevnega, še najmanj pa partnerjeva trajna ljubezen. Hčerka bo zelo uspešna pri studiju, vaju z možem pa čaka pravi začetek novega življenja in veliko skupnih potovanj. Zdravi ste.

ANGLIJA / ZAPUŠČENI OTROCI

Za mnoge starše so preveliko breme, zato jih mirne duše puščajo same doma za nekaj ur ali celo dni

V idealni družbi naj bi bili otroci vedno in v vsakem pogledu preskrbljeni tudi takrat, ko staršev ni doma. Toda tudi v neidealni družbi je njihova osnovna pravica, da so vsaj varni, ta pravica pa je obenem osnovna starševska dolžnost. Za mnoge starše pa je ta preveliko breme, saj v Veliki Britaniji policija in socialne službe odkrivajo vedno več primerov zapuščenih otrok. To so otroci, ki jih starši, ko jim je vsega dovolj, brez nadzorstva pustijo doma za nekaj ur ali dni. Med božičnimi prazniki so v različnih angleskih krajih našli kar devet takšnih otrok.

Policija v Brightonu, ki jo je priklicali otroški jok, je v mrzli in vlažni spalnici našla dveletnega odurina premočenega dečka, oblečenega samo v majico.

V Leedsu so otroci, ki so od hise do hise prepevali božične pesmi, odkrili tri zapuščene otroke, stare pet, stiri in eno leto. Za hrano so imeli le kroznik ovsenih kosmičev s sesirjenim mlekom, konzervo fizola in klobaso. Na električni pečici se je smodila plastena

igrara, električni stevec pa je kazal, da je električne energije le še za 11 minut.

V Leedsu so našli tudi devetletno deklico brez hrane. Ležala je na postelji brez rjuh. Oče, ki je odšel popivati s prijatelji, jo je sicer pustil s 14-letno varuško, ki pa je odšla domov, ko se je navelicala varovanja.

V Sheffieldu so v podobnih razmerah našli same stiri otroke, stare dvanajst, deset, tri in eno leto.

Mnogi pravijo, da zdaj odkrivajo več primerov zapuščenih otrok zato, ker sosede bolj opozarjajo pristojne službe na te probleme. Po podatkih dobrodelne organizacije, ki skrbi za preprečevanje krutosti nad otroki, je takšnih primerov vsaj 60 vsak mesec. Policija dodaja, da zapuščeni otroci zdaj bolj pretresajo Angleže zato, ker so ob božicu bolj čustveni in več mislijo na družino in otroke.

Seveda pa nihče ne ve, kako razširjen je ta problem. Zato brez odgovorov ostajajo bistvena vprašanja, kot so: ali do tega prihaja zato, ker prevladujoči družbeni in po-

litični običaji spodbujajo starše k sebičnosti; ali so starši zaradi revščine in brezposelnosti pod nemogočimi pritiski; ali socialne službe ne opravljajo svojega dela, in končno, kdo je za to kriv - država ali posamezniki?

Starše otrok, ki so jih našli zapuščene med prazniki, kazensko preganjajo, otroke pa so dali v varstvo začasnim krušnim staršem. Policija, poslanci in skrbstveni organi zahtevajo se strožje kazni za starše, ki neodgovorno zapuščajo otroke. Dobrodelna organizacija dodaja, da noben otrok, mlajši od 13 let, ne bi smel biti doma sam, brez nadzorstva, in da noben otrok, mlajši od 16 let, ne bi smel v odsotnosti staršev varovati otrok. Od vlade zahteva dodatna sredstva za studijo, s katero bi končno ugotovi-

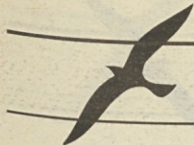
li, za kako velik problem v resnici gre.

Toda pristojna ministrica za zdravstvo Virginia Bottomley pravi, da strožje kazni ne bodo rešile težav. Po njenem mnenju je treba s pomočjo cerkve in družbe spremeniti odnose med ljudmi, s poudarkom na moralnih vrednotah, in zagotoviti, da bodo staršem, ki ne zmorejo opravljati svojih dolžnosti, pomagali prijatelji in sosede. Pri tem meni: »Če so kazni prestroge, je se težje delati s prizadeto družino. Nekateri starši preprosto ne zdržijo, zato bi jim morali omogočiti, da bi lahko poklicali na pomoč. Tragiko in sramotno je pustiti otroke same. Neodpustljivo pa je, če ostane otrok zapuščen in se zaklenjen v sobi.«

Alja Kosak

Zelje preprečuje rak na črevesju

Ce uživate zelja enkrat na teden, imate veliko manj možnosti, da boste zboleli za rakom na debelem črevesu. Japonski strokovnjaki, ki se ukvarjajo s prehrano, na podlagi raziskav zatrjujejo, da to dejansko drži in da se na ta način nevarnost raka zmanjša celo za 66 odstotkov. Zelje namreč vsebuje veliko več antikancerogenih snovi kot katera koli druga povrtnina. Obenem pa je tudi dobra zaščita pred črom na želodcu, krepi imunski sistem organizma in ima protibakterijske lastnosti. Vse lastnosti pa veljajo tako za surovo kot kuhano ali kislo zelje. (KaN)

Dekleta kadijo, da bi shujšala

Mlada dekleta se zaradi bojazni pred debelostjo rada zatekajo k cigaretam. V sedmih solah v južnem Londonu so izpeljali anketo med dva tisoč deklicami, starimi od enajst do osemnajst let. Njihovi odgovori so pokazali, da sta teža in kajenje tesno povezana. Zlasti mlajša dekleta so prepričana, da je cigareta dober pripomoček za zmanjševanje teka. Med vsemi je bilo dvanajst odstotkov rednih kadilk, tiste, stare stira najst let in več, vedno pogosteje segajo po cigaretah, medtem ko se jih devet odstotkov le občasno odloča za kajenje. Strokovnjaki zato opozarjajo, da bi morali tudi v solah nameniti več pozornosti zdravemu načinu življenja, kar vključuje prav tako pravilno prehrano in napotke za tiste, ki imajo kak kilogram preveč in jih to spravlja v obup in zatekanje k cigaretam. (KaN)

Izbiti zob pri otroku lahko rešimo

Otroci neredko po nesreči - pri igri, vožnji s kolesom, padcu, pretepanju - izgubijo ali si poškodujejo zobe. Nevarnost grozi zlasti prednjim, ki pa jih s pametnim ravnanjem včasih lahko rešimo sami. Najprej je treba izbiti zob poiskati, ga pazljivo umiti v hladni (!) vodi in ga potisniti nazaj v zobno jamico. Če je dlesen preveč poškodovana in otroka to vstavljanje preveč boli, je zob bolje spraviti v stekleničko z mlekom. Ali pa skušati, kljub bolečini, otroka prepričati, da naj malo potrpi in obdrži zob v ustih, s tem, da ga pritiska z jezikom. Zatem pa takoj k zobozdravniku, ki bo vedel najbolje svetovati in ukrepati. Če se nesreča zgodi (kar je skoraj pravilo) takrat, ko zobozdravnik ne dela, pojdite na urgenco. Kajti, kolikor hitreje bo zob namesčen nazaj, toliko več je možnosti, da bo rešen, poudarjajo v Britanskem združenju za zdravje zob. Pri vsem je tudi zelo pomembno, da je pravilno poskrbljeno za korenine, ki imajo pomembno vlogo tudi po uspešnem posegu. (KaN)

KOMENTAR

Kratek jezikovni tečaj o pomenu besede privilegij

Dogajanje v državnem zboru vzbudi pri medijih večjo ali manjšo pozornost. Predlog zakona o vojnih invalidih pa ni povzročil v slovenskih javnih obcih nobenega odmeva.

Predlog zakona, ki ga je pripravilo ministrstvo za delo, je vlada zavrnila, se preden je utegnil priti na poslanske klopi. Če bi bil zakon sprejet, bi to v praksi pomenilo, resnici na ljubo - sicer res le v najslabšem primeru - tudi do šestdesetodstotno znižanje invalidskih prejemkov. Nenavadno pri tem je dejstvo, da je bil takoj po zavrnitvi predloga v državnem zboru sprejet zakon o zamrznitvi povišanja prejemkov vojnih invalidov po hitrem postopku, na katerega pa je uspelo državnim svetnikom izglasovati odločilni veto.

Kaj vse je utegnilo vplivati na poslanca, da so ta zakon sprejeli, je stvar bolj ali manj uspešnega ugibanja, nedvomno pa je na končno odločitev vplivalo tudi mnenje in prepričevanje ene od poslank, ki je ocenila prejemke vojnih invalidov kot privilegij. Tu se nam zastavi popolnoma nepolitično vprašanje. Namreč, kdo so in kakšno etiko imajo tisti, ki smo jim zaupali, seveda na osnovi obljub, odločanje v našem imenu. Če gre pri uporabi izraza privilegij, denimo, za nespretnost v izražanju ali pa za pomanjkanje besednega zaklada, se bodo morali posamezniki počasi navaditi na dejstvo, da je delo poslancev javno in da lahko »nepremisljene« izjave prej škodujejo, kot pa koristijo tako posamezniku, kot tudi stranki. Ne glede na to, pa je stalisce, da gre pri tistih, ki so odvisni zgolj od dobre volje in morale politikov, za privilegij, milo rečeno, ironično. Po drugi strani pa zvenijo taksne ocene iz ust tistih, ki so v resnici privilegirani, že kar groteskno. Naj ob tej priložnosti poučimo nevedne, da pomeni latinska beseda privilegium sicer res posebno pravico, ki pa pomeni hkrati ali predvsem tudi ugodnost, ki omogoča določenemu družbenemu sloju BOLJSI položaj. In če se spostovane poslanke in poslanci ne zavedajo, da - če kdo, potem imajo privilegij prav oni sami, jih je potrebno na to pac opozoriti. Pri tem pa ne gre za en sam privilegij, če ne zamerijo. Prvi privilegij, ki ga uživajo, je možnost, da sami odločajo o svojem finančnem položaju - nanasa se na tisto vsebino pojma, ki govori o privilegiju, kot o posebnih pravicah. Drugi privilegij, je logična posledica prvega, omogoča namreč boljši ekonomski in socialni položaj poslancev, v tem, sicer za večino državljanov, kriznem obdobju. In nenazadnje, bistvo privilegija je tudi v tem, kolikšnemu krogu ljudi je le-ta dostopen. Znano je, da so privilegiji poslancev omejeni na ozek krog posameznikov. »Privilegiji«, ki jih uživajo invalidi, pa so, zal, dostopni vsakomur. Marjeta Smolnikar

ŠTUDENT NAJ BO / IZPIT

Noči brez spanca, delo za psihoanalitike, hi kvadrati in variante

Povprečen človek to težko razume

Ce hoče povprečen človek razumeti, kaj se dogaja v glavi študenta eno uro pred izpitom, naj se raje najprej poglubi v kaj lahkega, kot je na primer Zweisteinova teorija verjetnosti, saj teh procesov ne more razložiti umrljivo bitje.

Ko možak za katedrom rece: »Izpit bo čez tri tedne - naj mu bog oprost, jaz mu ne morem,« niti ne slutiti, kaj je s tem povzročil. To pomeni tri tedne neprepanih noči, ko se v mladih glavah namesto nasprotnega spola pojavita hi kvadrat in varianta, če pa je človek se naiven in misli, da se mu bo uspelo v enaindvajsetih dneh naučiti celo statistiko, ga pred živčnim zlomom ne resi nič.

Ko napoci jutro pred izpitom in blažen čas, ko pozabiš se zadnji računček, ki si ga pred dvema dnevoma resil natanko tristoč, se počasi sprijazniš z usodo, da boš padel, in se napotiš na avtobus. Na faks seveda zamudiš, ker si pozabil mesecno, pa se oblecen si čisto iz mode, ker si v razburjenosti vzel drugo jakno in ne tiste, v

katero si zvečer skrbno spravl indeks in osebno. Ko si mrzlično sposojš racunalnik, ker so v tvojem sle baterije, se izpit ponavlja začne.

Nastopi zanimiv zakon, ki ni odpovedal se nikdar. Od treh izpitnih nalog, ki

jih dobiš, so vse iz knjige, ki je se nisi predelal, če so naloge stiri, je četrta sicer iz tvoje knjige, vendar si to poglavje spustil. Pet nalog ni nikoli, ker profesorji vedo, da bi peto verjetno znal rešiti. Tudi če obstaja kak fanatik, ki je predelal

čisto vse knjige, mu to ne pomaga kaj veliko, saj je znano pravilo, da se prvih 46 minut izpita ničesar ne spomniš. Po neverjetnem naključju traja izpit 45 minut, to pa zato, da imaš minuto časa, da vidiš, da bi naloge znal rešiti, in si potem se bolj živčen. Na koncu se včas v usodo in narises zirafo, da list ni prazen.

Po izpitu pride obdobje, ki si ga psihoanalitiki se zdaj ne znajo razložiti. Ves, da nisi nič resil, ves, da je nemogoče, da izpit narediš, a se vedno upas, da ga boš po nekem čudežu le naredil. To fazo so si odgovorni v vesolju izmislili, da ubogi študenti vsaj se nekaj časa ne bi spali, odgovorni na Zemlji pa jo poskušajo čim bolj raztegniti, saj veste: »Ah, rezultati bodo čez kakšen teden, mogoče dva, mogoče po praznikih (tudi če jih ni), kaj pa jaz vem.« Čez kakšen mesec dobiš rezultate in ugotoviš, da si srečno padel. Ves olajšan, ker je more konec, greš z mirnim srcem na naslednjo uro, kjer te pričakajo besede: »Izpit bo čez...«

Martin Murn

INTERVJU / JOŽE ZUPANC

Vojni invalido so posledica človekovega brezumja

Stranke naj izpolnijo svoje predvolilne obljube

Nekdanja Jugoslavija je varstvo vojnih invalidov urejala enotno za vso državo. Pri tem so nekatere republike, med njimi tudi Slovenija, priznavale dodatno obliko varstva. Vojaskim vojnim invalidom je bivša država zagotavljala varstvo že takoj po drugi svetovni vojni, deloma celo med samo vojno. Civilni invalidi vojne pa niso prejeli do leta 1969 nobenega nadomestila. Najprej je dobilo varstveni dodatek okoli 2500 upravičencev, ki so imeli priznano stoodstotno invalidnost. Leta 1974 so se kriteriji za prejemanje invalidskega dodatka znižali na priznano šestdesetodstotno invalidnost. In sele devetnajst let za tem je prislo do izenačenja varstva vojnih in civilnih invalidov vojne. Danes pripravlja ministrstvo za delo nov zakon o vojnih invalidih. Pri tem se po mnenju nekaterih pojavlja težnja, da bi se že pridobljene pravice zmanjšale, kar bi bilo v nasprotju z 52. členom republiške ustave. Omenjeni člen namreč zagotavlja vojnim veteranom in žrtvam vojne posebno varstvo. O vprašanju odnosa do vojnih invalidov smo se pogovarjali z Jožtom Zupancem, predsednikom Zveze društev civilnih invalidov vojne.

Kdo vse sodi pod »zascito« zakona o vojnih invalidih in koliko je teh upravičencev v naši državi?

Sem sodijo vojaški vojni invalidi iz prve in druge svetovne vojne, pa tudi vsi, ki jih je ta nesreča doletela v zadnji agresiji na nas državo. Skupaj jih je 5236. Njihova povprečna starost je nad sedemdeset let. Naslednja skupina so vojaški mirnodobni invalidi, teh je 1458, njihova povprečna starost pa je med tridesetim in štiridesetim letom. Invalidi so postali zlasti zaradi nevezdržnih razmer, ki so v zadnjih desetih letih vladale v jugoslovanski armadi. Tretja skupina pa smo civilni invalidi vojne, vsi tisti torej, ki smo kot civilisti utrpeli med vojno in po njej hude poškodbe. Nas je v Sloveniji 1600, povprečna starost pa je šestdeset let.

Za to zadnjo skupino upravičencev je predvsem znatno, da so postali invalidi kot otroci, da je prislo do njihove invalidnosti v času, ko se se niso zavedali nevarnosti vojske tehnike. Tovrstne najdene predmete, po drugi svetovni vojni so ležali vsenakrog, so videli kot igračo. Kaj je tisto, kar se vam zdi pri teh dejstvih vredno poudariti?

Gre za tragično resnico, da vložijo konstruktorji vojske tehnike največ napo-

rov v to, da skonstruirajo naprave, ki bodo čim bolj zanesljivo ubile in pohabile tiste, ki se ne morejo braniti ali zbežati. Sem sodijo tudi otroci. Pri tem je potrebno izpostaviti razliko med vojaškimi invalidi in civilnimi invalidi vojne. Slednji so namreč bistveno na slabšem. Svojo invalidnost prizivljajo dlje kot vojaški invalidi. Povedano drugače, invalidi so od svojega sedmega leta dalje. Hkrati so se z invalidnostjo soočili v najbolj občutljivem življenjskem obdobju. Vojaški invalidi imajo pred nami to »prednost«, da jih je invalidnost doletela pri dvajsetih, tridesetih letih. Do takrat pa so imeli vsaj potencialno možnost uživati radosti neinvalidnega življenja.

Medtem ko se pripravljajo nov zakon o vojnih invalidih, pa ostaja vprašanje tistih vojnih invalidov, ki niso bili ob pravem času na pravem mestu, kar nekakšen tabu. Danes si prizadevajo za spravo z mrtvimi in zdi se, kot da je med živimi že vse urejeno.

V naši državi je predvidena najvišja možna kazen do dvajset let zapora. Nekateri trpijo »kazen« že več kot petinštirideset let. Civilni invalidi vojne se zavzemamo za to, da se prizna status invalida vsem tistim, pri katerih je prislo do invalidnosti zaradi vojne in voj-

Aspirin preprečuje prezgodnjo smrt

Navadni aspirin lahko vsako leto prepreči najmanj 100.000 prezgodnjih smrti po svetu. To je temeljna ugotovitev, ki jo objavlja ugledna britanska medicinska revija British Medical Journal na podlagi velike mednarodne raziskave.

Gre za do zdaj največjo raziskavo, ki je vključila 140.000 naključno izbranih bolnikov v 300 kliničnih preizkusih, ki kažejo, da ima aspirin (in druga zdravila, ki zmanjšujejo žilne obloge) veliko večjo možnost uporabe, kot pa so do zdaj mislili. Ugotovili so namreč, da primerno razširjeno predpisovanje aspirina za bolnike z znanimi vaskularnimi obolenji lahko prepreči več kot 100.000 smrtni na leto samo v razvitem svetu, obenem pa lahko celo v večjem številu preprečuje srčne napade in kapi, ki ne ogrožajo življenja, in za četrtno zmanjšuje tudi možnost njihove ponovitve. Zdravnikom priporočajo, naj upoštevajo možnost zdravljenja z dolgoročno terapijo z aspirinom za skoraj vse bolnike, ki jim grozi akutni srčni napad ali pa trpijo za hudo angino pectoris. Prav tako naj bi aspirin upoštevali za vse tiste, ki so že preboleli srčni napad, kap ali angino pectoris, arterijski by pass, razpihavanje žil ali druge bolezni, ki ozijo ožilje, in to ne glede na starost, spol, povečan krvni pritisk ali diabetes. Te terapije pa na splošno ne priporočajo ljudem iz nizko rizicnih skupin brez predhodnega vaskularnega obolenja. V raziskavi so največ uporabljali aspirin, in sicer v povprečju pol tablete na dan. V nasprotju s prejšnjim mnenjem zdaj ugotavljajo, da aspirin in druga podobna zdravila lahko preprečijo strdke v krvi ne le v arterijah, ampak tudi v venah in s tem približno za polovico zmanjšujejo nevarnost venozne tromboze in življenjsko nevarno embolijo pljuč tudi med bolniki, ki prestajajo ortopedske ali druge večje operacije. Raziskovalci izrecno opozarjajo, da kdor nima nobenih jasnih znakov vaskularnih obolenj, se ne sme zdraviti sam. Nobenih dokazov tudi ni, da bi bilo za zdrave ljudi jemanje aspirina priporočljivo, kajti sicer redki stranski učinki (predvsem krvavitve) ob dolgoročnem jemanju aspirina lahko pri ljudeh iz nizkorizicnih skupin povzročijo več škode kot koristi. Celotisti, ki so preživeli srčni napad, kap ali drugo obolenje, ki jih uvršča med visokorizicne skupine, se smejo dolgoročno zdraviti z aspirinom le na podlagi zdravniškega nasveta in nadzora. Ljudem, ki so preboleli kap zaradi strdka v krvi, lahko terapija z nekajletnim jemanjem nizke doze aspirina bistveno zmanjša nevarnost druge kapi ali smrti. V zvezi s tem začnajo dve veliki raziskavi, ki vključujeta 40.000 bolnikov na Kitajskem, v Evropi in drugod.

Alja Kosak

INVALIDI IN DRUŽBA

nih okoliscin.

Zakaj se posebej izpostavlja vprašanje vojnih invalidov?

Dejstvo je zelo preprosto. Delavec na primer, ima vedno možnost, da zavrne delo na nevarnem stroju. Delodajalca, ki bi ga silil k takemu delu, lahko prijavi in-spekiji. Kaj pa se zgodi vo-

moral biti zaradi objektivnosti sila obsiren. Ne gre namreč samo za prejeti denar. Tu gre zalasti za visoke stroške, ki so povezani z invalidnostjo. Poleg tega ne more noben denar odtehtati invalidnosti. Zato naj se tisti, ki odločajo o naših prejemkih, zamislijo najprej nad svojimi.

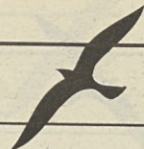
jaskemu obvezniku, ki bi zavnil obrambo domovine, je vsakomur znano. In to so razlogi, zakaj priznavajo v Evropi poseben status prav vojnim invalidom.

Kolikšna je višina invalidnine?

Ce dovolite, se mi zdi vprašanje nekoliko neumestno. Seveda ni višina invalidnine nobena skrivnost. Odgovor na vprašanje pa bi

Ali so vas tisti, ki sedijo v državnem zboru, razočarali?

Vse stranke so pred volitvami v svojih obljubah visoko deklarirale pozitiven odnos do varstva invalidov. Sedaj pa upravičeno pričakujemo in zahtevamo, da ob sprejemanju zakona o invalidih vojne to svojo predvolilno obljubo tudi izpolnijo. Marjeta Smolnikar

KRATKOČASJE ZA KRATKOHLAČNIKE

MOJA PRVA KASETA

Lado Jakša: Slovenski odmev

Slikarka Renata Bovhan je znana predvsem po svojih glasbenih slikanicah. V njih barvito prepleta pesmi, notne zapise in ilustracije. Izdala je tudi dve kaseti, ki sta nekaj posebnega že na pogled, saj imata barvno nalepko, nekateri ovitki pa so ročno pobarvani. Tako izstopata že po svoji barvitosti. Tudi glasba je nenavadno barvita.

Kaseta prinasa izbor ljudskih pesmi v instrumentalni izvedbi. Na njej slišimo tako znane pesmi, kot so Marko skače, Rdece češnje, Ringa, ringa raja in druge. Nič novega, boste dejali. Toda ko po-

slušamo kaseto, začudeni ugotovimo, da so to popolnoma nove pesmi! Skladatelj Lado Jakša jih je mojstrsko priredil in ozivil hkrati. Raznoliki instrumenti nam znane skladbe zaigrajo v povsem novi glasbeni podobi. Za presenečenje kar naprej skrbijo nenavadni ritmi, drugačne melodije iz sploh zelo razgibane priredbe.

Na drugi kaseti z naslovom **Uspavanke**, so zbrane umirjene večerne pesmi. Uspavanke znanih skladateljev pojeta Alenka Vidrih in Gojmir Lesnjak-Gojc. Pa lahko noč vam želimo, jutri je namreč nov solski dan.

Dario

ANTARKTIKA

Kraljestvo večnega ledu

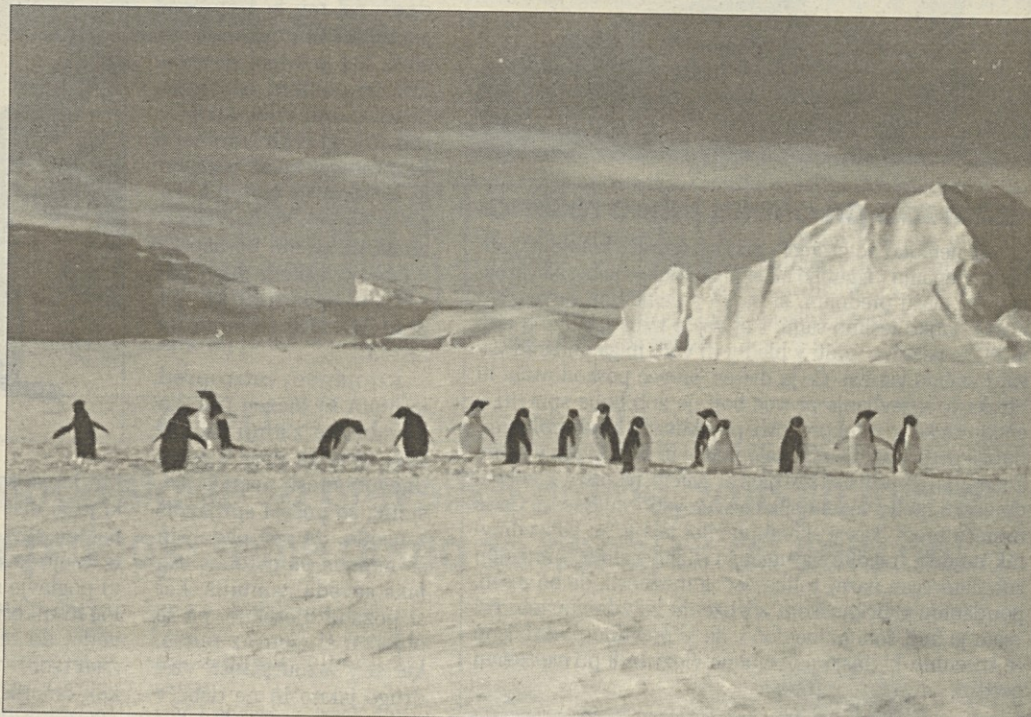
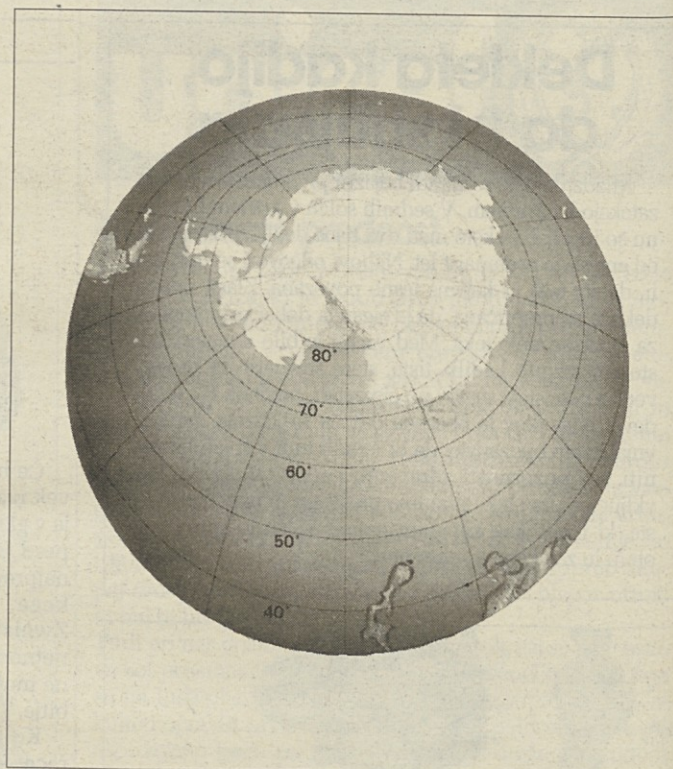
Dežela brez stalnih prebivalcev

Polarna območja ob severnem in južnem zemeljskem tečaju imajo skupno značilnost: tam vlada hud mráz. To so zagotovo najhladnejša področja na Zemlji. Tudi najhujsa zima pri nas ni nič v primerjavi s hladnim podnebjem v teh krajih. Arktika na severu je v glavnem velikanska ledena gnota brez zemlje pod seboj. Antarktika pa je izgubljena celina na južnem tečaju, prekrita z debelo odejo ledu. Led je ponekod debel kar stiri kilometre. Golo in pusto deželo pokrivajo velikanski ledeniki, ima pa tudi delujoče vulkane, kot je na primer Erebus. Po velikosti je le malo manjša od Južne Amerike. Ko so leta 1820 odkrili celino, se je med raziskovalci in pustolovci iz različnih držav razvilo pravo tekmovalstvo, kdo bo prvi prišel do južnega tečaja. Najprej je to uspelo norveški odpravi pod vodstvom Roalda Amundsen, ki je dosegla tečaj 14. decembra leta 1911.

Ta območja so hladna zato, ker pada sončna svetloba posevneje kot na katerikoli drugi del zemeljske površine. Mráz pa je se hujsi, ker deluje led kot ogledalo, ki odbija sončno energijo nazaj v vesolje. Na Antarktiki se temperatura tudi poleti ne dvigne nad -29 °C, najnižja ugotovljena temperatura pa je bila celo -88,3 °C. In se nekaj je značilno za Antarktiko: decembra in januarja sonce sploh ne zaide, tako je 24 ur na dan svetlo.

Področje ni posest nobene države in je edina celina, na kateri razen znanstvenoraziskovalnih oporišč ni stalnih človeških naselbin. Zaradi težkih življenjskih pogojev na njej skorajda ni živih bitij, le ob obrežju živijo pingvini, tuljni in galebi. Poleg kopenskih živali pa se Antarktika ponasa s prgiščem žuželk, med katerimi je najbolj nenavadna vrsta komarjev brez kril.

Mojca

Pingvini so najbolj številni prebivalci Antarktike

PRIREDITVE ZA NAJMLAJŠE

LJUBLJANA

KD SPANSKI BORCI,
tel.: 061/1404-183

V soboto, 15. januarja, ob 16. uri, sobotno popoldne za otroke.

VODNIKOVA DOMACIJA,
Vodnikova 65

V četrtek, 13. januarja, ob 11. uri, in v sredo, 19. januarja, ob 19. uri, otroška igrice **MALA CAROVNICA**, ki ni mogoča biti zlobna v izvedbi gledališča Skatlica domisljije.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE

LJUBLJANA, tel.: 061/314-962
V petek, 14. januarja, ob 17. uri, Boris A. Novak: **STOTISOCNOGA**, za izven.

V soboto, 15. januarja, ob 11. in 17. uri, S. Makarovič: **KO RENCKOV PALCEK**, za izven.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE, tel.: 063/25-332

V sredo, 12. januarja, ob 15.30, B. Veras: **ZELENA KAPICA**, za abonma 4. solski in izven.

MARIBOR

LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIBOR, tel.: 062/26-748

Danes, 9. januarja, ob 11. uri, P. Polak: **IGRA O RDECI KAPICI ALI GOSPOD, POKUKAJVA V TA ZABOJ**, za izven.

SKOFJA LOKA

KNJIZNICA I. TAVCARJA

V torek, 11. januarja, ob 17. uri, ura pravljic - **ANA FLORJANCIC**.

Silvestrov večer

Na praznovanje novega leta se je treba pripraviti. Jaz sem praznovala s svojo sestro Evo, z bratom Mihom, z mamico in ockom. Bilo je lepo. Postavili smo jaslice, nato pa se novoletno smrečico. Pri delu smo bili veseli, ker je bilo zabavno. 30. 12. je prišel bratcev najboljši prijatelj. Igrali smo se z lego kockami. Mamica je skuhala večerjo, ki je bila zelo dobra, očka pa nam je postavil vlečnico. Čez nekaj časa je vtaknil Miha prst v kolesček, ki se je vrtil. Zelo ga je bolelo. Ko smo se naveličali smučati, smo šli domov k topli peči. Težko smo pričakovali novo leto. Ko je bila ura deset, smo gledali televizijo. Ob enajstih sem pogledala pod smrekico in videla darila. Mislila sem si, da

je to prinesel Dedek mráz. A to ni bil novoletni dedek, temveč mamica in očka. Ni nam uspelo pravočasno odpreti sampanjca. Moja sosedka Maja je metala petarde tako, da so nas bolela ušesa. Tudi v sipo in v avto jih je metala. Ko je bila ura deset minut do dvanajstih, smo pripravili kozarce. Odprli smo sampanjec in ga natočili v kozarce. Se sreča, da ni počilo, če ne bi bilo vse mokro po tleh. Miha je sel spat, midve z Evo pa sva bili pokonci do petnajst minut do pol dveh.

Napisala in narisala Nataša Žagar, 2. d razred

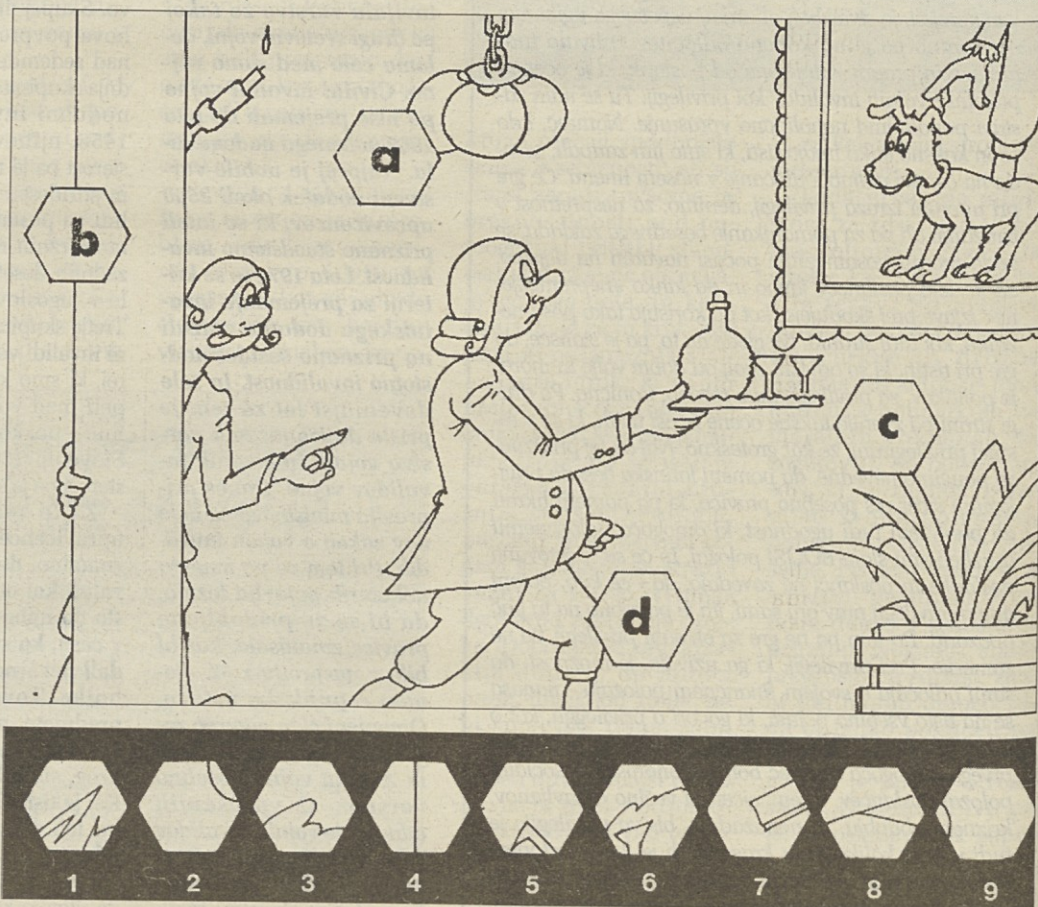
Kdo je bil Arhimed?

Arhimedes ali Arhimed je bil velik izumitelj in oče fizikalnih znanosti. Bil je znanstvenik iz grške kolonije na Siciliji. Rodil se je 287 pr. n. s. v Sirakuzah (Italija). Njemu pripisujejo veliko matematičnih in fizikalnih odkritij. Izumil je: spiralni brezkončni vojak, ki omogoča dviganje vode v cevi in se imenuje »Arhimedov vijak«; »Arhimedov zakon«, ki omogoča določiti prostornino nekega telesa z merjenjem količine odrinjene vode, če telo potopimo vanjo; uporabo ogledal za zaziganje sovražnih ladij na daljavo; zobata kolesa in skripce, kar je zmanjšalo napore delavcev... Arhimeda so ubili rimski vojaki, ko so zavzeli Sirakuze leta 212. Znanstvenik se je namreč tako poglobljajal v neko vprašanje iz geometrije, da vojakov sploh ni slisal, ko so prisli.

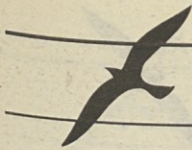
(Iz velike otroške enciklopedije)

LUKNJE V SLIKI

Ugotovi, kateri šestkotniki sodijo na prazna polja na zgornji sliki!

TV SLOVENIJA 2 / ČETRTEK, 13. JANUARJA OB 20.55

Umestnost je svet brez nacionalnih meja

Rade Šerbedžija: »Moj jezik je jezik umetnosti«

Rade Šerbedžija - igravec, pesnik, torej umetnik, predvsem pa človek. Je eden mnogih, ki jih je zaznamovala resnica zadnjih let.

Izgubil je državo, izgubil je svoj jezik. Znašel se je v v novem okolju, pravzaprav v novem svetu, kjer je moral zaživeti v novi resničnosti. O tej intimni drami izjemnega umetnika pripoveduje dokumentarni film Katera pesem rabi moj glas? avtorja Jozeta Perk, ki bo na sporedu TV Slovenija v četrtek, 13. januarja in je nastal v koprodukciji med Vinjeta d.o.o. in Umetniškim programom Televizije Slovenija.

Rade Šerbedžija, vi ste film že videli. Vam je všeč?

Izredno. Kamera je zelo poetična.

Od kod pravzaprav zamisel za film?

Po prihodu v Slovenijo sem se najprej nastanil v Hotelu Union. Moj dober prijatelj Stane Vogar me je čez polte povabil v svoj vikend v Podljubelju. Tam sem preživel prekrasne trenutke in srečal prekrasne ljudi, s katerimi smo ob večerih balinali. V tem času pa sem pisal tudi poezijo. Andrina Jager, ki je bila kasneje producentka projekta, me je povabila v oddajo na Radiu Tržic in tako sem se seznanil z njenim mozem, Jožetom Perkom. Pogrešal sem fizično aktivnost, zato sva z Jožetom preživela veliko časa na teniskem igrišču. Ob tem najinem druženju se je porodila zamisel za film. Jože Perko je na osnovi moje nove poezije naredil scenarij.

Snemanje je bilo izjemno doživljeno, prav tako izjemen pa je tudi Jože. Druženje z njim mi je zelo veliko pomenilo, kajti v tistem času, ko sem izgubil veliko dobrih prijateljev, je bilo najpomembnejše najti novega prijatelja. Med snemanjem sem ugotovil, da je Jože fantastičen umetnik kamere, kasneje, ko sem si film ogledal, pa sem spoznal, da je tudi dober režiser.

Ste kdaj pomislili, da boste morda nekoc neke upodobili tudi samega sebe?

Nisem. To je prvič, da v obliki nekega dokumentarnega filma igram samega sebe, svojo usodo. Razlog za to je popolnoma umetniške narave. Po načinu, ki ga je izbral Perko, torej, da je zasnoval film na osnovi poezije, na osnovi tistega, kar se dogaja znotraj mene, je film pripoved nekega umetnika. To je usoda umetnikov povsod. V tem nesporazumu z zi-

vljenjem, v izgubi države in jezika, je mogoče spoznati tudi usodo katkega slovenskega umetnika, ki lahko doživi tak nesporazum. Film je dobro narejen zato, ker problema ne privatizira preveč. Na vsak način pa deluje zelo nevarno in zastrašujoče.

Ob vašem prihodu v Slovenijo je bilo na vaš račun izrečenih mnogo besed. Niste pomislili, da vam izpostavljanje s taksnim filmom lahko škoduje?

Ta film meni osebno zagotovo koristi. Mnogim bi namreč rad pokazal tisto intimno situacijo, v kateri sem se znašel in rad bi na nek način odgovoril na vsa novinarska in politična podtikanja tistih, ki bi Slovenijo radi očistili «južnjakov». Sicer pa sem se s tem soočil, te zgodbe me ne skrbijo. Zaboli me le kaksna nemurna neresnica. Kaj hočete, ukvarjam se s taksnim poklicem, da me imajo nekateri ljudje radi, drugi pa me sovražijo. Tudi v Sloveniji so ljudje, ki me imajo radi in ki so veseli, da sem tukaj. Delam zanje, za te ljudi.

Torej pomislekov niste imeli?

Film je resničen. Vse, kar smo povedali, je resnica. Resnica je danes sicer nevarna, ampak če se človek odloči ziveti resnično, se neha bati česarkoli.

Vsak človek zeli ziveti resnično. Vprašanje pa je, kaksna je njegova resnica. Mnogo ljudi pred njo zamizi, da bi svojo pravo resnico prikrili. Sam v zadnjih treh letih nisem imel razloga, da bi zamizal pred čemerkoli.

Na slovenskih odrih nastopate v slovenski. Imate kaksne težave z jezikom?

Igralec je čuden stroj, čuden mehanizem. Jezika na odru se je pac treba naučiti. Kot pravim v filmu: v slovenskem jeziku ne morem noreti, cutiti, jezik me ne more nositi ... Po vlogi Glostra v Kralju Learu sem odigral Don Huana v novogoriškem gledališču, kjer je bila situacija z mojo slovenscino že boljša. V predstavi Pot v Damask pa sem igral tujca in sem seveda tako tudi govoril.

Film Katera pesem rabi moj glas? torej slo ni na vaši novejši poeziji. O čem te pesmi pripovedujejo?

O vsem, kar sem videl in doživel, kar se je zgodilo meni in drugim. Govorijo o vojni, govorijo na enostaven način. Včasih so enostavne besede v poeziji zelo pomembne. Morda pomembnejše od metafor, izmislenih asociacij in figur.

Boste kdaj pesnili tudi v slovensčini?

Ne vem. Minilo bo veliko časa, da si bom upal kaj takega narediti. To je izjemno pomembno vprašanje. To je pravi problem vseh tujcev, ki delajo v slovenski kulturi. Jaz tega poguma nimam iz preprostega spoštovanja do slovenskega jezika in kulture.

Ostati moram tisto, kar sem. Moram in želim delovati v slovenski kulturi kot igravec, ki se mora naučiti slovenskega jezika na odru in vedeti, da vsi v Sloveniji vedo, kdo je in zakaj je njegov naglas naglas tujca. Zato moram svojo poezijo ustvarjati v svojem jeziku.

V filmu omenjate tudi svojo podobnost med likom Glostra, ki je vse življenje vse narobe videl in na koncu oslepel, vi pa da ste bili vse življenje slepi in ste na koncu spregledali. V čem je bila vasa slepota?

Ne samo moja, to je slepota vse generacije. Ziveli smo kot otroci, verjeli smo v svet. Bili smo stari stiriideset let pa smo bili se vedno otroci. Kot da nismo prebrali dovolj knjig! Kot da nisem naredil tega mojega Krleže! Pa vendar mu v globini duše nisem verjel. Verjel sem v ljudi. Ko sem spregledal, sem opazil, kako so se nekateri med njimi čez noč spremenili. Bili so komunisti, potem pa desničarji, nacionalisti. Nisem verjel, da se kaj takega lahko zgodi. Pa vendar je neke v meni se vedno neka utopija, nek absurd. Tudi zdaj, ko sem spregledal, imam se mreno na obeh in se hočem verjeti v ljudi, celo v tiste, ki so po mojem zgresili. Hočem najti prostor, da bi jim oprostil in jih razumel. V vsakem človeku je dobro in zlo. Človeku je treba pustiti, da spregleda. In to je edini način, da uredimo življenje v novih razmerah. Tistim, ki so si umazali roke s pasivnostjo, ki so pomagali idejam nacionalizma, je treba pomagati, da se prebudijo. Živeti moramo kot ljudje, ki so obsojeni, da živijo eden z drugim. Potrebno bo veliko energije, razumevanja, da bomo obvladali pravila novega življenja.

Umetnik ste. Preseči kulturne okvire nekega konkretnega okolja?

Umetnost je tisti del kulture, ki ruši okvire, ki odpira okna kulture vsakega naroda. Umetnost obogatuje jezik in prostor. Umetnost je lahko zaprta ali odprta. Zaprta ni dobra. Poglejte primer francoske in

angleške kulture, ki sta se leta, desetletja in stoletja odpirali v svet. Francoske kulture si ne morete predstavljati brez vseh, ki so prisli in jo obogatili, od igralcev do likovnih umetnikov. Na tem primeru se morajo učiti tudi majhni narodi. Razmeram v Sloveniji, ki je iz jugoslovanskega pekla izšla z najmanj poškodbami, ne more škoditi, da se v njenem vidnem polju pojavijo umetniki s področja bivše Jugoslavije ali iz Afrike ali iz bivše Rusije.

Umetniki smo poseben del človeštva, pripadamo neki svoji državi, ki je potujoča in umetnike vsega sveta povezuje v poseben prostor, ki se dviguje nad nacionalne okvire. V tem primeru je moja vez z Mileno Zupancič, Borisom Cavazzo in drugimi izredno trdna. Obstaja jezik, ki ga razumemo samo mi, jezik umetnosti.

Natasa Nardin

TV SLOVENIJA 1 / SREDA, 12. JANUAR OB 20.30

Kruta usoda ju je zblížala in skupaj odideta iskat svobodo

DOLGO JE NI BILO, angleški barvni film, 1989

Režija: Peter Hall, scenarij: Stephen Poliakoff, fotografija: Philip Bonham-Carter, glasba: Stephen Edwards, igrajo: Peggy Ashcroft, Geraldine James, James Fox, Jackson Kyle

Velika angleška gledališka igralka Peggy Ashcroft, ki jo je film odkril precej pozno, je umrla 1991. leta. Dve leti prej so z velikim uspehom na beneskem filmskem festivalu predstavili njen zadnji film DOLGO JE NI BILO in za svoj nastop je skupaj z mlajšo soigralko Geraldine James dobila pokal Volpi. To je bilo zadnje priznanje v dolgi vrsti njenih odlikovanj, saj jo je Britanija že leta 1956 počastila s podelitvijo plemiškega naslova. Nasi gledalci se je spominjajo predvsem po odlični vlogi v televizijski nadaljevanki Dragulj v kroni, za katero pa je dobila nagrado Emmy.

Režiser njenega zadnjega filma je bil Peter Hall, njen stari znanec, saj sta tako rekoč skupaj utemljila Royal Shakespeare Company, kjer je Peggy Ashcroft mojstrsko odigrala celo vrsto shakespearianških vlog. Hall je vsestranski režiser, uspešen je tako v gledališču kot v operi in ne nazadnje je zlahka osvojil tudi televizijski film-

ski medij. Nenavadna zgodba Stephena Poliakoffa mu je očitno ležala, saj je občutljivo temo vodil z velikim preudarom in smislom za prelomne trenutke, v katerih se stopnjuje dogajalska napetost. Gre za nepricačevano zblizanje in prijateljstvo dveh žensk. Starejša Lillian je morala zaradi svojega težavnega obnašanja v poznih dvajsetih letih kot odrasajoče dekle v bolnico za duševne bolezni. Družini je bila v spotiko in na ta način so se jo elegantno in hkrati kruto resili. V

ustanovi se je postarala in pri tem sama pozabila na to, zakaj je v njej. Prav tako njeni sorodniki. Ko pa so bolnico oblasti zaprle, so si morali varovanci poiskati novo bivalisce. Po Lillian je prišel bogati nečak, uspešen bankir, ki ima imenitno hiso in ki je prepričan, da mora Lillian ponovno postati del družine. Njegova žena Harriet ne deli njegovega prepričanja, molčeca in trmoglava Lillian jo spravlja ob pamet, razen tega pa Harriet pričakuje otroka in ceprav naj bi

bilo njeno življenje srečno, je v svojih čustvih do moža in starejšega sina ambivalentna. Kljub temu ali prav zato pa prične Harriet scasoma razumevati nenavadno starko, v kateri se vedno tici upornost in originalnost mladih let. Anarhična nprav, ki jo kaže Lillian, jo bega, obenem pa ji odpira oči zase. Kljub udobnemu življenju se ji zdi, da jo družinske obveznosti dusijo in da zase nima nobenega prostora. Nepricačevano se Harriet in Lillian odpravita iskat svobodo...

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1

09.15	Živ zav
10.05	Poletje s Selikom, pon. 3., zadnjega dela norveske nadaljevanke
10.30	Pepelka, posnetek gledališke predstave
11.05	Kljukceve dogodivščine, lutkovna igrlica
11.30	Obzorja duha
12.00	Dvanajst slovenskih podob ljudskega plesa: 45 let AFS France Marolt, 2. del
12.35	Vodne pustolovščine, pon. 7/24 dela angleske pzn serije
13.00	Poročila
14.05	Marino kot morje, švicarski film, 1987, VPS 1405
15.30	Dediscina sončnih bogov, pon. 4/6 dela dokumen. serije
16.00	Calebove hčerke, 2/10 del kanadske nadaljevanke Po romanu Arlette Cousture
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Po domače
19.00	Risanke
19.15	Slovenski loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.05	Zrcalo tedna
20.25	Podarim - Dobim
21.25	Clive James: Slava v 20. stoletju, 1/8 del angleske dokumentarne serije
22.20	TV dnevnik 3, VPS 2220
	Sova
22.40	Zadeva Seznez, 1/4 del francoske nadaljevanke, VPS 2240
	Igrajo: Christophe Malovoy, Nathalie Roussel, Madeleine Robinson in drugi; režija Yves Boisset.
23.40	Tekmeci Sherlocka Holmesa, 8/26 del angleske nanizanke

SLOVENIJA 2

09.20	Altenmarkt: Slalom (Z), 1. tek, prenos
09.55	Kranjska gora: Slalom (M), 1. tek, prenos
11.00	Poglej in zadeni, ponovitev
12.05	Altenmarkt: Slalom (Z), 2. tek, prenos
12.55	Kranjska gora: Slalom (M), 2. tek, prenos
13.45	Video strani
14.55	Joseph Conrad, 5/6 del francoske nadaljevanke
15.50	Gore in ljudje
	Sportna nedelja:
16.50	Kosarka NBA
17.50	Svetovni pokal v alpskem smučanju: Slalom (M), posnetek iz Kranjske gore
	Svetovni pokal v alpskem smučanju: Slalom (Z), posnetek iz Altenmarkta
19.30	Dnevnik 2
20.05	Slovenski magazin
20.35	Topaz, ameriški film, 1969
22.40	Sportni pregled
23.10	Video strani

KANAL A

08.00	Nedeljski nagovor patra Benedikta Lavriha
08.15	Ris, risanke in spoti
08.45	Srečni Luka, risana serija
09.15	Male zivali, ponovitev
09.30	Pompeji, ponovitev dokumentarne oddaje
	Film govori o mestu, ki ga je zasula lava in je zato taksno, kakršno je bilo v času Rimljanov. Prikazuje njihovo tedanje življenje in seveda sam dan, ko se je zgodila katastrofa.
	Ameriških deset, ponovitev
11.00	Dance Session, ponovitev 14. oddaje
12.00	Nedeljski nagovor patra Benedikta Lavriha
12.15	Helena, glasbena oddaja
13.00	Video strani
18.00	CMT
18.40	Tropska vročica II., ponovitev 14. dela am. nanizanke
19.30	Srečni Luka, risana serija
20.00	Tropska vročica II., 18. del ameriske nanizanke
	Iskanje v temi
	Natakarico iz Tropske vročice ugrabijo med mednarodnim incidentom, ki se zgodi po zaslugi teroristov iz tretjega sveta. Nick mora seveda priskočiti na pomoč...
20.55	Kino, kino, kino, oddaja o filmu
21.55	Braxton, am. pustolovski film
	Igrajo: Patrick Skelton, Caroline Bliss, Michel Subor, Tony Baird, Lydia Kigali in drugi; režija Robert Halmi.
23.05	CMT
01.00	Video strani

KOPER

18.00	Slovenski program
-------	-------------------

KOROŠKA

11.30	Dober dan, Koroska
-------	--------------------

RAI 1

6.00	Variete: Senza rete (Mina in Giani Morandi)
7.45	Dok.: Kvarkov svet
8.30	Otroski variete: La banda dello Zecchino
10.00	Velike razstave
10.55	Masa
11.55	Aktualno: Parola e vita
12.15	Zelena linija, 13.00 Zelena linija dokumenti
13.30	Dnevnik
14.00	Kviz: Toto-TV Radiocorriere
14.15	Variete: Domenica in (vodita Mara Venier, Luca Giurato), vmes (15.20 Cambio di campo, (16.20) Solo per i finali
18.00	Dnevnik
18.10	Sport: 90. minuta
19.00	Variete: Domenica in
19.50	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Variete: Golden circus festigal (vodi Liana Orfei)
22.25	Sportna nedelja
23.25	Dnevnik
23.30	Sportna oddaja: Tempi supplementari
0.10	Dnevnik in vremenska napoved
0.40	Film: La formula (dram., ZDA '81, r. J. Avildsen, i. George C. Scott, Marlon Brando, M. Keller)
2.35	TV film: Gamma (dram., It. '75, i. Giulio Brogi, M. Zanetti, 1. del)

RAI 2

6.30	Variete: Videocomic
6.55	Variete: In famiglia, vmes (7.00, 8.00, 9.00, 10.00) dnevnik
10.05	Otroski variete, vmes risanke, igre, nanizanke
10.40	Kviz: Che fine ha fatto Carmen Sandiego?
11.20	Nan.: Il bambino del karate
12.00	Variete: In famiglia (vodi A. Cecchi Paone)
13.00	Dnevnik, rubrika o medicini Trentatre in vreme
14.00	Variete: In famiglia
16.20	Mladinska oddaja
16.40	Film: Il segreto di Polyantha (kom., ZDA '60, i. Hayley Mills, J. Wyman)
19.00	Nogomet A lige
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Domenica sprint
21.00	Nad.: Beautiful
22.30	Nan.: Storie incredibili - L'anello nuziale (r.-i. D. De Vito), La bambola (i. John Lithgow)
23.20	Dnevnik in vreme
23.40	Zidovska kultura
0.10	Dok.: L'artico in gommone (1. del)
1.10	Nan.: Un giustiziere a New York

RAI 3

9.20	SP v smučanju: ženski slalom, 1. tek, 9.45 moski slalom, 1. tek
11.00	Glasba: Quartetto Casale
12.05	SP v smučanju: ženski slalom, 2. tek, 12.45 moski slalom, 2. tek
14.00	Dezelnj dnevnik
14.10	Popoldanski dnevnik
14.25	Sport: Quelli che il calcio...
16.30	Aktualna odd.: Italiani brava gente, vmes film La ricotta
18.50	Vremenska napoved
19.00	Dnevnik, 19.20 Domenica gol, 19.30 Dezelene vesti, 19.45 Sport
20.05	Aktualno: La zattera
20.30	Film: L'albero degli impiccati (western, ZDA '59, i. G. Cooper)
22.30	Dnevnik in vreme
22.50	Film: La sanguinaria (dram., ZDA '49)
0.20	Pregled tiska
0.35	Film: Hands Across the Table (kom. '35)

RETE 4

6.00	Film: Souvenir d'Italie (kom., It. '57)
8.00	Film: Maruzella (dram.), vmes (9.30) dnevnik
10.00	Nedeljski koncert
11.00	Aktualno: Affari di cuore, 11.55 dnevnik
12.00	Variete: Il gioco dei 9
12.30	Nad.: Celeste, 13.00 Sentieri, 14.30 Primo amore, vmes (13.30) dnevnik
15.00	Variete: Ai tempi miei
17.00	Aktualno: Lui lei l'altro
17.30	Dnevnik
18.00	Aktualno: C'eravamo tanto amati, 19.00 dnevnik
20.30	Film: Don Camillo e l'onorevole Peppone (kom., It. '55, i. Fernand, Gino Cervi)
22.30	Film: Il bacio della pantera (dram., ZDA '82, i. Nastassja Kinski, Malcolm McDowell)
0.30	Dnevnik

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
9.00	Nabožna odaja
9.45	Dok.: 5 continenti, 10.00 Reportage, 11.30 Arca di Noè
12.00	Risanke: Simpsonovi
12.30	Glasba: Sueprclassifica Show, vmes (13.00) dnevnik
13.45	Variete: Buona domenica (vodita Gabriella Carlucci, Gerry Scotti)
18.10	Nan.: Nonno Felice
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Variete: L'edicola di Gommapiuma
20.40	Film: Il ragazzo di campagna (kom., It. '84, i. R. Pozzetto, M. Boldi)
22.30	Aktualno: Ciak, 23.00 Nonsolomoda, 23.30 Italija sprasuje, vmes (24.00) dnevnik
0.45	Sgarbi settimanali
1.15	A tutto volume

ITALIA 1

6.20	Pregled tiska
6.30	Otroski variete
10.30	A tutto volume
11.00	Nan.: Adam 12, 11.30 Sonny Spoon
12.30	Odprti studio
12.45	Sport: Vodič nogometnega prvenstva
14.00	Film: Il Corsaro Nero (pust., It. '76, i. K. Bedi)
16.00	Film: Totò a colori (kom., It. '62, i. F. Valeri)
18.00	Nan.: Tale padre tale figlio
18.30	Odbojka A lige
19.30	Odprti studio
20.00	Variete: Benny Hill
20.30	Film: Gioco pericoloso (kom., ZDA '85, i. John Lithgow, C. Collet)
22.30	Sport: Pressing
23.45	Variete: Mai dire gol - Pillole
24.00	Sport studio
0.30	Film: Il Corsaro Nero

TELE 4

19.15	23.25 Dogodki in odmevi
19.30	22.25 Sportne vesti
20.30	Film: Il cavaliere, la morte, il diavolo

MONTECARLO

19.30	22.30 Dnevnik
9.20	9.55, 12.40 SP v smučanju: ženski in moski slalom
16.00	Odd. o turizmu Tuttitalia
20.30	Sport: Golagol
23.00	Film: A Praga ('92)

KOPER

16.00	TV novice
16.10	Stekleno srce, nemški film, 1976
	Igrajo: Joseph Bierbichler, Stefan Guttler in drugi; režija Werner Herzog.
17.45	Horoskop
18.00	Slovenski program
	Kam vodijo naše stezice, pogovor o življenju in delu Slovencev v Italiji, vodi Mario Čuk
19.00	TV dnevnik
19.30	Carobna svetilka, otroški program
20.25	Zrebanje lota
20.30	Leonardo da Vinci: Življenje in delo, 1/6 del tv nadaljevanke
	Igrajo: Philippe Leroy, Giulio Bosetti in drugi; režija Renato Castellani.
21.30	Tedenska notranjepolitična rubrika TVD
22.15	TV dnevnik
22.30	Svetovni pokal v alpskem smučanju: Slalom (M), posnetek iz Kranjske gore

AVSTRIJA 1

09.00	Cas v sliki
09.05	Lassie, zadnji del
09.25	Prepovedani planet, pon. am. zf filma
12.30	Orientacija
13.00	Cas v sliki
13.10	Zlata dekleta, pon. am. humor. serije
13.35	Vrnitev v izgubljeni svet, 2. del am. tv filma
15.25	Otroski program
15.30	Smrkci
16.10	Lucky Luke
17.10	Klub za seniorje
18.00	Cas v sliki
18.05	X-Large reportaza
18.30	Baywatch-Kopaliski moštri iz Malibuja
19.30	Cas v sliki
20.15	Havana, ameriški film, 1990
	Igrajo: Robert Redford, Lena Olin, Raul Julia in drugi; režija Sydney Pollack.
22.40	Najboljsi nameni, 4., zadnji del nadaljevanke
00.05	Florentinski intermediji
00.15	Porocila
	Tisoč mojstrov

AVSTRIJA 2

09.00	Cas v sliki
09.20	Altenmarkt: Slalom (Z), 1. tek, prenos
	Kranjska gora: Slalom (M), prenos
11.00	Pogledi od strani
11.30	Dober dan, Koroska
12.00	Altenmarkt: Slalom (Z), 2. tek, prenos
	Kranjska gora: Slalom (M), prenos
16.00	Murau: Smucarski skoki
	V kraljevstvu ruskih medvedov, 6., zadnji del.
16.45	Sportno popoldne
18.00	Kultura vsakdanjega življenja
18.30	Slika Avstrije
19.00	Avstrija danes
20.15	Drombuschevi, serija
21.50	Cas v sliki
21.55	Hej, sestra
22.35	Platinasta tolpa, ameriška komedija, 1967
00.20	Cas v sliki
00.25	Shining, pon. am. grozljivke

HRVAŠKA 1

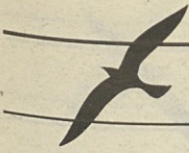
08.05	TV-koledar
08.15	Porocila
08.20	Salambo, pon. ital.-franc. filma
10.00	Porocila
10.05	Nedeljski živ zav
11.00	Malavizija
12.00	Porocila
12.05	Kmetijska oddaja
12.55	Narodna glasba
13.25	Mir in dobrot
13.55	Dusevni klic
14.00	Porocila
14.05	Velike avanture:
	Crna strela, risanka
15.00	Opera Box
15.30	Porocila
15.35	Družinski zabavnik
17.15	Roxanne: Pulitzerjeva nagrada, ameriški film, 1989
18.50	Maxim, risanka
19.15	TV fortuna
19.30	Dnevnik 1
20.15	Sedma noc
21.45	Porocila
21.50	Odletel bom, 9/16 del ameriske nadaljevanke
22.40	Sport
22.55	Slika na sliko
23.55	Porocila v anglescini
00.00	Sanje brez meja

HRVAŠKA 2

15.30	TV-koledar
15.40	Pepsi DJ Mag
16.40	Cro Pop Rock
	Sportna nedelja
17.25	Kranjska gora: Svetovni pokal v alpskem smučanju: Slalom (M), posnetek
18.25	ZOI '94 - Lillehammer, 1/5 del oddaje
18.45	Kosarka NBA
19.30	Dnevnik
20.10	Crno-belo v barvah
	Lolita, angl. film, 1962
	Igrajo: James Mason, Sue Lyon, Shelly Winters, Peter Sellers in drugi; režija Stanley Kubrick.
	Stanley Kubrick.
	Godova
	Zgodovinska porocila
	Leteci cirkus Montyja Pythona, 7/45 del angl. humor. nanizanke

MADŽARSKA

06.45	Vaska tv
07.30	Risanke
07.55	Biblijsko sporočilo
08.05	Kje, kaj?, mlad. magazin
08.30	Nedeljski magazin
11.00	Otroski Silvester, ponovitev
12.00	Opoldanski zvon
12.05	Tv magister, izobraževalni program
13.40	Ciganska godba
13.55	Moja knjiga o džungli, serija
14.25	Telesport: Sabljanje
16.05	Verski program za evangelicane
16.30	Disneyjevo popoldne
17.35	Dallas, serija
18.30	Kolo sreče
19.00	Teden
19.30	Dnevnik
20.20	Materinska ljubezen, angleška serija
21.20	Puskijevi, dokumentarna reportaza
22.20	Telesport

2/5

TV SLOVENIJA 1

22.40

ZADEVA SEZNEC,
francoska nadaljevankaScenarij: Yves Boisset in Alain Scoff po knjigi L'Affaire
Seznec Denisa Langloisarežija: Yves Boisset, igrajo: Christophe Malovoy, Natha-
lie Roussel, Madeleine, Robinson in drugi

Zadeva Seznec je sicer manj znana kot zadeva Drey-
fuss, vendar je nedvomno ena najbolj znanih pravnih
afar v zgodovini francoskega pravosodja. Guillaume
Seznec je bil lastnik žage v Bretanji. Nekega dne leta
1923 se je s poslovnim partnerjem Quemeneurjem
odpeljal v Pariz. Po petnajstih urah vožnje in po vrsti
okvar, se je njun avto približno trideset kilometrov
pred Parizom dokončno pokvaril. Ob vseh peripetijah
je takrat izginil Quemeneur. Kasneje, med zasliševa-
njem je Seznec povedal, da je zapustil sopotnika na
predmestni železniški postaji, da bi tako z vlakom hi-
treje prišel v Pariz. V očeh sumničavih preiskovalcev je
sprva priča Seznec kmalu postal glavni osumljenec v
primeru izginulca Quemeneurja. Tako policija kot so-
dišče sta zelela čim hitreje zaključiti primer, Seznecu
pa ni ostalo drugega kot da je vztrajal v svoji izjavi, da
je nedolžen. Sodni mlini so mleti hitro in glasno: nihče
se ni oziral na dejstvo, da niso našli trupla /domne-
vno/ umorjenega. Sezneca so obsodili na dosmrtno
ječo. V različnih zaporih je prebil več kot dvajset let,
ves ta čas pa je zatrjeval, da je nedolžen... Njegova
neomajnost in mnoge luknje v zadevi Seznec opoza-
rjajo na možnost, da se je sodni sistem zmotil in da je
unicil življenje nedolžnemu človeku. Nadaljevanka ta-
ko opozarja na človeške pravice, ki so v primeru Guil-
lauma Sezneca plen samozaverovanega državnega
aparata. Zadeva Seznec je skratka aktualna za
vse čase...

TV SLOVENIJA 1

21.25

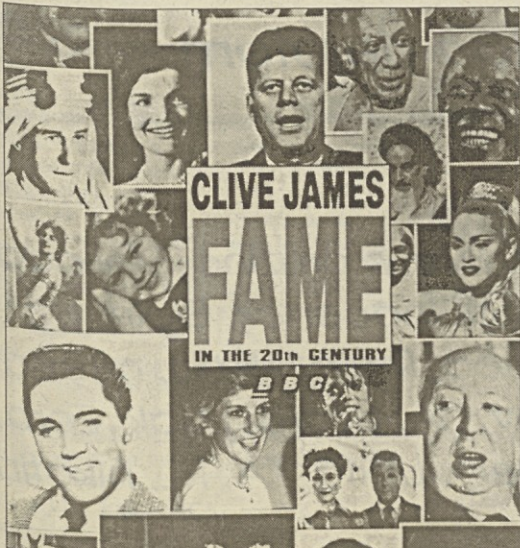
CLIVE JAMES,
Slava v 20. stoletju

Kako je postal Chaplin v svojem času najbolj znan
človek na Zemlji? Zakaj poznamo Picassoa bolj kot
Matissa in Einsteina bolj kot kateregakoli drugega
znanstvenika, zakaj je od vseh Hitler najbolj slaven?

Clive James v osmih oddajah raziskuje enega najbolj
nenavadnih pojavov 20. stoletja. Na osnovi arhivske-
ga gradiva in s svojim značilnim pristopom pripove-
duje zgodbo o poteh slave v našem stoletju ter
predstavlja mozaik ključnih mednarodnih osebnosti,
ki so se dvignile iz različnih slojev življenja: iz politike, fil-
ma, umetnosti, znanosti, kriminala in športa.
Slava, ki so jo ob koncu 19. stoletja uživali kraljica Vi-
ctoria, Kipling in Tolstoj, je dobila v 20. stoletju fanta-
stične razsežnosti. Filmi in časopisi so ustvarili nove ju-
nake z milijoni občudovalcev. Charlieja Chaplina in
Rudolfa Valentina so poznali po vsem svetu. Pozneje
so postali žarometi slave ostrejši in bolj neumljeni, sla-
va je terjala višjo ceno. Sramežljivi in zadržani Charles
Lindbergh se ji ni mogel izogniti in njegovo zasebno
življenje je postalo javno. V Ameriki so zasloveli najra-
zičnejši ljudje, od športnikov, kakršen je bil Jack Dem-
psey, do zločincev. Z razvojem zvočnega filma je po-
stal Hollywood še močnejši in mednarodne zvezde
Fred Astaire, Marlene Dietrich, Gary Cooper in Clark
Gable so zablesteli kot še nihče dotlej.

Druga svetovna vojna je prinesla slavo političnim vo-
diteljem in generalom. Samo nekaj imen: Hitler,
Churchill, MacArthur in Rommel. Po vojni je v usta-
rjanje slave močno posegla televizija, ki so se ji kmalu
prilagodili tudi politiki in eden prvih, ki jo je znal izbrati
v svoj prid, je bil John F. Kennedy. Nove filmske zve-
zde so bili Marilyn Monroe in James Dean, na področ-
ju glasbe Elvis Presley in Beatlesi, v politiki pa je po-
stalo moderno uporištvo in z njim Martin Luther King
in Mao.

Osemdeseta leta so prinesla novo slavo kraljevskim
rodbinam, seveda znova zaradi tiska in televizije. V
zadnjih letih so zaslovene osebnosti, ki se nenehno
spreminjajo, npr. Michael Jackson, Arnold Schwarze-
neger in Madonna.

TV SLOVENIJA 2 / NOCOJ OB 20.35

Hitchcockova hladna vojna

TOPAZ, ameriški barvni film

Scenarij: Sam Taylor in
Alfred Hitchcock po isto-
imenskem romanu, Leona
Urisa, režija: Alfred Hitch-
cock, fotografija: Jack
Hildyard, glasba: William
Zeigler, igrajo: Frederick
Stafford, John Forsythe,
Dany Robin, John Vernon,
Karin Dor, Michel Piccoli,
Philippe, Noiret in drugi

V šestdesetih je Alfred
Hitchcock posnel pet celove-
čercev: dekado je zelo uspe-
šno začel z mojstrovina
Psiho in Ptici, solidno nado-
ljeval s filmoma Marnie in
Raztrgana zavesa ter zaključil
z enim svojih redkih spodr-
sljav, s filmom Topaz. Vz-
rok za spodrslijaj je verjetno
scenarij, ki je sicer nastal po
uspešnici Leona Urisa, ven-
dar je bila istoimenska knjiga
zelo zajetna, že kar nepregle-
dna. Studio Universal je ku-
pil snemalne pravice za pre-
cej visok znesek, nakar so
njegovi pravni zastopniki po-
rabili se kar nekaj časa, da so
prepričali Urisa, da se je od-
povedal svoji pravici do pisa-
nja scenarija. Toda tudi
Hitchcockov scenarist Sam
Taylor ni mogel narediti ču-
dežev. Urisova knjiga je bila
namreč uspešnica zato, ker je
pripovedovala resnično in
zelo dramatično zgodbo o so-
delavcu predsednika de Ga-
ulla, visokem francoskem
uradniku, ki pa je bil hkrati
komunistični tajni agent.
Scenarist in režiser sta pora-
bila pet šestin filma, preden
sta predstavila naslovno te-
mo, preden sta omenila skri-

vnostni pojem Topaz. In ne
nazadnje priča o težavah s
filmom Topaz preprosto
vprašanje, kdo je junak fil-
ma... To je verjetno Andre
Devereaux, francoski tajni
agent, ki je s svojo ženo na
pocitnicah v New Yorku. Le-
zernost dopusta prekine Mi-
chael Nordström, tajni agent
CIE in star Devereauxov pri-
jatelj. Prosi ga, naj ukrade ku-
banski delegaciji pri OZN
strogo zaupno pogodbo med
Kubo in ZSSR o postavitvi
sovjetskih raket na Kubi. De-
vereaux zaupa izvedbo nalo-
ge svojemu newyorskemu
sodelavcu... Tudi kasneje, ko
ga Nordström prosi za se eno
uslugo (priskrbi naj fotografi-

je sovjetskih raketnih instala-
cij), zaupa Devereaux izve-
dbo naloge nasprotnikom
Castrovega režima.

Tudi tokrat je Devereaux
predvsem organizator; skra-
tka zelo se razlikuje od zna-
čilnih Hitchcockovih juna-
kov, ki so vedno tvegali las-
tno kožo... Mnogo bolj zani-
mivi kot filmski junak so
stranski liki, tako prebegli vi-
soki funkcionar KGB, pa vo-
diteljica anticastrovske tajne
organizacije Juanita de Cor-
doba, sicer vdova po kuban-
skem revolucionarju. Med
nedvomno zanimivimi liki
je tudi kubanski revolucio-
nar Rico Parra, sicer Juanitin
ljubimec...

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

07.00 Awake on the Wild Side; 10.00 Video;
11.00 The Big Picture; 11.30 Braun European Top
20; 13.30 First Look; 14.00 The Real World
Weekend; 19.00 US Top 20; 21.00 120 Minutes;
23.00 Beavis & Buttthead; 23.30 Headbangers
Ball

SKY ONE

07.00 Hour Of Power; 08.00 Fun Factory; 12.00 X-
Men; 12.30 The Mighty Morphin Power Rangers;
13.00 Rokoborba; 14.00 E Street; 15.00 Crazy Li-
ke A Fox; 17.00 UK Top 40; 18.00 Ameriška roko-
borba; 19.00 Simpsonovi; 20.00 Beverly Hills,
90210; 21.00 Heroes: The Return, 1/2 del mini se-
rije; 23.00 Hill Street Blues

PRO 7

06.15 Serije, ponovitve; 08.45 Formicula, am. zf
film; 10.30 Dva proti dva; 11.00 Hardball; 12.00
Ulična poznanstva; 12.30 Pri Huxtablovih; 13.00
Naravni čudeži zemlje; 14.10 Vrt zla, am. ve-
stern; 16.00 Viking Erik, angl. fantaz. komedija;
17.45 Nebo nad Afriko, am. serija; 18.10 Ljube-
zen je zasedba stvar; 19.05 Matlock; 20.00 Poro-
čila; 20.15 Dolge ladjice, brit.-jug. pustol. film;
22.30 Noč ptičjega strahla, am. tv triler; 00.05
Poročila

PREMIERE

08.00 Caliope, angl.-nem. film; 08.15 Blues Bro-
thers, am. film; 10.25 Batmanova vrnitev, am.
film; 12.30 Svet komedije; 17.35 Stoj! Ali bo ma-
mica streljala, am. komedija; 19.00 Kino '94;
20.15 Prevarana, am. psih. kriminalka; 22.00
Kdo je ustrelil Kennedyja?; 00.30 Hotela sem no-
siti hlače, ital. film

SAT 1

05.40 Ponovitve serij; 10.00 Otroški program;
10.00 Black, serija; 11.00 Politični magazin; 13.00
Zorro, serija; 13.55 Hekules osvoji Atlantid, ital-
franc. film; 15.00 Vinesou III, nem.-jug. vestern;
17.25 Baywatch-Kopaliski mojstri z Malibuja;
18.20 Čudež divljine; 19.15 Poročila; 19.30 Kolo
sreče; 20.15 Čudeži niso večni, ameriška kome-
dija; 22.05 Pogovor v stolpu; 23.30 Stikindvajset
ur, reportaža; 00.10 C.R.A.S.H., ameriška kome-
dija; 01.55 Ponovitve

EUROSPORT

08.30 Aerobika; 09.00 Altenmarkt: Slalom (Z), 1.
tek, prenos; 10.00 Kranjska gora: Slalom (M), 1.
tek, prenos; 11.05 Boks; 12.05 Kranjska gora: Sla-
lom (M), 2. tek, prenos; 13.30 Smučarski skoki;
16.00 Rokomet; 17.00 EP v hitrostnem drsanju;
18.00 Alpsko smučanje, vrhunec dneva, 19.30
Kolesarstvo; 21.30 Motošport

RTL

06.00 Serije, ponovitve; 10.00 Wonder Woman;
11.00 Vrnitev v preteklost; 13.00 Operacija Spo-
dnjica, uvodni film k am. humor. seriji; 14.40 Her-
bieju se zmeša, am. komedija; 16.45 Štiri pesti
proti Rio, am. pustol. komedija; 18.45 Poročila;
19.10 Mini playback; 20.15 Sanjska poroka;
21.50 TV Spiegel; 22.35 Prime Time-Pozna izdaja;
22.55 Eden, erotična serija; 23.25 Playboy Late
Night

SKY MOVIES

15.00 Foreign Affairs; 17.00 Oscar; 19.00 Defen-
ding Your Life; 21.00 Stop! Or My Mom Will Sho-
ot; 23.00 Switch

MOVIE CHANNEL

15.00 Bundle Of Joy; 17.00 Sideout; 19.00 He-
athcliff: The Movie; 21.00 Crooked Hearts; 23.00
Gladiators; 00.45 Paris Trout

FILMNET +

14.20 The Object Of Beauty; 16.00 K-TV; 16.25
Herbie Goes Bananas, am. komedija; 18.00
American Tail: Fievel Goes West; 20.00 Billy
Bathgate; 22.00 Men Of Respect

SUPER CHANNEL

05.30 Verska oddaja; Novice; Gospodarstvo;
Super Shop; 18.00 Današnji Show; 19.00 Poroči-
la; 19.30 On The Air; 20.00 Zdaj; 21.00 Govorimo
o jazzu; 22.00 Poročila; 22.30 Evropsko gospo-
darstvo; 23.00 Šport; 00.00 Kulturni koledar

CNN

05.00-22.00 World News; 08.30 The Big Story;
09.00 Pinnacle; 12.00 Earth Matters; 12.30 Busi-
ness Matters; 14.00 World Report; 15.00 Your
Money; 16.00 Travel Guide; 17.30 International
Correspondents; 18.00 Futurewatch; 19.00 The
Week In Review; 22.30 News Update

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 7.30, 8.00, 9.00,
10.00, 12.00, 13.00, 17.00,
23.00 Poročila; 19.00
Dnevnik; 6.50 Duhovna
misel; 8.05 Radijska igra;
9.05 Pomnjenja; 10.05
Vsaka vas ima svoj glas;
11.05 Poslušalci čestitajo
in pozdravljajo; 12.05 Na
današnji dan; 13.10 Ob-
vestila in osmrtnice; 13.20
Za naše kmetovalce;
15.30 Dogodki in odmevi;
15.45 Poslušalci čestitajo
in pozdravljajo; 17.30 Naš
gost; 18.00 Nedeljska re-
portaža; 18.30 Amaterski
zbori; 19.45 Lahko noč,
otroci; 22.00 Zrcalo dne-
va; 22.30 Informativna
oddaja v tujih jezikih;
23.05 Literarni nočno;
23.15 Nočni program.

Slovenija 2

6.00, 7.30, 8.30, 9.30,
10.30, 11.30, 12.30, 14.30,
16.30, 17.30 Poročila;
19.00 Dnevnik; 7.00 Ju-
trana kronika; 8.00 Servi-
sne informacije; 8.40 Kul-
turne prireditve; 10.35
Gost; 11.35 Obvestila;
12.05 Z Valom okoli sveta;
13.00 - 19.00 Športno po-
poldne, vmes aktualne
informacije in glasba;
15.30 Dogodki in odmevi;
16.35 Popevka; 19.00
Večer na 2. progr.; 19.30
Top albumov; 21.00-23.00
Drugi val.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00,
14.00, 18.00, 22.00 Poroči-
la; 8.10 Na poljani jutro;
9.00 Maša; 10.05 Orkestri
in solisti; 13.05 APZ France
Prešeren; 14.05 Zabavna
igra; 14.35 Operno po-
poldne; 15.30 Dogodki in
odmevi; 16.05 S prijatelji
glasbe; 18.05 Spomini, pi-
sma, potopisi; 19.33 Cer-
vena glasba; 20.00 Sed-
mi dan; 20.15 Božanska
komedija (13. del); 21.00
Nove operne plošče;
22.05 Literarni portret;
22.30 Koncertantna
maša; 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper (slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88,5 -
93,8 - 100,3 - 100,6 - 104,3
- 107,6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poroči-
la; 12.30, 19.30 Dnevnik;
8.00 Otvoritev, napoved,
koledar; 8.30 Osmrtnice;
8.45 Poti do zdravja; 9.00
Od otroštva do mladosti;
9.15 Dober nasvet za
boljši pridelek; 9.30 Po
domače; 10.10, 10.45 Pri-
morski kraji in ljudje; 11.30
Glasba po željah; 12.30
Primorski dnevnik; 14.30
Nedeljski športni ritem;
15.30 Dogodki in odmevi
- Prenos RS; 19.00 Dnev-
nik-prenos Radia Slove-
nija; 19.30-23.15 Večerni
program Modrega vala
RK; 23.15 Nočni program.

Radio Koper (italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30
Poročila; 7.15, 12.30,
19.30 Dnevnik; 6.00 Alma-
nah; 7.50 Horoskop; 8.10
Razstave in prireditve;
8.35 Popevka tedna; 9.00
Knjižne novosti; 9.30 Pre-
gled kulturnih dogodkov;
10.00 Kulturna oddaja;
11.00 Dogodki in odmevi;
11.30 Souvenir d'Italy;
12.00 Glasba po željah;
14.30-15.00 Lestvica LP;
15.00-18.00 Nedeljsko po-

podne; 18.00 Ciklus po-
svečen Pirandellu; 20.00
Nočni program.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15,
17.15 Poročila; 7.00
Otroški program; 10.45
Vreme; 10.30 Horoskop;
12.00 Duhovna Misel;
13.00 Reportaža; 13.55
Pasji radio; 14.00 Lestvica
za MTV; 15.00 Voden
program; 17.25 Vreme;
18.15 Hollywood; 19.00
American Top 40; 22.15
Jazz; 1.00 Preko satelita.

Radio Kranj

8.00 Dobro jutro; 10.00
Dežela kranjska - Kropa;
11.00 Po domače na
kranjskem radiu; 11.24
Kmetijska oddaja; 13.00
Med praznovanci; 17.20
Šport; 18.20 Kino kviz.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poroči-
la; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz
roda v rod; 9.30 Vstopite,
prosim; 10.05 Marjanca;
11.00 Kmetijska oddaja;
11.25 Osmrtnice, obvesti-
la; 11.35 Meh za smeh;
12.00 Mariborski feljton;
13.05 Zeleli ste; 15.30 Do-
godki in odmevi; 16.00
Zeleti ste; 18.00 Šport in
glasba; 20.00 Nedeljski
klepet; 22.00 Zrcalo dne-
va, 23.15 Nočni program.

Radio Študent

11.00 Vzign; 12.00 Nisam ja
odavde; 15.30 Oči, da
ne vidiš; Finnegans
wake J. Joyceja (Aleš Po-
gačnik); 17.00 Retrovizor:
Štrpnost, sebičnost in soli-
darnost; 19.00 Tolpa bu-
mov: Ramones; 20.00 No-
ve pisarije: Margaret
Whitford - Ponovno
branje Luce Irigaray;
21.00 Oldies Goldies
Chart; 23.00 Concert: Ro-
scoe Mitchell and The
Sound Ensemble; 24.00
Radio satelit.

Radio Trst A

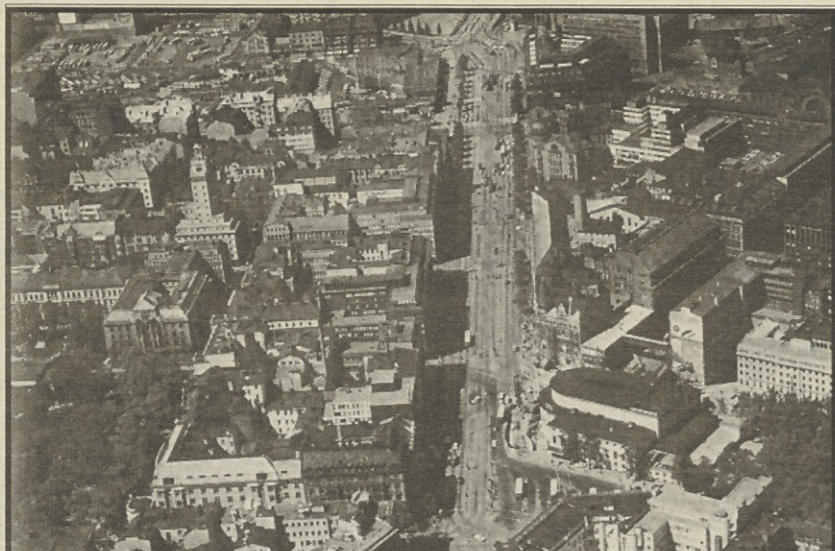
8.00, 13.00, 19.00 Dnev-
nik; 14.00 Poročila; 8.20
Koledar; 9.30 Kmetijski
tednik; 9.00 Maša iz cerk-
ve v Rojanu; 9.45 Pregled
tiska; 10.00 Mladinski
oder: Jurček (P. Golia, r.
Mario Uršič); 10.30 Slov.
lahka glasba; 11.00 Za
smeh in dobro voljo;
11.15 Narodnozabavna
glasba; 11.30 Filmi na ek-
ranih; 11.45 Vera in naš
čas; 12.00 Srednjeevro-
pski obzorik; 12.45 Orke-
stralna glasba; 13.20 Gla-
sba po željah; 14.00
Deželna kronika; 14.10
Božanska komedija -
Pekel, prevod in priredba
A. Capuder, r. Sergej
Verč, 14. del; 14.45 Gla-
sba za vse okuse; 15.00
Krajevne stvarnosti; 15.30
Šport in glasba; 17.00
Krajevne stvarnosti; Z
naših prireditev; 19.20
Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poroči-
la; 10.00 Jutrnanj val; 19.00
Morski val.

Radio Koroška

6.30-7.00 Dobro jutro na
Koroškem - Duhovna mi-
sel (dr. Nace Laurenčič);
18.10-18.30 Dogodki in
odmevi.

[illegible]

Gesla križanke 24-12

Sveta družina, rojstvo, 1 - poklon kraljev, 2 - Marija z detetom

Rešitev križanke 24-12

Vodoravno: pristranskost, razelektritev, Edo, Adu, Erato, tisk, amid, Var, Sveta družina, posada, Lana, ŽO, spojek, nartrnik, anaglif, vodarina, Bek, Tate, oer, okrnitev, Aza, Inocencij, Blain, Bar, IR, Iar, Mitja, oo, KO, ens, mol, Co, aar, Dnester, gat, Alibunar, okvarjenec, Roza, klima, mrena, cenik, Igarka, cin, IA, ajd, meja, Jitka, rast, sla, KR, era, majolika, Ljadov, SA, ozare, rojak, Eero, Anita, ED, Yao, Ate, cvek, resor, Real, snaga, rojstvo, aorist, mu, Eisenstein, Unita, TA, RL, nikotin, polka, kosmiči, Azori, ar, kok, DA, Is.

GLEDALIŠČA
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, tel.: 061/ 222-815
V ponedeljek, 10. januarja, ob 20. uri premiera Ivan Cankar: **POHUJSANJE V DOLINI SENTFLO-RJANSKI (KD)**. Predstava bo se v torek, 11. januarja, ob isti uri.

DRAMA SNG, tel.: 061/ 221-511

V ponedeljek, 10. januarja, ob 19.30 I. Cankar: **ZA NARODOV BLAGOR**, za abonma studentski drugi in izven. V četrtek, 13. januarja, ob 19.30 D. Jovanović: **ANTIGONA**, za abonma dijaški 6 večerini. V petek, 14. januarja, ob 19.30 H. Ibsen: **RO-SMERSHOLM**, za abonma petek in izven.

MALA DRAMA SNG, tel.: 061/ 221-511

V sredo, 12. januarja, ob 20. uri M. Jesih: **LJUBITI**, za izven. V četrtek, 13. januarja, ob 20. uri W. Allen: **ZAIGRAJ SE ENKRAT, SAM**, za izven.

OPERA SNG, tel.: 061/ 331-950

V ponedeljek, 10. januarja, ob 15. uri Strauss ml.: **NETOPIR**. Razprodano! V sredo, 12. januarja, ob 19. uri Verdi: **RIGOLETTO**, za izven in konto. V soboto, 15. januarja, ob 19. uri Čajkovski: **HRE-STAC**, za izven in konto.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE, tel.: 061/ 312-860

Danes, 9. januarja, ob 16. uri A. Lindgren-V. Arhar-Stih: **PIKA NOGAVICKA**, za izven.

MGL, tel.: 061/ 210-852

V ponedeljek, 10. januarja, ob 19.30 M. Camoletti: **PRIDI GOLA NA VEČERJO**, za abonma mladinski 4. Predstava bo se v torek, 11. januarja, ob isti uri, za red U.

SMG, tel.: 061/ 1253-312

V sredo, 12. januarja, ob 19.30 H. Achtembusch: **SUSN**, za izven. V četrtek, 13. januarja, ob 19.30 E. Filipčić: **PSIHA**, za izven.

KD SPANSKI BORCI, tel.: 061/ 448-920

V soboto, 15. januarja, ob 20. uri Milan Verc: **VSEGA JE KRIVA MARJANA DERZAJ**. Gostuje Slovensko stalno gledališče Trst.

KRANJ

PGLK, tel.: 064/ 22-681

V petek, 14. januarja, ob 19.30 premiera Matija Logar: **DOSJE**, za izven.

CELJE

SLGC, tel.: 063/ 25-332

V torek, 11. januarja, ob 19.30 C. Goldoni-A. Ro-

zman: **SLUGA DVEH GOSPODOV**, za abonma torek in izven. V sredo, 12. januarja, ob 15.30 B. Veras: **ZELENA KAPICA**, za abonma 4. solski in izven. V petek, 21. januarja, ob 19.30 komedija Mihaila A. Bulgakova: **ZOJKINO STANOVANJE**.

LAŠKO

KC LAŠKO, tel.: 063/ 731-304

V petek, 14. januarja, ob 19. uri komedija Brani-slav Nusić: **MISTER DOLAR**.

MARIBOR

DRAMA SNG, tel.: 062/ 221-206

Danes, 9. januarja, ob 19.30 uri v Minoritih premiera A. Dumas: **TRIJE MUSKETIRJI**. Predstava bo se v torek, 11. januarja, ob isti uri, za abonente in izven.

OPERA IN BALET, tel.: 062/ 221-206

V petek, 14. januarja, ob 19.30 plesno-baletni triptih **STIRJE LETNI CASI**, za red premiera in izven.

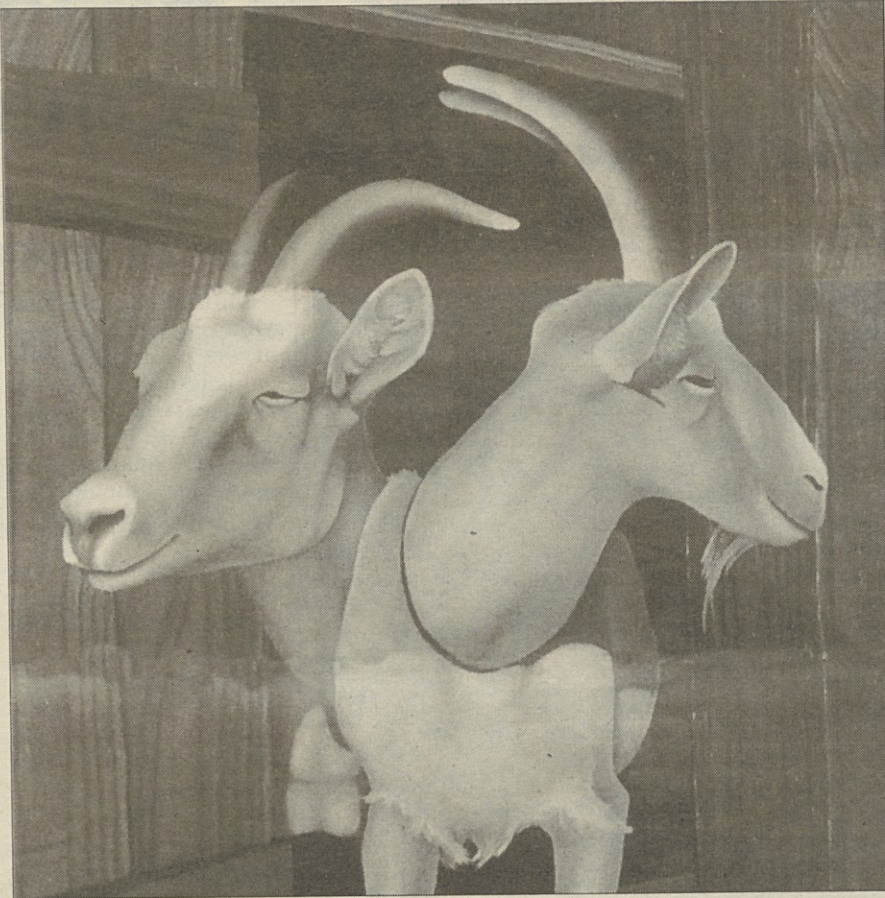
LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIBOR, tel.: 061/ 26-748

Danes, 9. januarja, ob 11. uri Pavel Polak: **IGRA O RDECI KAPICI ALI GOSPOD, POKUKAJVA V TA ZABOJ**, za izven.

NOVA GORICA

PDG, tel.: 065/ 25-326

Danes, 9. januarja, ob 17. uri komedija Alan Ayckbourn: **NORCIJE V SPALNICAH**, za red nedelja zeleni. Predstava bo se v torek, 11. januarja, ob 20. uri, za red petek zeleni in izven in v sredo, 12. januarja, ob isti uri za red sredo zeleni in izven.

V Kulturnem domu španskih borcev je na ogled
razstava slikarjev naivcev
Antona, Branka in Janeza Repnika

Branko Repnik: Koze

RAZSTAVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, Prešernova 10
Razstava slik, grafik, skulptur **SHUJA TAKA-HASHIJA** je na ogled do 30. januarja. Slovesna otvoritev razstave bo v sredo, 12. januarja, ob 18. uri. (Galerija CD).

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE,

Celovska 23
Razstava slik **JONA GALA PLANINCA: SLIKE '93** je na ogled do 10. januarja.

MODERNA GALERIJA, Tomsčeva 14

Razstava fotografij **JANEZA MARENCICA** je na ogled do 16. januarja. V torek, 11. januarja, bo ob 17. uri po razstavi vodil umetnostni zgodovinar Brane Kovic.

Razstava **ODMIK IN BLIZINA** je na ogled do danes, 9. januarja. Danes, 9. januarja, bo ob 11. uri po razstavi vodil kustos Moderne galerije Igor Zabel.

Razstava avstrijskega umetnika **ARNULFA RAINERJA** je na ogled do 30. januarja.

V Mali galeriji je do 23. januarja na ogled razstava skulptur **BOZA KEMPERLETA**.

NARODNA GALERIJA, Cankarjeva 20

Razstava **FRANA KLEMENCICA (1880-1961)**, sopotnika slovenskih impresionistov, je na ogled do 10. januarja.

BEZIGRAJSKA GALERIJA, Dunajska 31

Razstava **STANETA KREGARJA** je na ogled do 28. januarja.

GALERIJA ILIRIJA, Trzaska 40

Razstava otroških ilustracij **ROZE PISCANE** je na ogled do 27. januarja.

GALERIJA EQURNA, Gregorčičeva 3

Razstava **TURN AROUND WOMAN** je na ogled do 20. januarja.

GALERIJA FILIPOV DVOREC,

Cankarjevo nabrežje 1

Razstava del slikarja **ZDENKA HUZJANA** je na ogled do 14. januarja.

GALERIJA PIC LEK, Verovškova 57

Razstava slik **KATARINE BELAVIC** in **ESTER LAMPIC** je na ogled do 14. januarja.

GALERIJA VODNIKOVA DOMACIJA,

Vodnikova 65

Razstava slik **TOMAZA ZELEZNIKA** je na ogled do 11. januarja.

V četrtek, 13. januarja, bo ob 18. uri otvoritev razstave slik **RUDIJA PERGARJA**. Razstava bo na ogled do 1. februarja.

GALERIJA TIVOLI, Pod turnom 3

Razstava slikarskih del **BINETA ROGLJA** je na ogled do 30. januarja.

SLOVENSKI SOLSKI MUZEJ,

Plecnikov trg 1

Razstava **SREČNA AFRIKA** - otroške igrice iz Gane in Burkine Faso je na ogled do 15. februarja.

KD SPANSKI BORCI, Zaloska 61

Razstava slikarjev naivcev **ANTONA REPNIKA, BRANKA** in **JANEZA REPNIKA** je na ogled do 12. januarja.

KAMNIK

RAZSTAVISCE VERONIKA

Razstava **LIKOVNO SNOVANJE SILVA TERSKA** je na ogled do 16. januarja.

MARIBOR

FOTOGALERIJA STOLP, Zidovska ulica

Razstava fotografij **VINKA SKALETA** je na ogled do 20. januarja.

MURSKA SOBOTA

GALERIJA MURSKA SOBOTA

Razstava slik in risb **MIRKA RAJNARJA** je na ogled do 17. januarja.

PIRAN

MESTNA GALERIJA

Razstava del **GERHARDA ALTENBOURGA** je na ogled do 15. februarja.

PTUJ

PTUJSKI POKRAJINSKI MUZEJ,

Muzejski trg 1

Arheologija Poetovionensis - stara in nova arheološka spoznanja ob stoti obletnici ustanove in razstava slikarja **SANDIJA CERNKA** sta na ogled do 15. januarja.

SEMPETER PRI NOVI GORICI

GALERIJA BAZATO, Goriske fronte 2

Razstava slik akademskega slikarja **BORISA ZAPLATILA** je na ogled do 10. januarja.

VELENJE

KC IVANA NAPOTNIKA, Titov trg 5

Razstava **ALOJZA ZORMANA - FÖJZA** je na ogled do 2. februarja.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Kulturni dom

Jutri, 10. t.m., ob 16. uri (Red H) ponovitev komedije R. Harwooda »Garderober«. Režija V. Möderndorfer.

V torek, 11. januarja, ob 20.30 (Red I) in v sredo, 12. januarja, ob 16. uri (Red G) ponovitev monodrame H. Peschine »Boš ze vide-la«. Igra M. Sardoc, režija J. Babic.

Verdi - Dvorana Tripovich

Operna sezona

Od torka, 11. januarja 1994 bodo stekle rezervacije in predprodaja vstopnic za Weberjevo opero »Der Freischütz«. Blagajna Dvorane Tripovich je odprta vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

Gledališče Rossetti

Od 14. do 16. januarja bo na sporedu »Victor Victoria« s Sandrom Massiminijem.

Predstava izven abonmaja. Za abonente popust.

KOROŠKA

CELOVEC

Mestno gledališče
V torek, 11. t.m., ob 19.30 »Der Mann von La Mancha.

Danes, 9. t.m., ob 19.30: Bedrich Smetana »Die verkaufte Braut« (Prodana nevesta). Ponovitev v sredo, 12. t.m., ob 19.30.

SELE

Farni dom: Danes ob 14.30 - Ponovitev koncerta »Slovenski božič«.

Gledališče Cristallo-La Contrada

Danes ob 16.30 ponovitev A. Russinovoga dela **NINA** v izvedbi skupine La Plexus T iz Rima. Igrajo Nancy Brilli, Massimo Dappor-to, Giovanni Crippa. Režija Filippo Crivelli.

Danes, 9. januarja 1994, ob 11. uri bo za najmlajše na sporedu »Povem ti pravljico«. Argia Laurini, ki igra pri skupini La Piccionia iz Vicenze, bo pripovedovala pravljico »Sneguljica«.

16. januarja 1994 bo na sporedu ponovitev predstave »Za Božič na predvečer«. Povesti Dostojevskega, ki jih je za oder priredil F. Macedonio. Režija L. Crismani.

23. januarja pa bo na sporedu »Rdeča kapi-ca«, ki jo bo predstavila skupina Sezione Aurea iz Bergama.

DOBRLA VAS

Kulturni dom: Danes, 9. t.m., ob 9.30 - Lutkovna igra »Radovedni slonček« (Kipling-Varl). Režija Tine Varl, nastopa lutkovna skupina Mi smo mi.

vsak torek ob 17. uri ure pravljic in vsak četrtek igralne ure.

TRBOVLJE

DOM SVOBODE II

V sredo, 10. januarja, bo ob 20.15 javna razvedrilna prireditev Zeblički.

SEŽANA

KC SREČKA KOSOVELA

V torek, 11. januarja, ob 20. uri angleski film **GOLI (Naked)**. Režija Mike Leigh, igrajo David Thewlis, Katrin Carlige, Lesly Sharp.

V sredo, 12. januarja, ob 20. uri ameriški film **BEGUNEC (FUGITIVE)**. Režija Andrew Davis, igrajo Harrison Ford, Tommy Lee Jones, Sela Ward in drugi.

ŠKOFJA LOKA

KNJIŽNICA IVANA TAVCARJA, Solska 6

V torek, 11. januarja, ob 17. uri ura pravljic - **ANA FLORJANCIC**.

GLASBA
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

V ponedeljek, 10. januarja, ob 19.30 koncert **TATJANE LIPOVSEK** - violina in **NATASE LIPOVSEK** - klavir, za srebrni abonma v dvorani Slovenske filharmonije. Program: Leclair, Beethoven, Janacek, Ysaye, Chopin.

Natasa in Tatjana Lipovsek sta se rodili v Londonu, studij klavirja in violine pa sta pričeli v Sloveniji. Natasa je diplomirala na Srednji glasbeni soli v Mariboru, studij pa je nadaljevala v Londonu, kjer je diplomirala s priznanji. Na Chopinovem festivalu v Leipzigu je lani prejela 3. nagrado. Tatjana se je violino začela učiti s petimi leti v Ljubljani. Po končani gimnaziji in srednji glasbeni soli je visokosolski studij nadaljevala v Kölnu. Diplomirala je leta 1988 na Visoki soli v Freiburgu. Podiplomski studij je nadaljevala v Londonu in tam dobila najvisjo nagrado za violino.

V torek, 18. januarja, ob 19.30 operni gala koncert **FRANCISCO ARAIZA** - tenor.

FJK

TRST

Gledališče Rossetti

Tržaško koncertno društvo - Jutri, 10. januarja 1994, ob 20.30 bo nastopil Maurizio Zanini.

Avditorij Muzeja Revoltella

Operna sezona 1993-94 - Jutri, 10. t.m., ob 18. uri bo na sporedu »Srečanje z...« baritonistom Hansom Joachinom Ketelsenom. Vstopnina 4.000 lir.

MILJE

Gledališče Verdi

Jazz concerti-sezona 1993-94 V soboto, 29. januarja 1994, bo nastopila skupina The Fringe.

TRŽIČ

Obcinsko gledališče

V petek, 14. januarja 1994 bo na sporedu koncert Simfoničnega orkestra RTV Slovenije. Nastopajo Serghej Krylov - violina, Luisa Castellani - sopran, dirigent Anton Nanut.

GORICA

Katoliški dom

V petek, 14. januarja, ob 20.30 koncert simfoničnega orkestra Moldava. Solist Massimo Gon.

V petek, 28. t.m., ob 20.30 bo nastopil Wiener Damensalonorkester, ki bo izvajal dunajsko glasbo.

RAZNE PRIREDITVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, tel.: 061/ 222-815

PLEŠ:

V petek, 14. januarja, ob 20. uri svetovna premiera **I AND I** plesne skupine **EARTHFALL DANCE**. Predstava je zmes plesa, vizualnega gledališča in žive glasbe.

PREDAVANJA:

V sredo, 12. januarja, ob 19. uri Center za duhovno kulturo, Barbara Skoberne in Zoran Mihajlovic: Ali je razsvetljenje po vzhodnih tradicijah možno tudi za zahodnega človeka? ob 19. uri dr. William Bloom: Duhovna dinamika denarja.

V petek, 14. januarja, ob 19. uri dr. William Bloom: Psihološke nevarnosti na duhovni poti.

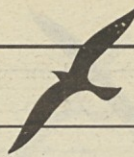
GOSPODARSKO RAZSTAVISCE

Od petka, 14. do nedelje, 16. januarja razstava malih zivali.

PIONIRSKA KNJIŽNICA,

Komenskega 9

Vsak ponedeljek ob 17. uri pogovor o knjigi.

KOŠARKA / ITALIJANSKA A-1 LIGA

Tržaški Stefanel nesporni favorit

Danes bo v Mestrah igral proti Reyerju

MESTRE - Prvovrščeni Stefanel naj bi danes v zadnjem kolu italijanske A-1 košarkarske lige imel v Mestrah proti zadnjevrščenemu Reyerju dokaj lahko nalogo. Stefanelov trener Tanjević pa se boji tega gostovanja, kot se je pred nedavnim bal onega v Reggio Emilii, kjer je prvič v tem prvenstvu ostal praznih rok. Boji se predvsem podcenjevalnega odnosa svojih igralcev do beneskih košarkarjev, ki so s samimi stiri točkami zanesljivo na dnu lestvice, imeli pa so doslej vrhano mero smole.

Benesko društvo pa je predvsem v hudi finančni krizi. Baje, da igralci, med katerimi je tudi slovenski reprezentant Slavko Kotnik, že od začetka prvenstva niso dobili niti lire. Pri Reyerju je prišlo pred dveh tednov tudi do zamenjave trenerja: De Sisti je zamenjal Vitucci. Skratka, društvo naj bi bilo v razsulu. Verjetno bo Reyer danes pred zadnjo in edinstveno prilnostjo, da reši svoj (tudi ekonomski) položaj. Prestizna zmaga proti vodilnemu Stefanelu bi dala moštvo novega zagona v skoraj brezupnem boju za obstanek v ligi in bi lahko tudi privabila kakega sponzorja, ki bi založil ze zdavnja prazno Reyerjevo blagajno.

Derbi kola današnjega sporeda bo najbrž v Cantu, kjer bo domači Clear igral proti Benettonu. Obe ekipi pa sta doslej krepko razocarali.

V včerajšnjih anticipiranih srečanjih je bolonjski Filodoro v Caserti zanesljivo odpravil domačo ekipo Onyx, ki jo trenira Ranko

Mario Boni (Bialetti Montecatini) je najboljši strelec A-1 lige

Zeravica, s 105:85. Najzaslužnejši za zmago Bolonjancov je bil gotovo bivši igralec iz Caserte Esposito, ki je dal 38 točk. V Milanu pa je Recoaro odpravil Scavolini z 99:85 (50:47).

DANASNJI SPORED (17.30): Buckler - Bialetti; Burghy - Pfizer; Clear - Benetton; Claxo - Reggiana; Kleenex - Baker; Reyer - Stefanel.

VRSTNI RED: Stefanel Trst 24; Buckler Bologna in Glaxo Verona 22; Recoaro Milan 20, Scavolini Pesaro 18; Benetton Treviso 16; Pfizer Reggio Calabria, Onyx Caserta, Klee-

nex Pistoia in Filodoro Bologna 12; Bialetti Montecatini, Clear Cantù in Reggiana Reggio Emilia 10; Baker Livorno 9; Burghy Rim 8; REyer Benetke 4.

Goriski Ciemme danes v Pesaru

Tudi v italijanski B-1 ligi bo danes na sporedu zadnje kolo prvega dela prvenstva. Goriski Ciemme, ki vodi na lestvici skupno z Raguso in s Frenzami, bo danes gostoval v Pesaru, kjer bo igral z ekipo Monete, ki je doslej zbrala le 10 točk in je na 14. mestu lestvice. Goricani so na tem srečanju favoriti.

NOGOMET / ITALIJANSKA A LIGA

Bo Milan po tem kolu še povečal svojo prednost?

Milančani bodo namreč gostili zadnjevrščeni Lecce, Sampdoria in Juventus pa bosta pred težjo nalogo

MILAN - Zimski pvak Milan bi lahko danes v prvem povratnem kolu italijanske A lige se povečal naskok nad zasledovalci, saj je na domačem srečanju proti zadnjevrščenemu Lecceju več kot nesporni favorit.

Pred težjo nalogo bosta vsekakor neposredna zasledovalca Sampdoria in Juventus. Gullit in ostali bodo namreč doma igrali proti nevarnemu Napoliu, ki igra proti ekipam z zgornjega doma lestvice s povečano vneto in odločnostjo. Tudi Juventus caka v Cremoni nelahka preizkušnja. Cremonese, pri katerem igra tudi slovenski reprezentant Matjaz Florjancic, je doslej gotovo najugodnejše presenečenje lige in je se posebno nevaren na svojem igrišču.

Poleg teh treh bo danes na sporedu še vrsta zanimivih srečanj predvsem za ekipe, ki se na vse kriplje borijo pred izpadom. To velja predvsem za Udinese, ki bo danes gostoval v Parmi. Videmčani si dajejo, da bi iz Parme odnesli točko, kot jim je to uspelo v četrti v zaostali tekmi proti vodilnemu Milanu.

Dokaj vroče bo tudi v Reggio Emilii, kjer bo domače mostvo gostilo Inter, ki je zadnje čase v hudi krizi. Društvo predsednika Pellegrinija, ki se je za to prvenstvo ojačilo, s tem da je potrosilo kar 50 milijard lir, je po prvem delu lige sele na šestem mestu razpredelnice in kar je najhuje, sam predsednik in trener Bagnoli ne vidita izhoda iz te krize.

Dokaj zanimivo bo tudi v Cagliariu, kjer bo domače mostvo sprejelo v goste Atalanto, ki je po zmagi nad Interjem dobila novega elana. Za nogometne sladokusce bi »priporočili« srečanje v Foggii, kjer bo gostoval Lazio, ki uvršča nekaj odličnih posameznikov in verjetno ta čas najboljšega srednjega napadalca na svetu, Hrvata Boksića. Na srečanjih v Rimu (Roma - Genoa) in Turinu (Torino - Piacenza) sta domači ekipi favorizirani.

DANASNJI SPORED (14.30): Cremonese - Juventus; Foggia - Lazio; Milan - Lecce; Parma - Udinese; Reggiana - Inter; Sampdoria - Napoli; Torino - Piacenza; ob 20.30: Cagliari - Atalanta.

Bagnoli ne ve, kako spraviti Inter na pravi tir (AP)

ODBOJKA / ITALIJANSKA A1 LIGA

Prvaku v Padovi ne bo lahko

V Modeni Daytona - Sisley - Reggio Emilia ugnal Falconaro

V vnaprej igrani tekmi 16. kola italijanske odbojarske A1 lige je Reggio Emilia s 3:1 (15:7, 13:15, 15:4, 15:12) premagala Sidis Baker iz Falconara.

Danes bo se vrsta zelo zanimivih tekem. Maxicono, ki bo v torek igral v Mariboru tekmo pokala prvakov proti Viledi, se bo v Padovi (ob 15.30) pomeril z Ignisom. Prvak iz Parme je v četrti doma nepričakovano izgubil proti Alpitouru, a je igral brez standardnega podajalca Blangèja, čigar nastop je vprašljiv tudi danes.

Derbi kola bo v Modeni, kjer bo Daytona gostila vodilni Sisley in se bo svojim navijajem skušala oddolžiti za gladek poraz v Milanu. Daytona je letos že trikrat premagala mostvo Trevisa.

Vroče bo tudi v glavnem mestu Lombardije, kjer bo Milan igral proti

Portu Ravenna. Milančani so nesporni favoriti, kajti Porto bo igral brez Rusa Fomina, ki bo moral počivati cel mesec zaradi pljučnice. Pod vpašajem je tudi nastop Masciarellija in Sartorettija.

V Bologni so medtem izzrebeli para polfinalnih tekem finalne faze za italijanski pokal. Para sta Daytona - Milan in Maxicono - Porto Ravenna.

DANASNJI SPORED: Ignis Padova - Maxicono Parma, Daytona Modena - Sisley Treviso, Milan - Porto Ravenna, Jockey Schio - Gabeca Montichiari, Alpitour Cuneo - Mia Verona, Toscana Firenze - Fochi Bologna.

VRSTNI RED: Sisley 26, Daytona in Maxicono 24, Milan in Porto 22, Ignis in Alpitour 18, Gabeca 16, Jockey 12, Giglio 10, Mia 8, Fochi in Sidis Baker 6, Toscana 0.

OI LETA 2.000 / VETO ZDA ODLOČILNO VPLIVAL NA PORAZ PEKINGA V DVOBOJU S SYDNEYJEM

Odločale so politične igre

Zmagovalec Sydney vsekakor obljublja, da bo organiziral igre po meri človeka

Kam vse sega danes vpliv politike je včasih težko ugotoviti. Eno pa je gotovo: kdor meni, da šport ni v nobeni zvezi s politiko, greši.

Najlepši dokaz za to je bilo v minulemu letu izbiranje mesta, ki bo leta 2000 gostilo olimpijske igre. Mednarodni olimpijski odbor je na svojem zasedanju v Montecarlu, 23. septembra odločil, da se bo največja športna prireditev sveta po 44 letih spet vrnila v Avstralijo, organizirali pa jo bodo v Sydneyu.

Do tukaj je sicer videti politike bolj malo, v resnici pa ni tako. Za igre se je potegovalo pet mest. V skladu z olimpijskimi določili mora zmagoviti kandidat dobiti vsaj polovico glasov plus enega in ker se to v prvih treh glasovanjih ni zgodilo, je najprej odpadel Istanbul, nato Berlin in končno se Man-

chester.

Tako sta ostala le še dva: Sydney in Peking.

Kitajci so pripravili izredno bogato dokumentacijo o svojih organizacijskih možnostih, njihov glavni adut pa je bil v tem, da Kitajska se nikoli ni gostila olimpijskih iger, Avstralija pa jih je že. Toda to so bili računi brez krčmarja. Čeprav je zelo močna struja med 88 glasovalci podpirala kitajske argumente je tu se dejstvo, da številni olimpijski velmožje prihajajo s področij, ki sodijo nekako na ameriško vplivno področje. Med njimi pa tudi ni malo takih, katerih sinovi in hčere studirajo na raznih ameriških univerzah. Če k temu dodamo se poziv ZDA, naj Peking, zaradi tamkajšnjega nedemokratskega političnega režima, ne postane sedež olimpijskih iger,

potem ni težko ugotoviti, zakaj niti Samarancheva naklonjenost kitajski varianti ni mogla poteku glasovanja spremeniti smeri. Zmagala je pač moč (politične) sile, ki ni bila preveč tenkočutna niti leta 1991 v Tokiu, ko je zmagala Atlanta pred Atenami, ki so hotele s to prireditvijo proslaviti prav stoletnico olimpijskih iger na njihovih rojstnih tleh. Tako pač potekajo te stvari.

Resnici na ljubo pa je treba reci, da tudi Sydney, komaj 200 let staro mesto, ki bo kmalu imelo že stiri milijone prebivalcev, v Montecarlo ni prišlo praznih rok. Prikaz olimpijske ponudbe je bil res izreden, morda pa je bila jeziček na tehtnici glasovanja prav tista postavka, ki je poudarjala človeško dimenzijo te prireditve na avstralskih tleh, kar ni bilo vedno

ravno značilno za prejšnje izvedbe. Tamkajšnje športne naprave so res izredne, dejstvo, da bo velika večina 15.000 sportnikov lahko šla iz olimpijskega naselja pes na razna tekmovališča (in se jim ne bo treba posluževati dolgih in zapletenih prevozov) pa je nekaj, kar je vsega upoštevanja vredno.

Ceprav so določitev sedeža olimpijskih iger ob prelomu tisoletja močno pogojevali politični vplivi in je za sydneyjsko varianto glasovala le polovica volivcev plus eden, proti njej pa polovica minus eden (MOK se je torej jasno razklal na polovico) pa lahko pričakujemo, da bomo čez dobrega pol desetletja sledili (z 11-urnim časovnim zamikom) med 16. septembrom in 1. oktobrom 2000 velikemu prazniku mladosti in sporta.

Dosedanje OI

1896 Atene (Grčija); **1900** Pariz (Francija); **1904** Saint Louis (ZDA); **1908** London (V. Britanija); **1912** Stockholm (Svedska); **1916** Berlin (Nemčija) odpadlo; **1920** Antwerpen (Belgija); **1924** Pariz (Francija); **1928** Amsterdam (Nizozemska); **1932** Los Angeles (ZDA); **1936** Berlin (Nemčija); **1940** Tokio (Japonska) odpadlo; **1944** London (V. Britanija) odpadlo; **1948** London (V. Britanija); **1952** Helsinki (Finska); **1956** Melbourne (Avstralija); **1960** Rim (Italija); **1964** Tokio (Japonska); **1968** Ciudad Mexico (Mehika); **1972** München (Nemčija); **1976** Montreal (Kanada); **1980** Moskva (SZ); **1984** Los Angeles (ZDA); **1988** Seul (Koreja); **1992** Barcelona (Spanija); **1996** Atlanta (ZDA); **2000** Sydney (Avstralija).

SMUČANJE / VELESALOM ZA SVETOVNI POKAL V KRANJSKI GORI

V dežju Nyberg

Kunc odličen peti - Vodilni po prvem teku, Aamodt, na koncu komaj deveti - Tomba padel v prvem teku - Danes še slalom

JASNA MILINKOVIC

KRANJSKA GORA - Kdor čaka, dočaka, pravi znani pregovor in Sved Fredrik Nyberg, ki nastopa na Elanovih smučeh, je po več kot treh letih dočkal svojo tretjo zmago v svetovnem pokalu. V petem veleslalomu za svetovni pokal je na razmočeni podkorenski strmini, ki pa je kljub vsemu vzdržala pod vsemi tekmovalci, drugo mesto osvojil Italijan Matteo Belfrond, tretje mesto pa je pripadlo Nemcu Tobiasu Barnessoju. Takšen razplet je bil seveda zelo presenetljiv, prijetno pa je pred 4000 domačimi gledalci s petim mestom presenetil najboljši slovenski veleslalomist zadnjih let Mitja Kunc, ki je tako izenacil svoj največji uspeh na tekmah za svetovni pokal. Do točk sta prišla tudi Jure Kosir s 14. in Gregor Grilc z 28. mestom. Po prvem nastopu, ko se je pomerilo 74 tekmovalcev, nič ni kazalo na takšen vrstni red. V deževju, ki je tekmovalce motilo ves čas in so ga kar trikrat prestavili za pol ure, je prvič najbolje izpeljal progo Kjetil Andre Aamodt, od favoritov pa je izpadel le Tomba.

V drugi vožnji pa se je vrstni red nekoliko postavil na glavo. Jure Kosir je odpeljal solidno in obdržal svoj položaj, Mitja Kunc pa je prekosil samega sebe. Z najboljšim časom druge vožnje se je z devetega zavihtel na peto mesto. Boljši od smučarja iz Crne na Koroskem so bili samo Christian Mayer, Nyberg, Barnesoi in Belfrond, medtem ko so

zadnji trije, ki so se bili na startu, zaostali, res pa je, da je vse bolj deževalo. Aamodt je padel na deveto mesto in tako ga je v skupnem seštevku svetovnega pokala za štiri točke prehitel Günther Mader.

Danes bo ob 10. in 13. uri na sporedu se slalomski tekma, favoriti pa so si startne številke izbrali takole: 1 - Jure Kosir, 2 - Thomas Stangassinger, 3 - Alberto Tomba, 4 - Thomas Fogdö in 5 - Kjetil Andre Aamodt. Slovenski sučarji bodo startali z naslednjimi številkami: 26 - Gregor Grilc, 49 - Andrej Miklavc, 53 - Matjaz Vrhovnik, 57 - Matej Jovan in 60 - Mitja Kunc.

Rezultati: 1. Nyberg (Sve) 2:09.81 (1:05.38, 1:04.43), 2. Belfrond (Ita) 2:09.93 (1:05.33, 1:04.60), 3. Barnesoi (Nem) 2:10.02 (1:05.33, 1:04.69), 4. Ch. Mayer (Av) 2:10.14 (1:05.51, 1:04.63), 5. Kunc (Slo) 2:10.26 (1:05.85, 1:04.41) in Mader (Av) 2:10.26 (1:05.31, 1:04.95), 7. Von Grünigen (Svi) 2:10.28 (1:05.26, 1:05.02), 8. Locher (Svi) 2:10.31 (1:05.58, 1:04.73), 9. Aamodt (Nor) 2:10.33 (1:05.08, 1:05.25), 10. Königsrainer (Ita) 2:10.57 (1:06.11, 1:04.46), ... 14. Kosir (Slo) 2:11.37 (1:06.17, 1:05.20) ... 28. Grilc (Slo) 2:13.03 (1:06.44, 1:06.59), 46. Pavlovčič 1:07.63, 51. Ravter 1:08.95, Koblar (vsi Slo) odstopil.

Razvrstitev v svetovnem pokalu - veleslalom: 1. F. Piccard (Fra) 256, 2. Mader (Av) 240, 3. Nyberg (Sve) 236, 4. Ch. Mayer

(Av) 236, 5. Locher (Svi) 229, 6. Aamodt (Nor) 217, 7. Von Grünigen (Svi) 212, 8. Barnesoi (Nem) 211, 9. Tomba (Ita) 174, 10. Belfrond (Ita) 174, 14. Kunc 84, 27. Kosir 32, 41. Grilc (vsi Slo) 10; skupno: Mader (Av) 538, 2. Aamodt (Nor) 534, 3. Tomba (Ita) 454, 4. Girardelli (Luks) 411, 5. Stangassinger (Av) 305, 6. Kosir (Slo) 304, 7. F. Piccard (Fra) 285, 8. Ch. Mayer (Av) 264, 9. Nyberg (Sve) 256, 10. Von Grünigen (Svi) 246, ... 35. Kunc 94, 52. Grilc 58, 115. Ravter (vsi Slo) 8.

Pokal narodov - moski: 1. Avstrija 2603, 2. Italija 1546, 3. Norveška 1494, ... 8. Slovenija 464.

Najboljša trojica na zmagovalnem odru (Foto Srđjan Živulović)

SMUČARSKI TEKI / ALPSKI POKAL

Slovenski tekači uspešni

Soklič izvrsten peti - Najhitrejši je bil Italijan Barco

OBERHOF - Na tretjem tekmovanju za Alpski pokal je slavil Italijan Barco, odlično pa so se odrezali tudi slovenski tekači. Na tekmovanju je sodelovalo 77 tekmovalcev iz 12 držav. Matej Soklič (Planica) je dosegel odlično 5. mesto, nič slabši ni bil Tomaž Globočnik, ki je zasedel 12. mesto. Tekmovalje je potekalo v težkih vremenskih razmerah, kajti ves čas je pihal »južni veter«, pa tudi proga je bila zelo zahtevna.

Po besedah trenerja Marka Gracerja so doseženi več kot odlični rezultati, kar samo povečuje optimizem pred današnjo tekmo stafet - 3x10 km prosto. O uspehu slovenskih tekačev najbolj zgovorno govorijo podatki, da je za Sokličem in Globočnikom zaostal Ceh Pavel Benc, ki je dosegal odmevne rezultate na svetovnih prvenstvih.

Rezultati: 1. Barco (Ita) 39.33, 9; 2. Vallet (Fra) 40.38, 2; 3. Fauner (Ita, na sliki AP) 40.48, 3; 4. Gutierrez (Spa) 40.52, 0; 5. Soklič 41.01, 8; 12. Globočnik 41.21, 3; 21. Kavalari (vsi Slo) 41.49, 8.

NOVICE

Fangio še v bolnišnici

BUENOS AIRES - Petkratni svetovni prvak v formuli 1 Juan Manuel Fangio bo moral moral se nekaj časa ostati v bolnišnici, kamor so ga odpeljali prejšnji teden zaradi visoke stopnje kalcija v krvi. Zdravstveno stanje nekdanjega šampiona naj bi bilo »zadovoljujoče«. Kot piše dnevnik La Nacion, zdravniki poskušajo z intenzivno terapijo stopnjo kalcija spraviti na normalno raven.

Brez večjih presenečenj

NEW YORK - V petek so NHL Pittsburgh Penguins v gosteh premagali Buffalo, Hudiči iz New Jerseyja so z lahkoto odpravili Florido, newyorški Otocani so premagali Calgary, Edmonton pa igra vse bolje in s tokratno zmago proti Quebecu za predzadnjim na lestvici Pacifiške divizije San Josejem zaostaja samo za tri točke.

Rezultati: Buffalo Sabres - Pittsburgh Penguins 3:4, New Jersey Devils - Florida Panthers 4:1, New York Islanders - Calgary Flames 6:2, Edmonton Oilers - Quebec Nordiques 6:4. (M. J.)

JADRANJE / WHITBREAD - NA REGATI OKOLI SVETA NA SPOREDU NAJKRAJŠA ETAPA

Jadralci zdaj na poti proti Aucklandu

V vodstvu je japonski W - 60 Tokio

Tretja etapa od avstralskega Freemantla do Aucklanda dolga 3272 milj

SOUTHAMPTON - Danes se bo 14 jadrnic podalo na tretjo, najkrajšo etapo jadralske regate Whitbread okoli sveta. 3.272 milj dolga etapa od Freemantla v Avstraliji do Aucklanda na Novi Zelandiji je najkrajši in najlažji del tega 31.975 milj dolgega tekmovanja, ki je razdeljeno na šest etap. Zmagovalca tretje etape - ki ima tri obratne točke, na katerih se morajo jadrnice zbrati v skupino: rt Leeuwin v južni Avstraliji, Tasmanijo in rt Reinga na severu Nove Zelandije - bo odločilo predvsem taktika posameznih »skiperjev«, ki bodo morali izbirati med

dvema glavnima smerema. Krajša pot, imenovana tudi Great Circle, je zaradi nestalnih vetrov manj zanesljiva, zato se bodo nekateri odločili za daljšo varianto, ki jih bo popeljala bolj proti jugu, kjer so vetrovi jadrncem bolj naklonjeni.

Najugodnejši položaj v skupnem seštevku ima japonski W - 60 Tokio, ki si je pred drugouvrščenim ameriškim Winstonom privozil 11 ur, pred tretjevrščenim evropsko jadrnico Intrum Justitio pa 14 ur prednosti. Ta vrstni red pa se lahko tudi spremeni, saj so se posadke Tokia, Yamahe in Intruma Justitio pri-

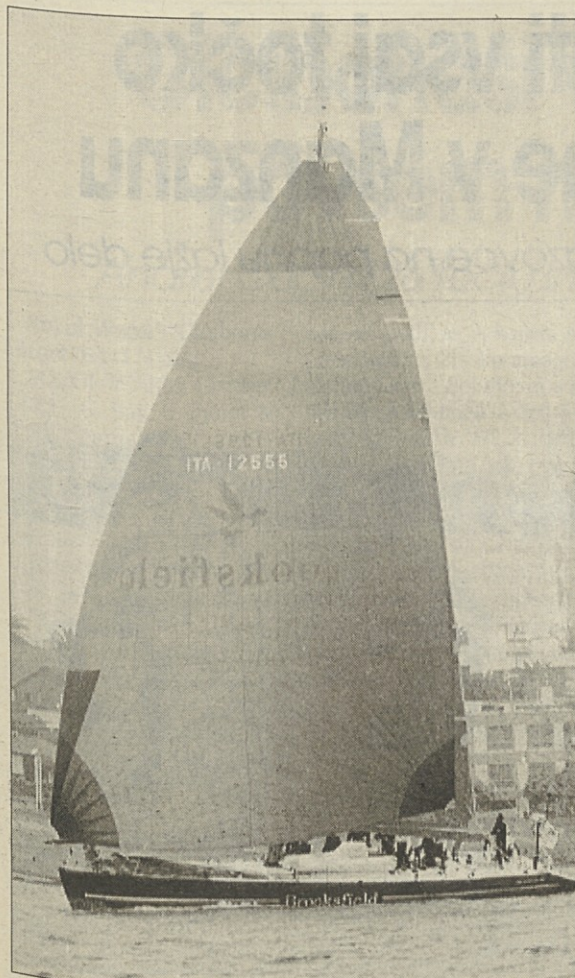
tozile na odločitev tekmovalne ziriye, ki je Winstonu in Francoskemu maxiju La Postu zaradi izgube časa pri reševanju italijanske jadrnice Brooksfild, zelo radodarno dodelila kompenzacijski čas. Pritozbe se ne nanašajo na francoski La Poste, ki je ostal ob Brooksfildu več kot 24 ur, temveč na ameriški Winston, ki se je v trenutku, ko je »skiper« Daniel Mallé na La Postu nasel Brooksfild, obrnil in nadaljeval s tekmovanjem. Winstonu je ziriya odbila 21 ur 28 minut in 30 sekund, s to odločitvijo pa so Američani na drugem mestu prehiteli zmago-

valko etape, ki je podrla kar nekaj rekordov, Intrum Justitio. Končna odločitev bo znana sele po skupnem zasedanju ziriye, to pa bo verjetno sele v Aucklandu, saj mora biti po pravilih Mednarodne jadralske zveze sestava ziriye enaka kot na prvem zboru.

Sicer pa je prislo pred tretjo etapo v sestavi posadke do prejšnjih sprememb. Na La Postu po manjšem uporu posadke, ki ga je Daniel Mallé zatrl, vodje »upora« pa nagnal, prihaja na pomoč pri vodenju veteran 62-letni Eric Tabarly, ki je sodeloval že na starih regatah Whitbread. Na

Winston pa prihaja eno največjih jadrlnih imen, sloviti Dennis Conner, ki bo ob Bradu Butterworthu znova prevzel krmilo. Na Yamahi so zamenjali navigatorja, na ameriški U.S. Women challenge, ki se bo poslej imenoval Heineken, pa je prisla Nizozemka Marlene Cleyndert.

Do sprememb pa je prislo tudi na ukrajinski jadrnici Hetman Sahajdačni, na italijanskem Brooksfildu, španski Galicii Pescanovi, na britanskem Dolphinu in Youthu, ukrajinski Odessi, svetskemu Merit Cupu in urugvajskemu Naturalu. (M. J.)

Brooksfild je po težavah v 2. etapi zdaj spet nared

PROMOCIJSKA LIGA / ZA JUVENTINO VSAKA TEKMA ZELO VAŽNA

Primorje mora igrati na vse ali nič

Primorje - Fortitudo
Proseška enajsterica mora tokrat igrati na vse ali nič, saj je po treh zaporednih porazih Primorje z osmimi točkami ostalo osamljeno na repu lestvice. Današnji nasprotnik sicer ni dosti na boljšem, ker ima le dve točki več, čeprav je startal s ciljem, da izboljša lanski položaj (7. mesto, 30 točk). Po medlem začetku (4 tekme, 2 točki) so Miljanci prisli do prve zmage sele v petem kolu proti S. Giovanniju, nato so po starih neodločenih rezultatih izgubili s Flumignanom in Juventino. Uspehu z Gonarsom je sledil poraz v zadnjem nastopu z Rudo, ki je drago stal Fortitudo. Tu so bili namreč izključeni branilec Zoch, vezni igralec Stasi in vratar Messina, ki danes

Lado Marchi - Juventina

ne bodo mogli na igrišče. Če k temu dodamo še, da je bil vezni igralec Drago pred tem, zaradi nesportnega obnašanja do sodnika izključen do konca

prvenstva, ugotovimo, da bo Fortitudo igral na Proseku v precej okrnjeni postavi.

Zato navijači upajo, da bo Primorje to znalo izkoristiti, tudi zaradi tega, ker se je po tritedenskem odmoru stanje, kar se tiče poskodb, pri Primorju nekoliko izboljšalo tako, da bo trener Tul tokrat lahko poslal na igrišče homogeno postavo. Odsoten bo gotovo Trampus, ki je bil izključen v zadnji tekmi s Cormonese. (B. Ruppel)

Juventina - Monfalcone
»Odslej je za nas vsako srečanje, in to velja se posebej za tekme na domačem igrišču, izredno vazno. Moramo osvajati točke, da cimprej nadoknadimo mesta na lestvici. In tekma z Monfalconom

je za nas lepa priložnost, da osvojimo dve točki in tudi dohitimo to ekipo na lestvici,« je dejal »dusa« Juventininega delovanja Miloš Tabaj.

Juventina bo danes v Standrežu nastopila skoraj v popolni postavi. Odsotna bosta le Bastiani, ki je zbolel za gripo, in Candutti, ki je delovno zaposlen. V ekipo pa se bodo vrnili Pizzi, Cernigoj in Cecotti.

Monfalcone je pred dvema letoma se nastopal v »elitni ligi«. Zaradi finančne krize je zelo pomladil ekipo, tako da je v dveh sezonah dvakrat nazadoval. Tudi v letošnji sezoni igra tržiško mostvo z mladimi nogometaši, ki so doslej v 13 kolih zbrali 11 točk, odseglji 7, prejeli pa 9 zadetkov.

domači šport

Danes

Nedelja, 9. januarja 1994

KOSARKA

MOSKA C LIGA

17.30 v Brisicikih, dom Ervatti: Jadran TKB - Don Bosco

MOSKA D LIGA

17.00 v Trstu, »Suvich«: Bor Radenska - Senators GO

DRŽAVNI KADETI

11.00 v Brisicikih, dom Ervatti: Kontovel Edil-Porfidi - Acli Ronchi

DECKI

9.00 v Brisicikih, dom Ervatti: Jadran Farco - Don Bosco B; 15.00 v Brisicikih, dom Ervatti: Sokol - Intermuggia

NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA

14.30 v Standrežu: Juventina - Monfalcone; 14.30 na Proseku: Primorje - Fortitudo

1. AMATERSKA LIGA

14.30 v Buji: Buiese - Zarja; 14.30 v Manzanu: Manzano - Vesna

2. AMATERSKA LIGA

14.30 v Trebeah: Primorec - Castionese; 14.30 v Teorju: Teor - Kras; 14.30 v Zagorju: Sagrado - Gaja; 14.30 v Sovodnjah: Sovodnje - Domio

3. AMATERSKA LIGA

14.30 v Trstu, Campanelle: Serbola - Breg

NAMIZNI TENIS

ZENSKA A-1 LIGA

10.30 v Muraveri (Cagliari): Muravera - Kras Adriacaran

MOSKA D-2 LIGA

9.00 v Zgoniku: Kras - Pellicana

ZENSKA PROMOCIJSKA LIGA

10.00 v Zgoniku: Kras A - San Giovanni in Kras D - Kras B; 10.00 v Trstu, Ul. Biasoletto: Chiadino - Kras C

ODBOJKA

MLADINCI

11.00 v Trstu, »1. maj«: Bor - Volley Club Ts; 11.00 v Trstu, licej Galilei: Pallavolo Ts - Koimpex

MLADINKE

11.00 na Opčinah: Koimpex - Bor

Jutri

Ponedeljek, 10. januarja 1994

KOSARKA

DEZELNI MLADINCI

18.30 v Brisicikih, dom Ervatti: Jadran TKB - Arte GO; 20.30 v Brisicikih, dom Ervatti: Cicibona - Don Bosco

Obvestila

SK DEVIN

organizira v nedeljo, 16. januarja, smučarski izlet na Kanzel z možnostjo smučarskega tečaja. Za informacije in vpisovanje tel. na št. 200236, ali 327196.

ZSSDI

obvešča, da bo jutri, 10. januarja, ob 20. uri na sedežu SK Brdina seja smučarske komisije.

SD BREG - smučarska sekcija

organizira v nedeljah, 16., 23. in 30. januarja, ter 6. februarja, smučarske izlete s tečajem na Kanzlu in Katschbergu. Informacije in vpisovanje na sedežu društva v občinski telovadnici v Dolini v torek od 21. do 22. ure, ali na tel. št. 228297 zvečer (Miran Zobec) in 6700321 v delovnih urah (Ales Stefancic).

SK BRDINA

organizira v nedeljo, 16. 1., avtobusni izlet na Kanzel. Možna je tudi smučarska sola. Vpisovanje na sedežu kluba na Opčinah v ponedeljek, 10. t. m., od 18. do 20. ure. Informacije na tel. št. 212859 in 299573.

3. AL / PROTI SERVOLI

Le z zmago Breg ostaja v boju za napredovanje

V zaostali tekmi 13. kola je zmaga za Brežane obvezna. Po dveh nepricakovanih porazih (Lelio Team, Montebello Don Bosco) je Breg zdrsnil na peto mesto začasne lestvice. Ker »plavi« sedaj precej zaostajajo za vodilnimi, je razumljivo, da jim le z morebitno današnjo zmago proti Servoli ostaja še nekaj upanja, da v drugem delu prvenstva dohitijo tekmece v boju za napredovanje, ki so si ga postavili kot cilj, po izločitvi iz pokala pa temu cilju lahko posvetijo vso pozornost.

PRVA AMATERSKA LIGA / RAZLIČNA NASPROTNIKA ZA NAŠI ENAJSTERICI

Zarja bi morala osvojiti vsaj točko

Teško gostovanje Vesne v Manzanu

Križani igrajo proti trenutno vodilni ekipi - Za Bazovce na papirju lažje delo

Buiese - Zarja

Bazovci gredo v goste k ekipi, ki je lani izpadla iz promocijske lige. V skupini A je Buiese lani v 30 tekmah zbral le 13 točk in s tem pristal na predzadnjem mestu. Tudi letos se Buiese pod vodstvom trenerja Cumina doslej ni najbolje odrezal. V prvih osmih tekmah je sicer zbral 9 točk, v zadnjih petih tekmah pa mu je slo slabo, saj je spravil skupaj le tri točke, trenutno pa je na desetem mestu.

Zato je razumljivo, da bodo danes domačini dali vse od sebe, ker nočejo praznih rok z igrišča.

Bazovci se seveda dobro zavedajo, da je na tujem vedno težko priti do celotnega izkupička in zato bodo verjetno da-

nes ubrali obrambni sistem igre. Po vsej verjetnosti bi se v Buji zadovoljili tudi s polovičnim izkupičkom.

Manzano - Vesna

Nasprotnik »plavih« je lani v tej skupini pristal na petem mestu z 39 osvojenimi točkami. Letos pa se je ekipa iz Manzana se okrepila in zato je startala med glavnimi favoriti za končno zmago. To je doslej tudi povsem utemeljila, saj je edina nepremegana ekipa v tej skupini, z 20 osvojenimi točkami pa si deli prvo mesto z Zarjo. Za ljubitelje statistik bi morala omeniti se, da je v sedmih tekmah pred domačo publiko Manzano dobil le tri gole.

Neučinkovitost napadalne vrste Vesne je v

veliki meri kriva, da se Križani v zadnjih tekmah niso najbolje odrezali, kar dokazuje tudi dejstvo, da je Vesna v zadnjih petih tekmah dosegla le dva gola, medtem ko jih je v prvih osmih dosegla kar 16. Zaradi tega pa so se »plavi« z vrha lestvice spustili na sesto mesto.

Danes Križani gotovo ne bodo imeli lahke naloge in tega se vsi dobro zavedajo, ker je nasprotnik res solidna ekipa. Cetrtrkova zmaga nad Bregom in s tem uvrstitev v cetrtrfinale dezelnega pokala pa je Križanom vlila nove moci in zaradi tega vlada optimizem in upanje za današnjo tekmo, saj bi tudi ena sama točka predstavljala že lep podvig. (b.r.)

Posnetek z derbija med Zarjo in Vesno (F. KROMA)

DRUGA AMATERSKA LIGA

Sovodnje računajo na poln izkupiček

Težka naloga Krasa proti Teorju - Gaja ne sme izgubiti - Trebenci tokrat doma

Sovodnje - Domio

Sovodenjce caka danes domače srečanje proti Domiu, ki je v 13 kolih osvojil 13 točk in je se posebno cvrst v obrambi, saj je doslej po prejetih golih druga najboljša ekipa v ligi za Roianesejem. Domio je v 13 kolih prejel 10 zadetkov, Roianese pa dva manj.

Gripa je zajela tudi sovojenjsko mostvo, ki bo tako igralo brez Casagrandeja in D. Vintina. Cernic pa je izključen.

»Dobro smo se pripravili za to srečanje in seveda ob podpori naših navijancev tudi upamo na zmago. Domio je zamenjal trenerja. In znano je, da ekipa, ki menja trenerja, igra nato s podvojeno močjo,« nam je dejal predsednik Sovodenj Gianni Marson. (bl)

Teor - Kras

Teško nalogo bo imel tudi Kras čeprav igra z novincem v ligi. Teor je lani v skupini C 3. AL zasedel drugo mesto s 36 točkami in si s tem zagotovil napredovanje. Kot novinec je letos startal brez velikih ambicij. Glavni cilj je bil umirjeno prvenstvo brez bojazni pred izpadom. Po 13 odigranih tekmah pa je se nepremagan in z 21 osvojenimi točkami na prvem mestu s točko prednosti pred Palazzolom, ki je v cetrtek igral neodločeno zaostalo tekmo z Lavarianesejem. Omeniti moramo se, da je Teor v sedmih tekmah doma zbral kar 11 točk. Edino točko je prepustil prav v zadnji tekmi solidnemu Bertiolu.

Ti podatki jasno dokazujejo, kaj danes caka Krasovce, ki v zadnjih tekmah niso preveč blesteli in zato se je tudi njihov položaj na lestvici nekoliko poslabšal. V

zadnjih šestih tekmah se je Kras moral zadovoljiti le s tremi neodločenimi rezultati in če pogledamo zmage, ugotovimo, da je Kras do zadnjega uspeha prisel 7. novembra lani, ko je v Repnu s tesnim 1:0 premagal Talmassons. Prav zaradi tega si navijači Krasa danes ne delajo velikih iluzij.

Primorec - Castionese

Ceprav Trebenci igrajo z ekipo, ki je v spodnjem delu lestvice, pa ne bodo imeli lahke naloge. V zadnji tekmi z Lavarianesejem so bili izključeni Ferluga, Milković in Pertan, ki danes ne bodo smeli na igrišče. Če k temu dodamo še, da se stanje s poskodbami kljub premoru ni dosti

izboljšalo, potem je razumljivo, da bodo morali biti v okrnjeni postavi Trebenci zelo previdni.

Gostje bodo zaradi kocljivega položaja na lestvici (14. mesto, 9 točk) v Trebeah napeli vse sile - zavedajoč se problemov, ki jih ima Primorec - in računajo vsaj na točko.

Trebenci sicer nimajo problemov z lestvico, precej so oddaljeni od vrha, imajo pa lepo prednost nad skupino ekip, ki se bori za obstanek. Prav zaradi tega lahko igrajo bolj sproščeno in zato lahko tudi presenetijo nasprotnika, ki bo gotovo bolj obremenjen in napet.

Sagrado - Gaja

Proti novincu v ligi (Sagrado si je lani z 37 točkami zagotovil dolgo mesto v skupini D 3. AL in s tem napredovanje) Gaja (na sliki F. KROMA posnetek s tekme proti Caprivi) ne sme zatajiti.

Po starih zaporednih porazih je padrisko-gropajska enajsterica zdrsnila na predzadnje mesto lestvice, kar pa najbolj skrbi navijace je, da »zeleno-rumeni« zaostajajo za tri točke za ekipo, ki je na 12. mestu, ki se zagotavlja obstanek v ligi. Ne smemo pozabiti, da letos izpadejo iz lige zadnje stiri uvrščene ekipe.

Naloga Gaje v Zagorju bo vse prej kot lahka. Domačini so si po slabem začetku nekoliko opomogli, vendar so v zadnjih dveh tekmah poraženi zapustili igrišče in z 10 točkami so še vedno precej na prepihu.

Kot vidimo, se torej v Zagorju obeta res napet in oster boj za točke. (b.r.)

ODBOJKA / MOŠKA B2 LIGA

Nepričakovan poraz Goričanov

Imsa Kmečka banka - Bussolengo 1:3 (6:15, 13:15, 15:10, 14:16)

IMSA KMEČKA BANKA: Feri (7+11), Populini (7+20), Marchesini (0+2), Stabile (3+16), Lutman (6+10), Buzzinelli (6+5), Florenin (0+1), Populini C. (0+0), Princic, Uršic, Rigonat, Paoletti.

Sodnika: Trinco in Vinciguerra (oba Videm). Trajanje setov: 20, 32, 36 in 37 minut. Servisi (točke/napake): Imsa 5/19, Bussolengo 4/21. Bloki: Imsa 12, Bussolengo 13. Napake: Imsa 22, Bussolengo 18.

Imsa Kmečka banka je sinoči v Standrežu doživela nepričakovan poraz. Čeprav zaseda Bussolengo na lestvici skromen položaj, je tokrat s svojim nastopom v bistvu presenetil, Goričani pa so tokrat precej razočarani.

ODBOJKA / ŽENSKA C1 LIGA

Dragocena zmaga deklet Koimpexa

Z agresivno igro v obrambi so strle odpor ekipe Fontane- Nov sistem se obrestuje

Požrtvovalno v obrambi

Koimpex - Fontane 3:1 (15:7, 14:16, 15:10, 15:4)

KOIMPEX: Fabrizi (6+6), Gregori (10+5), Mijot (1+3), Pertot (6+9), Salon, Sosic (5+5), Starc (6+4), Skerk (1+1), Vidali (6+5). Servis (točke/napake): Koimpex 20/18, Fontane 6/9.

Po dolgem času je Koimpex končno spet prisel do zmage na domačem igrišču. Uspeh je toliko pomembnejši, saj je bil dosežen proti enemu boljših konkurentov v ligi in to brez Martine Ukmarjeve in brez Erike Skerk, ki je startala v začetni postavi, a si je že v prvem setu poskovala gleženj in je morala zapustiti igrišče. K sreči vse kaže, da poškodba ni huda. Nadvse razveseljivo pa je tudi dejstvo, da so

Slogasice sinoči zaigrale z veliko mero borbenosti, ki smo jo letos velikokrat pogrešali. Tako je po dolgem času bila obramba naše ekipe zelo agresivna in so igralke z dobrim premikanjem v drugi liniji nevtralizirale marsikateri nasprotnikov napad. Poudariti velja, da bi bil lahko uspeh se izdatnejši, saj se je sreča našim dekletom nasmihala tudi v drugem setu, ko so vodila že z 8:2 nato s 13:10, vendar so niz potem, predvsem zaradi neodločnosti na servisu in na mreži, zapravile. Vendar je bila reakcija takojšnja in resnično lahko z veseljem ugotovimo, da smo gledali dobro tekmo in predvsem dober vzpon naših deklet. Kot tehnično noto naj dodamo, da se je trener Drasić odločil za nov koncept igre, sistem 4-2, ki ga je obdržal skozi vso tekmo in mnenja smo, da se je taktična varianta povsem posrečila. S tem v zvezi nam je pomožni trener Bruno Milic dejal naslednje: »Trenutno je naša ekipa zelo nihajoča v sprejemu prve žoge, zato smo se odločili za sistem, ki omogoča boljše razporejanje igre na mreži. Starčeva je kot dodatni podajatelj vlogo odigrala do konca in po tej poti bo treba nadaljevati.« (INKA)

Bor Tombolini gladko zmagal

Do pomembnih točk so se v C1 ligi dokopale tudi borovke. Vivila so premagale po samih treh setih igre (15:11, 15:6, 15:3)

ODBOJKA / NA GOSTOVANJU ŽENSKA C2 LIGE V TRSTU

Poraz okrnjene Kmečke banke

Altura - Kmečka banka 3:1 (15:12, 15:8, 14:16, 15:13)

KMEČKA BANKA: Vizintin (8 točk + 12 menjav), Brisco (5+9), Lovisutti (7+9), Cernic (6+4), Tomsic (3+3), Braini (1+2), Zavadlav (2+2), Zotti, Pavio.

Servis (točke/napake): Altura 16/11, Kmečka banka 14/19.

Bloki: Altura 7 točk + 4 menjave, Kmečka banka 5+2.

Za Kmečko banko se je novo leto začelo slabo. Proti Alturi je namreč doživela poraz, ki pa ni povsem presenetljiv. Trener Jerončič je bil namreč ob odsotnosti Bressanove in poskodovane Zottijeve, (ki je sicer bila na klopi) prisiljen poslati na igrišče neobčajno sesterko. Podajajica

Erika Brisco je namreč nastopila v vlogi tolkačice, da bi ojačila napad, v vlogi režiserke pa jo je nadomestila mlada Loredana Tomsic. To se je v igri tudi poznalo, saj je večkrat prišla na dan neuigranost in tudi neizkušenost, saj so v tretjem in četrtim setu zaigrale istocasno tri deklice: Tomsiceva, Cerniceva in Zavadlavova. Na mreži se je precej poznala odsotnost Zottijeve, saj sta bili v napadu konstantno le Vizintinova in Briscova. Altura je igrala dobro, čeprav je občasno naredila tudi nekaj naivnih napak. Predvsem v obrambi pa je igrala zelo zagriženo in si je zmago povsem zaslužila. Zmagala bi lahko celo 3:0, saj si je v tretjem setu napravila vodstvo

12:4 in ni izkoristila niti treh zaključnih zog. Tudi v zadnjem setu je Altura precej tvegala. Bila je v visokem vodstvu 14:8, spet pa se je nekoliko prestrašila in pustila Goričankam, da so se približale na eno samo točko razlike. Tedaj pa je Vizintinova poslala servis v out, Altura pa je v naslednji akciji dosegla zmagovito točko neposredno na servisu. Skoda, saj bi lahko Kmečka banka izsilila tie break in ni izključeno, da bi potem tudi zmagala. Po tekmi trener Jerončič ni bil povsem razočaran: »Z igro sem zadovoljen, saj smo nastopili z zelo okrnjeno postavbo. Podajajica Loredana Tomsic je podajala praktično četrto tekmo, Zavadlavova pa ima komaj

petnajst let. Mislim, da je bil v tej tekmi odločilen prvi set, ko smo zgrešili šest sprejemov in naredili tudi drugače dosti napak. Altura pa je dokazala, da si ne zasluži mesta, ki ga zaseda na lestvici.«

Trener Altura Gianni Furlanic je bil tudi zadovoljen: »Moralo bi zmagati celo tudi 3:0. Pokazali smo tipično našo letošnjo igro. Na trenutke igramo zelo dobro, nato pa se v trenutku izgubimo in se zdi, kot da je na igrišču neka druga ekipa. To pa je predvsem posledica neizkušenosti, saj je samo ena igralka lani nastopala v C ligi, ostale pa so igrale v prvi diviziji ali sploh niso nastopale.« (Andrej Maver)

KOŠARKA / PROMOCIJSKA LIGA - TRŽAŠKA SKUPINA

Cicibonaši v slovenskem derbiju povsem nadigrali sokolovce

Andrej Cupin (26 točk) in Borut Pertot (22) najboljša strelca srečanja

Sokol Warm - Cicibona Mingot 76:111 (41:56)

SOKOL WARM: Gruden (1:2), Stanissa 19 (3:5), Klanjšček 11 (5:8), Sosic 13 (1:3), M. Pertot 9 (1:2), D. Starc 9 (1:3), Gerli, Lesica 3 (3:5), trener I. Starc.

PM: 17:29. SON: 26. 3T: Sosic 2, Stanissa 2, Gruden 1.

CICIBONA MINGOT: B. Pertot 22 (2:2), Giacomini 8 (1:2), Jogan 12 (2:3), I. Bajc 7 (1:3), A. Cupin 26 (9:9), Battilana 10 (2:4), Semen 4, Tomsic 10 (4:4), Furlan 10 (4:4), Krizmančič 2, trener Kovacic.

PM: 21:28. SON: 27. 3T: Jogan 2, Tomsic 2, Cupin 1, Giacomini 1.

Včerajšnji slovenski derbi promocijske lige, ki so ga odigrali v Repnu, ker je bila nabrezinska telovadnica neuporabna za igranje (dvignil se je

namreč pod), se je končal s presenetljivo visoko zmago cicibonasev. Sokolovci so namreč držali korak s cicibonaši le prvih 10 minut (20:22), nakar so si varovanci trenerja Kovacića priigrali prednost 10 točk (36:26), ki so jo nato povečali na 17 proti koncu polčasa (65:39). Pricakovati je bilo, da bodo nabrezinski kosarkarji reagrili. Zgodilo pa se je nasprotno: cicibonaši so se bolj poječali tempo igre in z delno razliko 20:6 povečali svojo

Kontovelci praznih rok

V derbiju kola v promocijski ligi na Trzaskem je Kontovel izgubil doma proti Ferroviariu s 72:76 (40:29).

prednost na 27 točk. Tekme je bilo tedaj dejansko konec.

Razlog za tak nepričakovan razplet na derbiju verjetno gre iskati v dejstvu, da sokolovci med premorom niso trenirali, poleg tega pa sta bila odsotna se Paulina in Usaj.

Pri Ciciboni so vsi zadovoljivo igrali, predvsem pa sta se izkazala Borut Pertot (7:8 pri metu za 2 točki, 2:2 za 3) in Andrej Cupin (7:8 za 2, 1:1 za 3 in kar 9:9 pri prostih metih). Naj omenimo se dobro igro Rickyja Battilane, ki je dosegel 10 točk.

Pri Sokolu pa je bil najboljši v napadu Stanissa, solidno sta se igrala Martin Sosic in Matej Gruden, vsi ostali pa so igrali pod svojimi sposobnostmi. (VJ)

DRŽAVNIKADETI

Bor Radenska - Menta Più Gorica 87:83 (45:44)

Andrej Cupin (Cicibona) je včeraj dosegel kar 26 točk

KOŠARKA / PROMOCIJSKA LIGA

Za domovce usodna slaba igra v prvem delu srečanja

Poraz po podaljškju - Košuta 30 točk

Villesse - Dom Simek 78:76 (37:32; 70:70)

DOM SIMEK: Primožic, Košuta 30, Kocjancic 2, Orzan 21, Pecanac 6, Gruzovin 2, Battello 4, Zavadlav, Bordon 4, Jarc 7, trener Miani.

PON: Kosuta (38), Kocjancic (42). TRI TOČKE: Orzan 5, Kosuta 4, Pecanac 1.

Domovci so včeraj v Villesah zamudili lepo prilozo

Kras Activa še vedno nepremagan

Namiznoteniski drugoligasi Krasa Active se tudi z gostovanja v Caltu pri Rovigu vračajo z zmago. Tamkajšnji Libertas so premagali s 5:3 in ostajajo v ligi se naprej nepremagani.

nost, da bi ohranili drugo mesto na lestvici. Izgubili so namreč po podaljškju. Treba pa je priznati, da so si gostitelji zmago povsem zaslužili.

Za naše kosarkarje je bila predvsem usodna slaba igra v prvem polčasu. V obrambi so bili dokaj pomanjkljivi in tudi v napadu so bili netočni pri metu na kos. V drugem delu tekme so z boljšo obrambo zaostanek le nadoknadili in prav v zadnjih 30 sekundah je Orzan z dvema »trojkama« izid izenačil. Domovci so v podaljškju povedli za tri točke. To pa je bilo tudi vse, kar so zmogli, gostitelji so stanje najprej izenačili in potem tudi zmagali.

Najbolši v Domovih vrstah so bili v obrambi Battello in Jarc, ki je imel kar 14 skokov, in v napadu Košuta, ki je dosegel 30 točk.

(M. Komel)

PORTUGALSKA

Dežela na koncu Evrope ⁽⁵⁾

Izjemno bogastvo lizbonske cerkve sv. Roka

Tri avenije se v svojem koncu zlijejo v osrednji trg Rossio, ki se zaključuje z lepo neoklasicistično zgradbo Narodnega gledališča iz 1842. In če bomo nadaljevali pot po osrednji in najdaljši aveniji Avenida da Liberdade, ki se konča v trgu poimenovanem po markizu Pombalu (mimo-grede, njemu je posvečenih po vsej Portugalski veliko trgov in avenij), potem smo videli tudi najimpozantnejši del Lizbone. Če pa bi se iz osrednjega trga Praco da Comercio podali proti hribu na desni, bi končali v najstarejšem delu mesta.

Grad na hribu, Sao Jorge, ki so ga gradili od 9. do 12. stoletja, se spominja, da je bil to nekdanji mavrski grad in le lučaj od osrednje romansko gotске katedrale lahko na tako imenovanih azulejosh (znacilnih modro-belih

slikarijah na keramičnih ploščicah) vidimo sliko zavzetja tega gradu v 12. stoletju, se pravi v času reconquiste. Sicer pa je ves ta predel, ki se imenuje Alfama, enkraten in nepovnovljiv. Nekdanje staro mestno jedro z ozkimi ulicami, ki so komaj kaj več kot dober meter široke, spominja na arabske kasbe; v tem orientalskem delu mesta, kjer nekaj previdnosti vendarle ni odveč, zlasti ne zvečer, cloveki doživijo bogastvo zgodovine ter avtentično življenje glavnega mesta: razbeseženo zanikrno perilo po vratih in oknih, umazane ulice, revščina, poceni gostinski lokali, kjer pristanški delavci za nekaj sto escudov dobijo svojo porcijo rib in vina, boljši trg, na katerem se da poceni obleci in obuti.

Zdaj se odločimo za zahodno cetr, ki je na levi

od izhodiščnega trga. Smo na ulicah Chiada, v četrti, ki je ime prevzela po pesniku Antoniu Ribeiri »o Chiado«. Nekdaj ulice knjigarn in starinarnic se zdaj, po požaru 1988, umikajo novim zgradbam. A del nekoc živahnega utripa je cutiti se zdaj. Se vedno stoji na ulici Garrett znamenita kavarna Cafe Brasileira, nekakšen lizbonski Maxim, in ob mizi zunaj se vedno čaka na svojo kavo v bron odlik kip pisca Fernanda Pessoa. Ceprav je v Lizboni kot na vsem Portugalskem veliko cerkva, je ob stolnici brez dvoma vredna posebne pozornosti cerkev sv. Roka. Zgrajena 1570 in obnovljena 1755, skriva v svoji notranjosti bogastvo mozaikov, azulejosev, marmorja, dragih in pol-dragih kamnov.

(Se nadaljuje)
Marjeta Demšar

Osvoboditev Lizbone 1147 izpod Arabcev, prikazana na keramičnih ploščicah (Foto: M. D.)

BAROMETER RAZPOLOŽENJA

Kaj početi v prihodnjem tednu?

Leto 1994 se v znamenju Škorpionja »ne počuti dobro«

PON TOR SRE CET PET SOB NED

POCUTJE, ZDRAVJE

sprostitev	×	×	○	○	○	✓	✓
šport	✓	○	○	○	○	×	×
post, dieta	○	○	○	○	○	✓	✓
tezja fizična dela	✓	○	○	○	○	×	×
izlet	✓	○	○	○	○	○	✓

DRUŽBA, ODNOSI

obisk znancev	✓	✓	○	○	○	○	×
domaća zabava	×	×	×	○	○	○	✓
družinski posvet	✓	○	○	○	✓	✓	✓
družabne igre	○	○	✓	✓	✓	✓	○
urejanje uradnih zadev	✓	×	○	○	○	×	×

POSEL, DENAR

poslovno srečanje	○	○	○	✓	✓	○	○
naložbe in nakupi	✓	✓	○	○	○	×	×
zamenjava službe	×	×	○	○	○	×	×
izposoja denarja	○	○	✓	✓	✓	✓	○
igre na srečo	○	✓	✓	○	○	○	×

LJUBEZEN, SPOLNOST

osvajanje	✓	✓	○	○	○	✓	✓
iskren pogovor	○	○	✓	✓	✓	✓	○
zmenek	✓	✓	✓	○	○	✓	✓
ljubljenje	×	×	○	○	✓	✓	✓
prekinitev zveze	×	○	○	○	○	✓	✓

UMSKE DEJAVNOSTI

branje	✓	✓	✓	○	○	○	✓
učenje, sirjenje obzorja	○	✓	○	✓	○	○	○
raziskovanje	×	×	○	○	✓	✓	○
umetniško ustvarjanje	○	○	✓	✓	✓	✓	✓
reševanje težav	×	×	○	○	○	✓	✓

(A. O.)

LEGENDA: ✓ ugoden dan, ○ nevtralen dan, × neugoden dan

PODLISTEK

Vinko Lenarčič

Plečnik

4

Plečnik je imel tudi izrazit dar za opazovanje. Poudaril je, da je bila ta lastnost se posebej značilna za njegovega brata Andreja. »Ne veste, kaj vse je ta clovek videl in presodil, opazil in si zapomnil. Samo tole vam povem: dunajsko pokopalisce je veliko; z bratom sva hodila po njem in ne veste, s kakšnim zanimanjem je bral napise in skoro pri vsakem drugem, tretjem grobu vedel kaj povedati. Cudil sem se. To je bila več kot zgodovina, bile so mnoge skrivnosti.« Plečnik je opozarjal, da je zelo pomembno, kako clovek opazuje.

Arhitekt mora mnoga svoja opazovanja sproti ponazoriti, skicirati. »Zato vam pravim, skicirajte

in zopet skicirajte, pri tem si boste skicirano bolje zapomnili ali vsaj ohranili, navadili se boste risati, kar je za arhitekta prvi pogoj, 'conditio sine qua non', navadili se boste sebi in drugim ponazoriti, kar boste hoteli, vse tisto namreč, cesar ne morete izraziti z besedo, se pomembnejše pa je to, da boste na ta način izpopolnili svoj cut za linijo, formo, razmerja.«

Več kot naravno je, da clovek opazuje le tisto, kar ga zanima. Plečnik je rekel, da moramo cimvec opazovati, iz cesar sledi, da nas mora nujno cimvec stvari zanimati. Plečnik se je nekoliko drastično izrazil, da mora arhitekt vtakniti svoj nos v vsako stvar.

Ko je nekoc prisel k

Murke (Begunje na Gorenjskem)

meni (takrat sem bil ze v predsobici njegovega ateljeja), me je vprašal, ali sem prebral neko stvar v casopisu. Nekam malomarno sem rekel, da sem prebral naslov, vec pa ne. »A tako,« je vzrojl Plečnik, »ce vas to res ne zanima, vam pravim, da ne delate prav. Cloveka, predvsem pa arhitekta, morajo, pravim vam - morajo! - tudi take stvari zanimati. Ali niste ali pa

nocete biti radovedni. Jaz pa vam povem, da sem radoveden in se to vam recem, arhitekt se mora zanimati za vse; in se vam povem, da to ni nobena babja radovednost ali, kakor recemo, babji firbec!« S temi besedami mi je hotel pojasniti, kaj se pravi biti radoveden. Plečnikova radovednost je bila vedoželjnost.

Naj to pojasnim z nekaj lastnimi doživetji.

Plečnik je urejal stopnice v Gledaliski stolbi. Po njegovi skici sem moral posneti volute jonskega stebra, to pomeni, jih narisati v naravni velikosti. On je narisal vse s prosto roko in odsel. Kaj sedaj? Kaj je moja prosta roka v primeri z njegovo? Mislim sem in mislil. Voluta sem nazadnje skonstruiral s sestilom in ugotovil, da je popolnejša od skice.

(Se nadaljuje)

Danes goduje

Gregorij X., papež

Teobald Visconti, poznejši papež Gregorij X., se je rodil v začetku trinajstega stoletja v Piacenzi. Po končanem studiju prava je postal tajnik in pravni svetovalec svojega pokrovitelja, kardinala Pecorara. Po njegovi smrti je Teobald odklonil imenovanje za skofa v Piacenzi. V naslednjih nekaj letih je bival kot arhidiakon v Liegeu in upravljal skoraj tristo župnij, vmes pa izpopolnjeval svoje teološko znanje.

Ko je bil leta 1271 kot papeški odposlanec v Sveti deželi, ga je doseglo sporočilo, da so ga izvolili za papeža. Vrnil se je v Rim, kjer so ga marca 1272 posvetili v masnika in skofa, nato pa kronali za papeža.

V casu svojega papeževanja si je prizadeval odpraviti nesoglasja med kršćanskimi vladarji, vendar brez uspeha.

Za maj leta 1274 je sklical koncil v Lyonu, na katerega je povabil tudi bizantinskega cesarja Mihaela VIII. Paleologa in patriarha Jozefa. Po 220 letnem razkolu med Cerkvama so dosegli zedinjenje, ki pa se je kmalu po Gregorijevi smrti spet porušilo. Na koncilu so tudi sprejeli odlok o konklavu, papeških volitvah, ki v bistvu velja se danes. Z njim se je trajanje volitev močno skrajšalo.

Po koncilu se je papež sestal se s cesarjem Rudolfom, ki je obljubil, da bo vodil krizarje v novi krizarski vojni.

Gregorij X. je umrl 10. januarja 1276, njegov god pa se obhaja dan prej.

(Vir: Leto svetnikov)

NESLIŠNI KLICI

Sreča je rdeča

Svet je barvit in naše oči to živo zaznavajo - Čim močnejša je naša zavest o tem, globlji učinek imajo barve na našo življenjsko energijo

Tale sanjsko-resnična zgodba, ki se je pripetila neki moji prijateljici, pa daje slutiti se kaj, čemur se iz spostovanja do skrivnosti ne kaze blizati z besedo.

"Nekega dne sem v izlozbi opazila medeno-zlat kostim in se živo zalela obleci vanj kot v nekakšno bleščečo zlato kožo, ki bi sijala na vse moje drage. Ker mi je bil po ceni nedosegljiv, ga nisem niti pomerila, le predstava zlate kože se je pogosto odvijala pred moji očmi. Cez nekaj tednov, ko se je močno otlopilo, sem v isti trgovini kupila belo-sivo srajčno obleko, začudena, kako mi prija asketska sivina na kljub nočnemu soncu na živozelenem blazinem hribu in sočnim rdečim ce-

snjam, ki so me veselile z barvo in okusom.

Tisto noč sem potem sanjala, kako sem sedela pri računalniku in je k meni pristopil belolasi modrijan, v budnosti moj sef. Rekel mi je, naj si vendar kupim tisti zlati kostim, da se bom v njem bleščala, kot si zelim. Ubogala sem ga in odšla v trgovino, pomerila kostim, a mi je bil prevelik. Se zmeraj v sanjah sem odšla v neko drugo trgovino, kjer je visela zivordeca obleka. Nadela sem si jo in stopila v ozadje z velikim stopniščem, ki je vodilo v ogromno dvorano. Pred vhomom me je cikal slovesno oblečen nekdanji moz, pokazal na goste in obložene mize in rekel: 'Ta praznik je pripravljen zate.'

Ko sem se zbudila, sem se oblekla v belo-sivo obleko in se napotila v trgovino z zlatim kostimom. Pomerila sem ga in kot v sanjah mi je bil tudi v resnici prevelik. Odsla sem se v drugo trgovino, kjer me je na steni čakala zivordeca obleka iz sanj, tesno oprijeta kot koža. Ko sem oblečena vanjo stopila iz kabine, je nasproti mene stala lepa starejša gospa in rekla: 'Saj veste, da je ta obleka čakala na vas.' 'Vem,' sem odgovorila, 'sanjalo se mi je o njej.' 'Prav zdaj, ko ste slekli sivo obleko, ki je nunska barva, barva odpovedi, boste lahko uresnicili vse, saj ste vstopili v rdečo, ki je barva zemeljskega uresničenja. Kupite si se rdec plašč, na pragu najsrečnejših let

ste.'

Naj je bila učenost neznane gospe pobrana od koderkoli, sanje, ki so se uresnicile nekaj ur zatem, ko so bile odsanjane, in ta simbolna razlaga so spletle neko novo, dotlej neznano moč barve v mojem življenju. Kupila sem rdec plašček, rdeče čevlje in prav takrat drugič in zadnjič srečala nenavadno neznanko. Ko sem prijateljici omenila, da si bom kupila se rdečo uro, je s stene snela svojo staro uro z rdečo stevilčnico, zlatim obročkom in rdečim pasom in mi jo podarila. Kazalca sta bila na številki dvanajst, bilo je natanko popolnoci. In takrat se je pred moji očmi odvrtel se neki drug sanjski film izpred treh let, ko se mi je v sanjah prikazala zlata

ura, ki je kazala tricetr na dvanajst in sem razumela, da mi do polnega kroga manjka se četr pot. Odtelej mi teče poln, rdec cas, in če sklepam po dogodkih, ki so temu sledili, je bila skrivnostna dama poslana v mojo blizino zato, da bi jasno dojela, kakšen je življenjski cas, ko kri privre na kožo in radostno utripa v svojem zarenju."

O isti varljivi meji med resničnostjo in sanjami pripoveduje tudi tole Goethejevo doživetje:

"Ko sem se polagoma oddaljeval od vasi, sem opazil, vendar ne s svojimi telesnimi, marvec z duhovnimi očmi, kako po isti poti nekdo jaha v vas. Ta jezdec sem bil jaz. Oblečen sem bil v sivo oblačilo z izvezenimi zla-

Titian: Ariadna

timi nasitki. Stresel sem se, da bi pregnal halucinacijo, in podoba je izginila. Nenavadno je, da sem bil po osmih letih, ko sem se znašel na istem mestu, prav tako oblečen, kot sem videl takrat. Dodati moram, da tega nisem na-

redil namenoma, ampak sem se povsem po naključju znašel v isti opravi."

Ce se je tudi vam zgodilo kaj nenavadnega, nam pošljite svojo zgodbo na naslov: Republika, Slovenska 54, rubrika Neslišni klici.

Dusa

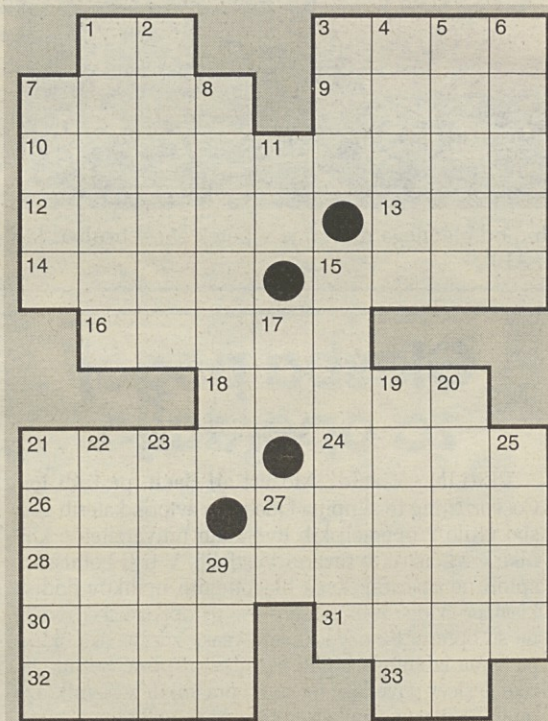
KRIŽANKA

Vodoravno:

1. kemijski znak za nobelij, 3. odtrganje in zdrsenje zemlje na strmih pobočju, 7. starorimski državnik, neizprosni sovražnik Kartagine, 9. prsno meso pri perutnini, 10. apostolsko poslanstvo ali papeška čast, 12. premožen ruski kmet, 13. steblo trave, 14. levi pritok Irtaša v Zahodni Sibiriji, 15. duše umrlih pri starih Rimljanih, 16. berilo, 18. lisasta krava, 21. slovanski knez, ki je v sedmem stoletju vodil močno slovansko plemensko zvezo, 24. telovadno orodje za preskoke, 26. švedsko smučarsko središče, 27. deželni oblastnik v Judeji, ki je sodeloval pri obsodbi Kristusa, 28. tumor, ki ga zanesejo celice novotvorbe iz primarnega kotsiča na druga mesta telesa, 30. grški mitološki trojanski junak, ki se je resil iz goreče Troje in po dolgih blodnjah došel v Italijo, 31. mejna reka med Slovaško in Madžarsko, Ipoly, 32. nekdanja tuja popevkarica (Irene), 33. začetnici nekdanjega slovenskega atleta Lorgerja.

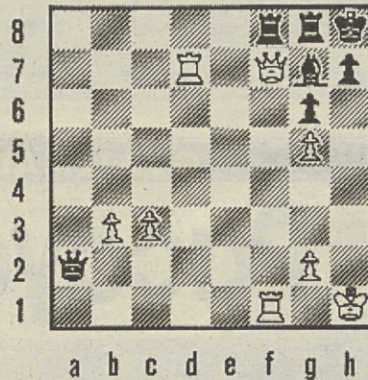
Navpično:

1. del strehe, ki moli prek zidu, 2. kamenček v srednjem usešu, 3. angleška kratica za neznan leteti predmet, 4. jadranski otok, 5. ime francoskega filmskega igralca Delona, 6. pisane zolne, 7. zlato jabolko, 8. sredstvo za izolacijo, 11. začetnici slovenskega slikarja Kralja, 15. komarji, 17. avtomobilska oznaka Vicenze, 19. zlom telesnih sil z izgubo zavesti, 20. demon v judovski mitologiji, 21. samski moski, 22. cirkusko prizorišče, 23. osnovna dolžinska mera, 25. ime več pergamskih kraljev, 27. kratica za post scriptum, 29. otok carovnice Kirke.

metastaza, Rnef, Ipel, Cara, SL
bil, Isim, mami, čtivo, liska, Samo, koza, Are, Pilač.
Vodoravno: No, usad, Kato, file, apostolat, kulak.
Vertikalno: Rnef, Ipel, Cara, SL

ŠAH

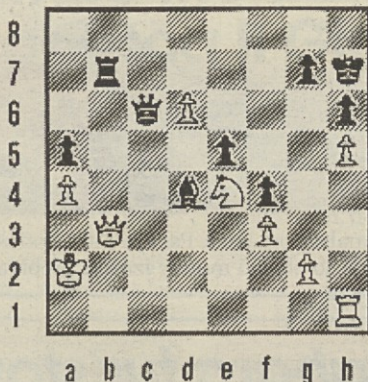

Butnaru - I. Szabo / Romunija 1956

Se ena naloga iz serije nenavadnih remijev je pred reševalci. Tokrat je v težavah beli, ki je krajši za figuro, vendar pa je na sedmo vrsto pripeljal svoje baterije. Ali se lahko upa na ugoden razplet, ki vodi v remi. Dobra analiza vam bo potrdila, da sta nasprotnikovi trdnjavi na sedmi vrsti že pol zmage!

Resitev naloge

Umik bele dame na polje c4 bi po 1.Dc4 Tf1: 2.Df1: Db3: olajšal crnemu pot do zmage. Beli se zato odloči za žrtve dame s potezo 1.Dg7+!, ki vodi k remiju! 1...Tg7: 2.Tf8+ Tg8 3.Tff7 Se ena od ključnih potez belega, saj črna dama ne more poseči v borbo. 3...Tc8 4.Th7+ Kg8 5.Thg7+ z večnim šahom - remijem!

Alterman - Legkij / SZ 1989

Beli je v velikih težavah. Poleg napadene bele dame je v nevarnosti tudi beli kralj. Ali je se kaj možnosti za rešitev? Kamek upanja daje belemu kmet na polju d6 in aktivna igra vseh belih figur. Pri tem ne pozabite na trdnjavo na polju h1. Beli na potezi zmaga!

Resitev naloge

Omenili smo trdnjavo, ki s potezo 1.Tc1! prihaja v igro. 1...Dc1: Poglejmo druge možnosti črnega: 1...Tb3: 2.Tc6: Tb2+ 3.Ka3; 1...Dd7 2.Sf6+! gf6 3.Db7: Db7: 4.Tc7+! Sedaj sledi zmagovita kombinacija belega: 2.Sf6+! gf6 / 2...Kh8 3.Dg8 mat/ 3.Db7+ Kg8 4.Db8+ Kf7 5.Dc7+! Po zamenjavi dam je črni izgubljen!

Silvo Kovac

JUTRI

Pisalo se je leto
1901

V Teksasu največja najdba nafte

Prvo desetletje novega stoletja je poleg osupljivih znanstvenih odkritij, razgibanega dogajanja na mednarodni sceni, vzpona osebnosti iz sveta književnosti in umetnosti - pomenilo tudi obdobje pomembnih najdb, ki so nenazadnje vplivale tudi na razmerje sil v svetu. Združene države Amerike so v tem desetletju dosegle industrijsko zrelost in se pripravljale stopiti na svetovno prizorišče kot pomembna mednarodna sila. V novo stoletje so stopile kot velika država s skoraj 9 milijoni kvadratnih kilometrov ozemlja in s približno 85 milijoni ljudi.

Teksas, ki je leta 1845 postal ena od držav ZDA, je poleg številnih ameriških »podvigov« v prvem desetletju novega stoletja, zapisan v zgodovini zaradi največje najdbe »črne zlata« na svetu. Ameriko je obsla vest, da so v Teksasu odkrili bogato naftno področje. Nafta - svetla do temnorjava tekočina, lažja od vode, zmes različnih ogljikovodikov, nastala iz rastlinskih in živalskih organizmov v milijonih let, do nje pridejo z globinskim vrtnjem v zemeljske plasti, eno najpomembnejših pogonskih sredstev, vse to in se kaj bi lahko rekli o nafti. 10. januar 1901 je zabeležen kot dan ene največjih naftnih najdb v Teksasu.

Horoskop

zapisal

B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: V trenutkih omame vas bo pričela obsedati želja, ki je ne boste mogli zatreti, kljub temu, da vas bo nekdo naglasneje opozoril, da se lahko opečete.

BIK 21. 4. - 20. 5.: V vzdušju novega se boste počutili stari in slabi. Že kmalu pa boste prisluhnili duhu realizma in ugotovili, da ste taki, kot ste, vendar najboljši!

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: Bojite se, da je ne skladje vajinih interesov doseglo kritično točko in da se bo prevesilo v praznino iskanja novih možnosti. Zgodilo se bo prav nasprotno.

RAK 22. 6. - 22. 7.: Ze res, da potrebujete pozornost bližnje okolice, vendar se vam zaradi tega ni treba razprodajati. Dovolj ste vredni, da jo dobite zastoni.

LEV 23. 7. - 23. 8.: Spoznali ste, da niste dovolj jasno izrazili svojih stališč. Popravili boste škodo in poravnali dolg, nakar se boste predali skupnemu vrtincu radosti.

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: Ker ste poskrbeli za svoje psihično in telesno zdravje, bo vaše počutje prijetno, korak tekoc in lagoden, pot pa položna in obetavna.

TEHNIKA 23. 9. - 22. 10.: Ponudila se vam bo čudovita priložnost za skok cez plot. V iskanju odgovora za polet boste premetali ljubezensko gnezdece podolgem in počez.

ŠKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Ker ste razveselili svoje najdražje z gesto, ki ste jo izbrali s pretnjenim posluhom za njihove potrebe in želje, bo med domačimi stenami se dolgo toplo.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Po dolgem času boste srečali znanca, ki jih boste komajda prepoznali. Ob izmenjavanju življenjskih zgodb boste začutili, da marsikomu zavirate.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: Partner zal ne bo navdušen nad vašo najnovejšo idejo, a vendarle mu boste vzgali odločilno iskrico, ki se bo razplamtela najkasneje čez eno leto.

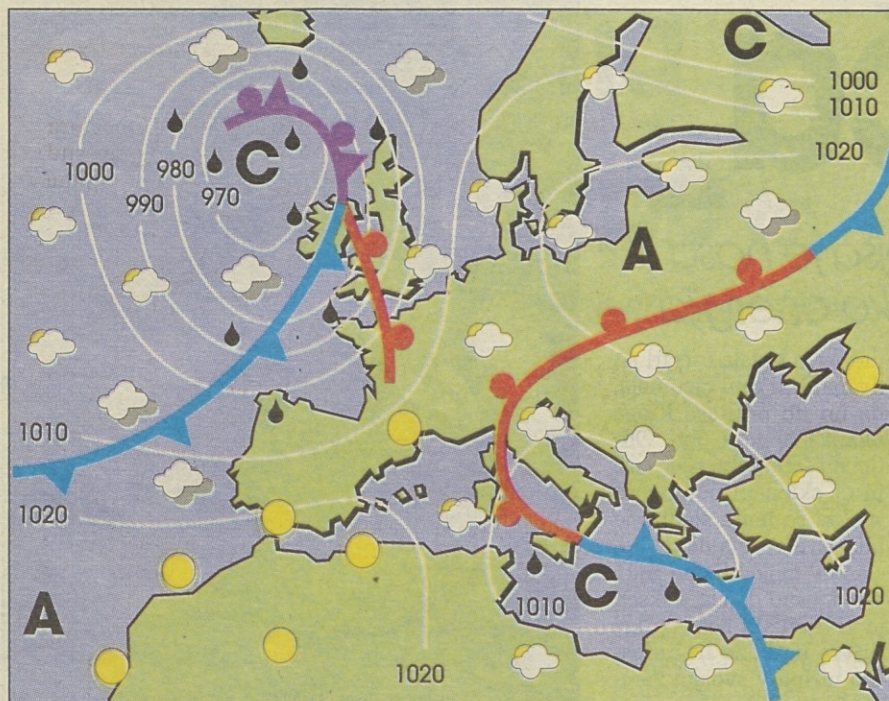
VODNAR 21. 1. - 19. 2.: Sele ko se boste o svoji namisljeni težavi prepričali sami, se boste nekemu dovolj zasmilili ter mu izpovedali svoje najgloblje misli in čustva.

RIBI 20. 2. - 20. 3.: Ze dolgo niste bili tako občudovani in opisani s tako prijetnimi gestami. To vas bo tako prevzelo, da boste začeli igrati vlogo vsemogocnega kralja.

EVROPA / DELNO JASNO, NA JUGU DEŽ

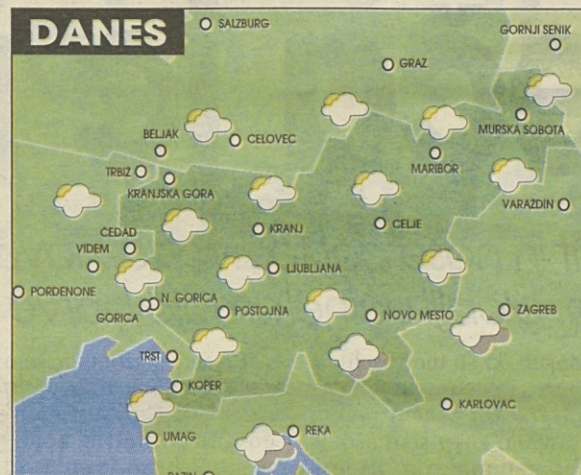
Vremenska slika:

Nad Sredozemljem je plitvo območje, nad vzhodno Evropo pa je nastalo sibko območje visokega zračnega pritiska. Oslabljena fronta se zadržuje nad Alpami. Ob zmernih južnih vetrovih se nad našimi kraji zadržuje tople zrak.

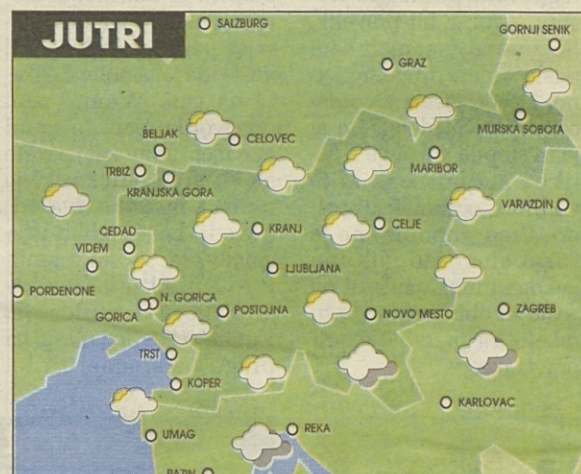
ALPE JADRAN / OBLAČNO IN SUHO,

OBLAČNOST	DEŽ/SNEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	MEGLA
nad 10 m/s	

Slovenija:
Zmerno do pretežno oblačno bo in v glavnem suho. Najnižje jutranje temperature bodo od 2 do 7 °C, najvišje dnevne od 7 do 13 °C.

Sosednje pokrajine:
V sosednjih pokrajinah bo zmerno do pretežno oblačno in suho.

V Sloveniji:
V ponedeljek bo delno jasno in suho.

Obeti:
V torek, bo zmerno do pretežno oblačno, ponekod bodo manjše padavine.

TEMPERATURE
ALPE JADRAN

včeraj ob 8. in ob 14. uri

LJUBLJANA.....	5/9
TRST.....	14/-
CELOVEC.....	0/2
BRNIK.....	4/11
MARIBOR.....	10/13
CELJE.....	6/11
NOVO MESTO.....	4/8
NOVA GORICA.....	14/14
MUR. SOBOTA.....	6/12
PORTOROŽ.....	14/16
POSTOJNA.....	9/12
ILIRSKA BISTRICA.....	11/12
KOČEVJE.....	8/9
CRNOMELJ.....	4/8
SLOV. GRADEC.....	9/12
BOVEC.....	-/-
RATEČE.....	3/3
VOGEL.....	3/3
KREDARICA.....	-4/-3
VIDEM.....	11/15
GRADEC.....	1/10
MONOŠTER.....	9/13
ZAGREB.....	5/10
REKA.....	13/14

TEMPERATURE
PO EVROPI

včeraj ob 8. in ob 14. uri

HELSINKI.....	-1/-1
STOCKHOLM.....	2/3
MOSKVA.....	-1/2
BERLIN.....	3/8
VARSAVA.....	4/6
LONDON.....	-2/5
AMSTERDAM.....	2/7
BRUSELJ.....	1/5
PARIZ.....	0/6
DUNAJ.....	9/15
ZÜRICH.....	3/9
ŽENEVA.....	1/6
RIM.....	14/18
MILAN.....	7/12
BEOGRAD.....	7/18
BARCELONA.....	3/11
ISTAMBUL.....	7/15
MADRID.....	0/8
LIZBONA.....	8/13
ATENE.....	10/17
TUNIS.....	9/18
MALTA.....	16/19
KAIRO.....	9/20

DOLŽINA DNEVA

Sonce je vzšlo ob 7.43 in bo zšlo ob 16.35. Dan bo dolg 8 ur in 51 minut. Luna je vzšla ob 5.13 in zšla ob 14.19.

RAZMERE NA CESTAH

Promet po notranjosti države, kakor tudi preko vseh mejnih prehodov poteka tekoče in brez zastojev. Za mejne prehode priporočajo zimsko opremo.

SNEŽNE RAZMERE

FURLANIJA-JK

Piancavallo	50/120 cm
Forni di Sopra	70/110 cm
Zoncolan	70/100 cm
Trbiz	70/150 cm
Nevejsko sedlo	100/200 cm
Sauris	60/80 cm

VENETO

Sappada	50/75 cm
---------	----------

SNEŽNE RAZMERE

SLOVENIJA

Soriska planina	100 cm
Stari vrh	od 15 do 35 cm
Kranjska gora	do 100 cm
Golte	do 120 cm
Pokljuka	do / cm
Kanin	do 290 cm
Kalic	do 20 cm
Velika Planina	do 40 cm
Vogel	do 230 cm
Krvavec	do 100 cm
Rogla	od 100 do 140 cm
M. Pohorje	do 80 cm
Kobla	od 10 do 120 cm

PLIMOVANJE

Danes: ob 1.13 najnižje -10 cm, ob 7.09 najvišje 46 cm, ob 14.13 najnižje -60 cm, ob 20.53 najvišje 30 cm.

Jutri: ob 2.05 najnižje -13 cm, ob 7.52 najvišje 48 cm, ob 14.48 najnižje -65 cm, ob 21.29 najvišje 36 cm.

Renmin
Ribao
proti
žargonu

PEKING - Z nerazumljivim političnim žargonom se ne ubadajo samo v Italiji, ta »jezikovni virus« je, kot kaže, okuzil do nedavne ga zdravo izrazje kitajskih politikov. Partijsko glasilo Renmin Ribao je včeraj pozvalo politike in krajevne upravitelje, »naj bodo pragmatični in naj ne trosijo besed v veter«. Svetuje jim, naj se jasno opredelijo glede izzivov sedanje reforme in naj ne uporabljajo ljudem nerazumljivega besedišča. Renmin Ribao ugotavlja, da se le redki tovarši pojavljajo na konferencah, smrdi jim pisanje poročil in analiz, raje se prepuščajo bombastičnim pozivom, tako da bi pred nadrejenimi pokazali svoje govorniške in intelektualne sposobnosti. V bistvu pa se prepuščajo le praznemu in neveseljskemu besedišču. Renmin Ribao ugotavlja, da se le redki tovarši pojavljajo na konferencah, smrdi jim pisanje poročil in analiz, raje se prepuščajo bombastičnim pozivom, tako da bi pred nadrejenimi pokazali svoje govorniške in intelektualne sposobnosti. V bistvu pa se prepuščajo le praznemu in neveseljskemu besedišču.

GVATEMALA / OGNJENIŠKI IZBRUH

Pacaya spet straši

Gvatemalski ognjenik Pacaya (30 kilometrov jugozahodno od glavnega mesta) je v petek začel bruhati la-vo, tako da so oblasti morale izseliti prebivalstvo. (Telefoto AP)

Sahara turistov
tokrat ... ne vabi

PARIZ - Po Sahari se ne moreš sprehajati kot po mestnem parku. Tega nekaterim turistim nikakor ni mogoče dopovedati. Tako je ob novem letu skupina italijanskih turistov v Cadu naletela na mino, pri čemer je en turist izgubil življenje, trije pa so bili ranjeni. Sedaj so oblasti saharskih držav poslale vsem turistič-

nim operaterjem navodila, iz katerih izhaja, da je na severu Malija in Nigerije tveganje zelo veliko, prav tako se je treba izogibati severnega Cada in nekdanje Spanske Sahare, kjer se spopadajo sile Maroka in Fronte Polisario. Skratka, v nasprotju s tradicionalnim turističnim geslom Sahara ... ne vabi.

Glasba pogoj
za operacijo

BERLIN - Vivaldi, Mozart ali Bach, pa tudi Joe Cocker, Sting in skupina Queen so avtorji, katerih glasbo vrtijo v operacijskih dvorinah univerzitetne klinike v Münstru, v severni Vestfaliji. V tisti bolnišnici sploh ne operirajo brez blagodejnih učinkov bodisi klasične bodisi rock glasbe. Vse tri operacijske dvorane so opremlili z ozvočenjem, vsaka zdravniška ekipa pa sama izbira glasbo, ki ji najbolj ustreza. Sestra Ulrike je sicer povedala, da so ob praznikih zdravniki izbirali božične pesmi, sicer pa je vodstvo bolnišnice na izrecno vprašanje radovednih novinarjev potrdilo, da je v glasbenem izboru tudi popevka Joeja Cockerja »You can leave your hat on«, ki je spremljala slacenje Kim Basinger v znanem filmu Devet tednov in pol.

NOVICE

Visoka denarna kazen,
ker so dali odpoved
bolniku z aidsom

NEW YORK - Newyorská odvetniška pisarna Baker in McKenzie bo morala izplačati dedičem odvetnika Geoffreya Bowersa, ki so ga odpustili z dela, ker je zbolel za aidsom, kar 500 tisoč dolarjev. Pred smrtjo leta 1987 je odvetnik svoje delodajalce prijavil sodstvu. Odvetniška pisarna je že napovedala priziv, češ da so odvetnika odpustili zaradi profesionalnih vzrokov, ne pa zaradi njegove bolezni.

Zaščitnika slonov
obtožili rasizma

NAIROBI - Richard Leakey, svetovno znani zaščitnik afriških slonov, se je znašel pod ploho obtožb kenjskih funkcionarjev, ki ga obtožujejo, da je rasist. Leakey so leta 1989 postavili na čelo kenjske ustanove za zaščito divjih živali. Takoj se je izkazal za nadvse uspešnega, saj je s svojimi oboroženimi skupinami skoraj zatrl lov na slone. Sedaj ga predvsem minister za krajevne uprave William Ole Ntimama obtožuje, da podpira bele veleposestnike na škodo temnopoltih domačinov. Po ministrovem mnenju je za Leakeya temnopolti domačin sinonim za divjega lovca. Kenjska opozicija pa že navaja, da sedanjim napadom botruje zavist nad uspehi tega invalidnega idealista (zaradi letalske nesreče je izgubil obe nogi). Obenem bi se radi polastili denarja, ki jih je prejela Leakeyeva ustanova.

Odkrili okostje
neandertalskega otroka

BRUSELJ - Paleontolog lieske univerze je v neki jami pri mestu Andenne odkril 120 tisoč let staro okostje 11-letnega neandertalskega otroka. Celjust in nekaj kosti so odkrili že lani, a sele sedaj je pariski znanstveni institut ugotovil točno starost teh kosti neandertalskega otroka.

Maček Socks prevzel
svojo funkcijo v Beli hiši

WASHINGTON - Potem ko so ga kazensko izgnali v kleti Bele hise, ker si je brusil kremplje na novih naslanjajih, je »predsedniški maček Socks« ponovno prevzel svojo dolžnost. Pred dnevi so namreč v Beli hiši opazili miši, tako da so nemudoma prekinili Socksovo izgnanstvo. Glodalci so v Belo hišo prišli skupaj s 14 božičnimi drevesci in drugim rastlinjem, ki je krasilo salone med božičnimi in novoletnimi prazniki.